TURAN DURSUN

Kutsal Kitapların Kaynakları 1

3. BASIM

KAYNAK YAYINLARI

Bu kitabın yayın hakları
Analiz Basım Yayın Tasarım Uygulama Ltd. Şti.nindir.

Birinci Basım: Kasım 1995
İkinci Basım: Şubat 1996
Üçüncü Basım: Eylül 1996
Dizgi: Kaynak Dizgi Servisi
Baskı: Kuşak Ofset
Kapak: Rubens'ten detay (1613-1614)

ISBN: 975-343-103-1 (Tk. No.)
975-343-104-X (1. Cilt)

KAYNAK YAYINLARI: 172

ANALİZ BASIM YAYIN TASARIM UYGULAMA LTD. ŞTİ.
İstiklal Cad. 184/4 80070 Beyoğlu/İstanbul
Tel/Faks: (0212) 252 21 56 – 252 21 99

TURAN DURSUN

Kutsal Kitapların Kaynakları 1

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 7

"KUTSAL KORU"DAKİ ORTAM:
GÜÇSÜZLÜK-BİLGİSİZLİK 15

KORKU 16

ÖLÜM KORKUSU 18
1. Ölüm Korkulası Bir Şey mi? 18
2. "Ölüm Acısı" 20
3. "Ölümü Anmak" 22
4. "Ölüm ve Günah" 24
5. Ölüm ve İnsan 27

ACI ÇEKME KORKUSU 31
"Ceza Olarak" Verilen Acılar 32
"Bu Dünya"ya Yönelik "Tanrı Tehditleri" 42
"Deneme" (Sınav) İçin Çektirilen Acılar 46

"UMUT" 60
Korku-Umut Kaynağı Tanrı 61
"Baba Tanrı" 65
"Baba Tanrı Nerelidir?" 69

EFENDİ BABA TANRI VE GÜNEŞ, AY KÜLTLERİ 77
"Güneş Kültü" 77
"Ay Kültü" 85

EFENDİ BABA TANRI DİNLERİ VE SABİÎLİK 87
Sabiîlikte Tanrı İnancı 88
Sabiîlikte "Gezegenler"=Tanrı Aracı
"Ruhani Varlık"ların Görevleri ve "Melekler" 90
Sabiîlikte "Namaz" 92

Sabîîlikte Yasa="Namus" ve Ahlak İlkeleri
Sabîîlikteki Öteki Kurallar

EFENDİ BABA TANRININ KRALLIĞI,
SARAY ERKÂNI VE ÇEVRESİ
Kral Tanrı'nın "Taht"ı-"Saray"ı,
Hem "Melek"lerle Çevrili Hem de "Melek"lerin "Sırtında
"Tanrının Tahtının Bize Uzaklığı"
"Kral Tanrı, Birinci Kat Göğe İniyor"
"Gök", "Gök Katları" ve Eski İnançlar

KRAL TANRI'NIN YÖNETİMİ
"Tektanrıcılık"taki "Çoktanrıcılık"
"En Yüce Kurul" ya da "En Yüceler Kurulu"
("El Meleu'l-A'lâ")
"Kral Tanrı'nın Orduları Savaşta"
Kral Tanrı'nın Ordularıyla
Kral Şeytan'ın Orduları Savaşıyor

KRAL TANRI, KRAL ŞEYTAN İBLİS VE
SAVAŞAN ORDULARININ ÇOK ÖNEMLİ KAYNAĞI:
ZERDÜŞTÇÜLÜK
"Tanrı-Şeytan Krallıklarında İyilerin ve
Kötülerin Ruhları Nerelere Giderler?"

TANRI ŞEYTAN KRALLIKLARI İÇİN
ANLATILANLAR, ADLARIN VE SÖZCÜKLERİN DİLİ
Kur'an'daki Ad ve Sözcüklerden Bir Dizi

KRAL TANRI'NIN KORUSU
"Tanrı'nın Korusundaki Ahlak"
"Hıristiyanlık Ahlakı"
Gelelim "Nietzche'ninkine"

ÖZET

ÖNSÖZ

Turan Dursun'un başyapıtı *Kutsal Kitapların Kaynakları* sonunda gün ışığına çıktı: Kaynak Yayınları, Türkiye Aydınlanmasının bu büyük eserini üç kitap olarak okura sunuyor.

Turan Dursun Üniversitesi'nden Mezun Olmak

Turan Dursun, ölümünden beş yıl sonra Türkiye toplumunu dönüştürmeye, aydınlatmaya devam ediyor. Fikirleri toplumun hücrelerine kadar işliyor. Kolay bir uğraş değildir bu. Turan Dursun, sıradan insanı dönüştürmeyi başarıyor. Kafası, çoğu aydına basit gelen hurafelerle dolu olan sıradan insanı...

Nelerle uğraşmaktadır Turan Dursun? Cinler, periler, melekler, şeytanlar, peygamberler, kitaplar, ayetler, hadisler... Bilumum hurafe, binlerce yıl öncesinde kalmış dogmalar... Basit şeyler!.. Fazla uzağa gitmeye gerek yok. Eğer kapılarımızı açar, odamızdan dışarı çıkar, mahallemizdeki, okulumuzdaki, işyerimizdeki arkadaşımızın, hatta anne babamızın kafasını meşgul eden sorunlarla haşır neşir olursak, onların bu "basit şeylerle" uğraştığını göreceğiz. Toplumu dönüştürmek mi istiyoruz? O halde insanları meşgul eden bu "basit şeyler" konusunda cihazlanmak zorundayız. Cinlerle, perilerle, şeytanla, ahretle, dünyayı boynuzunda tutan öküzle boğuşmalıyız. *Kur'an*'ı okumak, *Kur'an*'da yazılanları gerçeğin mihengine vurmak ve sonuçlarını topluma yaymak, demokratik bir kültür yaratmanın en önemli görevlerindendir.

İşte Turan Dursun, binlerce yıllık kökleri olan metafiziği mihenk taşına vurmamız için zengin bir malzeme veriyor bizlere. Turan Dursun'un Türkiye devrimine ve Anadolu aydınlanmasına katkıları olağanüstüdür. Sayın Doğu Perinçek'in *Bilim ve Ütopya* dergisinin Eylül 1995 tarihli

15. sayısındaki söyleşide ifade ettiği gibi, "Turan Dursun, bir üniversitedir." Türkiye halkını aydınlatmak, Türkiye emekçisini dönüştürmek isteyen, o üniversitenin sıralarında emek verecek, okuyacak, araştıracak ve inceleyecektir.

Türkiye Aydınlanmasının Kendine Özgü Rengi

Batı Aydınlanması kendine özgü bir çizgi izler. İdeolojik düzlemde Batı Aydınlanması olarak ifade ettiğimiz hareketin ekonomik temeline inersek, kapitalist üretim ilişkilerini görürüz. Avrupa'da kapitalizmin gelişimi, toplumsal düzlemde feodalizme karşı burjuva devrimine, politik düzlemde burjuva demokrasisine ve ideolojik düzlemde Aydınlanma denen bilimsel-düşünsel dönüşüme yol açtı.

Batılı burjuva ideologlar tarafından, bu gelişim çizgisinin evrensel olduğu, insanlığın genel ilerleyişini temsil ettiği söylenegelir: Geri kalmış toplumların izleyebilecekleri tek yol, lokomotifini Avrupa'nın oluşturduğu bu uygarlık trenine bir şekilde atlamaya çalışmaktır. Bu Avrupa-merkezli ideolojinin, ırkçılığa ve faşizme/Nazizme varan aşırı sağ görünümleri olduğu gibi, "üretici güçler teorisi" adı altında sosyalist düşünceye sızmış sol markalısı da bulunur. Bu teoriye göre, kapitalizm sonuna kadar yaşanmalıdır ki, sosyalizme sıra gelebilsin. O halde bizim gibi geri ülkeler, sosyalizme ulaşabilmek için kapitalizmi geliştirmek zorundadırlar. Böylece "geri" denilen halklara devrim ve sosyalizm kapısı kapanmak istenir. Dahası, Ezilen Dünya'nın gelişmiş kapitalizme evrilme yolu da, daha 19. yüzyılın sonlarından beri emperyalist haramilerce kesilmiştir.

Batı uygarlık çizgisinin elbette evrensel bir yönü vardır. Elbette, 500 yıldır dünyaya hâkim olabilmiş bu uygarlığın bilim, kültür, düşün ve sanat alanında insanlık hazinesine yaptığı katkıları özümsemek gerekir. Turan Dursun'u basit bulan, bu tür bir din eleştirisini zaten aştığını söyleyen aydınımız, büyük olasılıkla Rousseau'dan, Kant'tan, Hegel'den ve Marx'tan haberlidir. Shakespeare'i, Goethe'yi, Balzac'ı, Hugo'yu sık sık anar. Galileo'nun, Kepler'in, Kopernik'in, Newton'un bilimde devrim yaratan görüşleriyle temasa gelmiştir. Bu topraklarda geliştirilecek bir aydınlanma hareketi için bunlar gereklidir, ama yeterli midir?

Bizler Makyavel'in *Prens*'ini yere göğe koymayız, ancak Nizamülmülk'ün ondan 300 yıl önce yazdığı *Siyasetname*'sinin adını bile duymamışızdır. İbni Haldun'un *Mukaddime*'sini inceliyor ve tartışıyor muyuz? İbni Sina'nın, Farabi'nin, Takiyûddin'in, Razi'nin, belki adlarını duyduk ama, fikirlerini ve verdikleri mücadeleyi biliyor muyuz? Orta Asya efsanelerinin sınıfsal analizi kaçımızın ilgisini çekti? Bırakalım eskileri, Mustafa Kemal'in ve genç Cumhuriyet aydınlarının fikirlerini, yaşadıkları dönemin koşullarını ciddi olarak inceledik mi?

Türkiye'nin ilerici aydınları ne yazık ki, bu isimleri ve konuları yıllardır Türkçü-İslamcı ideologların tekeline bırakmışlar. Oysa tarihimizin ileri kültür birikiminin mirasçısı, Türkçü-İslamcı akım değildir. Dahası onlar, o kültür mirasını inceleyip değerlendirecek bilimsel birikimden ve araçlardan da yoksundur.

Ezilen Dünya'nın aydınlanması (Türkiye aydınlanması da), evrensel mirası özümsemekle birlikte, kendi ülkesinin tarihsel gelişmesine oturmak zorundadır. Hem kendi toprağının tarihinden güç almak ve köklenmek, hem de kendine has gerilikleriyle hesaplaşmak ve onları aşmak durumundadır. Türkiye insanına mal olacak bir Aydınlanma hareketi geliştirmek istiyorsak, kendi toplumumuzun tarihindeki aydınlanmacı kökleri bulmak, tahlil etmek ve tarihi bir miras olarak dağarcığımıza katmak zorundayız. Anadolu tarihi, gericilere, zorbalara, padişahlara karşı halk isyanları bakımından son derece zengin bir miras sunmaktadır. Bu zenginlik, tarih içinde süzülerek gelmiş ve Anadolu emekçisinin deyim yerindeyse genlerine işlemiştir. Aydınlanma hareketi, bu birikimi deşmek, onu açığa çıkarmak durumundadır. Evrensel miras ile yerli mirasın diyalektik bir sentezini oluşturmak zorundayız.

Tarih; milletler ve devletler arasındaki mücadelenin değil, sınıf mücadelesinin tarihidir. Sınıflar ve sınıf mücadelesi evrenseldir. Bu anlamda; Osmanlı padişahlarıyla Avrupa kralları, feodal üretim ilişkilerinin hâkim sınıfları olarak aynı kültürel kumaştan dokunmuşlardır. Aynen, bu feodallerin zulmüne karşı ayaklanmış Avrupa ve Anadolu köylülerininemekçilerinin aynı kumaştan dokunmuş oldukları gibi. Kültürün malzemesi aynıdır, ama rengi farklılıklar gösterir. Bir toplumun aydınlanmacıları, o toplumun kendine özgü rengini de bilmek ve hesaba katmak zorundadır.

İşte Turan Dursun, Anadolu toprağının bağrından fışkırmış bir Aydınlanma kahramanıdır. İnsanının ve toprağının rengini bilir ve ona uygun bir mücadele verir. Bu anlamda bize izlenecek bir çizgi bırakmıştır. Jean Meslier gibi o da dinsel kurumlarda yetişmiş; dini, önce dinin içinden öğrenmiş ve o kabuğa sığamamıştır. Jean Meslier, Fransa'nın Turan Dursun'udur. Turan Dursun da Anadolu'nun Jean Meslier'si.

"Geri"nin "İleri"yi Aşması

İnsanlığın ilerleyişi, uzun bir merdivenin basamaklarını teker teker çıkmak biçiminde olmuyor. Tarih; asıl dinamiğini devrimci atılımlardan alıyor, ama zaman zaman yorgunluk belirtileri gösteriyor, durgunluk dönemlerinden, hatta geri savrulmalardan geçiyor. Daha önemlisi, tek bir dünya uygarlığından söz etmek de mümkün değil. İnsan türü henüz o aşamaya gelemedi. Yüzyıllar öncesinin, birbirinden habersiz yaşayan toplumlardan oluşan dünyası çok değişti, iletişim ve ulaşım düzeyi binlerce kilometrenin saniyeler içinde aşılabilmesi olanağını yarattı, ama tüm toplumsal yapılar bir toplumsal sistemde küreselleştirilemedi. Bunu şimdi son bir hamleyle emperyalist-kapitalist sistem deniyor ama başarması mümkün değil. İnsanlığın dünyalılaşmasının önündeki engel, sınıflı toplum, sömürü ve zorbalık. Bu duvar yerle bir edilmediği sürece, tek bir dünya uygarlığından söz etmek, dünya ülkelerini bu uygarlığın öncüleri ve artçıları olarak nitelemek, olsa olsa hâkim ideolojik hegemonyanın bir aldatmacası olarak değerlendirilebilir.

Tarihte her zaman sınırlı coğrafyalarda yaşayan bazı insan toplulukları, o an için diğer topluluklardan daha ileri konumlara geçmişler, ilerlemenin öncülüğü misyonunu yüklenmişler, büyük uygarlıklar yaratmışlar. Ancak o misyon, o coğrafya için hiçbir zaman kalıcı olmamış. Bir dönemin en ilerisi, zamanla çöküntünün de başını çekmiş, kendi ardındakilerin ileri atılımları sonucu çok gerilere de düşmüş, hatta yok olmuş. Eşitsiz gelişim, en evrensel kural: İleri çöküntüyü, geri ise atılımı içinde barındırır ve her birikim gibi bu da eninde sonunda harekete geçer.

İlerlemenin başını yeni bir üretim ilişkisi çeker. Ancak o yeni üretim ilişkisini, eskinin zincirinden kurtaracak olan da, devrimdir.

Sıçramalarla ilerleme, insanın da bir parçası olduğu doğanın yasasıdır. İnsan türü de, sıçramanın ürünüdür. İnsan türü, iki ayak üzerine dikilmekle, ellerin üretim yapmasıyla, yani maymundan insana geçişle yaşanan büyük bir devrimle ortaya çıkıyor. Daha ileri avcılık teknikleri geliştirenler, hayvanları evcilleştirenler, tarım devrimini yaratanlar şeklinde devam ediyor. Eskisinden daha büyük bir toplumsal birikim yaratabilen bir üretim tarzına geçen toplumlar ileri atılıyorlar, eski üretim tarzında kalanlar ise geri noktalara düşüyorlar. İleri olan, zamanla kendi iç çelişmeleri sonucu ve kendi sınırlılığı içinde çözemeyeceği sorunlarla karşılaştıkça duralamaya, çürümeye, yozlaşmaya başlıyor ve çöküyor. Daha geride olanlar içinden ise zamanla ileri olanın karşılaştığı sorunları da çözebilecek daha ileri bir üretim tarzı ve bu tarza uygun yeni değerler ve sistemler bütünü yeşeriyor. Bu kez eskinin gerisi ileri oluyor, eskinin ilerisi gerilere düşüyor.

Yeni ilerinin, mevcut ilerinin bağrından çıktığı hiç görülmüyor. Tarihin en büyük feodal imparatorlukları, en büyük köleci devletlerin bağrından doğmadı. En ileri kapitalist uygarlıklar da en büyük feodal imparatorlukların bağrında yeşermedi. İlk sosyalizm pratikleri de (Marx'ın düşündüğünün de tersine) en ileri kapitalist ülkelerde değil, Rusya ve Çin gibi çevre ülkelerde görüldü.

Bir sistemi tam anlamıyla uygulamak, artık uygulanamaz olduğu noktaya kadar götürmek demektir. Uygulanamazlık noktası, ilerlemeye öncülüğün çıkmaza girdiği yerdir. Öncü, bu kez başka bir toplumsal sürecin içinde doğmuştur. En genelde ilerleme mevcuttur, fakat bu ilerlemenin öncülük merkezi oynaktır. Toplumlar tarihinin böylesi bir dinamizmi var. Bunun nedeni, ilerlemenin itici gücünün geriliği alt etmek olmasıdır. Ama ileriye yetişmeye çalışma anlamında değil; ilerinin sonu uçurum olan kulvarından çıkarak, başka bir kulvardan gidip, sonuçta ileriyi aşma anlamında. Demek ki, tarihin dinamizmi, aynı kulvarda birbirine yetişmeye ve geçmeye çalışan atletlerin yarışması gibi tekdüze değil.

Özetlersek; a) daha ileri, var olan ilerinin bağrından değil, gerinin bağrından çıkıyor; b) en ileri geriye düşmeye mahkumdur; c) geri ileriye değil, daha ileriye ulaşır (veya atlar).

Çok yönlü bir bilim adamı ve aynı zamanda Batı uygarlığının da hayranı olan Jakop Bronowski, *İnsanlığın Yükselişi* adlı eserinin son sayfasında, ilerlemenin bu karmaşık diyalektiğini, biraz da üzüntüyle, ne güzel dile getirmiş:

"İnsanlığın yükselişi sürecektir. Ama, bunu sürdürecek olanın, bildiğimiz Batı uygarlığı olacağını sanmayın, Şu anda kararsızlık içindeyiz. Eğer vazgeçersek, diğer adım yine atılacaktır, ama bizim tarafımızdan değil. Asur'a, Mısır'a, Roma'ya verilmemiş olan güvence bize verilmiş değildir. Biz de birilerinin geçmişi olmayı bekliyoruz, zorunlu olarak kendi geleceğimiz olmayı değil."

Turan Dursun'un Geldiği Eşik

Ezilen dünya aydınlanmacılığı, kendi tarihindeki Jean Meslier'leri, Galileo'ları, Bruno'ları bulacaktır, bunlardan güç alacaktır. Ama bu noktada kalamaz. Kendi ortaçağına karşı mücadele verirken, Batı uygarlığının yaşadığımız son yüzyılda kendini iyice hissettiren tıkanma noktalarını, sınırlılıklarını da tahlil etmek zorundadır. Biri başarılmadan diğeri de başarılamayacak ikili bir görevle karşı karşıyayız. Kendi geriliklerimizle mücadele ederken, örnek alacağımız "ileri" Batı uygarlığı olamaz. Çünkü, Batı artık "ileri" değildir; geriliğin ekseni haline gelmiştir. Durgunlaşmaya, tıkanmaya, çürümeye, hatta kendi geçmişindeki devrimci atılımları da inkâr etmeye başlamıştır. O halde, Ezilen Dünya'da devrimci bir atılım gerçekleştirmeye çalışanlar, Batı uygarlığını da aşan yepyeni bir dünya uygarlığı yaratmak zorundadır. Aydınlanmamızın, Batı Aydınlanma çizgisinden temel farklılığı buradadır. Batı uygarlığı, aydınlanmasını kapitalizm ile gerçekleştirdi. İnsanlık hazinesine yapabileceği katkıları yaptı, büyük bir aydınlanma mirası bıraktı. Fakat kapitalizm devrimci barutunu 19. yüzyılda tüketti ve kendi devrimci geçmişine de yabancılaştı. Ezilen Dünya'nın ve ezilenlerin ön cephesindeki Türkiye emekçisinin aydınlanması, ancak sosyalizmle gerçekleşebilir. Aydınlanma seferberliği, bir manivelaya, dayanacağı bir toplumsal güce, kısacası devrimci bir sınıfa ihtiyaç duyar. Batı aydınlanmasının devrimci sınıfı, feodallerin zulmü altında inleyen köylü kitlelerini önderliği altında toplayan burjuvaziydi. Çürümüş olana karşı, yeniyi ve atılımı burjuvazi temsil etmekteydi. Ezilen Dünya aydınlanmasının önderi ise işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı, burjuvaziden farklı olarak, ancak dünya üzerinden bütün sınıf farkları ve eşitsizlikler silindiği zaman kurtulabilir. Bu nedenle tarihte ilk kez bir dünya uygarlığı kurma potansiyeline de sahiptir.

Turan Dursun'un katledilmeden önce geldiği eşik buydu. Aydınlanmacılıkta kararlı tavır, Turan Dursun'u Bilimsel Sosyalizmin eşiğine getirmişti.

Turan Dursun'un Sınırları

"Eşik" sözcüğünü bilinçli olarak kullanıyoruz. Bir büyük insandan söz ederken, onun katkıları kadar sınırlarını da belirlemek doğru olur. Doğu Perinçek, *Bilim ve Ütopya* dergisindeki söyleşide, Turan Dursun'u iki noktada eleştirir:

Birincisi, Dursun'un, dinlerin dayandığı sınıflı toplum olgusundan çok, bu sınıflı toplumun üstyapısı olan dinlerin rolü üzerinde durması ve bu rolü abartmasıdır. Sınıflı toplum mu dinleri yaratmıştır, yoksa dinler mi sınıflı toplumu? Turan Dursun sanki ikincisine daha fazla ağırlık verir gibidir. En azından bu konuda net değildir.

Turan Dursun'un şimdiye kadar yayımlanmış makaleleri ve eserleri göz önüne alındığında Perinçek'in eleştirisi haklılık kazanıyor. Ancak yeni gün ışığına çıkan *Kutsal Kitapların Kaynakları* adlı eserinin bazı bölümlerinde, Turan Dursun, kutsal kitapların Tanrı'sının köleci toplum yapısında yaratıldığına vurgu yapar. "Tanrı'nın efendi (Rab) niteliğini alması bundandır" diye yazar. Uzun uzun, kutsal kitapların Tanrısının, tahtı, saray erkânı, ordusu ve yüce kurullarıyla bir kral olduğundan söz eder. Üç ciltlik kitabın tamamında bu bölümler ikinci planda kalır ve zaman zaman bulanır ama, Turan Dursun'un sınıflılık vurgusunun düşündüğümüzden fazla olduğunu da gösterir bu saptamalar. Kaldı ki, Turan Dursun'un yoğunlaştığı alan, dinlerin toplumsal temelinden çok, ideolojik kaynakları ve süreçleridir. Ama her ideoloji, en sonunda toplumla açıklanır.

Doğu Perinçek'in ikinci eleştirisi ise; Turan Dursun'un dinlerin, ilk çıkışlarında, özel mülkiyetin, meta üretiminin, ticaretin, dolayısıyla uygarlığın gelişmesine katkısını pek göremediği üzerinedir. Turan Dursun'a göre dinler, tarihin her döneminde bir ayakbağıdır. Oysa dinler, insanlığın büyük bir sıçramasının, yağmadan sömürüye (uygarlığa) geçiş aşamasının ideolojisidir. Bu nedenle dinler ve İslamiyet geçmişe göre daha ileri bir aşamayı ifade etmektedir.

Kutsal Kitapların Kaynakları adlı eserin *Kur'an*'ı, Muhammed'i, İslamiyet'i ele aldığı bölümlerini okuduğumuzda, Perinçek'in eleştirisinin haklı olduğunu görüyoruz. Turan Dursun, saçmaya, hurafeye ve *Kur'an* ile hadislerin içerdiği çelişkilere son derece keskin bir eleştiri getiriyor ve elimize, gericiliğe karşı bulunmaz bir ideolojik mücadele malzemesi veriyor. Ancak bu zengin malzemenin sosyolojik bir bakışla tamamlanması gerekiyor.

***

Kutsal Kitapların Kaynakları, üç ciltten oluşmakta. Turan Dursun, birinci ciltte "Korku"yu ve "Tanrı'nın Yönetimi"ni inceliyor. İkinci cildin konusu, "Peygamberlik". Üçüncü ciltte ise "Mucize" inceleniyor.

Kutsal Kitapların Kaynakları'nın elimizdeki kopyasında dipnotlar bulunmuyor. Üç ciltteki dipnotların toplamı 1500'den fazla. Bu kadar dipnotun eksikliğini, "Yazar sonradan yazacaktı" şeklinde açıklamak akla uygun değil; en azından kısa notları olmalı. Bu dipnot açıklamalarının da, eserin orijinaliyle ve Turan Dursun'un "kayıp" olan öteki çalışmalarıyla birlikte; öldürüldükten sonra güvenlik güçlerince evinden alınan ve "poşetlere doldurulup" götürülen belgeler arasında olduğu kesindir.

Turan Dursun, kitabı yazarken, dipnot numarası koyduğu yerler dışında, bazı yerlere de numarasını sonra koymak üzere dipnot yeri açmış ve buraları parantez içinde boşluk olarak işaretlemiş. Bunları( ) şeklinde göreceksiniz.

Kitaba hiçbir bilimsel katkısı olmayan, hukuki bakımdan tartışmalı ya da müstehcen bazı sözcükler çıkarılmıştır. [...] işaretiyle gösterilen yerlerde bir sözcük çıkarılmıştır. Birden fazla sözcüğün çıkarıldığı yerlere ise not düşülmüştür.

KAYNAK YAYINLARI

"KUTSAL KORU"DAKİ ORTAM: GÜÇSÜZLÜK-BİLGİSİZLİK

Gezegenimizdeki yaşam koşullarını bilmeyenimiz var mı?

İnsanoğlu, kolay bir yaşam ortamı bulamamıştır dünyamızda. Hep ***sertlikler ve terslikler***'le karşılaşmıştır. Aç kalmış; acı çekmiştir. Yaralanmış; acı çekmiştir. Dayanılmaz hastalıklara yakalanmış; acı çekmiştir. Haksızlığa uğramış, hırpalanmış, ezilmiş; acı çekmiştir.

"Hep boyun eğip kalmış" da değil elbette. Savaşmış da. Doğanın acımasız koşullarıyla savaşmış, düşmanlarıyla savaşmış, türlü canavarlarla savaşmış, tepesindeki güçlülerle, "efendi"lerle, "ezen"lerle savaşmış. Ne var ki, her zaman başaramamış. "Güçsüz" kaldığı zamanlar da olmuş. "Çaresiz" bile kalmış kimi kez. Öylesine ki, çırpınmış ama "çözüm" bulamamış. Ne *gücü* yetmiş çözmeye; ne de *bilgisi*...

İşte bu da "inanç"lar doğurmuş. "Tanrı", "aracı" yaratmış. "Tanrı"lara ve "aracı"lara, ***dokunulmaz*** ve ***"giz"***leri ***bilinmez "kutsal koru"***lar; bu korularda yeşeren "***ahlak***"lar oluşturup geliştirmiş. Birbirinden kopya "***din***"ler üretmiş; birbirinin benzeri "aracı"lar, "Peygamber"ler, "Tanrı gölgeleri" türetmiş.

Yaşam böyle sürüp gelmiş.

Özeti şu: "Din"ler, her türüyle; sonradan yaratılmışlardır. "İnsan"lar, ama "güçlü"ler eliyle. "Güçsüzlük"ten, "bilgisizlik"ten ***ortam*** bularak...

İncelemeleriyle ilgi çeken bir yazarımız: "Arkeolojik araştırmalar, dinsel tasarımların, ancak ***elli bin*** yıldan beri var olduklarını tanıtlamıştır. Demek ki, insan, yirmi milyon yıl, din düşüncesinden uzak yaşamıştır"[1] dedikten sonra, şöyle sürdürür: "İlk tasarımlar, insanın ***doğa karşısında*** duyduğu ***güçsüzlük*** duygusundan doğmuştur. Dinler, bu ***temel nedeni*** her zaman taşımışlar, zamanla daha da derinleşmesini gerçekleştirmişlerdir."

"Güçsüzlük"te neler var?

"Din"lerin "yaratılması"nda ve "yaşatılması"nda ***temel*** olan "***korku***" var, "***umut***" var:

KORKU

"Dinler tarihi"nde hep işlenen bir durum, bir yazarın kalemiyle de şöyle dile gelir:

> "Evvel zaman içinde, ortalıkta, yalnız ***korku*** hüküm sürüyordu. Korku ve yalnız korku, insan kalbinde yer etmişti. Adım başında rastlanan bir hadise, insanın korkularını mahmuzluyor ve ona, bir an, aman vermiyordu. Rüzgârın sert sert esmesi, insanların korkularını dalga dalga kabartır, göklerin gürlemesi, yahut vahşi hayvanın kükremesi, onun korkularını coştururdu. Onun her günü, bu korku yüzünden kapkaranlıktı."[2]

Ünlü İngiliz filozofu Bertrand Russell (1872-1970); "İnsanoğlunun yüzyıllar boyu, dine duyduğu gereksinme (ihtiyaç) nereden geliyor?" biçiminde yöneltilen bir soruya şu karşılığı verir: "Öyle gibime geliyor ki, ***her şeyden önce korkudan...*** İnsanoğlu kendini, özellikle ***güçsüz*** hissediyor. Onu korkutan üç şey var: Birincisi, doğanın kendisine yapabileceği şeyler. Onu yıldırımlarla çarpabilir. Ya da bir depremle yıkıp yok edebilir. İkincisi, başka insanların kendisine yapabilecekleri şeylerdir: Onu savaşta öldürmek örneğin. Üçüncüsünde dine değiniyoruz..."[3]

Filozof, üçüncü olarak da, "pişmanlık sonucu üzüntüye düşülebileceği kaygısı" diye özetlenebilecek ve "dinin yardımıyla", insanların belki "daha az etkilenebilecekleri" varsayılan korkudan söz eder.

Russell, bir başka yerde, görüşünü şöyle belirtir: "Dinin, her şeyden önce ve genellikle ***korku*** üstüne kurulmuş olduğunu sanıyorum. Bu, kısmen, ***bilinmeyenin*** korkusudur. Başınıza gelebilecek güçlüklerde ve itişmelerinizde, yanı başınızda duracak (yardımcı) bir ağabeyin olmasını size isteten korkudur. ***Bütün dinin kökü korkudur:*** Bilinmeyenin, ölümün saldığı korku..."[4]

"Din", "korku"dan mı doğmuştur?

"Evet!" diyenler var bu soruya.[5] Uzun boylu tartışmalara burada gerek yok. Bu kitapta işlenenler, bölüm bölüm, durumu aydınlatacaktır. Toplumbilimciler, insanbilimciler, din etnologları; "dinin neden doğduğu"nu çeşitli biçimlerde tartışırlar. Onlar tartışadursunlar; burada şu, rahatlıkla söylenebilir: "Din duygusu"nda, dinlerde ve dinlerin birer "mikrop taşıyıcı" gibi, en ilkel dönemlerden sürükleyip getirdiklerinde; *"korku"nun payı* ***çok büyüktür.*** "Korku"; tüm dinlerin, inançların ve bunlara dayalı kurumların, hiç mi hiç vazgeçemeyecekleri ***"besin"***leridir.

Korku, dinlerle el ele vererek "mutsuz" etmekte insanlığı.

Eski Yunan düşünürlerinden Epikür (İÖ 342-271), "Tanrı"yı tümden yadsımayan bir düşünür sayılabilse bile; şu görüşte olduğunu belirtme gereğini duyduğunu görürüz:

"İnsanın bu âlemdeki mutluluğunu azaltan ve bozan üç korku vardır:

"***Ölüm*** korkusu,

"***Cehennem*** korkusu,

"***Tanrı*** korkusu..."[6]

Düşünürün burada sözünü ettiği üç korkudan ikisinin, "dinin temel ilkeleri arasında" yer alışı ne denli ilginç ve düşündürücü değil mi? Öbür korku, yani "ölüm korkusu" da, dinlerin en başta sömüregeldikleri bir korkudur.

ÖLÜM KORKUSU

1. Ölüm Korkulası Bir Şey mi?

Ölüm korkusu, en berbat korkulardan. Epikür de bu görüşte. Ama şu görüş de onun: "Kimileri, eski mitolojilerde olduğu gibi, sonsuza dek talihsiz ve felaketli geçecek bir gelecekten korkarlar. Ya da hiç olmazsa, ölümün meydana getirdiği her çeşit duygudan yoksunluğu, insan için büyük bir acı gibi alırlar. Ve ruhun, bu hissizlik içinde bile acı duyacağını sanırlar. Oysa bizim yaşadığımız, bulunduğumuz yerde ölüm yoktur. Ölümün bulunduğu yerde de biz yokuz."[7] Bunu böylece ve herkesin anlaması gereken biçimde bitirdikten sonra, ölümden korkulması gerektiğini düşünenlere, ***korkanlara;*** çağından seslenip soruyor gibi: "***Öyleyse:*** insan ölümden niye korkmalı?" Ünlü düşünür, "felsefenin başlıca işinin, insana mutluluk vermek olduğunu" belirtirken şunu da ekler: "Felsefe de bu işi, her şeyden önce insanı, tanrılar ile ölüm karşısında duyulan korkudan ve nesnelerin yapısı üzerindeki yanlış düşüncelere bağlı budalaca ürküntülerden kurtarmakla yapabilir."[8] Bunun nasıl başarılabileceğini de şöyle açıklar: "Bunu da başarabilmek için, doğaya dayanan, ***doğal*** olan bir dünya görüşü gereklidir. Böyle bir dünya görüşü; masalı, efsaneyi, mucizeyi, özellikle de tanrıların bu dünyanın gidişine karıştıkları anlayışını ve bir de ölümsüzlük düşüncesini ortadan kaldıracak."

Evet, Epikür'ün dediği gibi, "niye korkmalı insan ölümden?"

Ama korkuluyor işte. İnsanlar, ölümden korkagelmişler. "Din"ler, inançlar da bunu körüklemişler ve her "fırsatta" sömürmüşler:

*Kur'an'*dan bir bölüm: Kıyame Suresi, ayet 26-30:

"Dikkat: '*Can boğaza gelip köprücük kemiklerine dayandığı*' zaman; kurtaracak bir üfürükçü-'efsuncu' yok mu (yok mu bir çare bulan)? denir. Oysa o kişi artık anlamıştır ki, zaman; ayrılık zamanı. Bacağı bacağına dolaşır o sırada. O gün gidiş, artık Tanrı'ya doğru."

"Canın boğaza gelip köprücük kemiklerine dayanması" diye bir şey düşünülebilir mi?

Akıl ve bilim ölçüleri içinde düşünülemez elbette. Ancak ilkel mantığa göre düşünülür. İlkel düşünceye göre "can", ölecek kimsenin gövdesinin her yanından toplanıp, "boğazına dek" gelir; sonra "ağız"dan bir "soluk" gibi, ya da kalıbını "terk eden" bir cisimli varlık benzeri uçup gider. İşte "ilkel düşünce"lerle dolu olan "*Kur'an*'ımız"da da "ölüm" olayı bu düşünceye uygun biçimde anlatılır.

Bir başka bölüm: Vâkıa Suresi, ayet 83-87:

"'*Can gelip boğaza dayanınca*' ve siz o sırada bakıp dururken, –ki; o (canı çıkacak olan) kişiye sizden daha yakınız, ama siz görmezsiniz– din, kural dışındaysanız, *haydi o* (boğaza dayanmış olan) *canı geri döndürün de görelim!* Eğer haklıysanız..!"

Aynı ilkel düşünce. Tanrı (!) nasıl meydan okuyor görüyorsunuz.

Bu ilkel düşüncede "can çekişme" de var:

İlkel inançlardan halk kesimine yansıyan ve çağımıza dek gelen "can çekişme"den söz eden bir Sağlık Ansiklopedisi'nde şunları okuyoruz:

"Halk dilinde, insanların ya da başka canlıların ölümden önce gösterdikleri belirtilere verilen ad. Bu can çekişme deyimi, bir taraftan canlıların canını almak isteyen bir gücün varlığını, bir taraftan da, o canı vermemek isteyen can sahibinin direndiğini belirten bir deyimdir..."[9]

İslam inancına göre "can çekişme" adamına göre değişir. Eğer kişi günahkâr ve tövbesiz yakalanmışsa, İslam'ın büyük şarlatanı İmam Gazali'nin (1058-1111) Mücâhid'den aktardığı bir "ayet yorumu"ndaki anlatımla: "Sorma o zamanki ölüm acısını!"[10] Yer verilen yorumun tümü şöyle: "O (günahkâr ve tövbesiz yakalanmış olan) kişi, can çekişirken melekleri gördüğünde, 'şu anda tövbe ettim!' der. Ne var ki, o sırada, meleklerin arasında ölüm meleğinin yüzü tüm korkunçluğuyla karşısında belirir. İşte sorma, o zamanki ölüm acısını ve can çekişme sırasındaki sıkıntılı durumu!"

"Can", ölmekte olan kişiyle "melekler" arasında "çekişilir". Özellikle de "ölüm melekleri kurulu"nun başı olan "Azrail" işe karışır. "Can"ı, bir yandan "ölüm meleği" çeker, almak için. Bir yandan da vermemek için "can sahibi" çeker. Ve bir "çekişme"dir gider. Tabii "can sahibi" yenilir sonunda!

Kur'an'dan: En'âm Suresi, ayet 93:

Ayet'te önce "peygamberlik" savında olanlara, yani Muhammed'in "rakip"lerine çatılır:

> "Tanrı'ya karşı bile bile yalan uydurandan, ya da kendisine (Tanrı'dan) hiçbir şey 'vahyedilmemişken'; 'bana vahyedildi!' diyenden ve 'Tanrı'nın indirdiği gibi ben de (ayet) indirebilirim! İndireceğim!' diyenden daha zalim kim olabilir?"

Daha sonra aynı ayette Muhammed'in "rakip"leri "korkutuluyorlarmış gibi" seslenilerek şöyle denir:

> "Zalimleri can çekişirlerken ölüm korkunçlukları içinde bir görsen! Melekler onlara elleri uzatmışlardır o sırada. 'Haydi çıkarın, verin canlarınızı! Tanrı'ya karşı haksız konuşmalarınızdan ve O'nun uyarılarına inanmayıp büyüklük gösterisinde oluşunuzdan dolayı bugün alçaltıcı bir cezayla cezalandırılacaksınız!' derler."

"İnanmayan"ları, "günahkâr"ları ne tür bir ölüm beklediği anlatılmak isteniyor burada. Yoksa Muhammed'in karşısında kendisi gibi "peygamberlik" savında olanların bu tür korkutmalardan etkileneceklerinin umulduğu düşünülemez. Onlar, Muhammed'in de kendileri gibi boş inançlarla insanları korkutup aldattığını çok iyi bilirler.

2. "Ölüm Acısı"

"Ölüm acısı" üstüne çok "dehşetli" sözler yer alır din kitaplarında. Muhammed'den de birçok "hadis" aktarılır. Büyük şarlatan İmam Gazali de bunlardan birçoğunu kitabına almış:

> "Ölüm acısı, üç yüz kılıç darbesinin verdiği acı kadardır."[11]

Peygamber böyle demiş. İki acıyı tamı tamına ölçmüş gibi.

Ne var ki, Gazali'nin kitabında aynı sayfada, bu hadisin yanında "Hazreti Ali"den aktardığı bir açıklama daha değişik:

> "Ali, herkesi savaşa kışkırtırdı. Ve derdi ki: 'Savaştan kaçıp ölmeseniz evinizde öleceksiniz nasıl olsa. Yaşamım elinde olan Tanrı'ya ant içerek söylerim ki; bin kılıç darbesinin verdiği acı, kişinin yatağında ölmesinden daha hafiftir.'"

"Ölüm acısı" kaç "kılıç darbesinin verdiği acı" kadar? Sayı üç yüz mü, bin mi olmalı? Peygamber mi doğru söylemiş, Ali mi? Hangisi doğru ölçmüş?!!

Belki de ne Peygamber onu söylemiş, ne de Ali berikini... Önemli olan, onların sözleri olarak "hadis" kitaplarına, "ahlak" kitaplarına geçirilmiş olmasıdır. Ve İmam Gazali gibi büyük bir İslam savunucusunun kitabında böylece yer verme gereğini duymuş olduğunu görmemizdir.[12]

"Ölüm acısı"nın "korkunçluğu"na ilişkin Peygamber'in sözü diye "hadis" ve "ahlak" kitaplarında yer alan, bu arada "Büyük İmam" Gazali'nin de kitabında yer alan başka hadisler de var. Onları buraya aktarmaya gerek yok. Ayrıca konuya ilişkin Peygamber'in dışındaki ulu kişilerin sözlerine de tanık oluyoruz.

Peygamber ya da onun dışındaki "ulu kişiler", "ölüm acısı"na ilişkin "korku"yu yüreklere salmak için bunca yalanı niye uydurmuşlar? "İbret"le düşünmek gerek. Bir amacı olmalı elbet! "Amaç" belli. Anlatmaya gerek var mı?

Söz konusu "acı" neden korkunçmuş?

İmam Gazali, "derin bilgi"ye sahip bir kişi havasıyla anlatmaya koyuluyor. Gazali'ye göre, insanın (ya da başka canlının) bir yerine bir şey battığında, bir yeri yandığında, yaralandığında, gövdesinden bir yerin kılı, siniri çekildiğinde; acı duyduğuna tanık oluruz. Oysa bu tür durumlarda "acı", "ruh"a yayılırsa da "ruh"un "tüm"ünü kaplamaz. Yalnızca, "ruh"u, yara bere alan ya da herhangi bir biçimde acıtılan vücut bölümündeki parçası etkilenmiş olur. "Ölüm" olayındaysa durum böyle değil. "Ruh" bütünüyle etkilenir. Her bir "parça"sından ayrı ayrı ve üst üste eklenmiş olarak alır acıları. Çünkü "ölüm"de, "ruh"un

"çekilmesi" ("nez'") vardır. "Çekilen bir sinir olduğunda, ne denli büyük acı duyulduğu ortada. Bir de; çekilenin, ruhun kendisi olduğunu düşünün. O zaman nasıl bir acı olacağını hesap edin. Acı alan, ruhun kendisidir artık. Yalnızca bir sinirden değil; tüm sinirlerden gelmiştir. Ölmekte olan kişinin her organı, sırayla ölür. Önce ayaklar soğumaya başlar. Sonra bacağın topuktan diz kapağına dek olan bölümü. Sonra oradan kalçaya dek olan bölümü... Her bir organın bir ölüm acısı söz konusudur. Acı üstüne acı, sıkıntı üstüne sıkıntı eklenerek can gelir; boğaza dayanır."[13] Ve korkunç acılar içinde ölüp gider kişi. İslam dünyasında büyük etkinliği süregelen "din ulusu" Gazali'ye göre "ölüm acısı"nı böyle düşünmek gerekir işte.

"Ölüm acısı" acı acı anlatılagelmiştir hep.

Bununla birlikte "Tanrı'nın sevgili kulları"nın "can"larının "müjdeci melek"ler eliyle "müjdeler" verilerek ve coşkular, sevinçler içinde alındığı da açıklanır:

Kur'an'da, Vâkıa Suresi'nin 88 ve 89. ayetlerinde bakın ne deniyor:

> "Ama, ölmekte olan kişi, Tanrı'nın gözdelerindense ona rahatlık serbestlik, güzel 'rızık' ve mutluluk kaynağı cennet var demektir."

Demek ki, "ölüm"ün "korkunç" acısını tatmamak, "mutluluk içinde ölmek" için Ulu Tanrı'nın "gözdelerinden" olmak gerekiyor!

Peki nasıl "gözde" olunur?

Dinin tüm kurallarına göre yaşamakla!

3. "Ölümü Anmak"

Ölümü çok, pek çok anmak, "dinsel bir görev" olarak yüklenmiştir. Bu öğüde, "yükümlülüğe" uyan da yoksul kitleler. "Ölmeden önce ölün!" denmiş bu kitlelere.[14] Ölümü çokça anarlarsa bunun daha iyi başarılacağı anlatılmış. Zaten pek yaşıyor oldukları söylenemeyecek durumda olan bu kitleler, bir de bu tür öğütlerle uyuşturulmak istenmiştir.

Kur'an ayetlerinde, örneğin Nahl Suresi'nin 61. ayetinde şöyle denerek uyarıda bulunulur:

"...Ölümleri için belirlenmiş süreleri dolunca ("ecel"leri gelince); bir saat bile geciktiremezler. Öne de alamazlar."

Mü'minûn Suresi'nin 99 ve 100. ayetlerinde uyarı da şöyle:

"Onlardan birine ölüm gelince: 'Tanrım! (Yaşamıma) geri döndür beni. O zaman eksik bıraktıklarımı bitirmek için iyi işler (daha iyi kulluk) yapabilirim!' der. Değil öyle! Bu, sadece onun söylediği bir laftır. Arkalarında da, dirilecekleri güne dek sürecek bir geçit var."

Ünlü hadisçi Buharî'nin (ö.870) en sağlam hadis kitabı sayılan *E's-Sahih*'inde de yer alan bir "hadis"e göre Muhammed şöyle der:

"Dünyada bir yabancı ya da hemen gelip geçen bir yolcu gibi ol!"[15]

En sağlam sayılan "altı hadis kitabı"ndan birinin sahibi Tirmizî'nin (ö.892) kitabında da yer alan bir başka hadise göre Peygamber şu buyruğu vermekte:

"Ağız tatlarını bozan olayı, yani ölümü çok çok anın!"[16]

Gazali'nin de yazdıklarına bakılırsa "İslam inanırları", ölümü anmak, hiç unutmamak için ilginç çabalara ve durumlara girmişler:

"Rebi' bin Haysem, evinde kendisi için bir mezar yapmıştı. Bu mezarda günde birkaç kez uyurdu. Böylece ölümü anmayı aksatmadan sürdürürdü. Ve derdi ki: 'Bir saat bile ölümü anmasam, kalbim bozuluyor!'"[17]

"Hasan'a: 'Ey Ebu Saîd giysini yıkamaz mısın?' dediler. O: 'İş (ölüme hazırlanma işi), gömleği yıkamaktan daha ivedi' diye karşılık verdi."[18]

"Biri şöyle demişti: 'Ben o kişiye benzerim ki, kendisine vurulmak üzere tepesine bir kılıç uzanmış. Kişiyse kılıcın ne zaman tepesine ineceğini bekler durumda."[19]

"Ka'ka' bin Hakîm: 'Otuz yıldan bu yana ölüme hazırlanıyorum' demişti... İmam Sevri, 'Kûfe'nin mescidinde bir yaşlı kişi gördüm, otuz yıldan beri burada ölümü beklemekte olduğunu söylüyordu' diye anlattı."[20]

Örnekler böyle sürüp gidiyor Gazali'nin kitabında.[21] Bu örnekler uydurma bile olsa ilgi çekicidir. Ne amaçla uydurulmuş oldukları yönünden ilgi çekicidirler.

Görüldüğü gibi, "ölümü anma" konusu öylesine bir önemde ele alınıp işlenmeye çalışılmış ki, inanırların "yaşam damarları"nı kesecek noktaya getirilmiş.

Gazali'nin kitabında bir de şu hadis ilginç:

> "Aişe, Peygamber'e: 'Şehidlerle birlikte dirilecek olan var mı?' diye sormuş ve şu karşılığı almıştı:
> "Evet var: Günde yirmi kez ölümü anan kimse."[22]

Gazali şunu da yazıyor:

> "Bir gün Peygamber Mescid'e gitmişti. Orada birtakım kişiler konuşuyor ve gülüşüyorlardı. Peygamber bunun üzerine uyardı onları: 'Ölümü anın! Yaşamım elinde olan Tanrı'ya ant içerek söylerim ki, benim bildiğimi siz de bilmiş olaydınız az güler, ama çok çok ağlardınız!'"[23]

Gerek Gazali'nin, gerekse başkalarının "ahlak" ve "hadis" kitaplarında daha neler neler var.

Bunca öğütleri veren ve "ölümü anma"yı "ağız tadını bozucu" diye nitelerken Müslüman'a vazgeçilmemesi gereken bir görev olarak yükleyen Peygamber'in kendisi de "çok çok anar mıydı ölümü"?

Sorunun karşılığını bulmak için onun yaşamına şöyle çok az bir göz atmak bile yeter:

52-53 yaşındayken küçük bir çocukla, 9 yaşındaki Aişe'yle "gerdeğe girmişti".[24] Hemen ardından da bir sürü kadınla evlenmişti. Yaşamının sonuna dek birçok kadın, kimileri çocuk yaşta, seçme güzel dişi toplamıştı.[25] Yaşının ilerlemişliğine bakmadan bunlarla "gecegündüz" (kimi hadislere göre 9-11 kadından her biriyle sabah-akşam ikişer kez)[26] cinsel birleşimde bulunduğunu, "30-40 erkek gücünde" mucizevi bir erkeklik gücüne sahip olduğunu kanıtlama çabasını göstermekteydi.[27] "Ölüm döşeği"ndeyken bile: "Ey Peygamber! Güzellikte ve soylulukta Esma'dan geri kalmayan bir kadın var, kız kardeşim Kuteyle. İstersen onu sana getireyim!" diyen Eş'as'a: "Tamam, onunla

da evlendim öyleyse. Git getir!" demişti, ama "Kuteyle" gelinceye dek ölmüştü[28] "Açgözlülük"le topladığı kadınları, bir de bencilliği uğruna "hiçbir erkekle evlenmemeye mahkûm" etmişti acımasızca. Oysa o dişilerin kimileri daha çocuk yaşta bulunuyorlardı. Bunları, "Birinci Bölüm"de ("*Kur'an*'ın Tanrısı ve Muhammed'in Özel Yaşamı" başlığı altında) daha genişçe okuyacak ve şaşacaksınız.*

Bu "Ulu Peygamber", peygamberlik döneminde ve peygamberliğini "şehvet"ine araç yaparak "aşk" dalgaları arasında ömür geçirirken "ölümü anıyor olabilir miydi?" "Ölümü anın, çok çok anın. Ağızların tadını bozucudur o" diyerek, ille de herkesin "ağzının tadını bozma" yoluna giderken, herkesin neredeyse "yaşam damarları"nı keserken, "kendi ağzının tadı"nı niye "bozmuyordu"?

Dinlerin can damarı "ölüm acısı" ve "ölümü anma" üstüne oluşturulan öğütlerin "şiirler" yoluyla da kitlelere aşılandığını görüyoruz. İşte bir örnek:

> "Günahını anmayı sakın aksatma. Ve ağla! Sağanak ve iri taneli yağmuru andırır biçimdeki gözyaşlarıyla ağla. Ölümü, o korkunç olayı, onunla nasıl karşılaşacağını ve onun acısını gözlerin önüne iyice getirip anarak korku içinde ağla!"[29]

Bu sözler, Arapça bir şiirin Türkçesidir; "Harîrî" diye ünlü Ebu Abdillahi'l-Kâsım (1054-1121) adında, *Makamat* adlı yapıtın yazarı olan bir ozanın...

İslam öncesi Arap ozanlarının şiirlerinde de "ölüm" ve "ölümü anma" konuları üzerinde durulduğu görülür. Özellikle eski kutsal kitap inanırlarının şiirlerinde. Örneğin ünlü Hıristiyan şair Adiyy' İbn Zeyd El İbâdî (ö.587'ye doğru), şiirlerinde "ölüm" üstüne geliştirilmiş öğütlere önemli ölçüde yer vermekte. *Kur'an*'ın üslubunun, bu ozanın şiirlerindeki üsluba son derece benzediği göze çarpar. Aynı konular, kimi zaman aynı sözlerle ve aynı havada işlenmekte.[30] Bu nedenle de şiirlerinin *Kur'an*'ın kaynaklarından birini oluşturduğu söylenebilir. Muhammed'in, kendisinden çok şey öğrendiği belli olan ünlü Arap ozanı ve söylevcisi Ümeyye'tü'b-nü Ebî Salt (ö.630 civarında) da "ölüm"ü çok işler ve "ölümün bir an bile gözden uzak tutulmaması gerektiğini" anlatır.[31] Yine Muhammed'in kendisinden çok, pek çok şey öğrendiğine kuşku ol-

* Elimizdeki fotokopide böyle bir bölüme rastlanmamıştır. (Y.N.)

mayan, bir söylevi İslam yazarlarının kitaplarında da yer alan ozan Kuss İbn Sâide (ö.600 çevresinde), ölümü de genişçe işlediği öğütleri ve özdeyişleriyle ünlüdür.[32] İmriü'l-Kays (ö.540?), Tarafa (ö.564?), Nâbiğatü'z-Zübyanî (ö.604?) gibi ünlü "askı"ların ("muallaka") sahiplerini de burada anabiliriz.[33] İkinci ciltte ("Kur'an'ın Kaynakları" adıyla) yayımlanacak belgeler-bilgiler arasında, *Kur'an*'a önemli ölçüde kaynaklık eden "İslam öncesi Arap şiirleri"ne ilişkin bolca örnekler yer alacak. Bu, ilgiyle okuyacağınıza kuşkum olmayan örneklerden kimileri de "ölüm" üstünedir.*

"Ölüm", *Tevrat* ve *Incil*'lerde de önemli bir "öğüt kaynağı"dır. Bu "kutsal kitaplar"da "ölüm", Adem ve Havva'nın işledikleri anlatılan "ilk günah"a bağlanır en başta.

4. "Ölüm ve Günah"

Tevrat'ın ilk bölümü olan Tekvin'in 2. babının 16 ve 17. ayetlerinde şöyle denir:

> "Ve Rab Allah, adama (Adem'e) emredip dedi: Bahçenin her ağacından istediğin gibi ye. Fakat, iyilik ve kötülüğü bilme ağacından yemeyeceksin. Çünkü, *ondan yediğin günde mutlaka ölürsün.*"

Tevrat'ın Tesniye bölümünün 30. babının 15. ayetinde, Yahudi Tanrısı (daha sonra da *Kur'an*'ın Tanrısı), Yahudi toplumuna şöyle seslenir:

> "Bak bugün senin önüne, hayatla iyiliği ve ölümle kötülüğü koydum."

Bunu izleyen ayetlerde de, "Tanrı'yı sevip O'nun yolundan yürümenin ve O'nun koyduğu kurallara uymanın, olabildiğince yaşamaya, tersine davranmanınsa ölüme" yol açacağı anlatılır. Demek ki, "günah", Adem'den sonra da, "Kutsal Kitap"a göre "ölüm nedeni". Bu, *Tevrat*'ın başka bölümlerinden de anlaşılıyor. Örneğin Hezekiel (Hazkiyal) bölümünün 18. babının 30, 31 ve 32. ayetlerinde şöyle dendiği görülür:

> "Bundan dolayı ey İsrail Evi, size, herkese kendi yollarına göre hükmedeceğim. Rab Yehova'nın sözü. Dönün ve kendinizi bütün günahlardan döndürün de kötülük size 'helak' (ölüm) ge-

* Elimizdeki fotokopilerde böyle bir bölüme rastlanmamıştır. (Y.N.)

tirmesin. İşlemiş olduğunuz günahların hepsini üzerinizden atın. Ve kendinize yeni yürek, yeni ruh sağlayın. Niçin ölesiniz ey İsrail Evi? Çünkü ölenin ölümünden ben hoşnutluk duymuyorum. Öyleyse (günahtan) *dönün de yaşayın.*"

Bu babın 23. ayetinde de; "Rab Yehova'nın sözü: Ben kötü kişinin (kötülüğü nedeniyle) ölümünden zevk mi alıyorum? Hoşnutluğum, onun kötü yolundan dönüp yaşamasında değil midir?" denmekte.

Bu bölümün, 33. babının 11. ayetinde de bir kez daha anlatılır bu.

Yani, "Tanrı" (Yehova), insanların, özellikle de İsrailoğullarının ölmelerine "razı" değil. Ama ne yapsın ki, insanlar, "günah" işleyerek, kendi ölümlerini kendileri hazırlıyorlar! *Kur'an*'da da bu böyle işlenir: "...Bimâ kesebet eydîhim..." sözcükleriyle. Anlamı: "...Elleriyle kazandıkları günahlar yüzünden..." Mülk Suresi'nin 2. ayetinde de "O Tanrı ki, hanginizin daha iyi işler yaptığını denemek için ölümü ve yaşamı yarattı" biçiminde bir açıklama var. Tanrı'ya bakın siz: Hem "güçlü", hem de "aciz". Ve de "deneyim" yapıyor!

Bir de *İncil*'lere göz atalım:

"Yeni Ahit"te (*İncil*'de), Pavlus'un *Romalılara Mektubu*'nun 5. babının 12. ayetinde şu açıklama yapılır:

> "Bunun için günah, bir adam (Adem) aracılığıyla ve ölüm de günah aracılığıyla nasıl dünyaya girdiyse; *böylece ölüm de bütün insanlara geçti. Çünkü hepsi, günah işlediler.*"

Aynı bölümün 6. babının 23. ayetinde de açıkça şu bildirilir:

> "Çünkü günahın karşılığındaki 'ücret', *'ölüm'dür.*"

İşte "günah"la "ölüm" arasındaki bağ ve bağlantı böyle işlenir *İncil*'lerde de...[34] "Yuhanna'nın Vahyi"nde de bir gün "ölümün yok edileceği" anlatılır.[35]

5. Ölüm-İnsan

Prof. Dr. Fehmi Yavuz, "ölüm duyuruları"ndan ve "ölüm sömürüleri"nden söz ederken, "insanoğlunun ölüme bir türlü aklını yatıramaması" üstüne şunları yazar:

"İnsanoğlu, ölümle her şeyin biteceğine bir türlü aklını yatıramamıştır. Daha doğrusu bir hayvan, bir bitki gibi yok olup gitmek, ona çok ağır gelmiştir. Belki bunun bir nedeni, yavrusunun, memeli hayvanlar arasında en zavallı, en beceriksiz olarak dünyaya gelmesi ve uzun yıllar ana babanın, toplumun desteğine, bakımına gereksinme duymasıdır."[36]

"Ölüm"ün doğallığı insanlarca hiç kabul edilmemiş değil. Ne var ki, insanlar onun doğallığını düşünme eğilimi gösterirken "din"ler ve "din adına ortaya atılanlar", kısacası insanlığın aldatıcıları kimi duygulardan ve bilgisizliklerden de yararlanarak düşünceleri saptırmaya yönelmişlerdir. Başarmışlardır da çok büyük ölçüde... *Kur'an*'da ilginç "ipuçları" buluyoruz:

Câsiye Suresi, ayet 24-29:

"'Yalnızca bu dünya yaşamı var. (Yaşamımız bitince) ölürüz, (bitene dek) yaşarız. Zamandan (zaman içinde yıpranmadan) başka da bizi tüketip öldüren yok' dediler. Onların bu konuya ilişkin bir bilgileri olduğundan değil. Yalnızca öyle olduğunu sanıyorlar. Ayetlerimiz açık açık onlara okunduğunda tersine bir kanıtları olmuyor. Yalnızca: 'gerçeği söylüyorsanız haydi babalarımızı (mezardan diriltip) getirin de görelim!' derler. Belki, sizi Tanrı yaşatır, sonra öldürür. Daha sonra da kuşkusuz kıyamette hepinizi toplar. Ne var ki, insanların çoğu bunu bilmezler. Göklerin ve yerin mülkü (hükümranlığı) Tanrı'nındır. Kıyamet koptuğunda, o gün, şimdi bizim söylediklerimizi boş inanç sayanlar zararlı çıkacaklardır. O gün, her topluluğu diz çökmüş olarak görürsün. Her topluluk, (kendisi için daha önceden meleklerce) tutulmuş olan notlarına ('ila kitabiha') çağrılacaktır. 'Bugün size, yaptıklarınızın karşılıkları eksiksiz olarak verilecektir' denecek. 'Bu notlarımız, gerçeği dile getirmiş olarak sizin aleyhinize şeyler söylüyor. (Siz dünyada yaşarken) biz, yaptıklarınızı bir bir yazıyorduk!' denecek."

Görüyorsunuz: Burada insan aklına karşı, duygulara sesleniş var. Burada düşünce saptırma yöntemi var. Burada "ya doğruysa" biçimindeki kuşkuları kötüye kullanma, "zarar-çıkar hesapları"ndan yararlanma var.

Tabii bütün bunlar, "din" için, daha doğrusu çıkarlarını "din"e dayamış olanlar için. Bu amaçla, insanlar "ölüm ve yaşam" konusunda "gerçekler" üstüne kafa yormaktan uzaklaştırılıyorlar; korkulara, boş inançlara sürükleniyorlar.

Ölünce yaşamın artık sona ermeyeceği, "kabir"de (mezara gömüldükten sonra) ya da "öbür dünya"da "yeniden dirilme" olacağı gibi savlar karşısında: "Gerçeği söylüyorsanız haydi babalarımızı diriltip getirin de görelim!" diyenler bulunduğu Duhân Suresi'nin 36. ayetinde de açıklanır. Bunlar haklı değiller mi? En azından bunlar kınanabilirler mi?

Ölüme böyle doğal ve akıl-mantık doğrultusunda bakanlar karşısında İslam'ın "kutsal kitabı"nın bakışı nedir?

Bakın ne denli ilkel:

Zümer Suresi, ayet 42:

> "Tanrı canları alır. Ölüm anında alır. Ölmemişlerinkini de uykuları sırasında kalır. Ölümlerine hükmettiklerininkini tutar, (yeniden dirilişe dek bir daha bırakmaz), öbürlerinkini (canları uykularında alınıp ölümlerine hükmedilmeyenlerinkini) bir süreye dek salıverir. Kuşkusuz, bunda, düşünenler için alınacak dersler vardır."

Bu denli ilkel görüş sunulurken "düşünenlerin düşüncesine" sesleniş görüntüsü verilir. Gerçekten bir "düşünce" var ama, ilkel çağlara, ilkellere özgü bir düşünce.

Bu düşünce bir de şu ayette "Tanrı katından" sunulur:

En'âm Suresi, ayet 60:

> "O Tanrı ki, sizi geceleri (uyutarak) öldürür. Gündüzleri de yaptıklarınızı bilir. (Gece öldürmelerinden) sonra gündüzleri diriltir sizi. Belirli bir süre dolana dek. Sonra O'na dönüşünüz gerçekleşir. Sonra O haber verir size yaptıklarınızı."

Kısacası: Bu ilkel düşünceye göre, "Tanrı", "can"ları önce "geçici" olarak alır insanlardan. "Uyku" sırasında olur bu. Sonra da tümden... Uyku sırasında aldığı "can"ları "geri gönderdiği" halde, "tümden ölüme hükmedildiği" zaman aldığı canları bir daha salıvermez. Ta "yeniden dirilene dek...!"

Hemen sonraki ayet de şöyle:

> "Kulları üzerinde ezici olan O'dur. Üzerinize koruyucular gönderir. Herhangi birinize ölüm geldiğinde elçilerimiz (melekler), onun işini bitirir. Onlar can alırken eksik bir şey yapmazlar."

Bütün bu anlatılanlar için, "ölüm olayı"na doğal ve sağlıklı bakanların söyledikleri şu sözler de çok ilginç: "Bunlar, eskilerin masallarını oluşturan boş inançlardır!" Onların böyle söylediklerini de yine *Kur'an* haber veriyor! Örneğin En'âm Suresi'nin 25. ayetinden 33. ayetine kadar olan bölümünde, "bu dünyadakinden başka bir yaşam olmadığını" söyleyenlerin, *Kur'an*'ın anlattıklarına "Bunlar, eskilerin uydurdukları masallardan başka bir şey değil" dedikleri açıklanıyor; bu arada "öyle diyenlerin ileride zararlı çıkacakları" bildiriliyor. Yani böyle diyenler "korku" ve korkuya dayalı hesap alanına çekiliyorlar. Furkan Suresi'nin 5. ayetinde anlatılan ve gerçeği görüp sağlıklı düşünenlerin dile getirdikleri de düşündürücü. Ayet aynen şöyledir:

> "Ve dediler ki: 'Bunlar, eskilerin masallarıdır. Bunları Muhammed başkalarına yazdırıyor. Ve bunlar, sabah akşam kendisine okunuyor.'"

Muhammed'in, "Tanrı katındandır" deyip sunduklarının gerçekte eski çağlardaki uydurmalardan, masallardan aktarılagelen şeyler olduğunu, bu gerçeği biliyordu sağlıklı düşünenler. Gözlemlerini ve düşündüklerini de açıkça söylüyorlardı. Tabii susturulmadan önce... Onların görüp dile getirdikleri gerçek ve daha nice gerçekler, bu cildin de içinde yer alacağı dizide belgelerle gözler önüne serilecektir.

ACI ÇEKME KORKUSU

Epikür'ün dediği gibi yaşayan insan, "ölümle buluşamaz". Ama acılarla iç içedir.

Türlü acılar olduğunu çok iyi bilir insanlar. Baş, diş ağrıları gibi ağrılar, acılar. Yara, çıban, kırık, çıkık, çatlak gibi durumlardan, çeşitli hastalıklardan duyulan ağrılar, acılar. Hele bunların dayanılmaz olanları. Yoksulların her zaman yaşadıkları türden, açlıktan, çıplaklıktan, çaresizlikten, arkasızlıktan kaynaklanan acılar. Sevilen şeylerin yitirilmesinden; dayanakların, desteklerin elden gitmesinden; insanların, özellikle de yakınların ölümünden kaynaklanan acılar. Daha başka türlü "maddi-manevi" acılar.

Ve işkence acıları. "İnsan hakları" bildirileri yasaklar işkenceyi. Ama yine de yapılır. Bu bildirilerin altına imza koyanların ülkelerinde bile. Bu "en korkunç insanlık suçu"nu, insanlığın düşmanı durumundaki düzenlerin bekçileri, koruyucuları çok iyi bilirler. Her türlüsünü bilirler işkencelerin. Bilinenler yetmiyorsa daha korkunçlarını, en korkunçlarını yaratmada, uygulamada ustadırlar. Düzenlerini bu yolla ayakta tutarlar.

Bu acıların bir kendileri vardır; bir de korkuları vardır. Korkuları da kendileri gibi berbattır. Örneğin yoksulluğa düşme korkusu, işkence korkusu... Bu korkular, insana onurunu bile yitirtebilir. Yitirttiğine tanık da olunur zaman zaman. İnsanı olmadık şeylere sürükleyebilir. Yapmadıkları, en ağır suçlar türünden bile olsa "Yaptım!" diye konuşturabilir. İnsanı, ömrü boyunca kul-köle yapabilir.

İşte bütün bunlardan; dinler, özellikle de "Samî dinler" (Yahudilik, Hıristiyanlık, Müslümanlık), kutsal kitaplarındaki bildirileriyle, din aracılarıyla; bu acıları iki türlü sunmuşlardır:

"Ceza Olarak" Verilen Acılar

Kur'an'da sıkça geçen bir deyim var: "Azabun elîm". "Acıtıcı, dayanılmaz acı verici ceza" anlamında.

Bu "acı verici ceza", "Tanrı buyrukları"na, din kurallarına karşı gelenlere verilir. Ve bir "bu dünyada", bir de "öbür dünyada" verildiği bildirilir. Dahası, "aynı" günahtan ya da günahlardan dolayı hem "bu dünyada", hem de "öbür dünyada" verilebilir. "Küçük, çok küçük günah"ın karşılığında bile "ceza"nın verilebildiği, özellikle İslam "akaid" kitaplarında açıklanır.[37]

"Her Şey Tanrı'nın Elinde"

İslam inanırlarından kendilerine "sünnet ehli" ("ehlü's-sünne"=Peygamber ve arkadaşlarının yolunu izleyenler) adını verenlere göre "iyiliği de kötülüğü de yaratan, Tanrı'dır".[38] Dahası, "Tanrı, kötülüğü diler" de...[39] Ancak, kimi insanların "kâfirlik"lerini de "dilediği" halde, bunların "kâfir olmaları"ndan "hoşnut olmaz".[40] Şaşılası bir şey ama, *Kur'an* ayetlerinden çıkan da bu.[41]

İslam'a göre olduğu gibi, Yahudiliğe ve Hıristiyanlığa göre de her şeyi "yaratan" Tanrı'dır.[42] Ancak, İslam'da olduğu gibi bu dinlerde de kimilerinin "elverişli yorum"larla durumu kurtarma çabalarına rastlanır. Örneğin Yahudi "ulu"larından Musa Ibn Meymun (1135-1204), "Tanrı, kötülüğün de yaratıcısıdır!" denebileceğini, ancak "Tanrı, kötülüğün failidir" denemeyeceğini yazar. Buna da *Tevrat*'ın İşaya bölümünün 45. babının 7. ayetini kanıt gösterir.[43] Bu ayet şöyledir:

> "Işığı, karanlığı yaratan, barışı yayan, kötülüğü de yaratan benim."

Ne var ki, elimizdeki *Tevrat* nüshalarına göre, ayet, bu kadarla bitmiyor. Şöyle bitiyor: "Bunların tümünü yapan Rabb benim."[44]

Tevrat'ın Çıkış bölümünün 20. babının 5. ayetine, 34. babının 7. ayetine göre ve daha birçok *Tevrat* ayetlerine bakılırsa,[45] "babaların, dedelerin günahlarını" bile Tanrı, "daha sonraki kuşaklara" yükleyebilmekte.

İncil'lerden Resullerin İşleri'nin 17. babının 28. ayeti şöyledir:

> "Çünkü biz O'nunla yaşarız, O'nunla (O'nun gücüyle) hareket ederiz. Ve O'nunla varız."

Öteki *İncil*'lerde de bu böyle anlatılır.[46]

Kur'an ayetlerine gelince: *Kur'an*'a göre de, her şey Tanrı'nın elinde. Ayetlerde "insanları hidayete erdiren"in de, "saptıran"ın da "Tanrı olduğu" bildirilir. Örneğin En'âm Suresi'nin 39. ayetinde, "*Allah kimi dilerse onu saptırır ve kimi dilerse onu doğru yola koyar*" denir. Zümer Suresi'nin 37. ayetinde, "Allah'ın doğru yola eriştirdiğini, saptırabilecek kimse yoktur..." açıklaması yer alır. Bu açıklama başka surelerde de görülür. Aynı surenin 36. ayetinde de; "*Allah'ın saptırdığını doğru yola koyacak kimse yoktur*" açıklamasını okuyoruz. Bu açıklama, aynı surenin 23. ve Mü'min Suresi'nin 33. ayetlerinde, "kelimesi kelimesine" aynen görülmekte. Ayrıca başka surelerde de bu böyle anlatılır.

Kısacası, üç dinin kutsal kitaplarına göre de "ipler", tümüyle "Tanrı'nın elinde". "Cüz'î irade" yok mu insanlarda? "Kutsal kitaplar"ın anlatımları ortada ve açık. İnsanı "doğru yola koyan da, saptıran da O" olduktan sonra, "insan"da "var" gösterilen "cüz'î irade", işin kandırmacası.

"O'nun doğru yola koyduğunu kimse saptırmaz, saptırdığını da kimse doğru yola koyamaz." Anlatılan bu. Öyleyken, üç dinin kutsal kitaplarının "Tanrı"sı da insanlara ağır ve acıtıcı "ceza"lar vereceğini bildirir. Yani "ceza"nın karşılığı olarak gösterilen "günah"ı, "kötülük" denen şeyi işleten de kendisi olduğu halde. Dahası "Tanrı", öfkelendiklerine "ceza" vermek için "hile" ve "tuzak" yollarına bile başvurabilmekte:

Nisâ Suresi'nin 76. ayetinde ve başka surelerde "şeytanın hilesinin çok zayıf olduğu" açıklanır. Buna karşılık birçok ayette, "***Tanrı hilesinin***" çok güçlü ve en güçlü olduğu bildirilir. Örneğin, A'râf Suresi'nin 183. ve Nun Suresi'nin 45. ayetleri, aynı sözcükler ve aynı söz dizimiyle, Tanrı'nın şöyle dediğini bildirir: "*Onlara öyle süre-meydan veriyorum. Ama kuşku duyulmasın ki benim* ***hilem-tuzağım*** *çok sağlamdır.*"

İşte bu yaman tuzakçı-hileci "Tanrı", son derece "kinci ve "öç alıcıdır" da:

Tevrat'ın Mezmurlar bölümünde, 94. Mezmur'un 1. ayetinde şöyle denir:

"Ey öç alıcı Rab Allah! Ey öç alıcı Allah! Kendini göster!"

Nahum bölümünün 1. babının 2. ayeti şöyledir:

"Rab, kıskanç ve öç alıcı bir Allah'tır. Rab öç alır ve öfkelidir. Rab, düşmanlarından öç alır ve düşmanlarına kin tutar."

"Tanrı"nın bu kinciliği, "öç alıcılığı", "Yeni Ahit"te, yani *İncil*'lerde açıklanır. Örneğin, Pavlus'un *Romalılara Mektubu*'nun 12. babının 19., *İbraniler'e Mektubu*'nun 10. babının 30. ayetlerinde var Tanrı'nın bu niteliği.

Kur'an'a da aktarılmış: Örneğin Âli İmrân Suresi'nin 4. ayeti şöyle biter:

"...Allah, güçlü öç alıcıdır!"

Zümer Suresi'nin 37. ayeti de şöyle sona erer:

"...Allah, güçlü öç alıcı değil midir?"

"Hileci, tuzakçı", "kinci" ve "öç alıcı" Tanrı, düşünülemeyecek ölçüde "tehditçi" ve acımasızdır da.

"Öbür Dünya"ya Yönelik Tanrı Tehditleri

Tevrat'tan:

Çıkış bölümü (Şomron Tora'sı),[47] bab 15, ayet 18:

"Bir gün yeniden dirilme olacaktır. O gün, dindar kişi ayrılacak, sahte peygamberlerle onların ardından gitmiş olanların hepsi, *ateşe atılarak* yakılacaklardır."

Danyal bölümü, bap 12, ayet 2:

"Ve yerin toprağından uyananlardan birçoğu (belirince) kimi sonsuz yaşama, kimi de sonsuz 'rezalet'e uyanmış olacaklardır."

Tesniye bölümü, bap 32, ayet 32-35:

"Çünkü onların asması Sodom asmasındandır. Ve Gomorra tarlasından. Onların üzümü, öd üzümleridir. (Zehirli.) Salkımları acıdır. *Onların şarabı, yılanların zehiri ve engereklerin öldürücü ağısıdır.* Onların ayağı kaydığı zaman, *öç ve cezalandırma benimdir.* Çünkü onların 'helak günü' yakındır. Ve başlarına gelecek şeyler, ivedileşmekte."

İncil'lerden:
Matta, bap 25, ayet 46:

"Bunlar, sonsuza dek azaba, iyilerse sonsuza dek yaşama gideceklerdir."

Matta, bap 13, ayet 49-50:

"Dünyanın sonu böyle olacaktır; *melekler* gelip kötüleri iyilerin arasından ayıracaklar ve *kötüleri, **fırın ateşine** atacaklardır.* Orada ağlayış ve diş gıcırtısı olacaktır." (Aynı anlatım için bkz. Matta, 13:42, 8:12.)

Kur'an'dan:
Mülk Suresi, ayet 6-8:

"Rablerini yok sayanlar için cehennem azabı hazırlanmıştır. Orası ne kötü bir varış yeridir. Ne zaman ki, oraya atılırlar; cehennem kaynarken oradan bir uğultudur duyarlar, (bir çığlıktır işitilir). Cehennem, öfkesinden neredeyse paralanır. Oraya her bir topluluğun atılışında, cehennem bekçileri sorarlar: 'Size bir uyarıcı gelmedi mi?'"

İbrahim Suresi, ayet 16-17:

"Ardından cehennem vardır. *Orada kendisine irinli bir su içirilecektir.* O bunu yutmaya çalışacak, ama bir türlü yutamayacaktır. *Her yandan ölüm gelecektir ona.* Ama o ölmeyecek. Ve daha da ötesinde çetin bir azap var."

Hacc Suresi, ayet 19-22:

"İşte birbirleriyle Rableri konusunda tartışan karşıt iki yan: Rablerini yok sayanlara, ***ateşten giysiler kesilmiştir. Başlarına da kaynar su dökülecek.*** Ve bunlarla karındakiler (iç organlar) ve deriler eritilecek. Onlar için hazırlanmış bir de ***'demir topuzlar'*** vardır. Yoğun sıkıntı, azap ortamından *çıkıp kurtulmak istedikçe (demir topuzlarla), oraya yeniden döndürülecekler.* Ve: *'tadın yakıcı azabı!' denecek kendilerine."*

Nisâ Suresi, ayet 56:

> "Ayetlerimizi yok sayanları, ateşe atacağız. *Derileri yandıkça, o yananları başka derilerle değiştireceğiz. Azabı daha çok tatsınlar diye...*"

Böylesine korkunç işkenceleri kim düşünebilir? Hangi "sadist"? Böylesine korkunç işkenceleri insanoğluna kim uygun görebilir? En "sadist" kimsenin elinde bunları uygulama gücü olsa, uygulayabileceği düşünülebilir mi?

"Sadist" sözcüğünü burada belki gerçek anlamında kullanmıyorum. Çünkü sözcüğün anlamında aranan "işkence sırasındaki cinsel zevk" burada söz konusu değil. Ama ben bu sözcüğü kullanırken "en zalim, en acımasız canavar" kişiyi anlatmak istiyorum burada. Ve demek istiyorum ki; yukarıdaki "ayet"lerde anlatılan "Tanrı"nın "acımasızlığı"nı, düşünülebilecek en zalim, en acımasız kimse bile ne düşünebilir, ne uygulayabilir, ne de bir "canlı"ya, hele "insan"a uygun görebilir.

Demek ki, *Kur'an*'ın da bir kopyacı olarak içinde olduğu "kutsal kitaplar"da tanıtılan "Tanrı", en zalimden de zalim. Ve demek ki, bu "Tanrı"yı yaratanların, böylesine korkunçtan da korkunç işkenceleri insanlığa düşünüp uygun görebilmiş olanların amaçları ne olursa olsun; en "sadist" kişiden de sadist, en korkunç canavarlardan da canavar kimselerdir bunlar.

Ünlü Fransız düşünür ve yazarı Voltaire'in (1694-1778) *Felsefe Sözlüğü*'nde şöyle denir:

> "İşte ilk zorbalar da, bütün dalkavukların söylediklerine göre; *Tanrı'nın birer gölgesi olduklarından,* (işkence konusunda) ellerinden geldiğince O'nu ***taklit ettiler.***"[48]

"Torture" (işkence) maddesi işlenirken yazılır bu.

"Persécution" (zulüm) maddesinde de şunların yazılı olduğu görülür:

> "Baskıya, işkenceye kim başladı? Yargıçların önyargılarıyla, nazırların politikasını silahlandıran kıskanç papazlar."[49]

Zulüm ve işkence, gezegenimizin her yanında, tarih boyunca yaşandı. Ortaçağda da yeni boyutlarla, yeni dinsel kılıklar alarak sürdü. Anmaya bile bugün yüreklerimiz elvermemekte. Bunların oluşmasında ve gelişmesinde, "din"in ve "din aracıları"nın etkisi birincildir gerçekten. Kuşkusuz, ekonomik çıkarlara bağlı olarak... Çağlarının "aydın"larını da oluşturan "dinci" ve "din aracıları", zalim egemenlerin hem ortakları, hem de uşakları olmuşlardır.

"Dünyada Başa Gelenler de Tanrı'dan"

Voltaire'in *Felsefe Sözlüğü*'nden şu küçük parçayı da aktarmak yerinde olacak:

> "Tanrı da kimi zaman taş, kum parçası, iskorpüt (C vitamini eksikliğinin yol açtığı bir hastalık), cüzzam, frengi, çiçek hastalıkları, bağırsak delinmesi, sinir kaşınması ve daha başka tanrısal öç alma araçlarıyla bize işkence eder."[50]

Dinsel inançlardan çıkan bu.

"Kutsal Kitaplar"ın inanırlarına göre de, "dünyada başa gelen ne varsa", hepsi "Tanrı'dan"dır. *Kur'an*'da, Nisâ Suresi'nin 78. ayetinde de bu açıkça bildirilir. Yahudi ve Hıristiyanlarca da bu böyle:

Yahudiliğin başkuramcılarından sayılan, Batı'da Maimonide (Moise ben Memun) diye tanınan Musa İbn Meymun (1135-1204), *Delâletü'l-Hâirîn* adlı ünlü kitabında şunları yazar (Arapça aslından aynen çeviriyorum):

> "Efendimiz (Peygamber) Musa'nın Şeriatı'nın temel kurallarından biri de şudur:
> "Hiçbir yönden; 'Tanrı'nın zulmü-haksızlığı' var denemez. Kişi ya da toplum olarak, insanların başına gelen belaların, eriştikleri varlık ve mutlulukların hepsi, hak ettikleri içindir. ('İstihkak'). Hiçbir haksızlığın söz konusu olmadığı bir adalete dayalı yargı sonucudur. Bir kimsenin eline diken batsa da, o kimse bu dikeni hemen çıkarmak durumunda kalsa; bu, o kimseye bir cezadır. O kişi bir 'nimet'e erişse; bu da ona verilmiş (hakkı olan) bir 'karşılık'tır. Ve bunların hepsi, 'müstahak olma', 'hak kazanma' ('istihkak') sonucudur."[51]

Ünlü Yahudi, *Tevrat*'ın Tesniye bölümündeki şu ayeti de kanıt göstermekte (Bap 32, ayet 4):

> "Tanrı'nın bütün yolları, hikmettir, adalettir. Doğrulukçudur Tanrı. Haksızlık etmekten tümüyle uzaktır."

İbn Meymun, sonra şöyle der:

> "Ne var ki, hak edilen 'nimet' ya da 'ceza'nın neler yüzünden hak edilmiş olduklarını bilemiyor olabiliyoruz."[52]

Aynı kitabının bir başka yerinde de şunları okumaktayız:

> "Çoğu kimselerin aklına, genellikle şu gelir: 'Bu âlemde kötü, zararlı şeyler; iyi ve yararlı şeylerden çoktur.' Dahası; tüm toplumların söylev ve şiirlerinde var bu düşünce. Ve: 'Şaşılası olan, herhangi bir çağda, dönemde, hayrın (iyinin, iyiliğin) görülebilir olmasıdır. Çağın, dönemin kötülerine, kötülüklerine gelince: Bu, hem çok; hem de süreklidir!' derler. Bu yanlış düşünce, yalnızca kamu ('cumhur') katında değil. Bir şey bilir sanılan kimileri katında da geçerli. Râzî'nin *İlahiyyat* adını verdiği ve saçmalarını, kocaman kocaman bilgisizliklerini içeren ünlü bir kitabı var. İşte benimseyip yazdıklarından bir parça: 'Var olanlar içinde kötü-zararlı (şerr); iyi ve yararlı olandan (hayırdan) çoktur. İnsanın yaşamını kuşatan süre içindeki mutluluğunu, tat aldığı şeyleri; başına gelen acılarla, ağır hastalıklarla, afetlerle, kötürümlüklerle, darlıklarla, üzüntü ve sıkıntılarla karşılaştırdığın zaman; onun varlığının (kendisi için) bir bela, bir büyük şerr (kötülük) olduğunu görürsün.' Bu görüş seçilmiş ve söz konusu belalar sayıp dökülerek ('istikra' ile), doğrulanmak istenmiş. Doğru yolda olanların ('hak ehli'nin) ileri sürdüklerine baskın çıkılsın diye... Doğru yolda olanlarca ileri sürülen; Tanrı'nın nimetlerini bolca akıtmış olduğudur, O'nun açık olan cömertliğidir. Ve şudur ki, Tanrı, katıksız 'hayır'dır (iyidir, iyiliktir). Tanrı'dan ne çıkmakta, ne akmaktaysa, tümüyle, katıksız olarak ve kuşku götürmez biçimde 'hayır'dır."[53]

Musa İbn Meymun'un burada adını ve görüşünü anıp saldırdığı Râzî (ö.925) çağının ünlü ve önemli bir doktorudur. (Ebu Bekr Mu-

hammed İbn Zekeriyya E'r-Râzî.)[54] Aynı zamanda kendinden söz ettiren bir düşünürdür de. "Din"lerin ve "din aracıları"nın kötülüklerini, insanlığa zararlarını görebilmiş, bunu yüreklice ortaya koyabilmiş bir düşünür. Ünlü Yahudi kuramcı İbn Meymun'un saldırması da bundan. Çünkü bu Yahudi'nin bir ayağı "felsefe"de, Aristo'da, ama öbür ayağı "din şarlatanlığı"nda. "İmam Gazali" (1058-1111), İslam dünyasında neyse, Musa İbn Meymun da Yahudilik dünyasında –şarlatanlıkta– hemen hemen odur. Bununla birlikte İbn Meymun'un Yahudilikteki ağırlığının, Yahudiliğe katkısı yönünden daha bir özellik taşıdığını söylemek gerekir. Akla ve "felsefe"ye yaklaşımı da farklıdır Gazali'ninkinden. Ama ne çıkar; aklı ve felsefeyi, "din"in yararına, insanlığın zararına kullandıktan sonra?! Tıpkı Gazali gibi..!

"Din"le aklı ve bilimi uzlaştırma saçmalığına gömülü büyük adlardan ve Hıristiyanlık dünyasının en ulu kişilerinden Saint Augustin (354-430) de, "başa gelenleri günaha bağlayanlar"dan. "Eşitlikçi" olarak bilinir. Ancak; ona göre: "Devlet, yeryüzündeki eşitsizlikler, kötü şeyler, günah eseri şeylerdi. Ama, Adem'le Havva'nın ilk günahının eseri olan bu dünyada devlet, mulkiyet, efendi-köle, zengin-yoksul, kral-tebaa dengesizlikleri, işlenen bu ilk günahın sonuçları olarak, çekilmesi gereken cezalardı."[55]

Bu çok önemli Hıristiyan azizinin de bir ayağı "felsefe"de. Bu nedenle "felsefe" yapıtlarında da sözü geçer. Bertrand Russell da *Batı Felsefesi Tarihi*'nde sözünü eder ve yapıtlarından aktardıklarına dayanarak yorumunu yapar. Ne denli ilginç de olsa bu yorumu buraya almak olası değil. Ama orada aktarılanlardan birazı alınabilir:

Bakın ne diyor ünlü ve önemli Hıristiyan büyüğü:

> "Adem'in günahı dolayısıyla, bütün insanlığın cezalandırılması, yerindedir."[56]
>
> "Yeryüzündeki uyuşmazlıklarımızda, ya acı üstün gelir, böylece ölüm ona son verir; ya da beden üstün gelir, acıyı kovar. Fakat öte yandan; acı ebedi olarak hükmünü sürdürecek ve beden ebedi olarak eziyet çekecektir. Her ikisi de, verilen cezanın sürüp gitmesine katlanacaklardır."[57]

"Adem ile Havva elmayı yiyince, her ikisi de fesada bulanmış ve hiçbirinin kendi isteğiyle günahtan kaçınamayacağı çocuklar yetiştirmek üzere, yeryüzüne inmişti. Sadece Tanrı'nın lütfu, onların erdemli olmalarına yol açabilir. Hepimiz, Adem'in günahını miras aldığımızdan, ebedi laneti hak etmekteyiz."[58]

Bir başka çok önemli Hıristiyan azizi olan, Batı kilisesinin en büyük tanrıbilimcisi sayılan Saint Thomas (1225-1274), biraz değişik düşünüyor gibi görünüyor. Ama Hıristiyanlık dünyasının bu iki büyüğünün düşünceleri arasında ne tür fark bulunursa bulunsun; konumuza ilişkin görüşleri arasında pek fark olmadığı söylenebilir: Bir ağırbaşlı inceleme yapıtında şunları okuyoruz:

"...(Saint Thomas), köleliğin tabii bir müessese olduğunu ileri sürmüştür. Bundan başka, kendinden önce gelen ilahiyatçı Augustinus'un görüşünü de paylaşarak, köleliğin ilk günah (peche originel) mahsulü olduğu iddiasını da benimsemiştir..."[59]

Dahası var: Bu azize göre, insanları, bu dünyada, tutum ve davranışlarına, yani günahlarına göre Tanrı'nın cezalandırması yetmez. "Tanrı adına" da ceza verilebilir kişilere. Verilmelidir de. Hele inancı bozanlara... Bunlara "ölüm cezası" verilmeli. Sahte para yapanlara, kalpazanlara verildiği gibi...

Şu alıntıyı birlikte okuyup üzerinde düşünelim:

"Engizisyon, sanıkların itiraf etmelerini sağlamak için, işkence tezgâhlarına, darağaçlarına, alevli meşalelere başvurur; ana babalarına karşı tanıklık etsinler diye, çocukları mahkeme önüne çıkarır.

"Bu baskı ve zor yöntemleri, dinbilim tarafından haklılaştırılmaktadır. Saint Thomas şöyle der: 'Kalpazanlar, yeryüzü prensleri tarafından ölüme mahkûm ediliyorlar. Ruhun hayatı demek olan inancı bozmanın, sahte para sürmekten çok daha ağır bir suç olması gerekmez mi? Öyleyse hatasında ayak direyen sapkını, tutup dünyevi kuvvetin kollarına teslim etmelidir."[60]

Demek ki, insanlar, korkunç bir çemberin içine itilegelmişler. Bu çember, bir yandan, "Tanrı'nın başa getirebileceği belalar" korkusundan, bir

yandan da, "Tanrı" ya da "Tanrılar" "adına" ortaya atılanların acımasızlıklarından, bunların yüreklere saldıkları "dehşet"ten oluşturulmuştur. Korku, "dehşet", nedensiz de değil: "Dehşet verici" durumlardan... Nicelerine tanık olmuştur insanlık. İlk çağlardan başlayarak... Örneğin "Grek dünyası"nda: "Güneşin akkor halinde bir taş, ayın da basit bir toprak parçası olduğunu belirten Anaksagoras (İÖ 500-428) koğuşturulur. Protagoras (İÖ 482-411), Tanrıların var olup olmamalarının o kadar önemli olmadığını açıkladığı için Atina yargıçlarınca sürgüne gönderilir. Din gizlerini alaya aldığı için Melos'lu Diagoras'ın (ölümü İÖ 416-412) başını getirene ödül konur. Gençliği kötü yola yöneltmekle suçlanan Sokrates (İÖ 469-399), baldıran suyu (zehir) içmeye mahkûm edilir. Dinsizlikle suçlanan Aristoteles (İÖ 384-322), kendisiyle düşmanlarının arasına, Euripides'i koyma ihtiyatlılığını gösterir..."[61]

Ortaçağ Hıristiyanlığındaki "engizisyon korkunçlukları"ysa, nice örnekleriyle, din kaynaklı korkutuculuğa tek başına yeterli.

İslam dünyasındaki tüyler ürpertici örnekler de Hıristiyanlığın zalim dönemlerinkinden aşağı değil. Muhammed'in kendi döneminde[62] ve ondan sonraki dönemlerde. Örneğin Ebubekir'in döneminde:

İslam'ın Muhammed'den sonra en ulu kişisi sayılan Ebubekir'in halifeliği döneminde, "ridde" (İslam'dan dönme) adı verilen olaylar sırasında, Müslümanların eliyle, insanlar ateşe atılmışlardır. "İslam'a inanmıyorlar" diye... İslam yazarlarının belirttiklerine göre, buna "fetva" ya da "emir" veren de "ulu kişi" Ebubekir'in kendisiydi.[63] Kadınlar da vardı "ateşte yakılanlar" arasında. Bu kadınlardan biri de Esed Kabilesinden Tulayha'nın anasıydı. "İslam" önce bu kadına da önerilmişti. Ama kadın kabul etmemişti. Çaresiz ateşe atılmayı kabul etmişti. Bir şiir söyledi ve kendini kaldırıp attı ateşe. Şiirinde şöyle diyordu: "Hoş geldin ey ölüm! Kurtuluş çarem yok başka türlü. Kendimi sunuyorum. Ölüme..."[64] Şiir kulaklarda yankılanırken alevler arasında yanıyordu kadın. Cayır cayır!!!

Bundan da açıkça anlaşılır ki, İslam'ın "ulu"larına göre de, Hıristiyanlığın ulu kişisi Saint Thomas'ın düşündüğü gibi; inanmayanlara "Tanrı" adına, "din-iman" adına ceza verilmelidir. İnanmayanlar, "kâfir günahkâr"lar "ölüm"e gönderilmelidirler. Hele "inancı bozanlar"!..

Öteki dinlerde olduğu gibi, İslam dünyasında da "tam iktidar" ele geçirildiğinde "din" ve "Tanrı" adına verilen yargılarla "dehşet verici" du-

rumlara her zaman tanık olunabilir. Sayısız örnekler bunu kanıtlamakta. İşte Humeyni'nin İran'ı... Gerçekten "zalim" olan "Şah" gitti. Ya Humeyni?! "Zalim"likte geri kalıyor mu? "Din adına" verdiği ve verdirttiği "hüküm"lerle insanların hemen ölüme nasıl gönderildiklerini bir düşünün!

"Bu Dünya"ya Yönelik "Tanrı Tehditleri"

Tanrı'nın "öbür dünya"ya yönelik tehditleri olduğu gibi, "bu dünya"ya yönelik tehditleri de var. Çok çeşitli ve geniş çapta. *Tevrat*'ta, *İncil*'lerde ve *Kur'an*'da.

Tevrat'ı alalım ele:

Tevrat'ın Tanrısı neler yapabilirmiş, görelim:

İşte bir ayet: Yeremya, Bap 6, ayet 8.

> "Ey Yeruşalim, edepli ol! Yoksa canım senden yüz çevirir. Yoksa, oturanları (insanları) olmayan bir yıkıntı durumuna döndürürüm seni!"

Açıkçası: "Dediklerimi (Şeriatı'mı) yerine getirmezseniz, ülkenizi başınıza yıkarım!" demek istiyor. *Tevrat*'ın birçok bölümünde bildiriyor bunu.[65]

Tevrat'ın Tanrısı, öğütlerinin yerine gelmediğini gördüğü zaman, öfkeden çılgına dönüyor. Tesniye bölümünde, 32. babın 22. ayetinde; "Çünkü öfkemden bir ateş alevlendi ve 'haviye'ye (ateş çukuruna) değin yanmakta. Yeryüzünü ve yerin tüm ürünlerini yiyip bitirecek ve dağların temellerini tutuşturacak!" diyerek başlıyor; sonra ne tür korkunç belalar göndereceğini bir bir duyuruyor. Açlık, ateşli (salgın) hastalıklar, "toprakta sürünen zehirli yılanlar ve canavarlar" da bu gönderilecek belalar arasında. Bu duyuruya göre, belalara uğratılacaklar arasına, "genç erkek" yanında, "genç (bakire) kız"lar, "günahsız çocuk"lar ve "ak saçlı" yaşlılar da katılacak![66]

Zaman oluyor ki, öfkeli Tanrı, "Ben söyledim, karar verdim, pişman olmayacağım ve bundan (kararımdan) dönmeyeceğim!" biçiminde[67] kesin konuşuyor. Zaman da oluyor ki, "peygamber"ini arada engel gösteriyor; "beni bırak da onları yok edeyim ve göklerin altından adlarını sileyim!" biçiminde[68] sesleniyor. Tesniye bölümündeki şu ayete bakın:

"(Musa anlatıyor): Çünkü sizi 'helak' edecek diye Rabbin size karşı olan öfkesi önünde korktum. Ama Rab, bu kez de beni dinledi (de sizi yok etmekten vazgeçti)."[69]

İncil'leri alalım:
Matta İncili'nde, 10. bap ve 34-39. ayetlerinde şöyle denir:

"Yeryüzünde esenlik getirmeye geldiğimi sanmayın. Ben esenlik değil; kılıç getirmeye geldim. Çünkü ben, adamı babasından, kızı anasından, gelini kaynanasından ayırmaya geldim. Adamın düşmanları kendi ev halkı içindedir. Babasını ve anasını benden çok seven bana layık değildir. Oğlunu ya da kızını benden çok seven bana layık değildir. Haçını alıp ardımca gelmeyen bana layık değildir. Hayatı bulan, onu zayedecek. Benim uğrumda hayatını zayeden onu bulacaktır."

Burada anlatılanlar, *Luka İncili*, bap 12, ayet 49-53'te de anlatılır.
*Luka İncili*nin 13. babının, 3. ayetinde de şöyle dendiği görülür:

"Sandığınız gibi değil: Size bildiririm ki, tövbe etmezseniz, hepiniz öyle 'helak' olacaksınız!"

Gelelim *Kur'an*'a: Nur Suresi, ayet 63:

"...Onun (Muhammed'in) buyruğuna karşı gelenler, başlarına bir bela, ya da can yakıcı bir 'azap' (ceza) gelmesinden korksunlar."

Kur'an'ın Tanrısı da buyruklarını dinlemeyenlere karşı, daha önce de belirtildiği gibi, son derece öfke doludur. En "şiddetli ceza"lar vermekten bile çekinmez.

Bu öfkeli Tanrı, "Sizden önce de buyruklarıma karşı gelenler olmuştu. İnanmayanlar olmuştu. Onların tümünü yok ettim. Oysa onlar sizden çok daha güçlüydüler. Siz de inanmazsanız, ya da buyruklarıma karşı gelirseniz, sizi de yok ederim!" diyor. Bunu çok surede anlatıyor. Örneğin, Rûm Suresi'nin 9. ayetinde, Fâtır Suresi'nin 44. ayetinde, Mü'min (Ğafir) Suresi'nin 21 ve 82. ayetlerinde, Tevbe Suresi'nin 69. ayetinde, Muhammed Suresi'nin 10 ve 13. ayetlerinde...

Eski Hıristiyan propagandacıları da bu yöntemle korkutmaya, öğütlerinde çok yer verirlerdi. Örneğin İslam öncesinin Arap ve Hıristiyan

şairi Adiyy İbn Zeyd El İbâdî. Bu şairin şiirleriyle, *Kur'an*'ın konuya ilişkin ayetleri arasında şaşılası bir benzerlik göze çarpar. Gerek anlatılanlar yönünden, gerekse anlatış biçimi yönünden...[70]

Kur'an'ın Tanrı'sı, gerekirse, "baskın" da yapabileceğini söylüyor. "Siz uyurken, ya da çılgınca eğlenirken baskın düzenler, işinizi bitiririm!" diyor. Bunu çeşitli surelerde, örneğin A'râf Suresi'nin 97 ve 98. ayetlerinde duyuruyor. 99. ayetindeyse şöyle demekte:

> "Onlar (yok edilenler), Tanrı'nın hilesine karşı kendilerini güvencede mi görmüşlerdi yoksa? Oysa yalnızca sonunda zararlı çıkacak olanlar Tanrı'nın hilesine karşı kendilerini güvencede görebilirler."

Demek ki, *Kur'an*'a göre, Tanrı, isterse, öfkelendiklerini suçüstü yakalamak için "hile"-tuzak yoluna da başvurabilir. Daha önce de anlatılmıştı bu. A'râf Suresi'nin 163. ayetinde böyle yapabileceğine bir de örnek veriliyor. Şöyle:

Yahudi kasabalarından "deniz kıyısındaki bir kasaba" halkına, "cumartesi" balık tutmamaları buyurulmuştu. Böylece, Yahudiler için önemli olan "cumartesi yasağı"na uymuş olacakları bildirilmişti. Oysa, bu kıyı kasabasının geçimi, balık avlamayla sağlanabiliyordu. Yine de bu yasağa uyacaklardı. Ne var ki, Tanrı bir hile yapmıştı: Balıklar "cumartesi sürüleriyle geldiği halde, başka günlerde hiç mi hiç gelmiyorlardı." Kasaba halkı da ne yapsın, ister istemez "cumartesi yasağı"na uymayıp avlandılar. İşte o zaman, ne olduysa oldu. Yerle bir edildi kasaba! Böylece, Tanrı onları suçüstü yakalamış ve "yasağa uymamak"tan "cezalandırmış" oldu. Ne "adaletli" Tanrı değil mi?!

Kur'an'ın Tanrı'sı, "istersem sizi yerin dibine batırabilirim!" diyor. "Dilersem, başınıza taş da yağdırabilirim!" diye ekliyor. Bunu birçok surede, örneğin İsrâ Suresi'nin 68. ve Mülk Suresi'nin 16 ve 17. ayetlerinde açıkça duyuruyor. İsrâ Suresi'ndeki anlatım şöyle:

> "Karaya çıktığınızda da O'nun sizi yerin dibine batırmasına ya da başınıza taş yağdırmasına karşı kendinizi güvencede görebilir misiniz? Olan olduktan sonra size arka çıkacak bir koruyucu da bulamazsınız!"

Mülk Suresi'ndeki anlatımı da sunayım:

"'*Gökte olan*'ın (Tanrı'nın), sizi yerin dibine batırmasına karşı, kendinizi güvencede görebilir misiniz? O duruma karşı ki, yer birden sarsılıverir.

"Ya da (yine) '*gökte olan*'ın üzerinize taş yağdırmasına karşı kendinizi güvencede görebilir misiniz? Benim uyarım ne demektir, yakında anlayacaksınız."

Burada, "Tanrı" için kullanılan bir deyim; "Gökte olan" ("men fi's-Semâ") deyimi çok ilgi çekicidir. *Kur'an*'ın Tanrı'sının "gökte" düşünüldüğünün açık anlatımlarından biridir bu.

Kur'an'ın Tanrı'sı, "dilersem, *göğün bir parçasını* da üzerinize indirebilirim!" diyor. Örneğin Sebe' Suresi'nin 9. ayetinde şöyle dediği görülüyor:

"Önlerinde ve arkalarında olan göğü ve yeri görmezler mi? Biz dilersek onları yerin dibine geçirir, ya da *göğün bir parçasını* başlarına indirebiliriz. Bunlarda Tanrı'ya yönelmiş her kul için bir uyarı vardır."

Dahası, dilerse "göğün tümünü" de çökertebileceğini de duyurmakta. Hacc Suresi'nin 65. ayetinde şöyle dendiğini görmekteyiz:

"Görmez misin ki, Tanrı yerde olanları size boyun eğdirmiştir. Ve gemiyi de sizin buyruğunuza vermiştir. O'nun buyruğuyla denizde yürür o. Ve Tanrı, yer üzerine çökmesin diye göğü tutmakta. Gök, yalnızca O'nun izniyle (buyruğuyla) yer üzerine çökebilir. Ama Tanrı insanlara şefkatli ve merhametlidir (onun için göğün çökmesine izin vermemekte)!" (Ayrıca bkz. Enbiyâ Suresi, ayet 32.)

Çünkü ilkel düşünceye göre, "gök" bir "çadır" gibidir dünya üzerinde. *Tevrat*'ın İşaya bölümünde, 40. babının 22. ayetinde şöyle dendiği görülür: "...Gökleri perde gibi geren ve altında oturmak için çadır gibi kuran O'dur." İşte *Kur'an*'a göre de, "çökmesin" diye bu çadırı "tutan", Tanrı'dır. Ama bir kızarsa "tutmak"tan vazgeçip "çökerteceğini" bildirir.

Ne var ki, bu "tehdit"i yutmayanlar da çıkıyor. *Kur'an*'ın bize bildirdiğine göre; gerek "göğün tümünün çökertilmesi", gerekse "gökten bir parçanın düşürülüp onunla insanların ezilmesi", Muhammed dönemindeki "inanmazlar"a da pek olabilecek bir şey gibi görünmemiş. Bu "inanmazlar", böyle bir şeyin olabileceğine inanmadıkları için bir çeşit meydan okumuşlar Muhammed'e; "Haydi olsun da görelim!" türünden. İsrâ Suresi'nin 92. ayeti bakın ne denli ilginç:

> "Ya da ileri sürdüğün gibi yapabileceksen haydi indir göğü. Parça parça indir. İnanmamız için bunu yapmalısın... da dediler."

Şuarâ Suresi'nin 187. ayetinde de bu şöyle anlatılır:

> "Eğer ileri sürdüğünde gerçeği söyleyenlerdensen, haydi gökten bir parça üzerimize düşür de görelim! de dediler."

Bundan yakınılıyor. Kimi yakınma da şöyle bir "itiraf"la karışık:

> "...Biz onları korkutuyoruz. Ama bu, onlara büyük taşkınlık vermekten başka bir şeye yaramıyor."

İsrâ Suresi'nin 60. ayetinde böyle yakınılıyor.

Kur'an'ın Tanrısı, "rızkınızı (yiyeceklerinizi, her türlü nimetinizi) keserim. Suyunuzu batırırım!" tehdidini de yöneltir öfkelendiklerine. Mülk Suresi'nin 21. ve 30. ayetlerinde insanlar şöyle korkutulmak istenir:

> "Ya da kimdir o ki, Tanrı size verdiği rızkı kestiğinde size rızık vermiş olsun? Hayır onlar, bir azgınlık ve tiksintiyle kaçış içinde direnip durmaktalar."

> "De ki: 'Söyler misiniz, suyunuz yere batıp yiterse, size bir akarsu kim getirir?"

"Deneme" (Sınav) İçin Çektirilen Acılar

"Kutsal kitaplar"ın "Tanrı"sı, insanlara çektirdiği acıları, kimi zaman "günah" karşılığı "ceza" olarak verdiğini bildirirken; kimi zaman da. "Sınıyorum, deniyorum!" der.

"Denemek için" acı çektiriyormuş! "Deniyorum, sınıyorum!" diyerek bir canlıya, hem de "insanoğlu"na türlü "acılar çektirme"nin ilkelliğini ve tüyler ürperticiliğini düşünün.

Belirli bir "amaç" için "deney" ya da "sınav" yapılır. Deney yapılır ki, bilinmeyen bir sonuca ulaşılsın, ya da bilinendeki kuşkulu ve karanlık yan giderilsin, düşünülen şey doğrulansın ya da gerçek ortaya konsun. Böylece bilme, öğrenme, belirleme, kanıtlama amacı olur deneyin. Deney, bilime gönül verenlerce, bilimsel amaçlarla yapılır. Başka amaçlara yönelmiş olanlarca da başka amaçlara ulaşmak için yapılır. Sınav da yapılır ki, yine sınavı yapanca belirlenmesi istenen bir şey belirlensin, kanıtlansın.

Peki "Tanrı" niçin "deney"e, ya da "sınav"a başvurur? "Ulu Tanrı"nın "amacı" ne olabilir? Bilmediği bir şey mi var da öğrensin? Ya da bir şeyi "kanıtlamak" amacında mı? Niçin, kime, kimlere karşı?

Denir ki; "İyilerle kötüler seçilsinler diye Tanrı sınav yapar. İyiler ödüllerini, kötüler cezalarını bulsunlar diye..."

İyi ama, "her şeye kadir Ulu Tanrı", buna neden gerek duymakta? Her şey elinde değil mi? "Kötü" diye nitelenenleri de tam dilediği gibi "iyi" yapamaz mıydı ve yapamaz mı?

Bu sorulara din şarlatanlarınca verilmiş "cevap"ları incelerseniz ve üzerinde iyi durursanız görürsünüz ki, hiçbir "cevap", sağlıklı, doyurucu değildir.

İşin gerçeği şu: İnanmaya elverişli insanlar, özellikle de "darlık"ta olanlar, varlık sahiplerinin yararına yatıştırılmak, uyutulmak istenmekteler. "Yoksul kitleler, her şeyin Tanrı'dan olduğuna inansınlar. Tanrı'nın kendilerini sınadığını sansınlar. Ve içinde bulundukları durumlara katlansınlar". Böyle özetlenebilir işin içyüzü. Gerçeğin bu olduğuna, dinlerin "kutsal kitap"larındaki anlatımlar da yeterince "ipuçları" vermekte:

Kur'an'dan, Bakara Suresi'nin 155. ayetini okuyalım:

> "Kuşkusuz; korku, açlık gibi, mal, can, ürün eksiltilmesi gibi şeylerle sizi deneriz (sınarız). Katlananları ('sabredenler'i') müjdele!"

Bu ayeti izleyen (156, 157) ayetler de şöyle:

"Onlar ki, başlarına bir musibet (bela) geldiğinde: 'Biz, Tanrı'nınız ve kuşkusuz O'na varacağız!' derler.

"Rablerinin bağışlaması ve acıması, işte onlara yöneliktir. Doğru yolda olanlar da onlardır."

Tevrat'ın Çıkış ve Tesniye bölümlerinde ayrıntıyla,[71] başka bölümlerinde de değinilerek[72] anlatıldığına göre: Tanrı, Yahudileri Mısır'dan çıkarıp Firavun'dan kurtardıktan sonra "aç" bırakarak "denemiş" bir süre. Ne var ki, onlar bu duruma boyun eğip katlanacakları yerde; "söylenmişler". "Söylenmeleri", Tanrı "işitmiş" ve Musa'ya seslenmiş:

"İşte ben size *gökten* ekmek ('man' ya da 'men') yağdıracağım. Toplumdakiler, her gün çıkıp, o gün için gerekli olanı toplayacaklar. Şeriatıma uyup uymadıklarını deneyeceğim...

"...Onlara söyle: 'Akşamleyin et yiyeceksiniz. Sabahleyinse ekmekle doyacaksınız!' Ve bileceksiniz ki Allahınız Rab benim.

"Ve akşamleyin bıldırcınlar çıkıp ordugâhı kapladılar. Sabahleyin de ordugâhın çevresinde çiğ düşmüştü. Ve düşmüş olan çiğ kalkınca işte çölün üzerinde, toprağın yüzünde kırağı gibi küçük, ince ve pul gibi bir şey vardı. Ve İsrailoğulları bunu görünce birbirlerine, 'Bu nedir?' dediler. Çünkü nedir bilemediler... Ve Musa, onlara: 'Bu, Rabbin yiyesiniz diye size verdiği ekmektir. Rabbin buyurduğu şey işte budur...' dedi..."[73]

"Aç" insanlara "gökten gönderildiği" bildirilen bu yiyecekten, *İncil*'lerde ve *Kur'an*'da da söz edilir.[74] İleride, "Musa'nın mucizelerinden örnekler"in yer aldığı kesimde daha ayrıntılı bulacaksınız.*

"Kutsal kitap"ların bunu inanırlarına anlatmaktaki amaçları nedir?

En saçma şeylere bile inanmaya hazır olduklarını nice örnekleriyle ortaya koymuş olan kitleler, bu masalla şuna inandırılmak istenmişlerdir:

Tanrı her zaman sizleri denemekte. Zaman zaman da aç bırakmakta. Size düşen katlanmaktır. Katlanırsanız, Tanrı karşılığını verir. Bu

* *Kutsal Kitapların Kaynakları-3* (Y.N.)

dünyada verir, öbür dünyada verir. Elverir ki, katlanmayı bilin. Tanrı, "aç kulları"na, "gökten" bile "rızık" indirmiştir. O'nun her şeye gücü yeter. Tanrı, kimini "bolluk" vererek sınar, kimini de "darlığa düşürerek" sınar. "Kul"un görevi, "O"nun hikmetine karışmadan, "kulluğu"nun gereğini yerine getirmektir.

Demek istenen bu işte.

Demek istenenin bu olduğunu *Kur'an*'ın şu ayetleri de açıkça göstermez mi?

> "Deneyelim (sınayalım) diye kendilerine dünya yaşamının süsü-güzelliği olarak bolca varlık-geçimlik verdiğimiz kimi çiftlere, ailelere sakın göz dikme! (Onların varlıklarında gözün olmasın!) Rabbinin (verdiği) rızık, daha hayırlı ve daha kalıcıdır.

> "Sen ailene, namaz kılmalarını buyur. Ve bunun üzerinde dur. Senden biz rızık istemiyoruz. Sana rızkı verecek olan biziz. Sonları iyi olan, Tanrı'ya karşı gelmekten sakınanlardır." (Tâhâ Suresi, ayet 131-132.)

İşte yoksul kitleler böyle avutulmaktalar. Kimlerin yararına? Elbette ki varlıklıların!..

"Tanrı'nın sınamaları"na ilişkin *Kur'an*'dan birkaç örnek daha sunayım:

Âli İmrân Suresi, ayet 186:

> "Ant (yemin) olsun ki, siz mallarınız ve canlarınız konularında sınanırsınız..."

Muhammed Suresi, ayet 31:

> "Ant olsun ki, biz sizi sınarız. İçinizdeki 'mücahitler'i ve 'sabredenler'i biz *bilip anlayana* dek. Ve hakkınızdaki 'haberler'i biz denetimden geçirene dek..."

Âli İmrân Suresi, ayet 142:

> "Allah, içinizdeki 'mücahitler'i ve 'sabredenler'i *bilip öğrenmeden* cennete girebileceğinizi mi sandınız?"

Enbiyâ Suresi, ayet 35:

"Herkes ölümü tadıcı. Biz sizi, 'şer'le ve 'hayır'la deneriz. Bir sınav olarak... Ve bize döneceksiniz sonunda."

Mülk Suresi, ayet 2:

"Tanrı O'dur ki, hanginizin iş-davranışça daha iyi olduğunu sınasın diye ölümü ve yaşamı yarattı..."

İnsan Suresi, ayet 2-3:

"Kuşkusuz biz insanı, karışık bir döl suyundan ('nutfe'den) yarattık. Sınayalım diye onu. Bunun için işiten ve gören kıldık. Ve ona yolu gösterdik. Artık, ya 'şükredici', ya da nankör ('kefûr') olur."

Neml Suresi, ayet 40:

"...'Tanrı'dan bana verilen bir üstünlüktür bu. Şükrediyor muyum, yoksa nankör mü oluyorum; (anlamak için) sınasın diye...' dedi."

Mâide Suresi, ayet 48:

"... Tanrı dileseydi, tümünüzü bir topluluk yapardı. Ne var ki, size verdiklerinde sizi sınasın diye yapmadı öyle.

En'âm Suresi, ayet 165:

"Tanrı O'dur ki, sizi 'yeryüzünün halifeleri' yaptı. *Ve kiminizi, kiminiz üzerine, derecelerle yükseltti.* Size verdiklerinde sizi sınasın diye..."

Zuhruf Suresi, ayet 32:

"Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar yoksa?! Dünya yaşamındaki geçimliklerini, onlar arasında *biz paylaştırdık. Kimilerini, kimilerine derecelerle üstün kıldık. Kimileri kimilerini tutup (işçi olarak) çalıştırsınlar* diye... Rabbinin rahmeti, onların biriktirdiklerinden daha iyidir."

Fecr Suresi, ayet 15-16:

"İnsana gelince: Onu Rabbi deneyip kendisine 'kerem' (onur, üstünlük) ve 'nimet' verdiğinde; 'beni Rabbim onurlu-üstün kıldı' der o.

"Ama Rabbi onu (yine) sınayıp 'rızk'ını üzerine darlaştırdığında (onu yoksul kılınca), bu kez de; 'Rabbim beni küçük düşürdü!' der."

Kur'an'ın bu anlattıklarına bakılırsa, varlığı da, darlığı da veren, Tanrı. Ve varlığı da, darlığı da "kullarını sınamak için" vermekte! Kullarının kimini kimine üstün kılmasındaki bu "hikmet"i unutmamak gerek. Üstelik bunda bir başka "Tanrısal hikmet" daha var: İnsanlardan "kimilerinin işçi olarak çalıştırılabilmeleri"! "Tanrı", insanların "dünya yaşamındaki geçimlikler"ini "paylaştırırken"; "kimileri"ne daha çok vermeseydi ve "kimileri"niyse yoksul kılmasaydı "çalışan-çalıştıran" olur muydu?! "Sınav" için "yoksul bırakılanlar", bu durumlarından yakınırlar. Oysa hiç de yakınmamalıdırlar. Çünkü bu durumlarına katlanıp "sabrederlerse", sınavı kazanmış olacaklarından "Tanrı'nın rahmeti"ni elde ederler. "Tanrı'nın rahmeti"yse, zenginlerin "biriktirdiklerinden daha iyidir"!

Bu arada "din"lerin, özellikle de "kitaplı" dinlerin ve avukatlarının sözünü ettikleri bir konu var: Tanrı'nın "inayet"i. Çok durulur bunun üzerinde. Önemle durulur. Din kitapları yanında, "felsefe" yapıtlarında da bu konuya önemle yer verildiği görülür.

Nedir "inayet"?

Tanrı'nın bir amaca ("hikmet"e) yönelik olarak, yarattıkları içinde bir kesime, bir bireye, ya da bir topluma "özel ilgi" göstermesi, kimi olayları bu doğrultuda düzenleyip etkilemesi biçiminde anlatılabilir. Kısacası, savunucularının anlattıklarından çıkan anlama göre, "Tanrı'nın kayırması"dır, "inayet". Bu sözcüğe, Türk Dil Kurumu'nun verdiği karşılıksa; Kayra.

Yahudiliği yeni baştan kuran kişi olarak nitelenen, yukarıda da sözü geçen Musa İbn Meymun (Maimonide) (1135-1204) da "inayet"e çok geniş yer verir.[75]

Ünlü Yahudi, *Delaletü'l-Hâirîn* adlı kitabında, "inâyet" konusundaki görüşleri, "beş görüş"te toplar: (Arapça aslından çevirerek aktarıyorum):

"İnayet konusunda insanların görüşleri beş görüştür. Bunların tümü de çok eskidir. Yani, 'hakk' olan ve şu karanlıkların tümünü aydınlatan Şeriatın ortaya konduğu peygamberler zamanından bu yana işitilegelen görüşlerdir bunlar:

"Birinci görüş: 'Bu varlığın (evrenin) hiçbir kesiminde, hiçbir şeye yönelik hiçbir inayet yoktur. Göklerden, onun dışındaki her şeye dek, tüm olup bitenler, rastlantıyla olmaktadır. Nasıl rastlıyorsa öyle oluşmakta her şey. Bu oluşma ve gelişmede ne bir düzenleyici ('nâzım'), ne bir 'tedbir eden' (müdebbir) ve ne de bir 'inayet eden' var. Herhangi bir 'şey' konusunda...' savında olanın görüşüdür. Epikuros'un (Epikür'ün) görüşüdür bu.

"Epikuros, bu görüşünü, bütün için olduğu gibi parçalar ('ezcâ') için de ileri sürer. 'Bireyler-parçalar da nasıl rastlarsa öyle bir karışım içine girmekte ve rastgele oluşmakta-gelişmekte' diye düşünür.

"İsrailoğullarından 'kâfir' olanların görüşü de budur: (Kutsal kitapta) onlar hakkında söz edilirken şöyle denir: 'Rabbi inkâr ettiler, O (Tanrı) değildir... dediler.'

"Aristo, bu görüşün doğru olamayacağını, 'eşya'nın tümünün rastlantıyla meydana gelmesinin mümkün olmadığını kesin kanıtla ortaya koymuştur...

"İkinci görüş: 'Eşyanın kimine yönelik inayet vardır. Kimi eşya, bir tedbir edenin tedbiri, bir düzenleyicinin düzenlemesiyle meydana gelir. Kimileriyse rastlantıya bırakılmıştır' diyenin görüşü. Bu görüş de Aristo'nun görüşüdür.

"Aristo'nun 'inayet'e ilişkin görüşünü ben özetleyeyim sana: Ona göre; Tanrı'nın 'inayet'i, 'gök'lere ('eflâk'e) ve oradakilere yöneliktir. Bunlar, varlıklarını, olduğu gibi, 'inayet'le sürdürürler. İskender (Afrodîsî=Alexander Aphrodisoevs) (İS yaklaşık 200), şunu açıklar: Aristo'ya göre, Tanrı'nın 'inayet'i, 'Ay göğü'ne dek sürer, orada sona erer..."[76]

İbn Meymun kalan üç görüşü de anlatır:

Üçüncü görüş, İslam "Kelâm"cılarından "Eş'arîler"in. Bu görüşe göre evrende hiçbir şey, "rastlantı" sonucu değildir. Her şey, "düşen bir yaprak" bile, Tanrı'nın "tedbir"i, şaşmayan düzenlemesi sonucudur. İnsana gelince: Tanrı'nın çizdiği yazgı ("kader") çerçevesindedir. O'nun çizdiğinin dışında, insanın ne "yapma", ne de "yapmama" yönünden bir gücü var.

Dördüncü görüş, yine İslam "kelâm mezhepleri"nden "Mutezile"nin. Bu görüşe göre de her şey, Tanrı'nın "inayet"iyle olup oluşmakta. O'nun "hikmet"i şaşmaz. "Mutezile", "E'şarîler"den farklı olarak şunu da ileri sürer: Tanrı'nın kendisi de kendi "hikmet"ine uymak, her şeyin en iyisini, "en elverişlisini" yapmak "zorunda". İnsanın da güç ve iradesinin etkinliği var. Ama bağımlı, sınırlı olarak.

Beşinci görüşse, İbn Meymun'un da içinde bulunduğu Yahudilerin. Bu son görüşe göre, Tanrı'nın "inayet"i, "Ay göğü"nün altında da uzanır. Ancak, bu kesimde, yalnızca "insan türü"ne yönelik kalır. Bir başka deyişle, Tanrı, "insan türü"nden başkasıyla ilgilenmez bu kesimde. "Ay göğü"nün altında, "insan türü"nün dışında kalan her şey ve bu arada her canlı "rastlantı"larla oluşup gelişmektedir. İnsanın güç ve iradesinin de "mutlak" etkinliği var. Ama insanla ilgili her şey, insanoğlunun önüne çıkan, başına gelen ne varsa hepsi, "istihkak"ına (hak etmişliğine) bağlıdır. Yani iyi davranışı iyi sonuç getirir, kötü davranışı kötü sonuç getirir.

Bunları anlatır ünlü Yahudi.[77]

"Dinci" görüşler, birbirlerinden "farklı"ymış gibi gösterilirler. Ama hepsi de aynı temele dayanır: Gerçekte "tüm ipler, Ulu Tanrı'nın elinde".

Peki "Tanrı"nın "insan türü"ne olan "inayet"i neden eşit değil?

İbn Meymun'a göre, insanların "madde"leri, yapıları ve Tanrı'dan "feyiz" alma yetenekleri değişiktir. İşte Tanrı'nın "inayet"i buna bağlı olarak değişik yansımakta. Kimler, Tanrısallıktan çok daha verim alırsa, "inayet"ten onlar çok daha yararlanırlar. "Peygamberlik derecesi"ne dek yükselebilirler. Peygamberlerin "inayet"ten yararlanma dereceleri de bir değildir. Kimi kiminden daha yüksek "mertebe"dedir.[78]

İbn Meymun, insanları aldatıcılıktaki ustalığını bu konuda da sergileyerek, "manevi derece"lere önem verir görünür. "Maddi fark"lara gelince: Buna pek önem verdiğini göstermez. Falanca çok zengin, çok

parlak bir yaşam içinde, filanca da çok yoksul mu? Bunun hiç önemi yok Musa İbn Meymun'a göre. Çünkü en yoksul olanların bile, "zorunlu yaşam gerekleri" sağlanmıştır "inayet"le. Önemli olan da bu. Çok zenginle çok yoksul arasındaki "fark"a gelince: Bu, yalnızca "görünüşte"dir. "Kutsal kitap" (*Tevrat*) da bunu söyler. Görünüşteki "yaşam fark ve fazlalıkları"nınsa hiç önemi yok.[79]

Niçin böyle diyor bu önemli Yahudi?

Çünkü kendisi de servet elde etmiş varlıklı sınıftan. Kaldı ki, o da bir "din büyüğü". Ve her "din büyüğü" gibi o da varlıkluların, egemenlerin hizmetinde.

Musa İbn Meymun'a göre de "Tanrı'nın sınavı" var, "inayeti"nin yanında.

Sınar "Ulu Tanrı" insanları. Zenginini bir türlü, yoksulunu bir başka türlü. Kimsenin yakınmaya hakkı yok. Herkes sınavda kazanmaya bakmalı. Aradaki zenginliği, yoksulluğu da önemsememeli. "Tanrı'nın hikmeti"ne boyun eğmeli. Aslında "rızık"ta fark da yok. Herkes "eşit"tir "rızık"ta.

Bu aldatmaca, "Kutsal kitabımız" *Kur'an*'da da böylece yer almamış mı? Sunulan örneklerin dışında işte üç *Kur'an* "ayet"i daha:

Zümer Suresi, ayet 49:

> "İnsanın başına bir zarar gelince yalvarır. Sonra *katımızdan* ona *bir nimet verdiğimizde,* 'bu, bana işimdeki bilgimden, becerimden dolayı verilmiştir' der. Oysa, o bir *sınavdır.* Ne var ki, çokları bilmezler."

Furkan Suresi, ayet 20:

> "...*Sabreder misiniz diye* kiminizi kiminize (üstün kılarak) *sınav konusu* yaptık. Senin Rabbin, her şeyi görendir."

Nahl Suresi, ayet 71:

> "*Allah, kiminizi kiminize 'rızık'ta üstün kılmıştır.* Öyleyken üstün kılınanlar, *sağ ellerinin (bilek güçlerinin) kendilerine mülk olarak kazandırdığı kölelerinin* 'rızık'larını verecek durumda değiller. *'Rızık'ta hepsi eşittir.* Allah'ın nimetini inkâr mı ediyorlar?"

Görüyorsunuz aldatmacayı.

İşte Yahudi büyüğü İbn Meymun'un "inayet" üstüne anlattıkları da bu doğrultuda. "Tanrı'nın sınaması" üstüne yazdıkları da... Aynı avutma ve aynı uyutma...

Voltaire'nin *Felsefe Sözlüğü*'nde de "inayet" işlenirken şöyle denir:

> "...Kurdun biri, yolunun üstünde akşam yemeği için bir kuzu bulsa, bir başka kurt da acından ölse, şimdi biz, Tanrı'nın birinci kurda, özel bir inayette bulunduğuna mı hükmedeceğiz?
>
> "...Her şeyin salt hâkimi (olan Tanrı), neden bir tek insanın iç yönetimiyle, bütün doğanın geri kalan bölümünün yönetiminden daha çok uğraşsın..?"[80]

Felsefe Sözlüğü'nün aynı maddesinde, Tanrı'yı, kimi insanlara bir türlü, kimilerine başka türlü "inayet"te bulunuyor gösteren Hıristiyan mezhepleri ve ileri gelenleri alaylı biçimde eleştiriliyor.[81]

"Ulu Tanrı", evren içinde "insanoğlu"na "özel inayet"te bulunuyor. İnsanlar içinde kimilerine olan ilgi ve "inayet"iyse daha da "özel"! Bu çok "özel" ve "tanrısal inayet"e erenler, her çağda azınlıktalar. Ama mutlular. Gezegenimizin "nimet"leri onların elinde. Çoğunluktaki yoksunlaraysa yalnızca bir şey düşmekte ve önerilmekte: "***Sabır***"! Çile ve sabır.

"Sabır" ne demektir?

İlerici (!) Türk Dil Kurumu'nun *Türkçe Sözlüğü*'ndeki tanımı okuyalım:

> "Acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü haller karşısında, *ses çıkarmadan onların* ***geçmesini bekleme erdemi.***"

Burada sözü edilen "üzücü haller" karşısında, "ses çıkarmadan bekleme"yi "***erdem***" sayan "erdemsizler"in bulunduğuna, açık bir kanıt değil mi bu?

"Sabır" önerilir çileli kitlelere. Hem de "Eyyub'un sabrı"!

Bilindiği gibi, "dinler", özellikle de "kitaplı"ları, kitleleri uyutan, avutan masallara çok önem verirler. Kendilerinde olmayanları da çevrelerinden aşırıp biraz kılığını da değiştirerek piyasaya sürerler. Kendilerininmiş gibi... "Eyyub Peygamber" masalı da bunlardan.

Bu masalın *Tevrat*'ta çok geniş yer aldığı görülür. Ayrı bir bölümü var. *Kur'an*'da da değinilir kimi kesimlerine.

Voltaire'nin *Felsefe Sözlüğü*'nde bakın neler yazılı:

> "Günaydın, dostum Eyub (Eyyub)! Sen, kitapların sözünü ettiği garip insanların en eskilerinden birisin. Yahudi de değildin. Adını taşıyan kitabın, beş 'sifr'den daha eski olduğu biliniyor. Onu Arapça'dan çeviren İbraniler (Yahudiler), Yehova kelimesini Tanrı anlamında kullanmışlarsa, bunu, gerçek bilginlerin hiç kuşku etmedikleri gibi, Fenikelilerle Mısırlılardan almışlardır. Satan (Şeytan) sözcüğü de İbranice değildi, Kalde dilinden alınmıştı. Bu da yeteri kadar biliniyor..."[82]

Musa İbn Meymun da, "Eyyub"un gerçekten yaşamış bir kişi olduğuna pek inanmadığını belli ediyor. Ne zaman ve nerede yaşadığına ilişkin çeşitli görüşleri aktardıktan sonra şöyle diyor:

> "Bütün bunlar; 'Eyyub, hiçbir zaman var olmamıştır, yaşamış bir kişi değildir' diyenlerin görüşünün daha doğru olduğunu gosterir."[83]

Ancak, ünlü Yahudi büyüğü, bu masalla iyi amaç güdüldüğü savında.[84]

Kimi "Batılı araştırıcılar" da, *Tevrat*'taki "Eyyub bölümü"nün, "felsefe ve edebiyat" yönünden "çok değerli"; dahası, kitlelere "çok yararlı" olduğu görüşündeler.[85] Bence bunun iki nedeni olabilir: Bu görüşte olanların kimileri, kitlelerin avutulup uyutulmalarında çıkarları olanlardır. Kimileriyse, bağnazlığa varacak ölçüde "Yahudilere karşı olmak"tan ötürü bu görüşü savunma gereğini duyarlar. Yahudilerin "kutsal" kitaplarında yer alan "Eyyub" masalının, başka toplumların malı olduğunu, onun için de "*Tevrat*'ın tüm bölümlerinden daha büyük değer taşıdığı"nı ileri sürerler.[86] Masal, bence de, başka toplumlardan alınıp *Tevrat*'a eklenmiştir. Ama bu, söz konusu masalı "değerli", hele "yararlı" kılmaya yetmez.

Tevrat'ta yer alan Eyyub masalının özeti:

"Us (Uts) ülkesinde bir adam vardı. Adı, Eyyub'du. Kâmil ve doğru bir adamdı. Allah'tan korkar ve kötülükten çekinirdi..." diye başlar masal.

Masalımızda Eyyub, "Tanrı"ya göre böyle bir kişiydi. Ama, "Tanrı"nın Eyyub'la ilgili bu görüşüne katılmayan biri vardı: "Şeytan"!

Eyyub, "öyledir, değildir..." derken; "Tanrı"yla "Şeytan", "bahse tutuşurlar". Bir "sınav" düzenlerler Eyyub için. Eyyub "sınav"ı kazanırsa, "Tanrı" da "bahsi kazanmış olacak" dolayısıyla.

"Tanrı", elindeki "tüm ipleri" Şeytan'a verir. Tüm yetkiler Şeytan'da! Eyyub'a dilediğini yapabilir. Görecektir ki, Eyyub "yazgısına boyun eğip" katlanacak. Ve de "Tanrı" için hiçbir "uygunsuz söz" söylemeyecek!

Artık Şeytan yapacağını yapar ve zavallı Eyyub'un başına gelmedik bela kalmaz:

Önce mallarına zarar verilir: "Yedi bin koyunu, üç bin devesi, beş yüz çift öküzü, beş yüz dişi eşeği"yle "pek çok sayıdaki" "kölesi", elinden alınır. Gelen bir felaketle yok olur bunlar. Sonra, "yedi oğlu"yla "üç kızı" yok edilir. Daha sonra da sağlığından olur Eyyub'cağız: "Kötü çıban"lara yakalanır. Hem de ne yakalanma: Baştan sona! Tüm gövde! O sırada eline geçirdiği bir "kiremit parçası"yla kazırcasına kaşınmaya başlar. Kaşındıkça daha çok yaralar, bereler içinde kalır zavallı. Ne var ki, bütün bunlar karşısında "yazgı"sına katlanır. Tanrı'ya karşı "uygunsuz bir şey" söylemez. Dolayısıyla da "sınav"ı kazanır. "Tanrı" da "Şeytan"la tutuştuğu bahsi kazanmış olur![87]

İşte tüm çileli insanlardan bu "erdem"i, bu tür "yazgıya katlanma erdemi"ni göstermeleri istenir. "Sınav, böyle kazanılır!" denir.

Eyyub "sınav"ı kazanınca, her şeyi yeniden kendisine verilmiş. Ama "sağlığına nasıl kavuşturulduğu", *Tevrat*'ta açıklanmıyor. Bunu açıklama "şeref"i *Kur'an*'ımıza "nasip" olmuştur:

Sâd Suresi, ayet 41-43:

> "Kulumuz Eyyub'u da an! Hani, Rabbine yakarmıştı o: 'Şeytan bana dokundu. Yordu beni, bana acı verdi!' demişti.
>
> "Bunun üzerine, 'Ayağını yere vur! İşte yıkanılacak ve içilecek soğuk, güzel bir su!' dedi.
>
> "Ve katımızdan bir rahmet' (acıma) ile, '*akıl sahiplerine* bir öğüt' olsun diye; ona (malını) ve ailesini, bir kat fazlasıyla verdik."

"Akıl sahipleri"ne bir öğüt olsun diye bunu sağlamış, "Ulu Tanrı"! Görüyorsunuz, "din-bilim" şarlatanlarının sık sık sözünü ettikleri "*Kur'an*'ın akla seslenişi", nasıl bir sesleniş gerçekte! "Eyyub Masalı" ve "akıl"! Ne de güzel bağdaşırlar değil mi?!

Masala *Kur'an*'ın yaptığı eklemeye göre, Eyyub'a Tanrı, "Ayağını yere vur!" demiş. O da söyleneni yapınca bir "su" çıkmış yerden. Bu sudan içince ve ayrıca suyun içine girip yıkanınca tüm hastalıklarından kurtulmuş!

Tevrat'ta olmayan bu ayrıntıyı Muhammed nereden bulup eklemiş olabilir?

Kimbilir!

Ama tahmin yürüten var:

Doğubilimci Hirschfeld, görüşünü şöyle açıklar:

> "Mukaddes kitapta ve hahamların kitaplarında buna benzer bir şey yok. Ama sanırım ki, Muhammed, tutulduğu kötü hastalığından, Ürdün ırmağında yıkanmakla iyi olduğu anlatılan Numan'ın öyküsünü aklında tutmuştur..."[88]

Doğru olabilir. Kimi zaman böyle yapar Muhammed. Birazını oradan, birazını buradan alarak "karma" oluşturur. Salata gibi...

Ayağını yere vurarak çıkardığı "ırmak gibi" suda yıkanınca Eyyub, sağlığına kavuşur. Eskisinden kat kat fazla zenginliğe de kavuşturulur bir anda!

Buharî'nin de yer verdiği bir "hadis"e göre "Peygamber", şunları anlatıyor:

> "Eyyub çıplak yıkanıyordu. Birden *altından çekirgeler* üşüştü üzerine. Ve Eyyub başladı, bunlardan avuç avuç alıp (kıyıdaki) giysisinin içine toplamaya. O sırada Tanrı'sı Eyyub'a seslendi: 'Ey Eyyub! Ben seni şu gördüğün altından çekirgelere ihtiyaç duymayacak kadar zengin kılmadım mı?' 'Evet Tanrım!' diye karşılık verdi Eyyub: 'Gücün için ant içerim ki, beni çok zengin kıldın. Ancak senin 'bereket'ine gereksinim duymayacak ölçüde zengin olamam!'"[89]

"Altından çekirgeler" üşüşmüş Eyyub'un üzerine! "Altından çekirgeler...!" Böyle bir şey düşünülebilir mi?

Bu tür yalanlara "din"de "mucize" denir. Daha ne "mucize"ler var. Çeşitli örneklerini, ilgili bölümde* okuyacaksınız.

* *Kutsal Kitapların Kaynakları-3* (Y.N.)

Düşünün ki, bu yalanı "Peygamber" söylüyor! Ya da bu masal yalanı "Peygamber"e söylettiriliyor. Her iki olasılık da ne denli düşündürücü değil mi?

Eyyub masalının *Kur'an*'da olmayan ayrıntıları, "hadis"lerde görülür.[90]

Bu masal ve içerdiği "altın çekirgeler" türünden yalanlarla anlatılmak istenen, kısaca şu:

Siz de ey çile çekenler, acı çekenler, "Eyyub'un sabrı"nı gösterirseniz, siz de sonunda onun gibi kazançlı çıkarsınız. "Sınav"ınızı kazanmaya çalışın!

Verilmek istenen umut, bu!

"UMUT"

"Korku" ve "umut". Dinlerin sömürdükleri son derece verimli iki alan. İkisi de bu denli verimli olduğu için, inanırlardan şu istenir: "Korku ile umut arasında olmak".

"İnanır, korkuyla umut arasında olmalıdır"[91] öğüdü, kimi zaman bir "hadis" olarak ileri sürülür,[92] kimi zaman da, bir ilke olarak "ayet ve hadisler"e dayandırılır. Ünlü "hadis"çi Muhyiddin E'n-Nevevî (1233-1277), ikinci yolu seçmiş, "korkuyla umut arasında olmak" gerektiğini kanıtlamak için ayet ve hadisler derleyip koymuştur kitabına.[93]

Tümden "umut kesilmesi", dinlerin işine gelmez. İnsanlar, kitleler, bir yandan korkmalılar, öbür yandan da ummalılar. Onun için alabildiğine korkutulurken yine alabildiğine umutlandırılmalılar da...

Yani her durumda kapı açık bulundurulmalı: Korkutulurken "umut kapısı", umutlandırırken "korku-dehşet kapısı"...

"Önce korkut, sonra umut ver."

Dinlerde en geçerli ilkelerdendir bu. İnsanlığı aldatmak için elbirliği edenler, bu ilkeyi önerirler ve bu ilkeye kendileri de titizce uyarlar.

Korku-Umut Kaynağı Tanrı

Yahudilerin Tanrı'sı böyledir. Hıristiyanlarınki de böyle. Biraz "farklı" gibi görünür olsa da... Tabii Müslümanlarınki de...

Avusturyalı ünlü psikanalist Sigmund Freud (1856-1939), "83 yaşında yazdığı son kitabında" şöyle demekte:

> "Yahudi halkına, kader birçok sert darbe ve eziyetli tecrübe vermiş, böylece de onların Tanrı'ları merhametsiz, sert ve hüzün bulutuyla kuşatılmış olarak gözükmüştür."[94]

Bunun hemen ardından da şunların yazıldığı görülmekte:

"Kendisi, bütün âlemlere ve halklara şamil ve Tanrı vasfını muhafaza ederek, eskiden Mısırlıları olduğu gibi, şimdi de Yahudileri kendi *seçme halkı olarak almış* ve sonuçta, vecibelerini yerine getirdikleri takdirde *onları muhafazaya layık görmüştür...*"[95]

Kur'an'ca da benimsenen aynı Tanrı. Bakara Suresi'nde bakın neler diyor:

"Ey İsrailoğulları (Yahudiler)! Size verdiğim nimeti ve *sizi dünyalara üstün kılmış olmamı anın!*"

47. ve 122. ayet olarak (aynen yinelenerek) yer alır bu sesleniş! Bir (40.) ayet de şöyle:

"Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi anın. Bana verdiğiniz sözü ("ahd") yerine getirin ki, ben de size verdiğim sözümü yerine getireyim. Ve yalnızca *benden korkun!*"

A'râf Suresi'nin 137. ayetinde de şöyle söylendiği görülür:

"Hor görülen Yahudileri, yeryüzünün bereketlendirdiğimiz doğu ve batı kesimlerine mirasçı olarak yerleştirdik. Tanrı'nın, İsrailoğullarına olan güzel sözü yerine geldi (tamamlandı). Onlar sıkıntılara katlandıkları için oldu bu..."

En acımasızdan daha korkunç işler yapabileceği bildirilen Tanrı, bir de bakarsınız "acıyan, koruyan" nitelikleriyle sunuluyor. Acılar, sıkıntılar içinde çile çeken kitlelere umut vermek için.

Zümer Suresi'nin 53. ayeti şöyledir:

"De ki, ey kendi zararlarına (günah işleyerek) çok ileri gitmiş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden sakın umut kesmeyin. Çünkü Allah, tüm günahları bağışlar. O, bağışlayan ve acıyandır."

Bakara Suresi'nin 186. ayetindeki sesleniş de şöyle:

"(Muhammed!) Kullarım sana beni sorarlarsa bildir ki, ben onlara yakınım. Bana dua edenin, bir istek yöneltmiş olduğunda duasını kabul ederim. Öyleyse onlar da benim çağrıma uysunlar, bana inansınlar ki, doğru yolda olsunlar."

Yusuf Suresi'nin 87. ayetinde şöyle denir:

"...Ve Tanrı'nın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Çünkü kâfirlerden başkası, Tanrı'nın rahmetinden umudunu kesmez."

Buharî'nin *E's-Sahih*'inde de yer alan bir "hadis"te ilginç bir öykü anlatılır. Buna göre:

"Peygamber (Muhammed) anlatıyor: İsrailoğullarında (Yahudilerde) bir adam vardı. Doksan dokuz insan öldürmüştü. Evinden çıkıp sormaya başladı: 'Benim için tövbe (günahtan arınma) yolu var mıdır?' Bir 'rahip'e sordu önce. Rahip, 'hayır!' karşılığını verdi. Adam, bunun üzerine rahibi de öldürdü. (Böylece, öldürdüklerinin sayısı yüz oldu.) Bir başkasına gidip sordu, 'Tövbe edersem bu işlediğim günahlardan kurtulmuş olabilir miyim?' Bu kez sorduğu kişi 'hayır!' demeyip 'falanca köye git, o yörede günahlarından arınabilirsin!' dedi.

"Adam o köye gitmeye koyuldu. Ne var ki, yolda ölüm erişti kendisine.

"Şimdi bu adamın ruhunu 'rahmet melekleri' mi almalı, yoksa 'azap melekleri' mi?

"Melekler tartıştılar:

"Rahmet melekleri: 'Bu adam tövbe ederek ve kalbiyle Tanrı'ya yönelerek 'rahmet'e doğru ilerlerken ölüyor. Böyle olunca da bunun canını bizim almamız gerekir.'

"Azap melekleri: 'Hayır! Bu kişi güzel olan hiçbir iş işlememiştir. Günahlarından arınmış olamaz. Onun için canını almaya biz yetkili olmalıyız.'

"Böyle tartışılırken bir başka melek belirdi. İnsan kılığında. Rahmet ve azap melekleri bu meleği 'hakem' yaptılar tartıştıkları konuda. Hakem melek onlara ne yapmaları gerektiğini bildirdi:

"'Şimdi siz, buradan başlayıp, geldiği köyle gideceği köy arasındaki uzaklığı ölçeceksiniz. Adamın ölmekte olduğu şu yer, hangi köye daha yakın? Ona göre durum belirlenecek.'

"Hakemin bu kararına uyulup uzaklık ölçüleceği sırada Tanrı, durumu kişinin lehine çözümledi: Adamın gitmek için yöneldiği köye, 'yaklaş (yani adamın öldüğü yere yaklaş)!', geldiği köye de, 'uzaklaş!' buyruğunu verdi. Sonra:

"'Haydi şimdi ölçün aradaki uzaklığı!' buyuruldu.

"Ölçünce, adama ölümün eriştiği yerin, gitmek istediği köye 'bir karış' daha yakın olduğunu gördüler.

"Bunun üzerine rahmet melekleri adamın canını aldılar ve böylece adam günahlarından arınmış, Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş oldu."[96]

Demek istenen şu: "Tanrı, işte böyle rahmet sahibidir, O. kullarını işte böyle korur!"

Öykünün içeriğindeki ilkellik ne olursa olsun, inançlı, ya da inanmaya hazır kitlelere böyle yutturuluyor. "Tanrı korkusu" yanında böyle umut aşılanıyor işte. Uyuşturmak ve uyutmak için...

"Günah"lar ne denli kabarık olursa olsun "Ulu Tanrı bağışlar. Kullarını kayırır O."

Bir, verilen bu umudu düşünün; bir de kimilerinin "cehennem ateşi"nde nasıl "yakılacakları"na ilişkin ayetleri. Verilen umutla verilen korku ve "dehşet" arasındaki uçurumu düşünün.

"Sonsuz rahmeti (acması) olan Ulu Tanrı", dünyada da "kulları"nı birbirlerine kırdırmıyor mu? "Vurun, öldürün!" demiyor mu?

Kur'an'daki şu "buyruk"lara bakın:

Nisâ Suresi, ayet 84:

"(Ey Muhammed!) Tanrı yolunda öldürüşmeye giriş! Sen yalnızca kendinden sorumlusun. Ama, *bu konuda inanırları da kışkırt.* Kâfirlerin baskınını Tanrı önleyebilir. Tanrı'nın baskını da, cezalandırması da daha yamandır."

Tevbe Suresi, ayet 5:

"Öldürüşmenin yasak olduğu aylar çıkınca, putataparları *nerede bulursanız öldürün!* Yakalayın onları! Kuşatın! Her gözetleme yerinde bulunup bekleyin! (...)"

Bakara Suresi, ayet 191:

"*Nerede yakalarsanız öldürün onları...*"

Mâide Suresi, ayet 33:

"Tanrı ve Peygamberi'yle savaşanların cezası: Öldürülmeleri, ya da asılmaları, ya da *el ve ayaklarının çapraz olarak kesilmesi,* ya da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu, onlar için dünyada bir rezilliktir. Ahiretteyse daha büyük acı veren ceza hazırlanmıştır."

Yahudi Tanrısı'nın kopyası olan *Kur'an* Tanrısı böyle "buyuruyor" işte!

Buharî ve Müslim'in *E's-Sahih*'lerinin de içinde bulunduğu "hadis" kitaplarında yer verilen hadislere göre, yukarıdaki ayetlerden sonuncusu, bir olayla ilgili. Olay, bakın nasıl tüyler ürpertici:

"Enes İbn Mâlik anlatıyor: Ukl ya da Ureyne oymaklarından birtakım insanlar, Medine'ye geldiler. Havasından hastalanmaları nedeniyle burada kalamayacaklarını Peygamber'e anlattılar. Peygamber de: 'İsterseniz, Beytülmal develerinin bulunduğu kesime gidin. Develerin sidiklerinden ve sütlerinden için!' dedi. Öyle yaptılar ve sağlıklarına kavuştular. İşte bu sırada adamlar, o develerin çobanını öldürdüler. Develeri de önlerine katıp götürdüler. Bu arada İslam'dan da döndüler. Haber, günün ilk saatlerinde iletildi Peygamber'e. Peygamber onları izlettirdi. Ve güneş yükselmişti ki, yakalayıp getirdiler. Peygamber, (*Kur'an*'ın buyruğuna uygun biçimde) suçluların ellerinin ve ayaklarının çapraz olarak kesilmesini buyurdu. Buyruk yerine getirildi. Kesilen organlardan kanın akmaması için uygulanan yöntem uygulanmadı. Peygamber'in buyruğuyla ayrıca *gözleri oyuldu.* Suçlular, daha sonra, kara taşlı ve son derece sıcak bir yer olan Harre'ye götürülüp konuldular. Güneş sıcağına bırakıldılar. İçmek için su istiyorlardı. Su verilmedi kendilerine. Ve ölünceye dek öylece bırakıldılar."[97]

"Çok acıyan" ve "kullarını çok çok kayıran" "Ulu Tanrı" adına yapılmıştır bu tüyler ürpertici işkenceler. "Çok merhametli Peygamber"in buyruğuyla... Bu öyle bir peygamberdir ki, kimi zaman "kadın ve ço-

cukların öldürülmelerini" bile buyurmuştur.[98] Dahası; kimi "kâfir"ler için "yakaladığınız zaman yakın!" buyruğunu vermiştir.[99] "Umut kaynağı Tanrı" adına!..

Türlü canavarlıklar yanında insanları "diri diri ateşte yakmak", Yahudi ve Hıristiyan Tanrı'larının da (Kutsal Kitaptaki) hükümleri arasındadır.[100] Onun için Yahudi ve Hıristiyan dünyalarında da bolca rastlanmıştır bu tür canavarlıklara. Yine "Umut kaynağı Ulu Tanrı" adına!.. İlke aynı ilke: "Umut ve dehşet" hiç eksik olmamalı. Bir yandan biri, öbür yandan öbürü olabildiğince verilmeli!

Başka türlü nasıl ayakta durabilirdi bu dinler?

"Baba Tanrı"

Tevrat'ta "Tanrı oğulları"ndan söz edilir.[101] Çıkış bölümünün 5. babının 22. ayetinde de Yahudi Tanrı'sı şöyle der:

> "Ve gidip Firavun'a şöyle diyeceksin: Rab şöyle diyor: 'İsrail (Yahudi toplumu) benim oğlumdur, ilkimdir. "

"İsrail'in Tanrı'nın oğlu olduğu", yani Yahudilerin, Tanrı'nın çocukları oldukları *Tevrat*'ın başka kesimlerinde de anlatılır. Örneğin:

Yeremya, 31:9:

> "(Yahudiler) ağlayarak gelecekler; yalvardıkça onlara yol göstereceğim. Onları, sulu vadiler yanında, doğru yolda yürüteceğim. Onlar orada sürçmeyecekler. Çünkü ben, İsrail'in babasıyım. Efraim de ilk oğlumdur."

Hoşea, 11:1-4:

> "İsrail çocukken onu sevdim. Ve oğlumu Mısır'dan çağırdım. Ama onlar bana çağırıldıkça, (benim adıma) çağıranlardan uzaklaştılar. Baal'lere kurban kestiler ve putlara buhur yaktılar. Efraim'e yürümeyi ben öğrettim. Onları kucağıma aldım. Ama kendilerine bunu yaptığımı, şifa verdiğimi bilmediler. Onları insan ipleriyle, sevgi bağlarıyla çekerdim. Ve onlara, boyunlarından boyunduruğu kaldıran oldum. Ve onları özenle besledim!"

İsa da (eğer gerçekten var olup yaşamışsa) bir "Yahudi"ydi. Onun için "Yahudilerin Tanrı'nın oğulları (çocukları)" oldukları, *İncil*'lerde de anlatılır. Örneğin;

Romalılara, 9:4-5:

> "Onlar İsraillilerdir. Oğulluk, üstünlük ('celâl', 'izzet'), 'ahid'ler, 'Şeriat' verilmişlik, 'ibadet' ve 'va'd'ler onlarındır (onlara özgüdür). 'Baba'lar da onlarındır. Ve gövde yönünden 'Mesih' (İsa) da onlardandır..."

II. Korintoslulara, 6:18:

> "Ve her şeye güç yetiren Rab (Tanrı) şöyle diyor: 'Ben sizi kabul edip size baba olacağım. Siz de bana oğullar ve kızlar olacaksınız!'"

Bu "baba" nereden geliyor?

Yahudi Tanrısı "erkek"tir. Hıristiyanlar ve Müslümanlarca inanılan Tanrı da öyle.

Kur'an'ın Tanrı'sı da "erkek" olduğu için, *Kur'an*'da, erkeğe özgü sözcüklerle anlatılmıştır Tanrı. Örnek olarak "İhlâs" Suresi'ni alalım: Tanrı için kullanılan tüm sözcükler "eril" ("müzekker") ("masculin"): "Huve" (O), "Allah", "Ahed" (bir, tek), "e's-Samed" (başvurulan), "lem yelid" (doğurmadı), "lem yûled" (doğurulmadı, yani doğmadı), "lehâ" (O'na). Tanrı "dişi" olsaydı, bu sözcüklerin "dişil"leri kullanılırdı ve sözcükler şöyle olurdu: "Hiye", "İlahe" (ya da El Lât), "e's-Samedetu" (ya da e's-Samdetu), "lem telid", "lem tûled", "lehâ".

İslam öncesi Araplar "dişi tanrılar"a da inanırlardı. Bu tanrılar için doğal olarak "dişil" sözcükler kullanırlardı. Adları da dişildi bunların, "El Lât" gibi. Bu, "Allah"ın dişilidir. "El Uzzâ" gibi. Bu da "El Aazz" (en Azîz)'in dişili. Ve "El Menât" gibi... Bu üç dişi Tanrı, asıl Tanrı'nın, yani erkek "Allah"ın "kızları" sayılırlardı. Kimi "hadis" ve "tefsir"e göre, Muhammed de bunları benimseyecekti neredeyse:

Arap dünyasının ünlü soybilim, tarih ve hadis uzmanı ve kendisi gibi ünlü *Kitabu'l-Asnâm* (Putlar Kitabı) adlı kitabın yazarı Hişam İbn El Kelbî (ö. Hicri 204/ Miladi 819 ya da Hicri 206/ Miladi 821), şöyle yazar:

"Kureyş (kabilesi), Kâbe'yi tavaf ederken (şiir biçiminde) şöyle derlerdi:

"'Lât'a, Uzzâ'ya ve üçüncüsü olan öbürüne, Menât'a ant olsun. Kuşkusuz bunlar yüce kuğulardır (ya da yüce turnalar). Ve kuşkusuz umulan da bunların 'şefaatleri'dir.'

"Kureyş'ten olanlar derlerdi ki, 'Bunlar, Tanrı'nın kızlarıdırlar ve bunlar, O'na ulaşmak için 'şefaatçi' (yardımcı) olurlar!'"[102]

Bir ayet:
Zümer Suresi, ayet 3:

"Bilesiniz ki, 'din', bütünüyle Tanrı'ya özgüdür. O'nun dışındakileri (başka tanrıları) dost edinenler, 'bizi, Tanrı'ya yaklaştırsınlar diye onlara tapınıyoruz!' derler..."

İşte burada ilginç bir öykü:

Taberî (ö.923) ve E'z-Zemahşeri (1074-1143) gibi çok ünlü "tefsir"cilerin de yer verdiklerine göre:

Muhammed, yukarıdaki şiirde övülen "El Lât"a, "El Uzzâ"ya ve "El Menât"a Mekkelilerin ne denli önem verdiklerini çok iyi biliyordu. Bunları sevindirmek istiyordu. Böylece belki kendisine çekebilirdi. "Şefaat"leri "umulan" üç dişi Tanrının adının da *Kur'an*'da yer almasını, övülmelerini "dilemişti Tanrı'sından". Bunun üzerine "Necm Suresi" "indi". Bu surenin 18. ayetinden hemen sonra yukarıdaki şiir aynen yer alıyordu. Zaten surenin üslubu da buna uygundu. Bunu işiten Mekkeliler, Muhammed'le birlikte "secde"ye kapanmışlardı. Olay yayıldı. Habeşistan'a göçmüş olan Müslümanlar da bunu duydular ve "Mekkeliler hep Müslüman oldu" diyerek Mekke'ye dönmeye başladılar. Ne var ki, sonradan "Cebrail" geldi. "Ne yapıyorsun sen? Benim getirmediğimi 'ayet' diye okuyorsun!" diyerek "Peygamber"i uyardı. "Üzülmüştü" Muhammed! Neyse durum düzeltildi. Üç dişi tanrının "ad"ları değilse bile, övgüleri kaldırıldı. Ayrıca, bir başka surede olay üstüne bir "açıklama" da geldi "Tanrı"dan:

Hacc Suresi, ayet 52:

"(Muhammed!) Senden önce hiçbir 'resul' (kitaplı peygamber) ve 'nebi' (kitapsız peygamber) göndermedik ki, bir şey umup istediği

zaman, 'şeytan' onun isteğine uygun şeyler katmamış olsun. Ama Tanrı, 'şeytan'ın kattıklarını kaldırıp giderir. Sonra kendi ayetlerini yerleştirir Tanrı. Ve Tanrı, bilendir, hikmetlidir."

Yani üç Tanrıça'nın övgüsüne ilişkin sözler (şiir), "şeytan"ın şeytanlığıyla "peygamber"in diline getirilmişti. Ama "hikmetli" olan Tanrı, "şeytanınkini" kaldırıp "kendininkini" yerleştirdi![103]

Bu olaya "garanik olayı" (dişi kuğular ya da dişi turnalar olayı) adı verilir.

Olayı örtbas etmek için "İslam avukatları"ndan epeyce çaba harcayanlar olmuştur.[104]

Söz konusu şiir, *Kur'an*'dan tümüyle çıkarılmamıştır. Anlamı değiştiren değişiklik ve ekleme yapılmıştır yalnızca. Yani şiirin sözlerinden büyük bir bölümü "ayet"ler arasında duruyor!

Değişiklikten sonraki "ayet"ler çok ilginç anlatım içerdiği için burada sunmadan geçmeyeceğim:

Necm Suresi, ayet 19-22:

"Lât'ı, Uzzâ'yı ve üçüncü olan öbürünü, Menât'ı gördünüz mü? Demek *erkekler* (erkek çocuklar) *sizinken, dişiler* (kız çocuklar) *Tanrı'nın öyle mi?* Eğer böyleyse *'haksız' bir paylaştırmadır bu!*"

Anlaşılan "erkek" Tanrı, bu "paylaştırma"dan hoşnut değil. Herkesin "erkek çocukları" olurken, O'na, "uygun görülen"; neden "kız çocukları" olsun?! Kızlar, erkek çocuklar kadar değerli görülmediği halde, "Tanrı'nın kızları var!" demek ve "Lât"ı, "Uzzâ"yı ve "Menât"ı "Tanrı'nın kızları" diye göstermek "haksızlıktır"!

İşi böyle yorumlayan "Ulu Tanrı", erkek ve kız çocuklara, kendisi de ayrı değerler biçmiş olmuyor mu?

"Erkek" Tanrı'nın bu ayrımı yaptığı, başka surelerde, örneğin Tûr Suresi'nin 39., Sâffât Suresi'nin 149-153., Zümer Suresi'nin 4. ayetlerinde de göze çarpar. "Kızları var" gösterilmesine çok öfkelenmiş görünüyor bu ayetlerde. Sâffât Suresi'nin 153. ayetinde şöyle soruyor: "Tanrı, (oğulları bırakıp da kızlar edinerek) kızları oğullara yeğ mi tuttu?" Zümer Suresi'nin 4. ayetindeyse "Eğer kendisine çocuk edinmiş olsaydı, (kızları değil) dilediği cinsten çocuklar (oğullar) seçerdi" anlamını veren açıklamada bulunuyor.

Tanrı, *Kur'an*'da "kadın-erkek" ayrımı da yapar ve "erkek"leri "kadın"lara üstün tuttuğunu belli etmekten çekinmez. Bakara Suresi'nin 228. ayetinde, "Kadınlara karşı erkeklerin üstün dereceleri vardır..." der. Nisâ Suresi'nin 34. ayetinde erkeklere seslenerek, "...Karşı gelmelerinden (ya da uygunsuzluklarından) kaygılandığınız karılarınıza öğüt verin, yataklarında onları yalnız bırakın. Ve dövün onları..!" buyruğunu verir. Ayrıca *Kur'an*'ın "hükmü"ne göre, "miras"tan kadın, erkeğin ancak ***yarısı*** kadar pay alır. Tanıklıkta, "***iki kadın***", ***bir*** erkek yerine geçer. Erkeğin kadına üstün tutulduğunu anlatan daha nice "hüküm"ler var ayetlerde. "Ahiret" yönünden erkeğe verilen üstünlük, daha çarpıcı: "Cennet"te *erkeklere* "huriler" ve "birer inci gibi *erkek hizmetçiler* (oğlanlar) verileceği bildirilirken; ***kadınlara bir şey yok!***

Bütün bunlar da, "*Ulu Tanrı"nın "erkek" olduğunu* göstermiyor mu?

Bu "erkek Tanrı", birçok kez belirtildiği gibi, Yahudilerden gelmiştir *Kur'an*'a. Yahudilerse, kuşkusuz çevrelerinden almışlardır. "Erkek" oluşu da, "ata-erkek" erkinin ailede temel olduğu dönemin ürünü olmasından.

Yahudiler, bu "erkek Tanrı"yı hangi toplum ya da toplumlardan almış olabilirler?

Biraz üzerinde durmakta yarar var:

"Baba Tanrı Nerelidir?"

"Eski Mısır" anlatılırken, "dinde yenilik getirdiği belirtilen bir Firavun'dan söz edilir: IV. Aménophis* (Amenhotep)* (Akhnaton)** (İÖ 14. yüzyıl).

Konunun uzman araştırmacı ve incelemecilerinin anlattıklarına göre, bu Firavun, Mısır'da inanılan tüm Tanrıları bıraktırıp "bir tek Tanrı"ya, "Aton"a inanıp bağlanmayı buyurmuş.

Weigall çevirisinin bir Arapça çevirisinden, bu Firavun'un, "Aton"u nasıl anlattığını, O'na nasıl seslendiğini; Türkçeye aynen çevirmeye çalışarak sunayım:

* Önce kullanıp sonradan kullanmadığı ad. "(Tanrı) Amon hoşnut" anlamında.

** Söz konusu Firavun'un daha sonra kullandığı ad. "***Aton'un görkemi***" anlamında. Yani Firavun, kendisini, "Aton"un görkemi olarak tanıtıyor.

"Ne güzeldir tanyerinin ağarması gök çizgisinde belirirken!
Ey yaşayan! Ey yaşamın başlangıcı olan Aton!
Doğunun çizgisinde doğup belirirken, yeryüzünün her kesimini güzelliğinle doldurur, donatırsın!
Güzelsin sen, büyüksün! Yeryüzünün yükseklerinden ışınlarını gönderirken; tüm yöreleri ve *yarattığın* her kesimi kaplarsın onlarla.
Ra (güneş tanrısı) da sensin! Tümünü, sana tutsak yaratıklara döndürürsün sen! Tümünü bağlarsın kendine sevginle!
Çok uzaklardasın evet! Ama işte ışınların yeryüzünde!
Çok yükseklerdesin evet! Ama işte gündüzler, seni anlatan izler!

***

Sen yitip gittiğinde göğün batı çizgisinde;
Artık yeryüzü bir ölüdür karanlıklar içinde!
Herkes uyumakta odalarında.
(...)

Aydınlık olur dünya;
Sen doğduğunda 'ufuk'ta.
Gündüzle parladığında;
Kovarsın karanlığı.
Saldığında ışınlarını,
Sevinç günüdür artık Mısır'ın iki yakasında da...
(...)

***

Hayvanlarını otlaklarında otlar bulursun,
Ağaçlar, bitkiler gelişmekteler,
Kuşları görürsün sazlıklarında,
Kanat açıp seni yüceltmekteler.
(...)

***

Bir aşağı bir yukarı yürür gemiler,
Sen ki doğdun artık yollar açıktır,
Balıklar ırmaklarında danseder önünde,
Işınların, büyük, yeşil denizin göbeğinde parlar.

Ey kadında yaşam suyu yaratan!
Erkeğinkine yavru tohumu katan!
Ve yaşatan yavruyu ana karnında,
Döllükte bile ağlar diye avutan
Bakanına soluk veren, güç veren,
Gövdesinden ayrıldığı gün!
Ve sensin ağzını açıp söze başlatan,
Sensin gereklerini gören, gözeten!

***

Yumurta kabuğunda bir ses mi var?
Belli ki soluk verdin ona yaşasın diye
Gücü de verdin, kendini toparlar,
Kabuğunu kırar ve çıkar.
Tüm gücüyle bağırır artık
Ayakları üstünde gezen bir yaratık,
Bir durur
Ve kabuğundan çıktığı yerden başlayıp yürür!

***

(Ey Aton!) Nice nice yaratıkların var,
Kimini hiç göremeyiz, perdeliler onlar.
Ey tek olan Tanrı! Ey başkasında olmayan gücü bulunan!
Dünyayı gönlünce yarattın,
Teksin de ondan!
İnsanları, hayvanları da yarattın büyük-küçük,
Tüm yeryüzündekileri:
Ayakları üstünde yürür dururlar
Ya da yükseklerde uçup kanat çırparlar.
Yabancı yöreleri de: Suriye'yi Quş'u (Kush'u).
Ve Mısır topraklarını...
Her toplumu sen yerleştirdin yerli yerince,
Sen karşılarsın gerekleri olunca.
Herkesin gerekli yeteneği var,
Herkes belirli güne dek yaşar.

İnsanların konuşma dilleri ayrı.
Yapıları, yapı özellikleri ayrı
Öyle yarattın sen toplumları: Ayrı ayrı.

***

(...)
Tüm ülkelerin Tanrı'sısın sen, kendileri için doğan,
Sen gündüz güneşi, sen büyük, korku salan
En uzak ülkelerde bile...
(...)

***

(Ey Aton!) Gönlümdesin sen!
Başkası değil; yalnızca ben seni tanırım gerçekten!
Oğlun Akhnaton'dur bilen-tanıyan.
Sensin onu hikmetli (bilgili) kılan.
O, senin gücünle, senin yolunda.
(Ey Aton!) *Tüm dünya senin elinde!*
(...)

Dünyayı sensin yaratan,
Oğlun için ayakta tutan.
O ki senin gövdendendir.
Yukarı ve Aşağı Mısır'ın kralıdır o.
Hakkı ayakta tutan, iki yakanın da efendisi.
(...)"[105]

J.H. Breasted, bu şiirler üzerine şunları açıklar:

"Güneş Tanrısını (Aton'u) ululamak için Akhnaton'un, bizzat kendisinin yazdığı bu şiirler, onun inancının enginliğini ve güzelliğini, bu genç kralın Tek Tanrı'ya olan inancını dile getirir. Bu Tek Tanrı, dünyadakileri yaratmakla kalmamış; çeşitli türleriyle, Mısırlısı ve yabancısıyla tüm insanları da yaratmıştır. Aton; çok acıyan, kayıran, koruyan, tüm yaratıklarına kol kanat geren ve gereklerini gören bir '*baba*'dır. Yaratıkları da bunun bilincindedir. Kuşlar bile, sazlıkta

uçarlarken, kollarını yukarıya kaldırıp ellerini açarak şükrünü belirtmeye çalışan dindar insan gibi, onun için kanatlarını açarlar. Bu benzetme şiirde de var.

> "İnsanlığın binlerce yıllık geçmişindeki evrelerini tarıyoruz; ama Akhnaton'dan önce, tüm evreni kavrayacak biçimde acıması ve koruyuculuğu olan bir *Tek Tanrı*'ya ilişkin inancı doğru olarak kavrayıp benimsemiş bir başka insanı bulamıyoruz."[106]

İşte kimi araştırmacı ve yazarlar, Yahudiliğin, Hıristiyanlığın ve İslam'ın "kutsal kitap"larındaki "Tek Tanrı"nın, "Baba Tanrı"nın kaynağını burada bulurlar:

Kahire Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ahmet Çelebi, "Garplı tarihçiler, Musa'nın 'vahdaniyet' (tek tanrı) fikrini, IV. Amenofis (Akhnaton)'dan *aldığını kabul ederler*" diyor.[107] *Eski Mısır Tarih ve Medeniyeti*'nın yazarı Prof. Dr. Afet İnan da, Arthur Weigall'e dayandırarak şunları yazar: "Musa Peygamber'in tarihi bir şahsiyet olduğunu, Mısır'da bu din reformu zamanında yaşamış ve bu fikirlerden mülhem olmuş olduğunu kabul ederler."[108]

Musa'nın tarihte yaşamış bir kişi olamayacağını ileri sürenler de yok değil. Voltaire de, *Felsefe Sözlüğü*'nde, kendine özgü üslupla bu görüşte olduğunu belli eder.[109]

Musa gerçekten yaşamış bir kişiyse ve bir "Mısır Firavunu" olarak "Tektanrı inancı"nı başlatıp yerleştirme çabasını göstermiş olan, yukarıdaki ateşli seslenişlerin sahibi Akhnaton zamanında yaşamışsa, ondan etkilenmemiş olması kolay kolay düşünülemez. Musa'nın yaşadığı ileri sürülen tarih, olaylarla karşılaştırılıp incelendiğinde bu Tektanrıcılığın kurucusu sayılan Firavun'un dönemine rastlıyor bulunur. Böyle olunca da, "Musa, Tektanrıcılık düşüncesini Akhnaton'dan almıştır!" yargısı doğal.

Sigmund Freud (1856-1939) da bir psikoloji bilgini olarak konuyla ilgilenmiş ve yaşı "80"i aştığı bir sırada *Musa ve Tektanrıcılık* adlı kitabını yazmış. Bu kitapta, Firavun Akhnaton'un *Aton Dini* için şöyle der: "Bu, insanlık tarihinde Tek Tanrı dininin ilki ve belki de en saf olanıdır."[110]

Freud da, "kutsal kitap"lardaki "Tanrı"nın kaynağını burada bulur. Ayrıca, Musa'nın söz konusu Firavun zamanında yaşamış bir Mısırlı, "Aton"u benimsemiş bir prens olabileceğini düşünür. Şöyle der:

"Akhnaton'un yakınları arasında belki de Tutmose adıyla anılan ve bu devirde çok yaygın bir ad sayılan biri mevcuttu. İsmin pek fazla önemi yok. Ama ikinci kısmın sonunun Mose ile bitmesi dikkate şayan. Kendisi yüksek rütbeli memur olup Aton dinine sıkı sıkıya bağlıydı... (Akhnaton'un ölümünden sonra) Mısır'da damgalı veya şüpheli bir adam olarak kalabilirdi. Kendisi bir hudut eyaletinin valisiyse, oraya birçok nesil önce yerleşmiş olan (Yahudilerin içinden çıktıkları) Sami asıllı bazı kabilelerle temas halinde olması mümkündü. Büyük hayal sukutu ve yalnızlığı içinde bu yabancılara döner ve kaybettiği şeyleri onlar aracılığıyla telafi etmeye çalışır. Onları kendi halkı olarak seçer..."[111]

Buna göre, "kutsal kitap"ların bir "peygamber" diye insanlığa yutturdukları Musa, "Mısır"lı bir prensten başkası değildi. Yahudi toplumundan olmadığı halde, gönül verdiği amaca ulaşmak için bu toplumu seçmişti. "Kutsal kitap"ların "Tanrı"sıysa, "Mısırlı Musa"nın bu toplumdan bir kabileye benimseterek yola çıktığı "Aton"un ta kendisiydi. Ancak Firavun Akhnaton'un "Tek Tanrı" durumuna getirdiği bu *Güneş Tanrısı*, Yahudilere geçtikten ve *Tevrat*'ın "Yehova"sı olduktan sonra nitelik değiştirmişti: "Barışsever"ken; "savaşçı" olmuştu. Freud'un deyimiyle; "fetihçi". Yahudilere uygun olan da buydu.[112] Kimi araştırıcılara göre, "Yehova" sözcüğü de "güçlü, savaşçı" anlamına gelir.[113]

Yahudi Tanrı'sının başka toplumların "Tanrı"larından da nitelik aldığı görülür:

Örneğin Ken'anlıların (Fenikelilerin) Tanrı'sı; "göklerin efendisi, yağmurların göndericisi ve fırtınalara egemen olan" Ulu "Ba'l" ile aynı nitelikleri paylaşır olmuştu.

1929 yılında Fenikelilerin liman kentlerinden Ugarit'in bulunduğu yerde (Suriye'nin kuzey kesiminde, Ras Şamra höyüğünde), eski din ve mitoloji yönünden çok önemli bilgileri içeren yazıtlar ortaya çıkarıldı. Bu yazıtlar, "Ugarit metinleri" diye de anılır kitaplarda. Ve bunların, İÖ 1400'lere ait olduğu belirlenmiştir.

İşte bu metinlerdeki Tanrı Ba'l ile, *Tevrat*'ın Tanrı'sına aynı niteliklerin verildiği görülmekte:

Ugarit metinlerinde "Ba'l", "*bulutlara binen*" diye nitelenir. *Tevrat*'ın Mezmurlar bölümünün 68:4 ayetinde de şöyle denir: "Tanrı'ya ilahi okuyun, adına terennümde bulunun. O, *buluta binip çöllerden geçene* yol hazırlayın!"

Ugarit yazıtlarına göre, "gök gürültüsü", Tanrı "Ba'l"in sesidir. *Tevrat*'ta, Eyub, 37:2-5 ve Mezmurlar, 29:3-5'te anlatıldığına göre ise, "gök gürültüsü", Yahudi Tanrı'sının "ses"idir. *Kur'an*'da, "Ra'd" (gök gürültüsü) Suresi'nin 13. ayetinde de, "gök gürültüsü"nün, "Tanrı Uyarısı"nı yansıttığı bildirilir.

Lübnan doğumlu Profesör Philip Hitti, *Tevrat*'taki 29. Mezmur'un tümüyle, "Ken'an" (Fenike) kökenli olduğunu yazar.[114]

Ugarit metinlerinde, "levyatan" (leviathan) diye bir "yılan"dan söz edilir ve bu 'canavarı" Tanrı Ba'l'in öldürdüğü anlatılır. *Tevrat*'ta da (İşaya, 27:1'de) aynı adlı bir yılandan söz edilir ve onu, "Rabb"in (yani Yahudi Tanrı'sının) öldürdüğü anlatılır.

"Ba'l", sözlük anlamıyla "efendi" demektir.

Çok ilginçtir, bu sözcük, *Kur'an*'da da aynı anlamda kullanılır: Sâffât Suresi'nin 125. ayetinde Tanrı Ba'l için kullanılırken, birçok ayette de "karının kocası" anlamını içerir.[115] Yani *Kur'an*'da da "erkek" olan Tanrı, "Baba Tanrı"; "koca"ları, "karı"ları için hem "efendi "yapmakta, hem de yine "karı"ları için bir çeşit "Tanrı" niteliğinde göstermekte.

Yahudi toplumu "Filistin"e döndüğünde, (İÖ 13. yüzyılda), komşu oldukları Ken'anlılar (Fenikeliler), çok ilerlemişlerdi. Bu tarihten 1600-1700 yıl önce bile, onlar önemli kentler, limanlar, ticaret merkezleri kurmuşlardı. "Efendi" anlamlı Tanrı'ları "Ba'l" de, onların üretim ilişkilerine uygun nitelikteydi, "bolluk, verimlilik Tanrısı"ydı. Buna uygun olarak uydurulan bir de "efsane"si vardı. Uzun ve acıklıydı efsane. İnanırları; yaz sıcaklarının bitkileri kavurup kurutmasını, "Ba'l'in ölümü"yle, bitkilerin yağmur mevsiminde yeniden yeşermesiniyse, onun "dirilmesi"yle açıklarlardı. Töreleri, törenleri de vardı bununla ilgili.[116] Yerleşik aşamaya geçen Yahudiler de "Ba'l"e ilgi duydular.[117] Onlar da "Tanrı"larını zamanla "efendileştirip", "Ba'l"le özdeş duruma getirdiler. Yani Yahudi Tanrı'sı da, "bolluk, verimlilik Tanrısı" oluverdi. Oysa, Arap mitolojisi yazarlarından Dr. Muhammed Abdulmuid Han'ın anlatımıyla "yoksulluğun Tanrısı"ydı yalnızca.[118] Ken'anlıların "efendi" Tanrı'larını

Yunanlılar da almışlar, ona "Adonis" (adon=efendi) adını vermişlerdi.[119] "Adonis" de "bitkilerin, verimliliğin Tanrısı"ydı ve aynı "efsane", onun için de geçerliydi.[120] Sumer Tanrılarından Dumuzi de "Sami"lerde "Tammuz" (Temmuz) diye adlandırılmıştır ki, bu sözcük de "efendi" anlamına gelir.[121] Geçerli olan efsane, aynı efsane...

Yahudi toplumunun "Tanrı"sını kendisiyle özdeş duruma getirdiği "Ba'l", aslında bir "*güneş tanrısı*"ydı. Ken'anlılar, "Mezopotamya"dan almışlardı onu. Orada "Bel" diyenler de vardı.[122] Eski Babil'in en büyük üç Tanrısından biri olan ünlü "Marduk" da "*güneş tanrısı*"ydı. Ve o, "Ba'l"den başkası değildi.[123] Eski Babil'deki "Şamaş" ('şems'=güneş) (Sumerlerde Utu) da, "*güneş tanrısı*"dır.[124]

Demek ki, eski çağlardaki toplumlar, üretimlerine, yaşamlarına göre yaratmışlar tanrılarını. Gerek gördüklerinde de birbirlerinden "kopya" gibi almışlar.

Ve demek ki, Yahudiliğin, Hıristiyanlığın ve Müslümanlığın "kutsal kitap"larındaki "Tanrı", "erkek" Tanrı, "baba" Tanrı, "efendi" Tanrı da; eski çağların değişik ülkelerinde yaratılma ve değişik toplumlardan gelmedir. Eski Mısır'dan, Ken'anlılardan, Mezotopamya toplumlarından... Zaman zaman değişmelere de uğratılarak sokulmuştur "kutsal kitap"lara... Ve "Tanrı"nın niteliğindeki "değişmeler", bu kitaplarda da sürmüştür.

Çıkan önemli bir sonuç da şu: Söz konusu "Tanrı"nın *kaynaklandığı Tanrı;* eski Mısır'da da, "Ken'an" (Fenike) illerinde de (Akdenizin doğu kıyılarında), Mezopotamya'da da, "***güneş tanrısı***"ydı.

Sözü edilen "Tanrı"nın, döne dolaşa "güneş kültü"ne (güneş dinine) dayandığı görülüyor açıkça.

Dinler, tarihleriyle, elde edilen belgeleriyle "karşılaştırmalı" olarak ve "çıkar hesapları"ndan, bağnazlıklardan uzak kalınarak incelendiğinde gerçek hemen görülür: "Kitaplı dinler"in, "Tanrı"larına da, "Şeriat"larına da, "*güneş*" ve "*ay" kültleri* kaynak olmuştur. Dahası, bu dinlerdeki birçok "ibadet" biçimleri, dinsel töreler, gelenekler; "güneş" ve "ay" kültlerinden, hemen hemen aynen alınmışlardır.

EFENDİ BABA TANRI VE GÜNEŞ, AY KÜLTLERİ

"Güneş Kültü"

Elimde, bir raporun fotokopisi var. Birinci sayfanın en başında, ortada, büyük harflerle "*Meksika'da*"; bunun altında, kenarları güneşi anlatan biçimde çizilmiş bir yuvarlak içinde "Güneş Kültü"; solunda, en başta "TC. Meksiko Elçiliği"; bunun altında "14. Rapor"; sağ köşede, üstte "Meksiko, 12. K. Evvel 1937" yazılı.

Rapor, 40 sayfa. Sayfalar arasında, anlatılanlarla ilgili fotoğraflar, resimler yer alıyor. Kırkıncı sayfasından açıkça anlaşıldığına göre, Meksiko Maslahatgüzarı tarafından *Atatürk*'e yazılmış. Ve *Atatürk*'e seslenen satırlarla şöyle sona eriyor:

> "...işbu 14. raporumla Meksiko'da üç seneye yakın bir zamandan beri devam eden tedkîkatımın (inceleme ve araştırmalarımın) nihayete ermiş olduğunu arz eyler ve bundan böyle, burada fazla kalmaktan hiçbir fayda hasıl olmayacağı cihetle, Meksika'da dil ve tarihim hakkında elde ettiğim, mühim ve esaslı neticeyi, Cenûbî (Güney) Amerika'da bulacağıma emin olduğum lengüistik (dilbilim) ve istorik (historique=tarihsel) malumatla itham ve ikmal etmekliğim zımnında elyevm açık bulunan Rio de Janeiro Maslahatgüzarlığı'na tayin ve izamıma, lütuf ve inayet buyurmalarını derin tazimatlarımla mubarek ellerini öperek, Velinimetim yüksek önderimiz Ulu Atamız'dan istirham eylerim."

Meksiko-12 Birinci Kânun 1937
Meksiko Maslahatgüzarı
Tahsin Mayatepek
(imza)

Bu rapor, şimdiye dek hiçbir yerde yayımlanmamıştır.* Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nde: "A:IV-17-d, D: 71, F: 31-40" numarayla kayıtlı. "Din", "Tanrı", "ibadet" ve konumuz yönünden de *son derece ilginç.*

Raporun birinci sayfasında şu *özet* sunuluyor:

> "Orta Asya'daki ecdadımız gibi *Güneş Kültüne* sâlik olan Meksika yerlilerinin güneşe tazim ayinlerini, ne suretle yapmakta oldukları ve *ezan, abdest* ve *secde* gibi; Müslümanlığa ait oldukları zannolunan hususatın, *Müslümanlığa Güneş Dininden girdiği* ve İslam dininde vazıh bir manası olmayan secdenin, Güneş Kültünde çok derin bir manası olduğuna ve saireye dair mühim malumat ve izahatı havi rapor."

Bu özetin altında şu not yer alıyor:

> "Bu raporda, kırmızı renkli numaralarla yanlarına işaret edilen 15 adet fotoğrafinin agrandismanları, ayrıca sunulmuştur."

Maslahatgüzar Tahsin Mayatepek, "...Güneş Kültünün; Şimâlî (Kuzey), Orta ve Cenûbî Amerika kıtalarında, İspanyol ve Anglo-Saksonların *dini ve harsi nüfuz ve tesiratından uzakta yaşayan yerliler* arasında ve bilhassa Meksika'da hemen hemen *aslî sâfiyetinde* olarak mevcut ve berdevam olduğunu" öğrendiğini ve yerlilerin "Güneş ayinleri"ni "çok görmek istediğini", bu fırsatı da 1935 yılında yakalamayı başardığını anlatarak[125] giriyor rapora. Tanık olduklarını ve birbirinden ilginç, "kitaplı dinler"in "Tanrı 'ları ve dinsel kuralları konusunda son derece düşündürücü konuları sıralıyor:

Önce şaşkınlıkla tanık olduğu durum; "güneş ayinleri"yle "Mevlevi ayinleri" arasındaki benzerlik. Dahası; "tıpkılık":

Mevlevilerin "külah"ı mı var?

Benzeri, "güneş ayini"ne katılanların başlarında da var. Anlatıyor:

> "Burada yapılan güneş ayininde, güneş timsallerinin tahtadan yapılmış 'mahrut-u nâkıs' (kesik koni) şeklindeki mesnetler üzerine bindirilmiş olduklarını görünce; Orta Asya'daki ayinlerde de güneş timsalinin, kalın keçeden yapılmış mesnetler, yani *külahlar* üzerine bindirilmiş olmasını göz önüne getirerek,

* Raporun tamamı, Turan Dursun'un *Din Bu-2* adlı kitabında yayımlanmıştır. (Y.N.)

Mevlana'nın bunları, İslam dininin icabatına tevfikan, mesnetlik vazifesinden iskat edip, Mevlevi tarikatının zahiri bir alameti olarak kabul etmiş olduğuna şüphem kalmadı."[126]

Mevlevilerin "ayin"lerinde "kudüm"leri, "ney"leri ve "kendilerinden geçerek dönmeleri" mi var?

"Güneş ayini"nde de tanık oluyor buna:

"...Fotoğrafide görülen toparlak şekiller, güneşin timsalleri olup, Tlaşkaltek'ler, bu timsalleri güneşe tazimen (güneşe saygı için) başlarında taşımakta oldukları halde, çiçeklerle müzeyyen sallar içinde, Amerikalılarla Heyet-i Süferâ'nın bulundukları tribün önüne geldiler ve kollarını; tıpkı Mevleviler gibi vecd ü istiğrak halinde (kendilerinden geçerek) yukarıya uzatıp iki nısfiyye (iki yarım ney) ve iki *kudüm* refakatinde (eşliğinde), on dakika vakurâne bir surette devaranlar yaptılar (döndüler)."

diyor.[127] Ve ekliyor:

"Bunların aynen Mevleviler gibi, birbirlerine dokunmamaya itina ederek dönmeleri ve nısfiyyelerin hüseyni ve hicazkâr-ı kürdî (kürdili hicazkâr=rast perdesinde karar kılan bir makam) çeşnisinde nağmeler çalmaları ve kudümlerin de *Mevlevi temposunda çalınması,* pek ziyade hayretimi mücib olmakla, *Mevlevi ayininin,* bütün teferruatına kadar *Güneş Kültünden alınmış olduğuna* şüphem kalmadı."[128]

Maslahatgüzar Tahsin Mayatepek bununla da kalmıyor; konuya ilişkin başka karşılaştırma ve incelemelerde de bulunuyor: "Mevlevi ayinleri", yalnızca Tlaşkaltek adlı yerli kabilenin "güneş ayinleri"ne değil; eski Orta Amerika'nın yüksek kültürünü oluşturan Azteklerin "güneş ayinleri"ne de tıpatıp benzemekte. Bunu da ortaya koyuyor Mayatepek.[129]

Mevleviliğin kurucusu Celaleddin Rûmî'nin (ö.1273) "pir"i olan "Şems"in de sözlük anlamıyla "güneş" demek olması, ilgi çekici değil mi?

Bir grubun başlarındaki "burma sarık" da ilgisini çekiyor Maslahatgüzar'ın:

"Teotihuakan'daki güneş ayini sırasında kös ve çiremiya çalarak ayine uzaktan refakat eden Aztekler'den bir grubun, bu fotoda görüldüğü üzere başlarında ikişer tane beyaz burma sarık taşımakta olduklarını (...) bu sarıkların gayet ince kaytanlardan müteşekkil olduklarını gördükten sonra, bunları ayin esnasında ne maksatla başlarında taşıdıklarını ve ince beyaz kaytanların bir mana ifade edip etmediğini sordum. Bunlar cevaben, üstteki sarığı güneşe, alttakini de aya tazimen başlarında taşıdıklarını ve sarıkları teşkil eden ince kaytanların da, güneş ve ayın şualarını (ışınlarını) temsil ettiklerini izah etmeleri üzerine; Müslümanlarca hiçbir vâzıf manası olmayan fakat, Güneş Kültünde derin bir mana ifade etmekte olan sarığın, yalnız Müslümanlara değil; hatta, Müslüman olmayan birtakım Hintli kavimlere ve Siyam, Kamboç, Tonkin, Tibet ve daha sair kıtalardaki insanlara Güneş Kültünden intikal etmiş olduğuna şüphem kalmadı."

dedikten sonra[130] araya koyduğu iki fotoğrafı açıklıyor:

"Nitekim, aşağıdaki iki fotoğrafide görülen Suriye'li iki Arap ile (bir sonraki sayfadaki) Sudanlı bir Arap dervişinin, Güneş Kültüne ait olduğundan haberleri olmaksızın, ay ve güneşin şualarını temsil eden ince siyah kaytanlardan yapılmış burma sarıklar taşımaları da, bu baptaki kanaatimi teyid ve takviye etmektedir."

Raporda daha başka kanıtlar da sıralanıyor.[131]

Tahsin Mayatepek, "güneş ayinleri"nin yapıldığı kutlu alan Teotihuakan ve bu alandaki güneş ve ay piramitleri üzerinde de önemle duruyor, bu alan ve alandakilerle "Kâbe"yi karşılaştırıyor:

"Bütün dünyada dindar Müslümanlar, Kâbe binasıyla, bu binanın bulunduğu sahaya ne derece ehemmiyet ve kudsiyet (kutsallık) atfediyorlarsa; bütün Meksika yerlileri de ecdadlarından tevarüs ettikleri an'aneye göre, Teotihuakan piramitlerine ve bunların bulundukları sahaya, aynı vechile ehemmiyet kudsiyet atfetmektedirler. Hıristiyanlığı dört asır evvel cebren kabul etmiş olan birçok yerli kavimler bu mukaddes piramitlere ve Teotihuakan namındaki mubarek sahaya, içlerinden hürmet ve tazim göstermekte berdevamdırlar."[132]

Bu satırlardan sonra şu ilginç karşılaştırmaya yer veriyor:

"Aztek diline ait olan *Teotihuakan* sözünün manası:
Aztekçe'de 'Teoti': Tanrı
Aztekçe'de 'Hua': Var, mevcut.
Aztekçe'de 'Kan': Mekân, mahal, mevki demektir.

"Bu suretle 'Teoti-Hua-Kan' üç kelimeden mürekkep olup 'Tanrı'nın bulunduğu mahal' veyahut 'Tanrı'ya ibadet edilen mevki' anlamında olduğu, Meksika kıtasına ait 'Terry's Guide To Mexico' adındaki İngilizce rehberin 425. sayfasında izah edilmektedir. *Bu vechile; Teotihuakan sözü, mana itibariyle Arapça'daki Kâbe'nin diğer adı olan 'Beytullah' (Allah'ın evi) sözüne tekabul etmektedir."*[133]

"Teotihuakan", güneş ve ay piramitleriyle ilgili bölüm; sayfalar dolusu açıklamalar ve karşılaştırmalar içeriyor.[134] Bu arada, alanın ve piramitlerin çeşitli fotoğrafları yer alıyor.

İnceleme ve karşılaştırmalarda; söz konusu alanın, piramitlerin gördüğü saygı, Teotihuakan'ın biçimi ve "tavaf-ziyaret tarzları" ile "Kâbe"nin yapısının, buraya gösterilen saygının ve ziyaret biçimlerinin şaşılası biçimde benzeştikleri ortaya konuyor. Mayatepek, *"Kâbe"nin de "vaktiyle Güneş Kültü için inşa edildiği"*ni ve Kâbe'deki "haceru'l-esved" (kara taş) denen "volkanik" taşın, "tavaf" adı verilen "hareketler"in de, "Güneş Kültüne ait olduğu"nu anlatıyor sonuç olarak.[135] Bu arada, Muhammed'in dedeleri arasında, *"Abdu'ş-Şems" adının bulunmasına* da dikkati çekiyor.

Kâbe'deki "başput", en büyük tanrı simgesi *"Hubel"*e ilişkin kaynakların verdiği bilgiler de; Maslahatgüzar Tahsin Mayatepek'in anlattıklarını ayrıca kanıtlar nitelikte:

İbn Hişam'ın (ö.834) verdiği bilgi: Buna göre, "Hubel", Akdeniz'in doğusundaki yöreden alınmadır. Bugün Ürdün sınırları içinde olan, Lut Gölü'nün doğusundaki eskiden Moab adı verilen yöreden. Yani Mekke'nin kuzeyindeki oldukça uzak ülkeden getirip Kâbe'ye konulmuş. Getiren de Amr İbn Luhayy adında bir yönetici. Amr, birtakım işleri için "Suriye"ye uğrar. "Amalikalıların oturduğu Belka ülkesindeki Moab"a varır. Onların "putatapar" olduklarını görür. Nedenini sorar. Onlar da

"putların yağmur yağdırdıklarını" ve kendilerine birçok konuda "yardım" ettiklerini anlatırlar. Bunun üzerine, Amr, "Arap ülkesine götürmek üzere", bütün bu yararları sağlayacak bir put ister onlardan. "Hubel" adlı putu verirler. O da bu putu Mekke'ye getirir; yerleştirir ve "*halka, ona tapmalarını, onu ululamalarını" buyurur.*[136] İbn Kelbî'nin (ö.819 ya da 821) *Kitabu'l-Asnâm* (Putlar Kitabı) adı kitabında verdiği bilgi de, İbn Hişam'ın bu anlattıklarını bir ölçüde doğrulamakta. Çünkü İbn Kelbî'nin anlattıklarına göre de, "Arapların tapındıkları putlar, Kâbe'ye Mekke'nin dışından sokulmadır."[137]

Belki de "Kâbe" denen yer, "Hubel" adlı tanrı simgesi put getirilip "dikildikten" sonra önem ve biçim kazanmıştır. Ötekiler de zaman zaman getirilip yerleştirilmişlerdir.

Burada, konumuzu daha çok ilgilendiren, "Hubel".

Açıkça anlaşılıyor ki; "Hubel", "Ba'l" adlı Tanrı'ya inanılan yörelerden Mekke'ye getirilmedir. Ve "Hubel", "Ba'l"in bir başka (İbrani dilindeki) söylenişidir. Yani "Hubel" adlı putun simgesi olduğu "Tanrı"yla, "Ba'l", aynı tanrıdır.

Bunun böyle olduğunu, hemen tüm ünlü Doğu ve Arap uzmanları kabul ederler.[138] Araplığını, Müslümanlığına feda edecek kadar "koyu Müslüman" görünen, *El Esatîru'l-Arabiyyeti Kable'l-Islam* (İslam Öncesi Arap Mitolojisi) adlı kitabın yazarı Dr. Muhammed Abdulmuid Han da, bunun böyle olduğuna kuşku duymadığını yazıyor.[139]

Öyleyse Kâbe'deki "başput", Tanrı "Ba'l"in simgesi olan puttu. "Ba'l" ise, daha önce belirtildiği gibi, "*güneş tanrısı*"ydı.

Arapların "Rabbu'l-Erbab" (Rablerin Rabbi=Tanrılar Tanrısı" dedikleri Tanrı, Müslüman Abdulmuid Han'ın da kesinlikle kabul edip yazdığı gibi, bu tanrıydı,[140] yani "Hubel"di, bir başka adıyla "Ba'l"di. Aslında "Mezopotamya"lı "güneş tanrısı" olan "Ba'l"...

Yönetici Amr İbn Luhayy, "Rabbiniz, Tâif soğuğunu gidermek için 'Lât' eliyle yazı, Tihâme sıcağını gidermek için de 'Uzzâ' eliyle kışı gönderir" derken, "Hubel"i gösteriyordu.[141] *Kur'an*'ın anlatımıyla; putataparların, "bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye bunlara tapınıyoruz!" derken[142] kendisine "yaklaşmak" istediklerini belirttikleri asıl "Tanrı" da onun kendisiydi. İslam öncesi Arap şiirlerinde de görülen "*Kâbe'nin Rabbi*" dedikleri de,[143] kuşkusuz oydu.

Dahası:

Kur'an'dan anlıyoruz ki, Muhammed'in alıp bir başka hava vererek "Tek Tanrı" diye sunduğu "*Kur'an*'ın Tanrı'sı" da ondan başkası değildir. Kureyş Suresi, bunun kanıtlarından biridir. İşte Kureyş Suresi:

> "Kureyş'in uzlaşması (barış içinde yaşaması) için. Kış ve yaz yolculuğundaki uzlaşması için. *Artık; bu evin (Kâbe'nin)* ***Rabbi'ne kulluk etsinler.*** *O ki, onları doyurarak açlıktan, güvenliğe çıkararak da korkudan kurtardı.*"

"Hubel"in ülke dışından Mekke'ye neden getirildiğine ilişkin verilen bilgiyi anımsayın. Ona, "Ba'l"e inanılan yörelerde olduğu gibi, "bolluğun, verimliliğin Tanrısı" olarak inanıldığını anımsayın. Surede sözü edilen işleri görsün diye Kâbe'ye konulmamış mıydı o? Yöneticinin "Rabbiniz" diye gösterdiği, "Tanrılar Tanrısı" ("Rabbu'l-Erbab) ve "Kâbe'nin Rabbi" o değil miydi?

Daha önceleri, "Yahudi Tanrı"sının da, "Ba'l"le özdeş duruma getirildiği anlatılmıştı. O da anımsanırsa, durum şu oluyor:

Yahudi Tanrısı=Ba'l=Hubel=Kur'an'ın Tanrısı.

Bu erkek Tanrı'da, başlangıçta "*güneş tanrısı*" olma niteliğini de ayrıca unutmamak gerekir.

Maslahatgüzar'ın raporuna dönelim yine:

Maslahatgüzar, "İslam"ın kendisininmiş gibi gösterilen birçok "ibadet" biçimlerinin kaynaklarını da "Güneş Kültü"nde buluyor:

Namazlardaki "rükû'" (eğilme):

Bu eğilmeyle, "güneş ayinleri"ndeki eğilme arasında ilginç benzeşme var. Raporda karşılaştırma yapılıyor.[144]

Namazlardaki "secde":

Şöyle deniyor raporda:

> "Müslümanlıkta vâzıh bir manası olmayıp Güneş Kültü'nde derin bir manası olan ***secde***' jestinin, aslındaki derin manadan tecerrüd ederek Müslümanlığa girmiş olduğuna dair izâhât:
>
> "Müslümanlar, günde beş vakit kıldıkları namazlarda yere kapanarak yaptıkları secde jestinin manasından haberdar değillerdir. Müslümanların, secdeyi tazim maksadıyla, Allah'ın ayaklarına ka-

panmak suretiyle yaptıklarını (böyle bir amaç güttüklerini), tasavvura bile imkân yoktur. Çünkü Müslümanların tanıdıkları Allah, el, ayak ve vücuddan münezzehtir."[145]

Böyle dendikten sonra konuyu açıklamak ve kanıtlamak için bir İngilizce metin, çevirisiyle birlikte veriliyor. Bir bölümü şöyle:

"Hükümdar, Prensler ve ahâliden müteşekkil büyük bir heyet, ayakları, çıplak olarak, fecir zamanından önce (tanyeri ağarmadan), Kuzko meydanlarından birinde toplanırlar ve dağların üzerinde, güneşin ilk şualarını görünce; *bu cemaat, yere çöküp, bu şuaları öperlerdi.* Bu esnada İnka, elindeki altın kabı, yukarıya kaldırarak, babası olan güneşe içki takdim ederdi."[146]

Ve şu açıklama yer alıyor:

"İşbu tercümenin, son fıkrasından anlaşıldığı vechile; İspanyollar gelmeden önce, Güneş Kültü ile âmil olan Peru yerlilerinin, başlarında hükümdarları ve prensleri olduğu halde, güneş doğmadan önce, Kuzko şehrindeki meydanlardan birinde toplanarak, güneşin ilk şuaları yere düşer düşmez, yere kapanıp bir şuaları öpmeleri; Müslümanlarca manası bilinmeyen secdenin, çok derin manası olduğunu göstermekte, *secdenin de, manasını ve hikmetini zayetmiş olarak; Müslümanlığa, Güneş Kültü'nden girmiş olduğuna* şüphe bırakmamaktadır."[147]

Bunun ardından, "*Islam'da beş vakit namaz"ın, "hep güneşe göre düzenlenmiş olması"*nın da, insanı düşündürmesi gerektiği belirtiliyor ve bunun da; kaynağın, "Güneş Kültü" olduğunu kanıtladığı yazılıyor.

Bana bir ayet anımsattı hemen: İsrâ Suresi, ayet 78:

"*Güneşin dönüşü için kıl namazı.* Gece karanlığına dek... Ve (özellikle) tan vakti okunuşunda... *Çünkü tan vakti okunuşu, ('kur'ane'l-fecr') hazır bulunmaya değer oldu.*"

Namaz kılmak için "güneşin dönüşü"ne, özellikle de "tan vakti"nde (fecrde) "hazır" bulunmaya neden çok önem veriliyor? Güneşin doğuşuna tanık olup "ilk ışınlarını, yere düşer düşmez öpme" çabasında olan "Güneş Kültü" inanırları, hemen gözlerinizin önünde canlanmıştır.

Raporda; "ezan"ın,[148] "abdest"in,[149] "oruç"un,[150] "ölüyü yıkadıktan sonra gömme"nin,[151] "yağmur duası"nın[152] ve "sünnet" olma geleneğinin[153] de, "Güneş Kültü"nde var olduğu belirtiliyor.

Meksiko Maslahatgüzarı Tahsin Mayatepek'in bu raporunda "Ay Kültü"ne inananlara ilişkin değinmeler de var.

"Ay Kültü"

"Kutsal kitap"ların "Tanrı" ve "Şeriat" kaynaklarını, yalnızca "Güneş Kültü"nde değil; onunla birlikte "Ay Kültü"nde de aramak gerekir.

Kimi uzman araştırıcısı, bu arada, Prof. Dr. Philip Hitti, "Aya tapma"nın, "çobanlıkla geçinen bir toplumu, güneşe tapmanınsa daha sonraki dönemi, tarımsal aşamayı düşündürdüğünü" yazar.[154]

"Ay Kültü", daha çok ve en başta, "Kildaniler"de (Kaldelilerde) görülür. Eski "yıldızbilim"in ve göksel varlıklara olan dinsel nitelikteki inancın da, ilkin onlarda olduğu ve onlar yoluyla başka toplumlara yayıldığı, genellikle kabul edilir.[155]

"Yıldızlar"a, gezegenlere; en başta da, "Güneş"e, "Ay"a tapınma, ilkçağ toplumlarında çok yaygındı. Ünlü İslam tarihçilerinden Mesudî (ö. Hicri 346/ Miladi 957), ilginç bir aktarmada bulunur: Buna göre, "çok büyük" diye nitelenen *"yedi tapınak"* var ki, yedisi de, "Güneş, Ay ile beş gezegen" adına kurulmuştur ve bu tapınaklarda, onlar için ibadet edilirdi. Bunlardan biri *"**Mekke**"de (**Kâbe**)*, üçü İran'da İsfahan'la Horasan'da, biri Yemen'de "San'a" kentinde, biri "Hint"te, biri de "Çin" dolaylarında. Horasan'da iki tane: Biri Fergana kentinde. Bu, "Güneş tapınağı"dır. Öbürüyse Belh kentinde. Bu da; "Ay tapınağı"...[156]

Kimi incelemeci yazara göre, ilkçağdan başlayarak, "Ay Kültü"ne "Merkez" olan bir yer vardı: *Harran.* Burada, Asurların "Sin" dedikleri ve inanırlarınca "büyük" diye nitelenen "Ay Tanrısı" bulunurdu. En başta bu Tanrı'ya tapılırdı.[157]

Tevrat'a göre; ***Harran,*** "Peygamber" İbrahim'in, ailesiyle birlikte gelip bir süre yerleştiği bir kenttir. İbrahim ve ailesi, "Kildani kentlerinden" ünlü "Ur" kentinden gelmişler buraya.[158]

Harran, şimdi Türkiye sınırları içindedir. Yıkıntı yığını durumunda bir köy. "İlkel"lere özgü, mağaramsı evler bulunur bu köyde. "İlkel olmayan" insanlar yaşatılır. Yüz binlerce dönüm toprağı olan ağaların bir çeşit "köleleri" olarak... Ve kendilerine "Ne mutlu Türk'üm diyene!" dedirtilerek!

İbrahim ve ailesinin geldikleri "Ur" kenti için, *Tevrat*'ta "Kildanilerin kenti" denmesi, konumuz yönünden önemli. Bu, İbrahim'in kimliğini de açıklar niteliktedir:

Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi; en başta "Ay Kültü" olmak üzere, "yıldızlar"a, gezegenlere tapınma; "Kildaniler" (Kaldeliler) denen toplumda geçerli ve egemendi. "Kildaniler"in kapsamı içinde "Doğu Aramiler" de var.[159] "Aramiler"deyse, yine en başta "Ay Kültü" olmak üzere, "yıldızlar"a, gezegenlere tapınmayı da içine alan Sabiîlik dini vardı.[160] Böyle olunca da, söz konusu tapınmanın, Sabiîliğin; Harran'a, İbrahim ve ailesi aracılığıyla sokulmuş olduğu düşünülebilir. Ya da "İbrahim ve ailesinden önce, aynı yörelerden ve aynı inançları taşıyan başkaları gelip Harran'a yerleşmişlerdir. İbrahim ve ailesi de, "dindaşları bulunduğunu bildikleri için gelmişlerdir buraya" denebilir. Ve çok rahat düşünülebilir ki, İbrahim'in kendisi de aynı dinsel inançtaydı. Yani "yıldıza tapar"dı. *Kur'an*'da onun "hanif" diye nitelenmesi de bunu anlatır. Çünkü "hanif" sözcüğü, "Arami-Süryani" dilindeki "hanefo" ya da "hanifu" biçimindeki sözcüğün "Arapçalaşmış"ıdır ve "putatapar", "Sabiî=yıldızlara tapar" anlamlarına gelir.[161] İleride de yer yer bunun üzerinde durulacak.

Demek ki, Yahudiliğin de, İslam'ın da sahip çıktığı İbrahim, bir "Sabiî Peygamberi"ydi!

Sabiîlik olmasaydı; ne Yahudilik, ne Hıristiyanlık, ne de Müslümanlık böyle olacaktı. Belki de bunlar hiç olmayacaklar, ya da yaşamayacaklardı. Bu din, başkaynak olmuştur hepsine. Hele Müslümanlığa...

EFENDİ BABA TANRI DİNLERİ VE SABİÎLİK

Kur'an'da "Sabiîler", üç yerde ve "kitaplılar" arasında geçer.[162] Böyle yer verilmesi, yani Sabiîliğin "kitaplı dinler" arasında sayılması, "kaynak" oluşundan.

"Sabiîler"in anıldığı ayetlerden biri, Bakara Suresi'nin 62. ayetidir. Anlamı şöyle:

> "Kuşkusuz; inananlar (Müslümanlar), Yahudiler, Hıristiyanlar ve Sabiîlerden, kim Allah'a ve ahiret gününe inanır, iyi davranışta bulunursa; (bilsin ki) böyleleri için Tanrı'ları katında ücretleri hazırdır. Korku (korkulacak bir durum) da yoktur onlara yönelik. Ve onlar, üzülmeyeceklerdir."

Burada sayılan dinlerin inanırlarına önemli bir söz veriliyor. Bunun için de üç koşul konuyor: "Tanrı'ya inanma", "Ahiret gününe inanma", "iyi davranışta bulunma".

Sayılan öteki üç dinin inanırları gibi Sabiîler de; dinlerinin gereği olarak "Tanrı"ya inanırlar, herkesin iyilik ve kötülüğünün karşılığını, öldükten sonra, bir başka "âlem"de göreceğine de inanırlar ve kendilerini "iyi davranışta" bulunmaya zorunlu görürler.

Demek ki, bir "Sabiî" de, yukardaki *Kur'an* ayetinde ileri sürülen koşulları, kendi dini içinde yerine getirebilir.

Böyle olunca da, ayette, İslam dininin kaynaklarından Yahudilik ve Hıristiyanlıkla birlikte, Sabiîliği de "hoşgörür" bir anlatım var demektir. Tabii bu, yalnızca bir "gösteri", bir "iyi niyet gösterisi"dir. Bir süre izlenen bir politika gereğidir.

Ama burada bizi ilgilendiren nokta, "Sabiîliğe" böyle bir yerin verilmesi.

Şimdi Sabiîliğin, İslam'a kaynaklık eden "esaslar"ını somut olarak görelim:

Sabiîlikte Tanrı İnancı

İslam tarihçilerinden Zeynüddin Ömer İbnü'l-Verdî'nin "Sabiîler"e ait olduğunu söylediği ve "gördüm" dediği bir "sahîfe", "Tanrı'ya sesleniş"i içeriyor. Bundan bir parçayı, Arapçasından çeviriyorum:

> "Sen öyle 'öncesiz' (ezeli) bir varlıksın ki, tüm başlar-başkanlıklar sana bağlıdır. Düşünülen ve duygular alanına giren tüm varlıkların Tanrısısın sen. Dünyaların Başkanı, 'âlem'lerin çobanısın. Meleklerin ve bunların büyüklerinin de Rabbisin. 'Akıl'lar senden gelip 'yeryüzü yöneticisi'ne ulaşmakta. Çünkü sen, ilk nedensin. Gücün, var olanların tümünü kaplamıştır. Sen, sınırı olmayan bir birliksin. Kavranamayacak olan teksin. Gök egemenlerinin ve ışıkları sürekli olan ışık kaynaklarının yönetenisin sen. Sen, iyiliklerin tümünü buyuran, her şeyi vahiy ve işaretle önceden gösteren hükümdarlar hükümdarısın. Yaratıkların oluşup gelişmesi sendendir. Tüm evrenin düzeni, senin işaretinle yoluna girer. Işıklar yalnızca senden kaynaklanır. Sen, her şeyden önce var olan en eski nedensin. Senden, nefislerimizi (ruhlarımızı) arıtmanı diliyoruz. Nimetlerini kazanma başarısını diliyoruz. Şimdi ve her zaman. Taa, sonsuza dek... Ey her türlü kirden uzaklaşmış olarak görülebilen Tanrı! Akıllarımızı sağlıklı kıl ve hastalığın her türlüsünden uzak bir sağlık ver bize. Üzüntülerimizi, mutluluklara çevir. Yalnızca sana sığınıyoruz ve yalnızca senden korkuyoruz. Senin ancak işaretle anlatılabilen büyüklüğünü dile getirmeyi başarmamızı diliyoruz senden. Bu büyüklük, sözle anlatılamaz. Her şey ve herkes sendendir, her şey ve her başarı seninle elde edilir. Dünyaların dileği-umudusun sen. Ve sen tüm insanların yardımcısısın."[163]

Öteki üç dinin inanırları da böyle seslenmezler mi "Tanrı"larına?

Buradaki seslenişte, eski Yunan düşüncesinden yansımalar olduğu da göze çarpmıyor değil. Bu, doğal. Çünkü "Sabiîler"in de içinde bulunduğu "Süryani" toplumu, eski Yunan'la tanışmıştı. Hem de daha ilkçağdayken...[164] Abbasi halifeliği döneminde, bir süre kurulan "Doğu-Batı" arasındaki "köprü" de bunlar eliyle oluşturulmuştu. İslam'ın aman vermeyen bağnazlığıyla her türlü düşünce ve bilimi boğ-

ma çabası gösterilirken; dönemin "Halife"lerini yumuşatan bunlar olmuştu. O "Halife"leri bunlar düşünce dünyasına çekmişler ve Bağdat'taki ünlü "'Beytü'l-Hikme" (Felsefe Evi), bunların sağladıkları ortamda kurulmuştu. O düşünce yuvasında "hocalık" eden, eski Yunan'dan çeviriler yapan; bunlar ve bunların öğrencileriydi.[165] Eski "Ruha"lı (Urfalı), "Amid"li (Diyarbakırlı) ve daha başka yöreden "Süryani" düşünür ve bilim adamlarıydı.[166] Düşünce ve bilim dünyasının çok şey borçlu olduğu "Harranlı Sabiîler"i ve bunlar içinde Sâbit İbn Kurra'yı (834?-901), dedelerini, oğlu ve torunlarını da özellikle anmak gerekir.[167]

"Sabiîler"de, birden çok tanrıya inanıldığı görülür. İbn Nedim (909?-987?), "Harran"lı Sabiîlerin, "kurban"ları, dinsel tören ve tapınmaları için Pazar gününü "Güneş" Tanrısına; Pazartesi'yi "Ay" Tanrısına; Salı'yı "Mirrih" (Merih=Mars) Tanrısına; Çarşamba'yı "Utarit" (Merkür) Tanrısına; Perşembe'yi "Müşteri" (Jupiter) Tanrısına; Cuma'yı "Zühre" (Venüs) Tanrıçasına ve Cumartesi'yi de "Zühal" (Satürn) Tanrısına ayırdıklarını yazar.[168] Aynı yazar, aynı Sabiîlerin, "Tek Tanrı"ya inandıklarını belirten anlatımlara da yer verir ve örneğin şunları yazar:

> "Aktarılan o ki, Sabiîler şu inançta birleşirler: Evrenin sonu olmayan bir *nedeni* ('illet'i) var. Tektir O. Çoğalmaz. Neden olduğu (yarattığı) nesnelerden hiçbirinin niteliğini almaz. Yarattıklarından iyiyi kötüden ayırt edecek duruma gelen herkesi (her akıl sahibini), Tanrı'lığını kabul etmeye yükümlü kılmıştır. *Herkese doğru yolu göstermiş ve doğru yolu göstersinler diye peygamberler göndermiştir. Peygamberler, Tanrı'nın kanıtını ortaya koyma durumundadırlar. Tanrı onlara, herkesi, hoşnut olacağı yola çağırmalarını buyurmuş: 'gazab'ından korunmak gerektiğini, kendisine boyun eğenlerin sonsuz bir nimete (cennete) ereceklerini, boyun eğmeyenlerinse, hak ettikleri oranda cezaya çarptırılacaklarını duyurmalarını bildirmiştir...'*"[169]

Güney Irak'ta görülen, "Harran Sabiîleri"nden çok "ayrı" oldukları[170] ileri sürülen ve "gerçek Sabiîler bunlardır" diye sözleri edilen[171] "Mandeîler" (Mandeenler) de böyle bir "Tek Tanrı"ya inanırlar.[172]

Öyleyse bir "çelişki" var gibi görülebilir. Yani bir yandan "Güneş"e, "Ay"a ve öteki beş gezegenin her birine "tanrı" niteliğinde yer verip tapınmak, öbür yandan "Tek Tanrı" inancını belirtmek, "bağdaşmaz şeyler" gibi gelebilir insana.

Ama sözü edilen gökcisimlerinin, Sabiîlik dininde, öteki "üç kitaplı din"deki "melekler" ya da "melek konutları" ya da "meleklerin, ruhani varlıkların bedenleri" niteliğinde oldukları düşünülürse "çelişki" diye bir şey kalmaz. E'ş-Şehrestânî (1071-1153) ve öteki Müslüman yazarların aktardıkları da, ne denli saptırmalarla dolu olursa olsun; durumun böyle olduğunu göstermekte. Aktarılan bilgi, özet olarak şöyle:

Sabiîlikte "Gezegenler"=Tanrı Aracı "Ruhani Varlık"ların Gövdeleri ve "Melekler"

"Tanrı"ya ulaşmak için "aracı" gerek. Bu, "şart". İbrahim Peygamber zamanındaki iki büyük inanç kolundan "Hunefa" (Hanifler) inancına göre de, Sabiîliğe göre de, bu böyle. Ancak; "aracı"nın "ruhani varlıklar" mı, yoksa bildiğimiz türden "cisimli varlıklar" mı olması gerekir? Tartışmalı. Hunefa inancına göre "cisimli" ve de "beşer" (insan) olmalı. Sabiî inancına göreyse; "beşer", "Peygamber" olabilir. Örneğin "Hermes" (İdris ya da "Şis"=Şit Peygamber). Ama ondan da önce "ruhani varlıklar" gerekli. Kaçınılmaz koşuldur bu. Çünkü insanoğlunda "öfke" olur, "şehvet" olur ve daha nice neler olur. "Ruhani varlıklar"daysa bunlar olmaz. "Ruhani varlıklar", bildiğimiz türden "cisimli varlık özellikleri"nden uzaktırlar. Ama onların da "hareket"leri var. Bununla birlikte, "hareket"leri "mekân içinde" (bir yere bağlı) değil. Onlar, "değişmez"ler. "Yaratıcı" ve "değiştirici"dirler. Tanrısal gücü ve etkiyi, aşağı (sufli) kesimdeki cisimli varlıklara aktarırlar. "Gezegenler"in yöneticileri de onlardır. "Gezegenler", onlar için birer "tapınak" gibidir. *Ya da "ruh" için "beden" (gövde) nasılsa, "ruhani varlıklar" için "gezegenler" de öyle.* O varlıkların işi, bu "küre"leri "hareket ettirmek" ve bu yolla, "madde âlemi"ne "etki"de bulunmak. "Ruh"ların da, "cisim"lerde olduğu gibi, "küllî" (tümel) olanlar var, "cüz'î" (tikel) olanları var. "Cisimli" varlıklardan "küllî" olanlar, onların "küllî"lerinden, "cüz'î" olanlar da, onların "cüz'î"lerinden etki alarak

meydana gelir. Örneğin, *"yağmur"un bir görevli "ruh"u, bir görevli "meleği" vardır. Her yağmur damlasının da yine bir görevli meleği var. Dünya, doğa olayları, "rüzgâr"lar, "fırtına"lar, "depremler" için de hep böyle düşünülmeli.* Tümünü, o varlıklar yönetirler. Görülebilir, duyulabilir varlıkların tümüne, onlar "güç" ve "yasa" dağıtırlar...[173]

"Sabiîler" için, "bunlar putatapardırlar!" da denir. Bu yargı şu anlamda doğru olabilir:

"Sabiîler" çok büyük önem verip saygı gösterdikleri "Güneş"i, "Ay"ı ve bunların dışındaki "beş gezegen"in her birini "tanrı" gibi görürler. Bunlara tapınırlar. Kimi zaman da, bunları "temsil eden" "putlar "yaparlar, onlara tapınırlar.[174] Bununla birlikte, bunlarla ulaşmak istedikleri "asıl" ve "tek" olan "Tanrı"ya ilişkin inançlarını korurlar. Hani, bir; en başta kral olur, bir de basamak basamak kralın "erkân"ı, yardımcıları olur ya, ilkçağların kafaları, "Tanrı" ve "yardımcıları"nı da öyle düşünmüş. Kralın yardımcılarına, kralı "temsil" edenlere olan "saygı" da, aslında, kralın kendisinedir. Öteki "üç kitaplı din"in, "Tanrı" ve "melekler"e ilişkin inançları da "Sabiîler"inkinden farklı değil. Bu dinlerde, "Tanrı"ya, "saray", "taht" ("arş", "kürs") bile uygun görülmüş olması da bunu göstermez mi?

Daha önce de adı geçen Yahudi ulularından Musa İbn Meymun (1135-1204), elinde, Sabiîlere ait kitaplar bulunduğunu anlatarak girer konuya: "Bilindiği gibi, atamız İbrahim (Peygamber), Sabiî toplumunda doğmuştu. Sabiîlere göre Tanrı olarak, yalnızca 'yıldızlar' (Güneş, Ay ve beş gezegen) var. Onların elimizde olan ve Arapçaya çevrilmiş bulunan kitaplarından ve eski tarihlerinden sana aktardığım zaman anlayacaksın ki, onlar, açıkça şuna inandıklarını belirtirler: 'Yıldızlar, birer tanrıdır. En büyük tanrı, Güneştir. Yedi yıldızdan her biri tanrı olmakla birlikte, iki çok ışıklı (Güneş ve Ay), en büyükleridir... der.[175] Sonra, İbrahim'in Sabiîliğe nasıl karşı çıktığını anlatan (sonradan uydurulduğu belli) öyküye yer verir.[176] Bu arada, Sabiîlerin '*Adem*'in de öteki insanlar gibi, erkek ve dişiden meydana geldiğine ve '***Ay peygamberi***' olduğuna" inandıklarını da yazar.[177] *Tevrat*'ın ve *Kur'an*'ın yer verdiği "yaratılış" öyküsünde geçen anlatımlara, "meyvesi yasak ağaç"a, "yılan"a, "Adem'in çıplaklığı"na ve "giysi sorunu"na... Sabiîlerin kitaplarında da yer verildiğini anlatır.[178]

Ünlü Yahudi, Sabiîlikte; "yıldızlardan başka tanrı tanınmadığını" söylerken, işin saptırmacasındadır. Kendilerinden önce "Tek Tanrı İnancı"nın, "Sabiîlik"te var olduğunu saklama çabasında. Yine de gerçeği saklayamıyor: Bir zamanlar kendi "Tek Tanrı"larının benzetilmeye çalışıldığı ve bu "Tek Tanrı"nın *Tevrat*'ta son biçimini almasını sağlayan Tanrı "Ba'l"in Sabiîlikteki yerini, önemini belirtmek zorunda kalıyor: '***Ba'l peygamberleri***"nden söz ediyor ve Sabiîlerin: "Ey Ba'l! Seslenişlerimizi dinle, kabul et!" diye yakarışta bulunduklarını aktarıyor kitaplarında.[179]

Demek ki, birer simge durumundaki "yıldızlar"ın, "tapmaklar"ın ve "putlar"ın ötesinde, Sabiîler, bir "Tanrı" düşünüyorlardı ve aracılar yoluyla bu asıl "Tanrı"ya ulaşmaya çabalıyorlardı. Bu "Tanrı"yı, belki de yalnızca bir kesim yörede "Ba'l" simgeliyordu. Üç "kitaplı din"in "Tek Tanrı"sının oluşmasında çok büyük rol oynayan "Ba'l"... (Daha önce üzerinde durulmuştu).

Sabiîlerin inandıkları asıl (tek) Tanrı da, kendisine tam boyun eğmeyenlere karşı, çok "acımasız". İbn Nedim'in de yer verdiği bir alıntı, çok ilginç: "Sabiîliğe göre (asıl) Tanrı, kendisine karşı gelenlere, dokuz bin dönem, işkenceyle ceza (azap) çektirecek."[180]

Sabiîlikte "Namaz"

Üzerinde birleşilen gerçek: Sabiîlik dininde de, "namaz" vardı. Hem de "kopyacı dinler"den İslam'da olduğu gibi, "rekât"lı, "rükû"lu, "secde"li![181] Müslüman yazarlar da bunu kabul etmekteler.

Kaynaklarda anlatılanların özeti:

Sabiîliğe göre, "farz" namaz, "üç vakit"te kılınır: Güneş doğmadan önce (bu saatte başlanır), öğleyin ve Güneş batarken. "Üç vakit" de, "vâcip" namaz var: "Gündüzün ikinci saati", "gündüzün dokuzuncu saati" ve "gecenin üçüncü saati".[182] Kimi Müslüman yazarlar da bu "yedi vakit namazı" şöyle anlatırlar: "Yedi vakitten beşi, bizim namaz vakitlerimizin aynı. Altıncı vakit, kuşluk vakti; yedincisiyse gecenin altıncı saati biterken."[183]

Sabiîlikte namaza "*niyet*"le girilir.

Bir de, "cenaze namazı" vardır ki, "rükû'"suz ve "secde"siz.[184] *Yani tıpkı İslam'daki gibi.*

Bu dinde de "namaz"dan önce *"abdest" almak gerekir.*[185]

Bu dinde de "namaz"a çağrı yapılır, yani *"ezan" vardır.*[186]

Bu dinde de "kıble" vardır. Örneğin Harran Sabîîleri, Kuzey kutbuna;[187] Güney Irak Sabîîleri de, oğlak burcuna[188] dönerek "namaz" kılarlardı. Bugün yaşayanların da yine "kıble"leri vardır.[189]

Sabîîlikte "Oruç"

Yine üzerinde birleşilen gerçek: *Bu dinde de "oruç" var.* Yine İslam'da olduğu gibi *"30 gün".* Ama *"Ay"a bağlı.* İslam'daki gibi. *Ay "29" çekerse, "oruç" günlerinin sayısı da "29" olur.*[190] *İslam da böyle demiyor mu? "Ay'ı gör oruç tut, Ay'ı gör bayram et!"* kuralı, bu dinde de aynen geçerli.[191]

Sabîîlikte "Tapınaklar"

"İbadet" ve dinsel anlamlı törenler için bu dinde de "tapınak"lar var. İslam dünyasının ünlü tarihçilerinden Mesudî (ö.957), "Harran Sabîîlerinin tapınakları 'akıl cevherleri' ve 'yıldızlar' adınadır. Bunlar arasında, 'ilk neden tapınağı' (birinci akıl, ilk neden sayılır), 'akıl tapınağı' gibi adlar var" diyor ve "yıldızlar" adına olan tapınaklar konusunda da bilgiler aktarıyor:[192]

Burada yer alan bilgilere göre, Güneş, Ay ve beş gezegen adına yapılmış tapınakların ad ve biçimleri şöyle: *"Güneş Tapınağı": Dörtgen.* "Ay Tapınağı": Sekizgen. "Zühal (Satürn) Tapınağı": Altıgen. "Müşteri (Jüpiter) Tapınağı": Üçgen. "Merih (Mars) Tapınağı": Dikdörtgen. "Zühre (Venüs) Tapınağı": Bir dörtgen içinde üçgen. "Utarit (Merkür) Tapınağı": Bir dikdörtgen içinde üçgen.

"Din"lerin, özellikle "kitaplı dinler"in ve hele İslam'ın aman vermeyen "bağnazlığı" olmasaydı, şimdi bu tapınakların tümüne yakın bölümünün "yerinde yeller eser" olmayacaktı. Koyu bağnazlık, yerle

bir etmiştir bunları. İçlerindeki sanatsal yapıtlarıyla birlikte... Bununla birlikte, onarımlara uğramış biçimiyle kalabilmiş olan da var. Üç "kitaplı din"in, özellikle İslam'ın saygısını da üzerinde topladığı için... Örnek: "***Kâbe***".

"Kâbe"nin de "yıldızlar adına" yapıldığı anlatılır. Daha önce de değinildiği gibi, bunu, Mesudî de aktarır.[193]

Buradaki bilgiyi değerlendirirsek, "Kâbe, 'Güneş Tapınağı' olarak Sabiîler tarafından yapılmıştır" demek gerekir. *"Güneş Tapınağı" olanlar, "dörtgen"di.* Kâbe de öyle. "Dörtgen" anlamı, "Kâbe"nin sözlük anlamında da var. Kimi kitaplarda, bu arada ünlü *Kamus* tercümesinde, *"Kâbe" adının verilişi, "dörtgen" oluşuna* bağlanır.[194] Arapça sözlüklerin kiminde şu da denir: *"Kâbe, dörtgen evdir"*.[195] Daha önce raporundan söz ettiğim ve parçalar sunduğum Meksiko eski Maslahatgüzarı Tahsin Mayatepek'in konuya ilişkin anlattıklarını da burada anımsamakta yarar var. Oradakilerle buradaki bilgiler birleştirilirse konu daha aydınlık kazanır.

Demek ki, İslam da özel saygı göstermeseydi, Sabiîliğin bu "Güneş Tapınağı" da, niceleri gibi yok edilecekti. Şimdi İslam'ın "kutsal yer"i durumunda. Ve Arap, petrolü yanında, burasını da büyük "gelir" ve sömürü kaynağı yapmakta.

Bilindiği gibi İslam, Kâbe'nin İbrahim Peygamber tarafından "inşa" edildiğini ileri sürer.

Eğer bu doğruysa, İbrahim'in kim olduğu üzerinde durmak gerekir: *Tevrat*'a dayanarak İbrahim'in, "yıldızlara tapınma"nın kaynaklandığı "Kildaniler" (Kaldeliler) ülkesinden, Urlu olduğunu düşünün. Ailesiyle birlikte, sonra Sabiîlerin "merkez" edindikleri Harran'a geldiğini, burada nice zaman kaldıktan sonra, "Ken'an" illerine, Filistin dolaylarına vardığını düşünün. *Kur'an*'ın ve "hadis"lerin ileri sürdüklerine "olabilir!" diyerek de, oradan, herhangi bir tarihte, ta Mekke'ye gitmiş olabileceğini varsayın. Ve varsayın ki, İbrahim, o sırada Kâbe'yi "inşa" etmiştir. O zaman, onun bu tapınağı; içinde doğup büyüdüğü Sabiîler için, bir "Sabiî peygamberi" olarak ve "Güneş Tapınağı" diye yapmış, ya da yaptırmış olabileceğini neden düşünmeyelim? Nitekim Sabiîler, İbrahim'i de peygamber tanımaktalar.[196] *Kur'an,* Âli İmrân Suresi'nin 67. ayetinde, İbrahim'in "Yahudi" de, Hıristiyan da

olmadığını, "Hanif" "Müslim" olduğunu söylüyor. "Hanif"[197] sözcüğünün de, "Müslim" sözcüğünün de anlamları tartışmalıdır. Ama temel kaynaklarda yer alan kimi bilgi var ki, İbrahim'e *Kur'an*'da sık sık "Hanif" denmesini,[198] konumuz açısından son derece ilginç kılmaktadır: Örneğin İbn Nedim, bir kitaptan söz ederken şunları yazıyor:

> "Müminlerin Emiri Harun E'r-Reşid'in azatlısı Ahmed İbn Abdullah İbn Selam diyor ki, bu kitabı, ***Haniflerin*** kitabı'ndan (Arapçaya) tercüme ettim. ***'Hanifler se; 'İbrahimi' olan, İbrahim Peygamber'e inanan Sabiîlerdir.*** *Bunlar, 'suhuf'u* (tanrısal bildirilerin bulunduğuna inanılan sahifeleri), *İbrahim Peygamber'den aldıklarını söylerler.*"[199]

Demek ki, İbrahim'in "Hanifliği", "Sabiîliği"yle eşanlamlı. Buna göre, bir "Sabiî", bir "Sabiî peygamberi" olarak Kâbe'yi, bu "dörtgen Güneş Tapınağı"nı "inşa" etmesi doğal.

İslam'ın bağnazlığıyla, kimilerine "Hanifler" de dendiği görülen[200] Sabiîlerin kitapları yok edilmemiş olsaydı bunu daha açık görebilecektik.

Sabiîlikte "Hac"

Bu dinde de "hac" var. Müslüman yazarlar, örneğin Ebül Fidâ (1273-1331), Sabiîlerin Mekke'deki *"Tanrı Evi"ne (Kâbe'ye)* ve Harran'daki tapmağa çok saygı gösterdiklerini, buralara "hac" için gittiklerini yazar.[201]

Kimi doğubilimciler, İslam'ın kabul ettiği hac gelenekleri arasında, Güneş Kültü ayinlerinden kalma gelenekler bulunduğunu belirtirler. *İslam Ansiklopedisi*'nin Hac maddesini yazan A.J. Wensınck, bu görüşteki doğubilimcilerden birkaçına yer verir. Bunlarca ileri sürüldüğüne göre, örneğin, İslam'ın da benimsediği ilkellik olan *"şeytan taşlama", "Güneş"e "musallat" olduğuna inanılan "ifrit"i (cini, şeytanı) "kovma" amacına yöneliktir!* "Hac"da "şeytan taşlayan" Müslüman hacılar, bunun kimlerden kalma olduğunu bilmeden atarlar "taş"larını!

"Hacc"ın, İslam'dan çok önce var olan bir gelenek olduğu tartışmasız. İşte bu geleneğin birçok biçiminin oluşmasında, "yıldızlar"a inanan, onlara "tapınaklar" yapan, tapınan ve bu yolla "asıl Tanrı"ya ulaşacaklarını uman "Sabiîler"in en başta rol oynadıkları bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor.

Sabiîlikte "Kurban"

Kaynaklarda, örneğin İbn Nedim'in *El Fihrist*'inde, Sabiîlerin kitaplarından ilgi çekici bilgiler aktarılır bu konuda da:

> "Sabiîlerin yıllarının ilk ayı, Nisan'dır. Nisan'ın 1., 2. ve 3. günleri, bunlar Tanrıçaları 'Belsâ'ya yakınlaşmaya yönelirler, saygıyla eğilirler. Tanrıça 'Zühre'dir bu. (Venüs). Tören günü Tanrıçanın evine (tapınağına) girerler. Ayrı ayrı topluluklar olarak... Ve kurbanlarını keserler, hayvanlar yakarlar diri diri. Nisan'ın altıncı günüyse, Tanrıları Ay'a öküz keserler. Akşam olunca da kurbanın etini yerler..."[202]

Aktarılanlar böyle başlıyor ve sürüp gidiyor. Sabiîlerin hangi Tanrıya, hangi ay, hangi gün, hangi dinsel törenlerle, hangi bayramlarla neleri, nasıl kurban ettikleri, ay ay ve uzun uzun anlatılıyor.[203]

Bu Sabiîler, Harran'dakiler ya da buraya bağlı olanlar. Yukarıda da anlatılmıştı ki, burada Ay kültü egemen. Onun için, aktarılan bilgilere bakıldığında, Ay tanrısı Sin'e verilen özel önem göze çarpıyor. Gerek kurbanların niteliğinde, gerek törenlerde... Özellikle bu Tanrı için "Rab" sözcüğü kullanılıyor. Belli ki "asıl (tek) Tanrı"yı simgeleyen, bu Tanrı. Tabii "Güneş" Tanrısı da çok önemli. Ay ölçüsünde olmasa da Güneşin de önemli bir simge sayıldığı görülüyor.

Son derece ilgi çekici bir nokta:

Ay Tanrısının, yani asıl Tanrı'yı daha çok simgeleyen "Rabb"ın ***"doğum günü***', Sabiîlerde ***Ocak*** ayında "kutlanıyor".[204] Hıristiyanlıktaki Noel gününü anımsayın. Hıristiyanlıkta Aralık ayının 25. gününün kutlandığına bakmayın. Eskiden Ocak ayının 6. günü kutlandığını düşünüp ona göre değerlendirin. Bu kopyacı "kitaplı din"in, söz konusu geleneği nereden aldığı belli olmuyor mu böylece?

Sabîîlikte, Ay Tanrısı "Rabb"in "doğum günü" törenlerinde daha bir ağırlık var. Hem törenlerin niteliği, hem de sunulan "kurban"lar ona göre...[205]

Bir ilginç nokta da, temmuz ayındaki anma ve kurban törenlerinin özelliği:

Bu adı taşıyan Tanrı'nın ölümünden duyulan üzüntü dile getirilir bu ayda.

Yahudi İbn Meymun'un aktardığına göre, buradaki "Temmuz", Peygamber. Ve efsane şöyle:

> "Temmuz, krallardan birini, 'yedi yıldız'a (Güneşe, Aya ve beş gezegene) kulluk etmeye çağırır. Kral da tutup onu 'feci biçimde' öldürür. Bunun üzerine, olayın olduğu gece; yeryüzünün her bir yanından putlar (tanrılar) gelip Babil'de, büyük ve altından putun, Güneş putunun çevresinde toplanırlar. Büyük altın put, tapınağın tam ortasına gelecek biçimde, gökle yer arasında asılı durur (gibi) bulunmakta. Çevresinde de putlar. Bunlar, Temmuz'u anarlar ve başlarlar ağıta. Bütün gece ağlarlar, sızlanırlar. Sabah olunca da uçup giderler geldikleri tapınaklardaki yerlerine. İşte her yıl, temmuz ayının ilk günü yapılan törenin anlamı bu. Kadınlar bunu anar, ağlar ve yas tutarlar..."[206]

İbn Nedim'in aktardığına göreyse; bu anma töreni, temmuzun ilk günü değil; "ortasında" yapılırdı. Yalnızca ağıtlarla, yaslarla da kalmaz; günün anlamına uygun "kurban"lar da sunulurdu.[207]

Sabîîlerin bu anma töreninin, ekonomik duruma göre zamanla geliştiği ve çeşitli toplumlara yayıldığı görülür. "Ölüp yeniden dirilme" niteliği, aşk, canlılık, verim anlamları da katılarak... Sumerler'in "Dumuzi"sini, Ken'anlıların ve çeşitli toplumların benimsediği Tanrı "Ba'l"i, eski Yunan'daki Adonis'i anımsayın. Ve bunların aynı anlamı (efendi) taşır olmalarını, aynı "efsane"ye bağlandıklarını anımsayın. Daha önce söz edilmişti bunlardan.

Demek ki, Sabîîlik eski çağlarda çok yaygındı. Bugün uygarlıklarından önemle söz edilen toplumların hemen tümünü içine alan bir yaygınlıktaydı. Toplumların üretim ilişkilerine, kültür ve uygarlık durumlarına göre geliştikçe de yeni biçimler almış ve nice kollar doğurmuştu.

Sabiîlikten aktarılanlara göre, sunulan "kurban"lar da çeşitli bu dinde. Sığır, kuzu, horoz, kuş...[208] Ekonomik duruma, kurban sunulan "Tanrı" simgesinin önemine ve günün anlamına göre değişiyor.

Bunlar arasında bir "kurban" var ki, çok düşündürücü: İlk doğan çocuk. Ağustos ayında. En önemli Tanrı simgesi için kesilir bu çocuk. Töreniyse tüyler ürpertici.[209]

Anımsayın ki, *Tevrat*'ta ve *Kur'an*'da anlatılanlara göre, İbrahim Peygamber de çocuğunu "kurban" olarak "kesmeye" yönelmişti. "Çünkü adamıştı". "Tanrı buyruğu"ydu.

İşte *Tevrat*'ın Tekvin bölümünde anlatılanlar:

> "Ve bu şeylerden sonra vaki oldu ki, Allah İbrahim'i deneyip ona dedi: Ey İbrahim! O karşılık verdi: İşte ben! (Buyur!) Allah buyurdu: Şimdi oğlunu, *sevdiğin biricik oğlunu*, İshak'ı al ve Moriya diyarına git. Orada, sana söyleyeceğim dağlardan biri üzerinde, *onu yakılan kurban olarak** sun!" (22:1-2) "Ve İbrahim sabahleyin erken kalktı... Oğlu İshak'ı aldı... Ve kalkıp Allah'ın kendisine söylemiş olduğu yere gitti." (22:3) "Ve İbrahim yakılan kurban odunlarını alıp oğlu İshak'a yükledi. Ateşi ve bıçağıysa kendi elinde taşıdı. Ve birlikte gittiler!" (22:6) "Ve Allah'ın kendisine demiş olduğu yere vardılar. İbrahim orada bir mezbah yaptı, odunları dizdi ve oğlu İshak'ı bağlayıp, mezbah üzerine, odunların üstüne koydu. Ve İbrahim elini uzattı, *oğlunu boğazlamak için bıçağı aldı...*" (22:9-10)

Tam bu sırada "Allah" araya girer, "melek" aracılığıyla yeni buyruğunu bildirir: İbrahim "deneme"yi kazanmıştır, artık "çocuğunu kesip yakmasına" gerek yok. "Boynuzlu bir koç gönderilir" İbrahim'e. "Kurban" olarak da bu koç kesilir. (22:11-13)

Kur'an'da, *Tevrat*'taki kimi ayrıntılar yoksa da anlatılan başka türlü değil. Zaten ondaki öykü de *Tevrat* ve "şerh"lerinden alınma. *Kur'an*'dakine göre de İbrahim, oğlunu "kurban" etmekle "emrolunur". Buyruğu yerine getireceği sırada da "Allah" araya girer! İşte Sâffât Suresi'nin "ayet"leri:

* Bu, Sabiîlik geleneğine de uygun, Sabiîlikte de "kurban" edilen çocuk önce kesilir, sonra yakılırdı. Bazen, çocuk ya da delikanlının "et"i alınır, hamurlara katılarak pişirilir, geri kalan bölümü, kılları, kemikleri, sinirleri yakılırdı yalnızca. Bkz. İbn Nedim, *El Fihrist*, Beyrut, t.y, s.449.

"Çocuk kendisinin yanı sıra yürümeye başlayınca: 'Ey küçücük oğlum! Kesin olarak rüyamda gördüm ki seni kesiyordum. Bak bu işe, ne dersin?!' Çocuk karşılık verdi: 'Baba! Sana buyurulanı yerine getir! Tanrı dilerse, beni, buna katlananlardan bulacaksın!' İkisi de buyruğa boyun eğince ve İbrahim oğlunu, (kesmek üzere) alnı üzerine yatırınca, biz bağırdık ona: 'Ey İbrahim! Rüyan gerçekleşmiş sayılır. Biz senin gibi iyilikçileri böyle ödüllendireceğiz!' dedik. Doğrusu, bu apaçık bir denemeydi. Ve İbrahim'e büyük bir (koç) kurbanlık verdik." (Ayet 102-107.)

Öykünün, "kutsal kitap" yazarları eliyle uydurulan yanını, "gökten kurbanlık koç" gönderildiği yolundaki ilkel yalanı bir yana bırakır da, "İbrahim gerçekten çocuğunu kurban olarak kesmeye ya da kestirmeye yönelmişti!" biçiminde düşünebilirsek, *bir "Sabîî" olarak bu geleneğe uymuştur o. Uymak zorunda kalmıştır. Bir "Sabîî Peygamberi" olarak...* İlkel gelenekteki zorlayıcı koşullar böyle yapmayı gerektirdiği için... Şimdi bizim "Müslüman" kişilerimiz, İslam kitleleri bu geleneği sürdürmekteler. "Kurban" bayramıyla, "hac" sırasındaki kimi kurban törenleriyle... Geleneğin aslından başka biçimiyle de olsa... "Hazreti İbrahim'in yolu-sünneti "diyerek... Ve geleneğin nereden gelme olduğunu bilmeden... Kimi "sosyal içerikli" cahil aydınlarımız da, özellikle "kurban bayramı"nın "sosyal yararları"ndan, "erdem"lerinden söz ederler. "Sürü"lerine uyarak...

Kurban geleneği, "Sabîîlik"ten de eskidir elbette. Tarih öncesi çağın en eski toplumlarına, "ilkeller"e dek gider. "Çağdaş ilkeller"de de var bu gelenek.

Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek şöyle anlatır:

"İlkellerde ibadetin ana unsurlarından biri olan *kurban,* olağanüstü kudretlerin gönlünü hoş tutmak, onlarla barışık olmak, onlara teşekkür etmek ve onlardan isteklerde bulunmak için sunulan şeylerdir..."[210]

Yani kitleleri "kurban"a sürükleyen bir etken var: ***Korku*** ve ***umut.*** "Giriş" bölümümüzde, işleyegeldiğimiz de bu değil mi?

"Korku" ve "umut"la sağlanansa, kuşkusuz; "çıkar". İşin içinde ve en başta; "aracı"ların, "güçlü" egemenlerin çıkarları var.

Orhan Hançerlioğlu şunları yazar:

> "İlkellerde elde edilen ilk ürün, ilk av, doğaüstü gücün hakkıdır. Bu ilk ürün ve ilk avları, doğaüstü güçten sonra, toplumun şef ve rahipleri yerler; kalanı, toplumun halkına paylaştırılır. Van Baaren'in yazdığına göre, Anga ilkellerinde, yeni tahıldan yoğrulan ilk hamuru, herkesten önce din adamı tadar. Çoban ilkellerde de *yeni doğan ilk yavru* hayvanlar, tanrılara ve şeflere sunulur..."[211]

"Korku" ve "umut"un kıskacındaki insanlar da aslında birer "kurbanlık" olagelmiş değiller mi?

Sabiîlikte Yasa="Namus" ve Ahlak İlkeleri

Önemli bir sözcuk: "Namus". Kökü Yunancadır. "Nomos". "Yasa" ya da "din yasası" demek.[212] Yani "yasa"ya ya da "din kuralları"na uyanlar, "namuslu" sayılmışlar! Gerçekte "namussuz" olsalar da...

Kimi doğubilimcilere göre "namus", Arapça sözcük olarak da çok eski. Ve çok çeşitli anlamları içermekte:[213] Bunların içinde "para" ("dinar") da var. Demek ki, dünyamızın "paralı" egemenleri de, eskiden beri "namuslu" sayılmışlar. Bizim bildiğimiz anlamıyla ne denli "namussuz" olurlarsa olsunlar. "Ruhu'l-kudüs" (kutsal ruh), bir başka adıyla "Cebrail" anlamı da verilmiş sözcüğe. Hani zaman zaman peygamberlerin "[...]" işlerine "namuslu" görüntüsü veren "vahiy meleği" var ya; işte o. Bu meleğin en "onurlu" işi, şunun bunun, [...]* "Tanrı'dan ayet" getirerek, [...] "ahlak giysisi kazandırmak". "Namus simgesi" sayılması bundan olsa gerek. Bu meleğe İslam'da "en büyük namus" (nâmûsu'l-ekber) denir.[214] Oysa tam karşılamasa da "en büyük peygamber [...]" ya da "[...] ahlak gösterme memuru" demek daha uygun düşmez miydi?

"Namus" sözcüğünün Yunanca aslındaki "yasa", "ilke", "din, ahlak kuralları" anlamı, oldukça yaygın. "Masonluğun öncüsü", ya da bu örgütün oluşmasında katkısı olduğu ileri sürülen "ihvan-ı safâ"nın[215] "risaleleri"nde de, yer yer bu anlamda kullanıldığı görülür.[216]

* Beş sözcük çıkarılmıştır. (Y.N.)

Şimdi gelelim Sabîîlikteki "namus"a:

Biraz sonra aktaracaklarım üzerinde düşünürseniz, üç "kitaplı din"in ve bu arada, "Masonluk" gibi örgütlerin, "namuslarını", nereden aldıklarına ilişkin ipuçlarını bulacaksınız. Bu din ve örgütlerin, "namusluca" olmasa da, "aşırdıkları namusları" kendilerine "mal ettikleri"ni göreceksiniz.

Zeynüddin İbnü'l-Verdî'nin, *Tetümmetü'l-Muhtasar Fî Ahbari'l-Beşer* adlı kitabında, Sabîîlerin olduğunu söylediği ve "görüp okuduğunu" belirttiği "Namus" sayfası, ne yazık ki, elimizde bulunmamakta. Onun kitabında yer verdiği kadarını, Arapçasından aynen çeviriyorum:

> "Sakın hiçbiriniz, benzerinin kendisine yapılmasını uygun görmediği bir işi-işlemi, herhangi bir 'kardeşine' yapmasın. Sakın övünmeyin, varlığınızı, erdemlerinizi sayıp dökerek böbürlenme yoluna gitmeyin. Sakın birer yalancı olarak 'Tanrı'ya ant içmeyin, inandırmak için hemen ant içmeye koyulmayın. Durüstlüğe yaslanın. Öyle ki, sözlerinizde 'evet'iniz gerçekten 'evet', 'hayır'ınız da, gerçekten 'hayır' olsun. Yalancılara Yüce Tanrı adına ant içirmekten de sakının. Onların 'günah'larına siz de katılmış olursunuz. Hele, onların antlarını bozacaklarını biliyorsanız... İçinizdekileri ve herkesi; tüm gizlilikleri bilen Tanrı'ya dayayın (havale edin). Adaletli yargıç olarak da, çözüm getiren savunmacınız olarak da, O, size yeter. Boş, yanlış ve kötü söz söylemekten kaçının. Sapık ve yanlış yolda olanlarla işbirliği etmeyin. Çok şaka yapmayın, çok gülmeyin. Şunu, bunu çekiştirmeyin, kınamayın. Öfkelendiğinizde ağzınızdan kötü söz çıkmasın. Çünkü bu sizi, kınanası ve küçük duruma düşürür; size, utanç ve yeğnilik getirir; üzerinize günahı, sıkıntıları çeker. Öfkesini yenen, sözünü bilen, düşüncesini arı kılan ve içini temiz tutan kimse, her tür kötüyü-kötülüğü yener. 'Hikmet'in bilincine varın. Dindarlığa yönelin. Ağırbaşlı ve olgun olmayı kendinize gelenek yapın. Güzel, yaraşır edeplerle süslenmeye çalışın. İşlerinizde dengeli olun. Aceleci olmayın. Özellikle suçluyu cezalandırmakta... Biriniz bir yola sapsa da, kötü, yadırganası bir şey yapsa; hemen koparsın kendini ondan. Onunla ilişkisini sürdürürken kurtulacağını sanmasın. Diyelim ki, dünyada örtbas etmeyi, saklamayı başardı; kuşku duymasın ki, 'din günü'nde (öbür dünyada) herkesin önünde açığa çıkacaktır suçu."[217]

Bunlar güzel öğütlerdir değil mi? Bunlardan kimi, kopyacı "kitaplı" dinlerin "öğüt"leri arasında yer almıştır. "Tanrı"nın ya da "Peygamber"in öğütleri olarak... İslam hokkabazları da, bunlardan kimini, "Muhammed'in sözleri" arasında göstermişlerdir.[218]

Bu "öğütler", bütün "din"lerde var hemen hemen.[219] Buna bakıp da, "din"lerin, "iyi, güzel şeyler öğütlüyor" olduklarını mı düşünmek gerekir?

Hayır. Çünkü: Önce, "din öğütleri" çelişkilerle doludur. Ve "ikiyüzlü"dür. Bir "yüzü"yle, çok "güzel", "insancıl" görünür. Öbür "yüzü"yse; insanlıkdışı çirkinliklerle kaplıdır. İnsanları, acımasızca "ölüm"e, "öldürüşme"ye sürükler. Hiçbir şey yapmadığı zaman da, "zalimler"in yararına uyuşturur, "kaderci" kılar. Asıl işlerliği olan da bu yüzüdür. Ayrıca, ne denli "iyi, güzel, yararlı" görünürse görünsün, "korku"ya, yalanlarla şişirilen "umut balonlarına" dayalı olduğu için köklü kalmaz, yalanlarla birlikte uçar gider. Oluşturduğu hastalıklar kalır yalnızca. Dinlerde kimi zaman "en güzel öğütler" yer almış görünürken; "en çirkin tutum ve davranışlar"ın, bu dinlerin inanırlarında gözlenir olması da işte bundan... Yani "ikiyüzlü"lüğünden, "ikiyüzlü ahlak" aşılar olmasından... Ve köksüzlüğü yanında, iliklere değin sindirdiği "hastalık"lardan...

Sonra, "öğüt"ten önemli olan; insanın kendi "özgür iradesi"yle aklını kullanarak sonuçlara varması değil midir? "Din"; sahteci hokkabazları ne derse desin; hiçbir din, "akıl"la bağdaşmaz. "Din"in egemen olduğu yerde, "akıl", şu ya da bu biçimde "hapiste"dir. Önemli olan, insan kafasını bu "bağ"lardan koparıp arındırmaktır. "Din"den uzaklaşmadıkça ne arılığa, aydınlığa ermek, ne de "insanlaşmak" olası. Elbette ki, "her dinsiz, insanlaşmış" sayılamaz. Ne var ki, "insanlaşmış olmak için", din bağlarından uzaklaşmak, en vazgeçilmez ve başta gelen koşuldur.

Sabiîliğin yukarıdaki ilkelerinden ikisini, örnek olarak ele alıp düşünelim kısaca:

"Ant içmek, kimseye ant içirmek olmamalı." Birinde özet olarak bu demek isteniyor.

Şimdi bir bu ilkeyi, bir de, Sabiîliğin yukarıdaki güzel ilkelerini aşırıp benimsemiş görünen kopyacı kitaplı dinlerde, "ant"a nasıl yer verildiğini düşünelim:

Tevrat'ın bir adının da "Eski Ant" ("Ahd-i Atîk") olduğunu bilirsiniz. "Tanrı"yla Yahudiler, karşılıklı "ant içerek" birbirlerine "söz" vermişler! "Eski Ant" adı bundan... Ve bilirsiniz ki, *Incil*'lere de "Yeni Ant" ("Ahd-i Cedîd") denir. Buradaki "antlaşma" da, "Tanrı"yla *Incil* inanırları arasında.

Tevrat'a göre Yahudiler, "ant"larının gereğine uymayan tutum ve davranışlarda bulunmuşlardır sık sık.[220] *Kur'an*'a göreyse; "kitap ehli"nden ikisi de "ant"larını "bozmuş"lardır.[221] "Tanrı", özellikle bu "kitap ehli" topluluklara seslenir: "*Siz andınıza uyun ki, ben de andıma uyayım!*"

Asıl "*Kur'an*'ın Tanrı'sı" çok sever "ant içme"yi. Arap toplumu gibi.[222] Örneğin "Şems" (Güneş) Suresi'nin 1'den 8'e dek olan ayetleri şöyle:

> "Güneşe ve onun kuşluğuna ant olsun. Güneşi izlediği sıra Aya ant olsun. Parlatan parlatırken gündüze ant olsun. Karanlık kapladığı zaman geceye andolsun. Göğe ve yapanına ant olsun. Yere ve (bir yaygı gibi) yayanına ant olsun. Kişiye ve düzgünleştirenine, sonra da kötülüğünü ve iyiliğini bildirenine ant olsun ki..."

Burada, "Güneş"e, "Ay"a, "gündüz"e, "gece"ye, "gök"e, "yer"e ant içilmesi; Sabiîliğin, "Güneş Kültü"nün, "Ay Kültü"nün İslam'daki ağırlığını yansıtır. Bu tür "ant"lar, başka surelerde de çok var.[223] "*Kur'an*'ın Tanrı'sı", çok sık ve çok çeşitli şeylere "ant içerek" bildirir buyruklarını.[224] Olur olmaz şeylere bile "ant içmek"ten çekinmez. "Tîn" (İncir) Suresi'ndeki ayetlere bakın:

> "İncire, zeytine ant olsun. Sina dağına ant olsun. Ve bu güvenli ülkeye ant olsun ki..." (1-3.)

Hiç yayımlanmamış bir kitap. TC Cumhurbaşkanlığı Atatürk'e Ait Elyazmaları Arşivinde. Sayfalarında yer yer, Atatürk'ün kendi el yazısıyla "âferîn", "alkışlar" diyerek beğendiğini bildiren sözcükleri, ayrıca notları da görülür. Bu kitaptan, burada bizi ilgilendiren satırları birlikte okuyalım: (Kimi yeri sadeleştirilmiştir.)

> "Yalan, efsane üzerine kurulmuş olan dinler, kimbilir kaç bin yıldan bu yana, insanları yalan söylemeye ve yalana inanmaya alıştırmışlardır. Dinler, verdikleri eğitimle insanda, 'yalan'ı ***temel;*** 'dürüst olma'yıysa ***ayrıntı*** diye alıp benimsetmişlerdir.

"Ant içmek, dinlerin temel öğesi gibidir. Muhammed, kendi *Kur'an*'ında, birçok konuda, kendi Allah'ına bile ant içirmiştir. Bu yolla, kendi Allah'ını, ağır biçimde suçlamış sayılır. *Çünkü ant içenin, yalan söylemesi de doğaldır.* Esasen yalan söylemeyen, ant içme gereğini duymaz. Ve ant içmeyi kendisine hakaret bilir. En çok, din maskarası doğu toplumları (Atatürk'ün notu: Türkler, bunun dışında), çok eski zamanlardan beri, sürekli yalan söylemeyi ve sözlerini birtakım andlarla güçlendirmeye çabalamayı bir gelenek edinmişlerdir. Ağızlarından çıkan her söze, akla hayale gelmedik antlarla güç kazandırma yoluna giderler..."[225]

Satırlar uzayıp gider.
İkinci ilke:

"Suçluyu cezalandırmada ivedi davranmamalı."

Ne denli insancıl değil mi?

Üç "kitaplı din", özellikle Islam, biraz değişik de olsa, Sabiîliğin bu ilkesine, dogmaları arasında yer vermiş görünür. Örneğin, Mâide Suresi'nin 8. ayetinde, "...Sakın bir topluluğa olan düşmanlığınız, adaletsizliğe yöneltip size suç işletmesin..." denir.

Gelin görün ki, bu, yalnızca bir yüzü. Öbür yüzüyse tam tersi. "Kitaplı dinler"in üçünde de, "suçlu", "günahkâr" görülenlerin "hemen" cezalandırılmalarına yönelten bir sürü "nass" (dogma) var. Özellik de İslam'da. Örneğin *Kur'an*'da, "kâfir ve münafık" sayılanlarla "kutsal savaş"a girişilmesi ve bunlara "çok sert" davranılması buyurulur.[226] "Tanrı'ya şirk koşmuş" (müşrik) sayılanlar ve İslam'la savaş durumunda olanlar için ne yapılması gerektiği anlatılırken de; "...Nerede bulursanız hemen öldürün! (...)" denir.[227] Şu koşulla, "*Namaz kılmazlar, oruç tutmazlarsa... Tövbeyle birlikte...*" Bir başka "ayet"te de, "... Nerede yakalarsanız hemen öldürün!" buyruğu[228] verilir.

"*Nerede bulursanız*" ya da "*nerede yakalarsanız* ***hemen öldürün!***" buyruğuyla, "suçluyu cezalandırmakta ivedi davranmayın!" ilkesi bağdaşabilir mi?

Tarih, üç "kitaplı din"in egemenliğinde, türlü canavarlıkların, şaşılacak bir hızla tezgâhlanıp gerçekleştirildiğine tanık olmamış mı-

dır her zaman? Bunu ortaya koyan örnekler sayısız. Yahudilik mi? Zalimliklerindeki amansızlıklarını, ilkçağdan alınabilecek, hem de rastgele alınabilecek bir-iki örnek bile ortaya koyabilir. Hıristiyanlık mı? Ortaçağ "Engizisyon"undaki "yargılamalar", insanlıkdışı durumların, nasıl bir ivedilikle gündeme getirilip bitirildiğini görmek isteyenlere, "sinirleriniz dayanabilirse buyurun, işte örnekler, tomar tomar..." diyor sanki. Müslümanlıktakini mi görmek istiyorsunuz? Bırakın "geçmiş"tekileri, bugünün, daha önce de değinilen Humeyni yönetiminde olanlara bakın yeter. "Nerede bulursanız, nerede yakalarsanız hemen öldürün!" buyruğunun nasıl "titizlik"le yerine getirildiğini rahat rahat görebilirsiniz.

Sabîîlikteki Öteki Kurallar

Üç 'kitaplı din'dekilerle karşılaştırarak izleyelim:

'Gusül' (boy abdesti): "Cinsel birleşme"lerde, birleşenlerin ikisine de gerekli olur. Ayrıca, erkeğin; "âdet gören" kadına, "lohusa"ya dokunması da bunu gerektirir.[229]

Cinsel birleşmelerdeki "cünüplük" ve "gusül" İslam'da da var. Bunu hemen her "Müslüman" bilir.

"Gusül", aslında bir "suya daldırma" geleneğidir. Sabîîlikte bu, doğum sonrası çocuklara da uygulanır. Yani yeni doğan çocuk, suya daldırılır.[230]

Bu, bir "vaftiz"dir ve bilindiği gibi, Hıristiyanlıkta da var.

"Namaz için abdestli olma koşulu": Namaz kılan kimse, "cünüplük"ten temizlenmek zorunda. Yani boy abdesti gerekli olan durumlarda bu abdesti alacak. Abdestini bozan şeyler olursa, yine abdest (namaz abdesti) almak şart.

İslam'da da böyle.

"Abdesti bozan nedenler": "Gusül" (boy abdestı) almayı gerektiren nedenler, ayrıca, sıçmak, sidiklemek, osurmak, burun kanaması vb.[231]

Bunlar, İslam'da da "abdesti bozma nedenleri"dir.

"Evlilik": Yalnızca bir kadınla evlenilebilir.[232] "Harran"daki ve bu "merkez"e uyan Sabiîlerde böyle. Ama buranın dışındaki kimi Sabiîlerde, "eşit tutulursa birden çok kadınla da evlenmek mümkün".[233] Hıristiyanlıkta birincisi, yani "tekeşli evlilik" (monogami), Yahudilik (eskisi) ve Müslümanlıktaysa ikincisi, yani "çokeşli evlilik" (poligami), bunun da "çokkarılılık" (poligyni) türü geçerli. Hıristiyanlığın "tekeşli evlilik"ten ve "kadın-erkek eşitliği"nden yana görünür olması, daha çok, "ilk Hıristiyanlık hareketi"nin niteliğinden. İlk Hıristiyanlara "yoksullar" (ebionim) adı verilmişti. İlk Hıristiyanlık, daha çok bir "yoksullar hareketiydi. İlk kilise de bir yoksullar birliği ve birleşen kardeşlerin meydana getirdiği bir aileydi."[234] "Mülkiyetin tarihi"ni yazan Félicien Challaye, bunu uzun uzun işler. "Evlilik" de ona göre olacaktı elbet. Biraz "eşitlikçi" görünme zorunluğu vardı. *Cinsel Âdetler Tarihi*'ni yazan Richard Lewinshon, Hıristiyanlığın, "ta baştan, dikkatini özel olarak kadınlara çevirdiğini" anlatan görüşe yer veriyor.[235] Ama yine aynı yazarın da belirttiği gibi gerçekte, "kadın-erkek eşitliği" yoktu Hıristiyanlıkta da. Yazar şöyle der:

> "Yeni dinin kadınlara sağladığı durum, Roma'da erişmiş oldukları durumdan, aslında bir adım daha geriydi. Hıristiyan topluluğun kendi içinde bile eşitlik yoktu. (...) Kadın, özel hayatta da, erkeğin eşiti olmaktan uzaktı. Evlilikte kadınlara, kocalarının buyruğu altında oldukları söyleniyordu..."[236]

Böyle olmakla birlikte, "Harran Sabiîleri"nde olduğu gibi "tekkarılılık" benimsenmişti ilke olarak. Yahudilikte ve Müslümanlıkta "çokkarılılık" benimsendiği zaman "mülkiyet" durumu başkaydı ve "köleci toplum yapısı" vardı. Bu yapı çok gelişmişti. *Tevrat'ta,* "Süleyman..., çok yabancı kadın sevdi. (...) Süleyman onlara sevgiyle yapıştı. Ve onun yedi yüz karısı kral kızıydı. Üç yüz de odalığı (cariyesi) vardı..."[237] denmesi Yahudilikteki yapıyı çok güzel anlatır. Muhammed'in de "yığın" denebilecek çoklukta "karı" alması, ayrıca *Kur'an*'ın çok açık anlatımıyla[238] "cariye"lerinin bulunması; bir yandan "Yahudi kral-peygamber"lere özendiğini, öte yandan içinde bulunduğu toplum yapısını yansıtır.

Sabiî, ancak Sabiîyle evlenebilir. Yabancılarla evlenenler, dinlerinden çıkmış sayılırlar.[239]

Yahudilikte de buna benzer bir durum göze çarpar.[240] Kral, Peygamber Süleyman, "yabancı kadın"larla evlendiği için "suçlanır".[241]

Evlilik bağı, yalnızca, "tanıklar"ın önünde gerçekleştirilebilir.

Sabiîlikteki bu ilke, üç dinde de, özellikle Hıristiyanlık ve Müslümanlıkta benimsenmiş görünür.[242]

"Boşanma": Harran'daki ve buraya bağlı Sabiîlerde, "zina" olmadan ve bu, açıkça "kanıt"lanmadan "boşama" gerçekleştirilemez.[243]

Hıristiyanlıkta da böyle olduğu söylenebilir.[244]

"Mülkiyet"in daha geliştiği anlaşılan başka kesim Sabiîlerdeyse, "zina"nın dışında şu üç nedenin her biriyle de, kadın "boşanabilir": *"Hırsızlık", "âdetliyken yıkanmaması"* ve *"namaz kılmaması".*[245] Şu sonuncu neden, İslam'ı hemen anımsatıyor değil mi?

Kuşkusuz, "kadını boşamak", Yahudilikte de zor sayılmaz. Ama İslam'da, erkeğin "iki dudağı" arasında. Hele "üç talakla boş olsun!" dedi mi; tamam! İslami "nass"lar (dogmalar), bunun böyle olduğunu kesin olarak belirtmiştir. Müslümanlıkta "kadın boşama" o denli kolay olduğu içindir ki, İmam Gazali'nin de ünlü *İhyâu Ulûmiddin* adlı kitabında belirttiğine göre; Ali'nin oğlu ve Muhammed'in torunu Hasan *"bir vakitte dört karı birden boşamış; başka dört karıyla birden evlenmişti" ve "böylece iki yüzden çok kadınla nikâhlanmayı gerçekleştirmişti."*[246]

"Zina": Başta gelen "yasak"lardan.[247]

Zina için, Yahudilik'te de, İslam'da da "hüküm"ler çok ağır. Çok korkunç ölüm nedeni olmaya dek vardırılmakta.[248]

"***Sünnet***": Bence, Sabiîliğin ana kollarından biri olduğu kuşku duymadan söylenebilecek olan "Hanifilik"te, sünnet; önemli din ve toplum gereklerindendir. Yukarıda da değinildiği gibi, Sabiîlerin bu koluna "İbrahimi Sabiîler" denmekte. Yani bunlar; Yahudilerin de, Müslümanların da, "atamız" dedikleri "İbrahim Peygamber"e bağlı sayılmaktalar.[249] Sabiîlerin öbür ana kolundaysa "sünnet", temel "yasak"lar arasında.[250]

Sünnet, bilindiği gibi Yahudilikte de var[251] ve İslam'a da büyük bir olasılıkla Yahudilik yoluyla geçmiştir.[252]

Sünnet, Yahudilikten çok daha önce eski Mısır'da (birçok yerde olduğu gibi Mısırlı Sabîlerde de) vardı. Bu nedenle, Yahudiliğe, oradan geçtiği belirtilir:

Sigmund Freud şöyle der:

> "Musa, Yahudilere sadece yeni bir din vermekle kalmamış, sünnet kurumunu da ortaya çıkarmıştır."[253]

> "Musa..., sadece yeni bir din değil de, sünnet âdetini de vermişse, O, bir Yahudi değildir, bir Mısırlıdır..."[254]

Ne var ki Freud'un da kabul ettiği gibi, *Tevrat*'ta anlatılanlar, "sünnet"in, "Musa"dan da önceki zamanlarda, İbrahim döneminde var olduğu doğrultusunda...

Freud'a göre, Yahudilere "onur" kazandırmak (onların morallerini yükseltmek) için "sünnet"in önderleri tarafından kabul ettirilmiş olabileceği düşünülebilir.[255]

Buna karşılık bir yazar şunları yazmakta:

> "Sünnet, *Kitab-ı Mukaddes* zamanında, ayırt edici bir belirti olamaz. Çünkü, Yahudilerin temas ettikleri kimselerin kendileri de sünnetliydi. Mısır'dayken Yahudiler, sünnetsiz oluşlarını bir sakınca gibi gördüler. Sünnet, bir Mısır buluşu da değildi. Kuzey oymaklarından tutun da, Ottantolara kadar... bütün Afrika'da uygulanan bir şeydi. Mısırlı rahip doktorlar, onuru olan hiçbir kimsenin kaçamayacağı bir temizlik vasıtası haline getirmişlerdi sünneti. Üst derisini kestirmeyene, barbar diye bakıyorlardı..."[256]

Özeti şu: "Sünnet", bir Afrika, özellikle de Mısır geleneği.

Bu gelenek nasıl oluşmuş?

Voltaire'in *Felsefe Sözlüğü*'nde şunları okuyoruz:

> "Döl aracına derin bir saygı gösteren, dinsel tören alaylarında şatafatla onun (erkeklik organının) resmini taşıyan Mısırlıların, yeryüzünde her şeyin kendilerinden doğduğu (erkek Tanrı:) İsis ile, (Tanrıça) Osiris'e, bu Tanrıların, insan soyunu sürdürmesini buyurdukları organın küçük bir parçasını vermek istemiş olmaları pek olasıdır..."[257]

Bu konuda pek çok görüş ileri sürülür.[258] Ama bu görüş daha akla yatkın. Önemli bir araştırmacı-yazar Prof. Dr. Philip Hitti de, *Tarihu Suriye ve Lübnan ve Filistin* adlı Arapça yapıtında bu görüşte olduğunu, yani "sünnet"in gelenekleşmesinde, "*cinsel organın bir parçasını Tanrıya sunma*" amacının güdüldüğü görüşünü paylaştığını belirtiyor. Hitti'nin anlattığına göre, Tanrı "Temmuz" için, Sabiîlerde de yapılan "verimlilik-üretkenlik törenleri"nde, kadınlar kendi cinsel organlarını, erkekler de erkekliklerini armağan ederlerdi. Yani Tanrı için bolca cinsel birleşme olurdu. İşte sünnet de bu törenler sırasında oluşmuştur. Üretimi sağlayan önemli organ olan "erkeklik organı"nın bir parçasını tanrı "Temmuz"a sunmalarla...[259]

Demek ki, "sünnet"i kabul eden bizler de, bu gelenekle, organlarımızı "Ulu Tanrı"ya sunuyoruz armağan olarak!

Ne var ki, bunu saygıyla sunduğumuz "Tanrı" erkek! Sünnet geleneği oluşurken de "erkek"ti.

Eski Anadolu tapınmalarında görülen Ana Tanrıça Kibele'ye, organın bir parçası değil, bütünü kesilip sunuluyordu. Bu tür "sünnet", Kibele kültündeki rahiplerde görülürdü. "Kökünden kesilip sunulan erkeklik organı"ndan akıtılan kanla da, "toprak sulanır" ve bununla, toprağın "bereketlendiği"ne, bitkilerin daha çok "fışkıracağı"na inanılırdı.[260]

"Sünnet" geleneğinin, "İbrahimi" olan Sabiîlerin dışındaki Sabiîlerde "yasak"lar arasında bulunması ilginç. "Saygısızlık" sayılmasından olsa gerek!

"Sünnet törenleri", Müslümanlarda nasılsa, Yahudi dünyasında da ayrıntılarıyla aynıdır.[261]

> "Yenmesi yasak olan hayvanlar: Her tür leş, her tür kesilmeden ölmüş hayvan, her tür iki gelişmiş köpek dişli etçiller, özellikle de ***domuz*** ve köpek. Bu arada yırtıcı kuşlar. Bir de eşek."

Sabiîlikte, bunlar, önemli "yasak"lardır.[262]

Bunlar, İslam'da da "haram"dırlar. Aynen!.. Mâide Suresi'nin 3. ayetinde şöyle denir:

"Leş, kan, ***domuz eti,*** Allah'tan başkası adına kesilenler, kesemediklerinizden; boğulmuş, bir yerine vurularak öldürülmüş, düşüp yuvarlanarak ölmüş, başka bir hayvan tarafından süsülerek öldürülmüş ve yırtıcı hayvan tarafından parçalanmış olanlar, dikili taşlara (putlara) kesilenler size haram kılındı..."

Sabiîlikte yenmeleri yasak olan kimi hayvanlar, Yahudilikte de önemli yasaklar arasında görülür.[263] Örneğin: ***Domuz.*** *Tevrat*'ın Levililer ile (11:7). Tesniye (14:8) bölümlerinde şöyle denmekte: "Ve domuzu. Çünkü çatal ve yarık tırnaklıdır fakat, geviş getirmez. O size murdardır."

Herodot'un anlattığına göre; domuz, Mısır'da Tanrı Osiris'in düşmanı olan bir başka Tanrı'nın hayvanıydı. O Tanrı'ya da "domuz" denirdi. Gecenin ve kötülüklerin Tanrısıydı o. *Mehtaplı* gecelerde, ona *domuz* kurban edilirdi, bu törenlerde eti de yenirdi.[264]

İbn Nedim'in anlattığına göre de; Sabiîlerin de "yılda bir günleri vardı ki, o gün kurban olarak Tanrılarına domuzları sunarlardı. Yalnızca o gün için, domuzların etinden yerlerdi."[265]

"Domuz etini yeme yasaklığı"nın çok eski çağlara dayandığı bir gerçek.

Ama bu "yasaklık" neden?

Domuz etinde "trişin" kurtçuğu bulunmadan önce, "bir hikmet var elbet!" denirdi. Bu kurtçuk bulunduktan sonraysa, "İşte hikmet bu!" denir olmuştur. Din savunucuları hemen sarılmışlardır buna. Birtakım bilim şarlatanlarını da yanlarına alarak. Yaygınlaştırılan yargı: "Domuz etinden trişinin temizlenmesi mümkün değil."

Türkiye Radyo ve Televizyonunda, "yüksek uzmanlığı"ndan dolayı kendisine sıkça yer verilen bir sayın doktorumuz, Dr. Haluk Nurbaki, bakın ne demiş:

> "Domuz etinin haram kılınma nedeni, bu ette bulunan trişin kurdunun insanlarda yaptığı hastalığa dayanır. Domuz etinin trişinden temizlenmesiyse mümkün değildir. Bu hususu, Prof. Hirsch, *Hijyen* kitabında açıkça bildirmektedir."[266]

Ne var ki, bu "sayın" doktorumuz, sözünü ettiği Prof'a yollama yaparken yalan söylüyor. Yalanını da bir meslektaşı ortaya çıkarıyor. O doktor, İhsan Ekin.

Dr. İhsan Ekin, şunları yazıyor:

"Bu görüş karşısında şaşkına dönmemek imkânsız. Prof. Hirsch'in böyle bir mütalaada bulunması ise; bugünkü tıp bilimlerine aykırı. Bugünkü bilim gücünü hiçe sayarcasına küçük görmek ve basit bir solucan kurdu sürfesi olan trişin kurduna da, bu bilim gücünü yenecek nitelikte, olağanüstü bir dayanıklılık yüklemek ve yakıştırmaktan başka bir şey değildir. *Çok merak ettim.* Ve adı geçen *Hijyen* kitabını da buldum ve inceledim..."

Dr. İhsan Ekin, sözü edilen kitapta ne görmüş biliyor musunuz? Doktor Haluk Nurbaki'nin ileri sürdüğünün tam tersini. Yani "yalan"ını. Yani Prof. Hirsch, "trişinden hiç bırakmamacasına domuz etinin temizlenebileceğini" belirtmiş!

Dr. Ekin, "domuz etini yemenin, çağımızda haram olamayacağını" kanıtlamaya çalıştığı bir kitabında anlatıyor bunları.[267] Dünyadaki açlıktan söz ediyor. Ülkemizdeki açlıktan söz ediyor, bu gerçekler varken "domuz etini haram sayma"nın saçmalığını yansıtmaya çabalıyor. Domuzun ekonomik yönden ne denli yararlı olduğunu, nasıl çabuk üredigini, akıllıca üretildiği zaman neler elde edilebileceğini sayıp döküyor. Bu arada, bence çok yanlış bir yola saparak, "*Kur'an*'da domuz etini yasaklayan ayetleri", nicelerinin yaptıkları gibi "te'vil" ediyor. Doktoru anlıyorum, ama çıkmaz bir yoldur bu. Hem din dogmacılarını doyurmaz, hem de varılmak istenen amaç toplum ve insanlığın yararıysa, ona uygun düşmez. Doktora söylenmesi gereken şu bence: "Amacın toplumsal yararsa bu, yol değil. Dinin namusunu kurtarmak istiyorsan; boşuna bir çaba!" Yalnızca bu doktora değil, aynı yoldaki benzerlerine söylenmeli böyle.

Domuz etinin trişin kurtçuğundan temizlenebilir olduğu anlaşılınca, din savunucuları ağız değiştirmeye başladılar: "Yasakta, başka hikmetler de vardır, ama ilim daha bulamamıştır..." türünden[268] Ve İslam dalkavukları "âlimane" yorumlara girişirler: "*Bundan 1400 yıl önce Kur'an domuz eti yemeyi haram kıldığı zaman;* nedeni, hikmeti bilinmiyordu. Trişin bulununca anlaşıldı. Kimbilir daha nice hikmetler var..."[269] TC Diyanet İşleri Başkanı da olmuş, üniversite mollalarımızdan Ateşli Süleyman (Süleyman Ateş), domuz etinin "gayreti (yani

dişiyi kıskanmayı) ortadan kaldırması"nın da bir başka "hikmet" olabileceğini yazar; bu ve benzeri şeylerin, "*Kur'an*'ın ilmi mucizesi" sayılması gerektiğini bildirir ve bu tür "ilmi mucize"lerin, "*Kur'an*'ın insan sözü olmayıp, Allah kelamı olduğunu" gösterdiğini açıklar![270]

Oysa yukarıda da belirtildiği gibi; domuz eti yemedeki yasaklık, "1400 yıl önce"ye değil; çok çok öncelere dayanır. Yani bu yasak, "*Kur'an* yasağı" değildir. *Kur'an*'dan çok önce "*Tevrat* yasağı" (Yahudi yasağı), ondan da önce "Sabiîlik yasağı" ve çok daha önce de bir "totemcilik yasağı"dır. Muhammed ise, "kopyacısı"dır yalnızca. Açıktır ki, ne önceki yasak koyucularının, ne de *Kur'an*'a olduğu gibi geçiren Muhammed'in, trişin mirişin düşündüğü ileri sürülebilir. Bir başka "hikmet" olarak, domuz etinin, "dişiyi kıskanma"yı "ortadan kaldırabileceği"nden söz etmekse "ayıp"tan da "ayıp"tır. "Cahil" kitlelerin ne tür gülünç şeylerle kandırıldığının açık bir kanıtıdır ayrıca.

Gerçek şu: Bilindiği gibi; ilkel toplum yapısındaki "din"ler arasında "Totemcilik" (Totemizm) de bulunur. İlkel topluluk (klan) üyeleri, bir "hayvan"la da aralarında "yakınlık" bağı kurmuşlardır. Bu topluluk insanlarına göre: Söz konusu hayvan, insanüstü güç yüklüdür ve "topluluktakileri korur". İşte "bu hayvan öldürulemez ve bu hayvanın eti yenmez."[271] Domuz da, bu tür hayvanlardan biridir işte.[272]

Tevrat'ta da, *Kur'an*'da da, yenmesi yasak olanlar sayılırken, "domuz eti"yle birlikte "kan" da yer alır.

"Kan" ise, ilkellerdeki bir "canlıcılık (animizm) yasağı"dır. Böyle olduğuna *Tevrat*'ın anlatımında da ipucu var: Örneğin Levililer bölümünde, Yahudi Tanrısı şöyle der: "İsrailoğullarına dedim ki, hiçbir çeşit etin kanını yemeyeceksiniz. Çünkü her çeşit etin *canı, onun kanıdır,* onu yiyen, (topluluk dışına) atılacaktır..." (17:14)

"Faiz": Sabiîlikte, "faiz", "faiz kazancı" kesinlikle yasak. (Haram.) *Tevrat*'ta da öyle.[273] Ama Yahudiler, "faizcilik"leriyle, "tefecilik"leriyle ünlü değiller mi? *Kur'an*'da da "haram"dır faiz ("riba").[274] Yani Sabiîlikteki yasağın *Tevrat*'a, sonra da *Kur'an*'a geçtiği anlaşılıyor.

Sabiîlikte olup da, sonraları öteki üç "kitaplı din"in "kutsal kitaplar"ına geçtiği görülen daha birçok kural var.[275]

Bu da, Sabiîlik dininin, Yahudiliğe, Hıristiyanlığa ve İslam'a, ne denli önemli bir kaynak olduğunu gösterir.

Sabiîlik, kurallarını bu dinlerden almış olamaz mı?

Dinlerarası "etkileşim" elbette var. Ama Sabiîliğin "eskiliği"ni unutmamak gerek. Bunu, "Müslüman" yazarlar da "itiraf" etmekten kendilerini alamamaktalar:

İbni Hazm (994?), "Sabiîlerin bağlı bulundukları din, çağlar içinde ***en eski,*** dünya dilleri içinde de en yaygın bir dildir..." diyor.[276]

Kimi kaynak kitapların da bu görüşe yer verdiği, benimsediği görülür.[277] Ve kimi kaynaklarda şunlar yazılı:

> "Süryan toplumu, toplumların en eskisidir. Adem'in ve oğullarının dili, Süryancaydı. Bu toplumun diniyse, Sabiîlerin diniydi..."[278]

Bu sav, *Tevrat* yorumlarından kaynaklanmakta. Özellikle de Süryanilerce yapılan yorumlardan:

Bir Süryani patriğinin, Süryani tarih ve edebiyatına ilişkin kitabında şöyle denir:

> "Arami-Süryani dili, Sami dillerinden biridir. Tanrısal kitabın bir bölümü, bu dille bildirilmiştir. *Tevrat*'ın Danyal bölümü ve *Matta İncili* gibi... Bu dil, kimilerince dünya dillerinin en eskisidir. Ilımlı yazarlara göreyse, en eskilerinden biri..."[279]

Bir başka Süryani din adamı ve tarihçi de, *Türk Süryaniler Tarihi* adlı kitabında: "Biraz daha açılacak olursak, Hazreti Adem'in dilinin, Arami-Süryani olduğunu öğreniriz..." der.[280] Yazar, ileri sürdüğü savı, *Tevrat*'ın Tekvin bölümündeki ayetlere (10:31, 11:1) dayandırmaya çalışır. Zorlamalı biçimde...[281]

Süryanilerin "toplumların en eskisi", dillerinin "dillerin en eskisi" olduğu, *Tevrat* yorumlarına dayandırılabilirse de, bilimsel ölçüler içinde kabul edilemez. Süryanilerin benimsedikleri Sabiîliğin, "dinlerin en eskisi" olduğu da doğru olamaz.

Olamaz çünkü, bir dinin "en eski", yani ilk din olabilmesinin koşulları var: Birincisi, o dinin, "en ilkel toplulukta olması". İkincisiyse, o dinin, "kendinden önce bir dinden öğe almamış olması". Uzmanların haklı olarak ileri sürdükleri koşullardır bunlar.[282] Sabiîlikteyse bu iki koşulun ikisi de yok.

Birinci koşul yok. Çünkü, Sabîîliğin bulunduğu toplum, ya da toplumlar, "en ilkel" değil; özel ve bilimsel anlamıyla "ilkel" bile değillerdi. Sabîîler, "köleci toplum" aşamasındaydılar. Ve yalnızca "tarımcı" olanları ya da "kent uygarlığı"nı kurmuş olanları değil; göçebeleri bile "ilkellik" aşamasını çoktan geride bırakmışlardı. Bu toplum ya da toplumlarda yazı biliniyordu ve nice uygarlık yapıtları kalmıştır bunlardan.

İkinci koşul da yok. Çünkü, Sabîîlikten önce, çok önce, "ilkel dinler" vardı. "Canlıcılık" vardı, "totemcilik" vardı. Ve Sabîîlik, bu dinlerden birçok kalıntı almıştır.[283]

Bunları biliyoruz. Ancak, gerek İbn Hazm, gerek başkaları, "Sabîîliğin en eski din" olduğunu söylerler ve yazarlarken, bu dinin, "gelişmiş" sayılan, özellikle Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık gibi dinler içinde "en eski" olduğunu anlatmak istiyor olabilirler. İşte o zaman bu sav doğru olur.

Çünkü Sabîîliğin, Peygamber İbrahim döneminde de bulunduğu belirtilir.

Belirten de, söz konusu dinlerin inanırlarının kendileri. Yani Yahudiler, Hıristiyanlar, Müslümanlar.

Öyleyse; Sabîîlik, Yahudilikten bile öncedir.

Böyle olunca ve Sabîîlikteki temel yapıyı, Yahudilikte, Hıristiyanlıkta ve Müslümanlıkta bulunca, kuşkuya yer kalmayacak bi-çimde, gerçek ortaya çıkıyor: Üç "kitaplı" din de, şu ya da bu yolla, o dinden almışlardır hemen her şeylerini:

Düşünün: Bunlardaki "Tanrı", Sabîîlikteki Tanrı. Aynı. Sabîîliğin asıl, hatta "tek" Tanrı'sı: "Erkek" Tanrı. "Baba" Tanrı. Her yere ve her şeye yetişen. Bir niteliğiyle "umut", öbür niteliğiyle "kaygı-korku" kaynağı olan Tanrı. Aslı "en ilkel" toplumlarda yaratılma. "İlkeller"in "Yüce Varlık" dedikleri,[284] kimilerindeyse "Mana" diye bilinen.[285] Eski uygarlıklarda, Kaldelilerde, Sumerlerde, eski Mısır'da, eski Filistin-Fenike dillerinde ve daha nice yerlerde-yörelerde geliştirilerek kurumlaştırılan Tanrı.

Sabîîlikte, "kurban"lar gerçekte bu "tek" Tanrı'ya sunulurdu. Dinsel törenler bu Tanrı için yapılırdı. Bu Tanrı'ya tapılırdı simgelerin ötesinde. Ve yalnızca bu Tanrı'ya yaklaşma amacı güdülürdü. Kuşkusuz, "putlar"

da vardı. Ama, birer *simgeydi.* Bunlar "yıldızlar"ın, onlarsa içlerinde var diye inanılan "ruhlar"ın simgeleriydi. Ve tümü, asıl Tanrı'ya yaklaşmanın yolu, aracı sayılıyordu. Hiçbiri, O'na "Tanrılık"ta "ortak" görülmüyordu. Yani Sabîîlikte "putataparlık", "yıldızlarataparlık" vardı, ama ne "put"lar, ne de "yıldız"lar asıl Tanrı sayılıyorlardı. Asıl ve "tek" Tanrı katında "aracılar"; inanırlara "şefaatçiler"di yalnızca. Yahudilik'te, Hıristiyanlıkta, Müslümanlıkta olan "şefaatçiler" gibi...

Yani gerçekte, üç "kitaplı" dininkinden "farklı" bir durum yoktu. "Farklı" göstermeler, yutturmacadır. Tanrı, aynı Tanrı. Aynı Tanrı gelmiş, söz konusu dinlere "bağdaş kurup" yerleşmiş. "Saray"ıyla, "saray erkânı"yla birlikte. Dahası: Din, "ahlak" kurallarıyla birlikte...

Söz konusu üç "kitaplı" dinde, "putlar", "yıldızlar" (tapınılan gökcisimleri, gezegenler) yoksa da, başka tür aracılar var. "Tanrı Krallığı", "saray", "saraydakiler", gözde ve türlü türlü "melekler" var. "Melekler" de Sabîîlikten "aşırılma"! Sabîîlikteki gibi "ruhlar" da var ayrıca. Çeşit çeşit... Hepsi kopya, hepsi "aşırılma"...

Bu "aşırma"lar, "kopya"lar, biraz da "akrabaların dininden alıp çalma" niteliğinde:

Yahudilikte, "atamız" diye nitelenen "Peygamber" İbrahim'in yolu benimsenmiş görünür. Hıristiyanlıkta da karşı çıkma yok; tersine, benimseme var. *Kur'an*'da da İbrahim, Müslümanlara: "Atanız!" diye tanıtılıyor.[286] Ve onun yolundan gidilmesi buyuruluyor. "İbrahim'in dini", benimsenmesi gereken tek dindir İslam'da.[287]

"İbrahim'in dini"yse ***Sabîîlikten başkası*** *değildir.*

Daha önce de değinildiği gibi, *Kur'an*'da, İbrahim'e sık sık "Hanif" denmesinin sağlıklı açıklaması budur. Yine daha önce geçtiği gibi; "Hanif" sözcüğü, Sabîîlik dininde olan toplumlardan kalma bir sözcük. Arami-Süryani kökenli. Ve geldiği dilde, ya da dillerde, "Putatapar", "Sabiî" anlamında.[288] En azından bu anlamı içermekte.[289] O nedenle "Hanif" sözcüğünün bu anlamlara geldiğini kimi "Müslüman" incelemeciler de kabul etmek zorunda kalıyorlar.[290]

Süryaniler-Aramiler, yani Sabîîlik dininde olan bu toplum ve topluluklar da, İbrahim'i "ata"ları bilmişlerdir. Yahudiler, Müslümanlar gibi...

Dahası: *Tevrat*'ta da, İbrahim'in "***Arami***" olduğu açıklanır. Tesniye bölümünün 26. bap, 5. ayetinde şu bilginin verildiği görülüyor:

"Ve Allah'ın Rabbin önünde cevap verip diyeceksin: ***Babam göçebe bir Arami idi.*** Ve sayıca az olarak Mısır'a inip orada konuk oldu. Ve orada büyük, güçlü ve sayıca çok bir millet oldu."

Eski İbraniler (Yahudiler) "Arami" dilini de konuşurlardı.[291]

Ve yine *Tevrat*'ın anlattığına göre; Yahudiler, Aramilere "ana" yönünden "***akraba***"dırlar.[292]

Onun için; Sabiîlikteki asıl ve tek Tanrı'nın, hemen tüm ana kuralları ve "erkân"ıyla birlikte gelip, önce Yahudilikte, sonra da türevleri olan Hıristiyanlıkta ve Müslümanlıkta, "taht kurması", hiç de anlaşılmayacak şey değil! Hemen her şeyiyle birlikte "Tanrı"nın alınıp "aşırılması", bir çeşit "hırsızlık"sa da, "akrabalar arasında"!..

Sonraki iki din, Sabiîlikten aldıklarını, ya Yahudilik aracılığıyla, ya başka yollarla, ya da doğrudan almışlardı.

"Sabiîlik", bir "putataparlık"sa, yani "yıldızlar"a ve simgelerine, asıl "Tanrı"ya "yaklaştırırlar" umuduyla saygı gösterildiği, tapınıldığı için böyle denebilirse; Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık da *bu kaynaktan geliyor işte!* Ve bu dinlerdekiler, ne denli böbürlenseler de, gerçekte, "putataparlık" dedikleri o kaynaktan, kendi dinleri de pek "farklı" değil!

Yinelemeyi göze alarak altını çizmekte yarar var: *Üç kitaplı dinin "Tanrı"ları da, kuralları da, "putataparlar", "yıldızlarataparlar" eliyle oluşturulup geliştirilmiştir. Ve bu dinlerin, bugünkü durumları da, "putataparlık"tan "farklı" gösterilse de temel bir fark yoktur gerçekte.* Kimi anlatma biçimleri, kimi uyutma yöntemleri değişiktir, o kadar. Bu da, değişen yaşam koşullarından, ekonomik gelişmelere "ayak uydurma zorunluğu"ndan doğmuştur. Yani çağına göre uyutma; çağına, toplumuna göre "sömürme" var yalnızca.

Üç "kitaplı" dinde egemenliğini sürdüren "Tanrı"nın "Krallığı"nı görelim:

EFENDİ BABA TANRI'NIN KRALLIĞI, SARAY ERKÂNI VE ÇEVRESİ

Kur'an'a göre, Tanrı'nın "Krallık" biçiminde "egemenliği" var ve bu egemenliği, "göklerle yeri içine alır".[293] *Tevrat*'a, "*Incil*"lere göre de öyle.[294]

Kur'an'da Tâhâ Suresi'nin 114. ayetinde, "Gerçek *Kral* olan Allah Yücedir!" denir.

Burada "Tanrı" için "Melik" sözcüğü kullanılmıştır. Araplar, bu sözcüğü, çevrelerinde, ya da başka yerlerde sözünü etmek istedikleri, krallık, şahlık biçimindeki yönetimlerin başındaki devlet başkanı için kullanırlardı.[295]

"Ulu Tanrı"mız '***Kral***" olunca; en başta "***saray***", "***taht***" da gerekli elbet! "Kutsal" kitaplara göre bu da var! "Arş"ı var "Ulu Tanrı"nın! "Kürsî"si var!

"Arş", "kürsî" sözcükleri *Kur'an*'da da geçer:

"*Arş*": "Kral"a ve "Kraliçe"ye özgüdür. '***Taht***" anlamında. Örneğin Neml Suresi'nin 23, 38, 41 ve 42. ayetlerinde bu anlamdadır: "Sebe' Kraliçesi'nin tahtı" anlamında. Ama sözcük, "Sebe' Kraliçesi'nin Sarayı" anlamı da verilebilecek biçimde yer almış bulunuyor. *Kur'an* ayetlerindeki "Tanrı'nın Arşı" da genellikle öyle. Yani "Tanrı'nın Tahtı" anlamına gelir ama, "Tanrı'nın Sarayı" anlamını da içerir.

"*Kürsî*"ye gelince:

Kur'an'da iki yerde geçer: Bakara Suresi'nin 255. ayetinde "Tanrı'nın Kürsîsi", Sâd Suresi'nin 34. ayetinde de "Süleyman'ın kürsîsi" olarak... İki yerde de "taht" anlamında. "Tanrı'nın tahtı" ve "Süleyman'ın tahtı" demek. "Ulu Tanrı" da "Kral"; "Ulu Süleyman" da!.. O nedenle ikisinin de "kürsîsi" (tahtı) var!

"Arş"da, "kürsî" de Arapça değil. Yabancı sözcükler.[296] Hele "kürsî" sözcüğü; *Kur'an*'dakı "Tanrı tahtı", "Tanrı sarayı" düşüncesinin nerelerden geldiği konusunda, bize, ipuçları verebilecek niteliktedir:

"Kürsî"nin ***Arami*** dilindeki biçimi "kursiya", İbrani dilindeki biçimi de "kisse"dir.[297] Ya da "Kissa".[298] Prof. Dr. Philip Hitti'nin incelemesine göre: Bu sözcük, *Sumer* kökenli. Ve Akadca yoluyla eski Suriye'ye geçmiştir.[299] Ve dolaşa dolaşa gelmiş; bizim "kutsal kitabımız" *Kur'an*'a!..

Bu dillerin hepsindeki anlamı da aynı: "Taht". Kral'a ve Kraliçe'ye özgü...

Bu durumda, "arş" sözcüğüyle "kürsî" sözcüğü, eşanlamlı oluyor. Tanrı'nın "Arş"ıyla "Kürsî"sinin aynı anlama geldiğini söyleyen yorumcular da var zaten.[300]

Ama yine de İslam dünyasında, bu sözcüklere farklı anlamlar verenler çoğunlukta gibi. Eski İslam "filozof"ları ve "kelamcı"ları, bu sözcükleri, eski Yunan düşünce dünyasında belirli yerlere oturtmaya çabalayarak anlamlandırırlar. Ve daha çok Batlamyus (Claudis Ptolmy, İS 85-165) gökbilimi ve coğrafyasındaki belirli yerlerde değerlendirerek...[301] "Kürsî"yi "yedi kat gök"ün üstünde gösterirler. "Arş"ı da onun üstünde. Arş'a "***Atlas Göğü***" diye de ad verirler. Bu gök, *"dokuzuncu kat gök"*tür.[302]

Bir "hadis"te Muhammed'in şöyle dediği bildirilir:

> "Ey Ebu Zér! Yedi kat gökle yedi kat yerin, ***Kürsî*** yanındaki büyüklükleri, bir çölün ortasına atılmış bir kapı, ya da bir yüzük halkası gibidir. Arşın da Kürsîye göre olan büyüklüğü, o çölün, halkaya göre olan büyüklüğü gibidir."[303]

Demek ki, önce; apartman katları gibi "kat kat" gökler var. "Yedi kat". Sonra Kürsî, en üstte de ***Arş***. *İşte Kral, yani "Ulu Tanrı", bu sonuncuda!*

Kral Tanrı, "buyruk"larını buradan gönderiyor. "Sevgilisi" Muhammed'i de, "Mirac-İsrâ gecesi" buraya çağırmış, burada kabul etmiş ve burada "sarmaş dolaş olmuş"! Muhammed, buraya ulaşıncaya dek birkaç "araç" değiştirmiş. Önce *"eşek"le "katır" arası bir hayvan ("burak"),* sonra *"yer"den* "birinci kat" *göğe dayanan bir "merdiven"* ("mirac"), "hadis"teki anlatımıyla "tak tak" kapıları çalınarak "kat kat" çıkılan "yedi kat gök"ten nice sonra da "refref". "Yeşil bir perde", ya da

"döşek" anlamında. Üzerine binilince alıp uçururmuş! Masallardaki "uçan halı" gibi bir şey. Muhammed, "yedi kat gök"ten nice sonra "sınır ağacı" ("sidretü'l-münteha") bölgesine gelince; Tanrı, "saray"ından özel olarak göndermiş bu aracı. Muhammed "binince" de; "hadis"teki anlatımla; "*Kâh alçaktan, kâh yüksekten uçurarak" alıp götürmüş!* "Ulu Tanrı'nın sarayı"ndaki "en gizli ve girilemeyecek yer"e ulaştırmış! Ve "iki sevgili", "Tanrı" ile "Muhammed" anlatılamayacak biçimde "sarmaş dolaş" olmuşlar burada. O sırada da, "Peygamber"e "namaz" buyruğu bildirilmiş![304]

İleride "Mirac-İsrâ mucizesi" anlatılırken* bu "öykü"yü ayrıntılarıyla bulacaksınız. Daha ne şaşılası şeyler var orada!

"Bu öykü baştan sona yalan!" diyeceksiniz. [...]** ama "sevgili Peygamberimiz" anlatıyor. Bu tür masalları [...] usta olan "Peygamberimiz"... Öyküdekileri Muhammed'in kendisinin anlattığı, en "*sahih*" (sağlam) sayılan "*hadis*" kitaplarında bile ayrıntıyla yer alıyor. Örneğin "Buharî"nin, "Müslim"in *E's-Sahih*'lerinde ve "sağlamlığı" tartışmasız kabul edilen ötekilerde...[305]

Yeri gelince, bu "mirac" uydurmasının kaynaklandığı başka uydurmaları da bulacaksınız, karşılaştırabileceksiniz. Ve bu arada, "sevgili Peygamberimiz"in [...] "ustalığı"na bir kez daha şaşacaksınız. Yani kimi "peygamber"lerin "gökler"e, "Tanrı katı"na doğru çağırıldıkları *Tevrat*'ta, *İncil*'lerde de anlatılır.[306] Ama Muhammed'inki bambaşka. Muhammed, kaynaklardan almış ama, kendinden de çok şey katmış. Ve "ilkellik"lerle kaplı kafaları büyülemek için elinden geleni ustalıkla yapmış. Alabildiğine "korku"lar, "umut"lar aşılayarak...

Kral Tanrı'nın "Taht"ı-"Saray"ı Hem "Melek"lerle Çevrili, Hem de "Melek"lerin "Sırtında"

Mü'min ("Ġafir") Suresi'nin 7. ayetinde şöyle dendiği görülür:

> "Onlar ki *Arş'ı* yüklenmekteler ve onun çevresindeler; Rabblerinin (efendilerinin) övgüsüyle tesbih ederler. O'na inanırlar. İnananların bağışlanmaları için de O'na yakarırlar..."

* *Kutsal Kitapların Kaynakları-3* (Y.N.)
** Üç sözcük çıkarılmıştır. (Y.N.)

Zümer Suresi'nin 75. ayetinde de şöyle anlatılır:

"Melekleri, *Arş*'ın çevresini çevirmişler görürsün. Rabblerinin (efendilerinin) övgüsüyle tesbih ederler.

Demek, kimi "melek"ler, "Tanrı tahtı"nın çevresindeler. Bunların işleri, ya da en başta gelen işleri, "Tanrı övgüsü"nü dillerinden düşürmemek. Başka bir deyişle "[...]" etmek! Bu arada da, "inanırlar" için dualar sunmak, aracılıkta bulunmak. Kimileriyse sırtlarına almışlar; "taşıyorlar" o "ulu taht"ı!

"Tanrı tahtı"nı ya da o "benzersiz büyük saray"ı, "sırt"larında taşıyan meleklerin "sayıları" üzerinde de durulur: İleri sürüldüğüne göre, "kıyamet günü"ne dek "dört büyük melek" taşıyacak.[307] Ama "kıyamet" olunca, bunlara "dört melek" daha eklenecek ve sayı "sekiz" olacak.

Hâkka Suresi'nin 17. ayetinde şu bilgi (!) veriliyor:

"Ve melekler onun bir yanında (dizili). Ve Rabbinin (efendinin) *Arş*'ını, meleklerin üstünde, o gün 'sekiz i taşıyacak."

Bu ayete ilişkin yorumlarda da şöyle diyor *Kur'an* yorumcuları:

"Kıyamet günü, gökler yıkılınca, meleklerin barınabilecekleri bir yer kalmayacak. Bu yüzden bir yana sığınıp dizilecekler. Tanrı'nın *Arş*'ıysa bunların üstünde olacak. Ve bu büyük *Arş*'ı, o gün, Tanrı'nın sekiz olumlu niteliği sayısınca sekiz melek taşıyacak."[308]

Düşleyebiliyor musunuz?!

"Tanrı sarayı" çevresinde "en yüce kurul" ("el meleu'l-a'lâ") adı verilen ve ileri gelen meleklerden oluşan bir "kurul" da bulunur! Kurul üyeleri, "saray erkânı"nın en ileri gelenleridir. Ve bu kurulda, çok "önemli kararlar" alınır. Ne var ki, burada alınan kararları, "cin"lerin casusları "çalarlar" ve "kendilerinden" de "katarak", kimi çevrelere aktarırlar. Her zaman değilse bile...

"Olmaz böyle saçma şey!" diyeceksiniz. Öyle ama, *Kur'an* böyle diyor, "hadis"ler böyle diyor:

Sâffât Suresi'nin 7-10. ayetlerinde anlatılanları birlikte okuyalım:

"Biz dünya göğünü, bir süsle, yıldızlarla süsledik. Onu, inatçı her tür ***şeytandan*** koruduk. Onlar, en yüce ileri gelenler kurulunu din-

leyemezler. Her yönden kovularak atılırlar. Sürekli bir ceza da var onlara. *Ancak, oradan (bilgi) kapıp kaçıranlar da olur ki, onların ardına da delip geçen o ışık saçan düşüp izler.*"

Bu ayetlerdekiler, hemen hemen aynı anlatımlarla, Hicr Suresi'nin 16-18. ayetlerinde de anlatılır. Yalnız burada, "kapıp kaçanlar" yerine, "*kulak hırsızlığı yapanlar*" deyimi kullanılır. Yani "şeytan"ların, "en yüceler kurulu"ndan bilgi "çaldıkları" açıkça bildirilir!

"Cin" Suresi'ndeyse "şeytan" yerine "cin" sözcüğü kullanıldığı görülür. "Cin"lerin şöyle dedikleri açıklanır:

"Biz göğü yokladık. Onu, sert bekçiler ve delip geçen ışık saçanlarla doldurulmuş bulduk. Göğün, (en yüceler kurulunun) dinlenebileceği yerlerine otururduk. (Dinlerdik). Ama şimdi, kim dinleyecek olsa, kendisini gözetleyen bir ışık saçan bulur." (8-9.)

Demek ki, "Ulu Tanrı", en önemli kararların alındığı ve "ulu saray"ında bulunan "en yüceler kurulu"nun "dinlenmemesi" için gerekli önlemleri almış! "Göktaşı" denen ve hava küresi içine girince havaya sürtünmekten akkor durumuna gelip parlak ışıklar saçarak geçip giden, ya da "kuyrukluyıldız" dediğimiz, ardında kuyruk gibi bir oluşum taşıyan türden "gökcisimleri" olur ya, işte, "şeytan" ya da cin casuslarına karşı, bunları kullandığını bildiriyor Tanrı. "Şeytan"ları, "cin"leri bunlarla "taşlatıyor"muş!

Muhammed'in şu anlattıklarını da okuyalım birlikte:

"Bu atılan ışıklı nesne sandığınız gibi değil. Çünkü o, ne bir insanın ölümü için, ne de yaşamı için atılır. Ama işin gerçeği şu: Adı yüce Rabbimiz bir iş kararlaştırıp hükmettiği zaman, *Arş*'ı taşıyan melekler 'subhanallah!' diyerek seslenirler ('tesbih' ederler). Sonra, 'gök halkı'ndan, bunların yanı başında olanlar da böyle seslenirler. Öyle öyle derken bu seslenişler ('tesbih'ler), şu dünya göğüne dek gelir. Bir de, *Arş*'ı taşıyanların yanı başındakiler, bu taşıyıcılara sorarlar: 'Rabbiniz (efendiniz) ne söyledi?' *Arş*'ı taşıyanlar, söyleneni anlatırlar onlara. Alınan bilgiyi, 'gök halkı'ndan kimi kimine iletir. Derken, bilgi, şu dünya göğüne dek gelir. İşte o sırada 'dinleyen' cinler, hemen kapıp kaçırırlar o bilgiyi. Ve dost-

larına ulaştırırlar. Birbirlerine iletilir. Bunların olduğu gibi getirdikleri bilgi gerçektir. Ne var ki, olduğu gibi getirmeyip içine yalanlar da katarlar, abartırlar!"[309]

Muhammed anlatırken kimi "hadis"lerinde daha da "ayrıntılı bilgiler" verir bu konuda: Örneğin, Tanrı'nın herhangi bir konudaki "karar"ını ve "hükm"ünü işiten meleklerin, "Subhanallah!" derken "kanatlarını da çırptıklarını" ve "çok büyük korkuya kapıldıklarını", bu korku geçtikten sonra ancak "konuşabildiklerini" de anlatır. Cinlerin-şeytanların, Tanrı'nın "gizli tuttuğu" kararına ilişkin "bilgi hırsızlığı"nı nasıl başardıklarını da anlatır: O namussuz cinler-şeytanlar, "birinci kat göğe doğru" bilgi çalmak üzere işe girişirken "*birbirlerinin üstüne çıkarlar*"mış. "*Zincirlemesine dizilirler*"mış. Bu arada, "ateş parçaları" (göktaşları) yağdırılırmış bunların üzerlerine. Kurtulamayanlar, "yanıp giderler"miş. Ama "kurtulabilen"ler çaldıkları bilgiyi birbirlerine, yani oluşturdukları "zincir"in "halka"larına aktarırlarmış. Ve "***yüz tane***" de "yalan" katarak, yeryüzündeki "büyücü", "kâhin" (gelecekten bilgi veren) türünden kimselerin "ağzına düşürürler"miş.[310]

Anlaşılan şu ki; "Ulu Tanrı", ne denli "önlem" alsa da, o namussuz "cin" ve "şeytan"larla başa çıkamıyor! Bunlar çok iyi, çok ustalıklı çalışıyorlarmış doğrusu! Üstelik "ölümü göze alarak"!.. Buna "kahramanca!" da denebilir!!!

Çocukların bile kolay kolay inanmayacakları bir "masal", değil mi?

Ne var ki, bu saçma, bu gülünç "masal"ı "sevgili Peygamberimiz", inanırlarına "gerçek" diye anlatıyor. Onun bunları böyle anlattığını, "sağlamlığı" tartışmasız "kabul edilen" hadis kitapları da yazıyor. Ne denli düşündürücü ki, çağımızda da bunlara inanan, milyonlarca insan var. Bunlar, ilgili kurumlarınca anlatılagelmiştir ve anlatılmakta... Devletlerin de desteğiyle!..

"Tanrı'nın Tahtının Bize Uzaklığı"

Meâric Suresi'nin 4. ayetinde şöyle "buyuruluyor":

"*Melekler ve **ruh**, O'na (Tanrı'ya) **bir günde çıkarlar. O bir günün süresi, elli bin yıldır.***"

Yani "melekler" ve "ruh", yalnızca "bir gün"de "Tanrı"ya ulaşırlarmış. Ne var ki, o "bir gün", bizim bildiğimiz "yıl"lardan tam "elli bin yıl" kadarmış. O kadar uzunmuş.

Ama o "bir gün"ün uzunluğunda biraz abartılma bulunduğu için olmalı ki, başka surede, söz konusu günün uzunluğunun, "ellide bir"e indirildiği görülüyor:

Secde Suresi'nin 5. ayetinde şu açıklama var:

> "(O *Arş*'a yaslanmış olan Tanrı), işleri, ***gökten yere*** doğru yönetir. Sonra O'na, işler (rapor niteliğinde) çıkar. Bir günde. O ***bir gün***, sizin saydıklarınızdan ***bin yıl kadardır.***"

Görüldüğü gibi, Meâric Suresi'ndeki "ayet"te "***elli bin yıl***" kadar olduğu bildirilen söz konusu "gün", burada, "bin yıl kadar" diye açıklanıyor.

"Çelişki" var. Ama yalnızca bu "ayet"ler arasında değil ki, üzerinde duralım. *Kur'an*'ın her kesiminde var. Bolca...

Ayetlerle verilen "bilgi"ye göre, "Tanrı Sarayı"na "işler"i bir rapor biçiminde sunmakla görevli "melek"ler ve "ruh", yalnızca "bir gün"de varabiliyorlar O'nun katına. Ama o "bir gün", bizim bildiğimiz türden değil. O denli uzun ki, Tanrı da şaşırıp "elli bin yıl kadar" demiş. Ama sonradan düzeltmiş; "bin yıl kadar" diye açıklamış! Yine de "çok fazla" değil mi?

Yalnız Kadir Suresi'ndeki "açıklama", yine bir karışıklık getiriyor. Çünkü orada "ruh"un da içinde bulunduğu "melek"lerin, her yıl "Kadir gecesi"nde, "yeryüzüne indikleri" bildiriliyor (ayet 4.) Diyelim ki, "o gece inen melekler", başka melekler. Ama "ruh", Meâric Suresi'nde, Tanrı'ya, bizim yıllarımızla "elli bin yıl"da çıktığı bildirilen "ruh"un aynıysa, "her yıl Kadir gecesi", nasıl gelmiş olabilir yeryüzüne?! Tanrı'nın "düzeltmesi"ni dikkate alıp "bin yıl" desek, yine durum çözümsüz! *"Bizim yıllarımız"la "bin yıl"da ancak Tanrı katına ulaşabilen bir "ruh", yine "bizim yıllarımız"la* ***her yıl*** *("Kadir gecesi") dünyamıza nasıl gelebilir?* Tanrı'nın bir "düzeltme", bir "açıklama" daha yapması gerekirdi ya, neyse!..

Belki de, Meâric Suresi'ndeki "ruh", şu ünlü "Cebrail"dir. Kadir Suresi'ndeki "ruh"sa, Tanrı'nın kendisidir. Bu anlatılmak istenmiş olabilir! Yani "Ulu Tanrı", o görkemli "taht"ından inip dünyamıza

dek gelmiş ve burayı onurlandırmış olabilir "Kadir gecesi"! O'nun ve *Kur'an*'ın savunucuları böyle bir çözüm yolunu getirselerdi, Tanrı'nın burada da "namus"unu "kurtarmış" olurlardı! Gerek "Peygamber", gerek öteki savunucu ve aracılar, Tanrı'yı "birinci kat göğe kadar" indirirler de; şu yeryüzüne indirmezler.

"Kral Tanrı, Birinci Kat Göğe İniyor"

Buharî ve Müslim'in *E's-Sahih*'lerinde de yer alan bir "hadis":

> "*Her gece,* gecenin üçte ikisi geçip de üçte biri kaldığında; ***Tanrı, dünya göğüne*** (birinci kat göğe) ***iner.*** Şöyle der: Bana dua eden yok mu, kabul edeyim! Benden isteyen yok mu, istediğini vereyim! Benden bağışlanmasını dileyen yok mu, bağışlayayım!"[311]

Peygamberin bunu anlattığını, pek çok sayıda "hadisçi" aktarmış ve yazmış bulunmakta. Demek ki, Muhammed, böyle anlatmış gerçekten. Yani "Tanrı"nın "her gece" ta "dünya göğü"ne dek "indiği"ni ve öyle seslendiğini anlatmış. Çok önemlidir bu.

Tanrı "birinci kat göğe" nasıl inmiş olabilir?

Tartışmalı. Bu tartışmaya girmeye gerek yok. Anlatıldığına göre, bu soru, "minber"de "hutbe" okumakta olan bir ünlü "İmam"a sorulmuş. İmam, minberden bir "basamak" aşağı inmiş. Ve "İşte böyle iner Allah. Birinci kat göğe böyle iner!" demiş.[312]

"Tanrı"nın "nasıl" indiği tartışmalı, ama "indiği" tartışmalı değil İslam "ulema"sı arasında. "Hadis"i kabul edenler, "mademki Peygamberimiz anlatıyor; öyleyse doğrudur. Tanrı, her gece birinci kat göğe iniyordur!" demekteler.

"Hadis"teki "umut" da çok önemli. Sınırsız: "Gecenin üçte biri kaldığı" zaman Tanrı'ya dua eden kişi ne istese "kabul" edilecek! "Günah"larından bağışlanmasını dilediğinde de bağışlanacak! "Din"in verdiği "korku" da, "umut" da en "uç nokta"dadır böyle. "Din"de dikkat edilen ve önem verilen; bu iki öğenin, hiç kesintiye uğramadan sürmesidir. Alabildiğine verilen bir umudun ardından, bir de bakarsınız; dayanılmaz bir korku

aşılanıyor. Bu iki *etki* arasında kalan inanırın ne duruma düştüğünü kavramak zor değil. Bu noktaya zaman zaman değinmemi hoş görün. Çünkü kitabımızın işlemeyi amaçladığı en önemli noktalardan biridir bu.

"Hadis"te anlatılanlara, nereden bakarsanız; düşüncedeki "ilkelliğin" sırıttığını görürsünüz:

"*Ulu Tanrı*", kullarının "dua"larını, "istek"lerini kabul etmek için, "*her gece*" kalkıyor sarayından; "*birinci kat göğe* ***iniyor***"!

"Yedi kat göğün çok ötelerinden" seslenemez mi kullarına? "Zahmet edip" de, "birinci kat göğe dek" *inmesine* ne gerek var?! Hem de "her gece"!

İlle de "inmek" mi gerekiyor?! "Her gece" değil de; belirli, "şerefli" gecelerde inmesi de elverir! Hatta yılda bir gece de yeter! "Berat" ya da "Kadir" gecesi filan. Böyle olmaz mı?! Tanrı'yı her gece sarayından ayrılıp inme zahmetinden kurtaran bir yöntemdir bu!

Bu, akla daha yatkın gelmiş olmalı ki; kimi "hadis'lerden, daha sonra bu yolun seçildiğini anlıyoruz:

İbn Mâce (824-896) gibi önemli hadisçilerin önem verilen kitaplarında da yer alan bir "hadis"in anlamı şöyle:

> "Aişe (Peygamber'in karısı) anlatıyor: Bir gece Peygamber'i bulamadım. Çıkıp aradım. 'Baki'de (Medine mezarlığında) buldum. Başını göğe kaldırmıştı. Beni görünce şöyle konuştu: 'Aişe! Bu gece sıra seninken ve seninle yatmam gerekirken; ayrılmış olmama bakıp da; Tanrı'nın ve Peygamberi'nin sana haksızlık etmiş olmasından mı kaygılandın?' 'Başka karılarının yatağına gittiğini sanmıştım!' diye karşılık verdim. O zaman şunları söyledi: 'Sandığın gibi değil. Tanrı, Şaban'ın on beşinci gecesi dünya göğüne iner ve Kelb kabilesinin koyunlarındaki kıllar sayısınca, daha da çok günah bağışlar. (Bu denli çok kimsenin çok sayıda günahını bağışlar.)'"[313]

Peygamber'in damadı Ali'nin anlattığı bir "hadis"e göre de Peygamber, Şaban'ın on beşinci gecesinde "dünya göğü"ne *inen* Tanrı'nın, kullarına şöyle seslendiğini bildiriyor "ümmet"ine:

> "Günahlarının bağışlanmasını dileyen yok mu, bağışlayayım! Yok mu rızkının (yiyeceğinin) çok olmasını isteyen; rızık vereyim. Yok mu derdi, hastalığı olan iyileştireyim!"[314]

Aynı "hadis"te anlatıldığına göre, Tanrı'nın duyurduğu bu "nimet"lere erebilmenin koşulları da var: İnanır kalkacak; "ibadet"te bulunacak o gece. Bütün gece! "Gündüzün" de "oruç tutacak".

"Tüm günahları" bağışlatabildikten sonra bu koşullar sorun mu?

Ne var ki, kimi "hadis"lerden anlaşıldığına göre; birtakım "günah"ları da işlememiş olmak gerek: "Tanrı'ya ortak koşmak", "bir dindaşa kin beslemek", "akrabalığın gereğine uymamak", "*yerden sarkacak biçimde uzun elbise giymek*", "anneye babaya karşı gelmek" ve "içki düşkünü olmak". Bu günahları işleyenler, o özel "gece"de bile bağışlanmazlar.[315]

Şu şaşılası duruma bakın ki, bir yandan "Tanrı"nın "yok mu günahının bağışlanmasını dileyen, bağışlayayım!" diye bağırdığı ve "o gece", "Kelb kabilesinin koyunlarındaki kıllarının sayısından çok kişi ve günahların bağışlanacağı" bildirilirken; bir yandan da, "falanca filanca günahlar bağışlanmaz" deniyor. Ve bu "günahlar" arasında "falanca tür elbise giyme" günahı da yer alıyor!

Bilmeyenlerin aklına şöyle bir soru gelebilir:

"Peki Şaban ayının on beşinde ne var? Bu on beşinci gece neden önemli?!"

Önemli, çünkü: Bu gecenin "Berat gecesi" olduğu ileri sürülür. Duhân Suresi'nin şu ayetlerinin de, bu geceyle ilgili olduğu anlatılır.[316]

> "Kuşkusuz biz o kitabı (*Kur'an*'ı), *mübarek bir gecede indirdik.* Kuşkusuz biz, *korkutucularız!* ('Münzirîn'). Katımızdan verdiğimiz bir buyrukla, her hikmetli işi, o gecede çözüme bağlarız. Rabbinden bir iyilik ('rahmet') olsun diye, biz, *elçiler göndericileriyiz.* ('Mürsilîn'). Çünkü O (Tanrı), işiten ve bilendir." (Çeviri, aslına tamamıyla uygundur. Anlatımdaki acayiplikse, ayetlerde-T.D.)

Demek *Kur'an,* "o gece"de indirildiği için çok önemli o gece.

İyi ama, *Kur'an* yalnızca bir gecede mi indirildi? "Yıllarca süren bir zaman bölümü içinde, parça parça indirildiği" anlatılmaz mı her zaman? Şimdiyse "o mübarek gecede indirildi" deniyor. Bu bir çelişki değil mi?

"Dinler" ve "dinler içinde İslam", hiçbir konuda "çelişki"den korkmaz! Her zaman bir "yolu" bulunur ve "zırva tevil götürmez" diye bilinse de; ortamına göre "tevil" edilir.

Bu konuda da öyle olmuştur ve "te'vilen" şöyle dendiği görülür:

> "***Kur'an,*** Levhu'l-Mahfûz'dan, ***yedinci kat gökten dünya göğüne toplu olarak indirildi.*** *Bu olay,* ayette sözü edilen *'mübarek gece'de oldu. Sonra Cebrail, Kur'an ayetlerini,* ***yazıcı meleklere yazdırdı.*** *Bu da, 'Kadir gecesi'nde oldu.* Daha sonraysa Peygamber'e ayet ayet inmeye başladı *Kur'an...*"[317]

İnanırlara böyle yutturulur işte.

Ayetlerin bildirdiğine göre, Kral Tanrı, "dünya göğü"ne her zaman "rahmet" (iyilik) için inmez. Kimi zaman da, "günah"lıları cezalandırmak ("azap") için iner:

Bakara Suresi'nin 210. ayeti de bunu anlatır:

> "*Onlar, Allah'ın,* ***bulutlardan gölgeler içinde*** *gelmesini, melekleriyle birlikte varmasını mı bekliyorlar?!* O, öyle bir gelirse, onların işleri bitirilmiş demektir. (Yok olup giderler.) İşler, Allah'a varır."

"Tanrı"ya söyletilmek istenen şu:

"Gelirim haa!!! Öldürücü meleklerimle bir gelirsem işiniz bitik. Ölümlerden ölüm beğenirsiniz. İyisi mi, ben gelmeden siz *Iman*'a gelin! Ve gösterdiğim yoldan ayrılmayın!" Başka bir söyleyişle: "Ayağınızı denk alın, yoksa gelirsem canınıza okurum!" dedirtiliyor Kral Tanrı'ya.

Aynı surenin 19. ayetinde, insanların "karanlık bulutlar"la gelen "şimşek" ve "gök gürültüsü"nden "yıldırım çarpıp öldürecek bizi!" diye büyük korkuya kapıldıkları, 55. ayetinde de, "Allah'ı açıkça görmedikçe O'na inanmayacaklarını Musa'ya söyleyenler"i nasıl "yıldırım çarptığı" anlatılır. Başka surelerde, başka toplumların da, "günah"ları ve "imansızlık"ları nedeniyle "yıldırıma çarptırılarak" öldürüldükleri bildirilir.[318] Fussilet Suresi'nin 31. ayetinde de Tanrı'nın Muhammed'e şöyle dediği açıklanır:

> "Eğer (gösterdiğin yoldan) yüz çevirirlerse; de ki: 'Sizi yıldırımla uyarırım. Âd ve Semûd toplumlarının başlarına gelen yıldırımın benzeri, sizin de başınıza gelebilir!"

"Karabulutlar" görüldü mü "korkmak" gerek! Tanrı "öfkelenmiş", gelmiş olabilir! "Gök gürültüsü", Tanrı'nın "uyarısı"nı yansıtır. Duyulan ses, öfkelenen Tanrı'dan korkuya, dehşete kapılan "gök halkı"nın, meleklerin sesidir! Ya da Tanrı'nın. Bu "ses"in ardından "ölüm" gönderebilir Tanrı:

"Ra'd" (gök gürültüsü) Suresi'nin 13. ayetini okuyalım:

> "Gök gürültüsü ve melekler, O'nu (Tanrı'yı), ***korkularından*** überek tesbih ederler (subhanallah! diye bağırırlar). *O (Tanrı), yıldırım gönderir ve dilediklerini çarptırır ona.* Oysa onlar, Tanrı konusunda tartışırlar. Oysa *O, cezalandırması çok katı olandır.*"

En'âm Suresi'nin 158. ayetindeki korkutma da şöyle:

> "Onlar kendilerine meleklerin, *ya da (doğrudan doğruya) senin Rabbinin,* ya da Rabbinin kimi olağanüstülüklerinin gelmesini mi bekliyorlar? Senin Rabbinin kimi olağanüstülüklerinin geldiği gün, *daha önce inanmamış ya da inancıyla iyilik (ibadet sevabı) kazanmamış olan hiç kimseye Iman'ı bir yarar sağlamaz.* De ki: 'Bekleyin bakalım! Biz de bekliyoruz! (Acıklı sonunuzu).'"

Bu anlamda daha birçok ayet, korkutma var.[319]

"Tanrı"nın "bulutlar içinde geldiği" ve her an "gelebileceği" düşüncesi, ilkçağın "ilkelleri"nde oluşmaya başlamış ve zamanla çok yaygın bir duruma gelmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, Tanrı "Ba'l"e inanan toplumlarda da vardı bu düşünce. Eski Yahudilere de yansımıştı. *Tevrat*'ın Tanrı'sı da "binerdi bulutlar"a. (Mezmurlar, 68:4; 18:10; 104:3; İşaya,19:1.)

Kısacası: "Ayet"lere, açıklamalara göre, Kral Tanrı, zaman zaman sarayından *inip* gelir! Kimi zaman "iyilik"le. Kimi zaman da "öfke"yle, "ölüm"le!..

"Gök", "Gök Katları" ve Eski İnançlar

Voltaire, "eskilerin göğü"nü anlatırken şunları yazar:

> "Denizlerimizden, karalarımızdan yükselip bulutları, meteorları, yıldırımları meydana getiren buharlar, önceleri ***Tanrıların oturduğu yerler*** sanıldı. *Homeros'ta Tanrılar,* her zaman ***altın bu-***

lutlar içinde yere inerler. Onun için ressamlar, bugün hâlâ onları, ***bulutların üstünde*** hayal ediyorlar. Ama *'Tanrılar Tanrısı'*nın ötekilerden daha rahat etmesi doğru olacağından, *kendisini* ***taşısın diye O'na bir kartal verdiler.*** Çünkü kartal, öteki kuşlardan daha yükseklerde uçar.

"Eski Yunanlılar, ***kentlere hükmedenlerin*** bir dağın tepesinde, kalelerde oturduklarını görerek, ***tanrıların da bir kaleleri olabileceğine karar vermişler*** ve bu kaleyi, Thessalia'da, tepesi kimi zaman bulutlarla örtülü Olympos dağına yerleştirmişler. Öyle ki, sarayları, gökleriyle eşdüzeydeydi.

"(Eski Yunan'da) atmosferimizin mavi kubbesine bağlı gibi görünen yıldızlarla gezegenler, sonradan Tanrıların evi oldu. *İçlerinde* ***yedisinin kendine özgü*** bir gezegeni vardı. Ötekiler de, nerede yer bulabilirlerse orada oturdular. ***Tanrıların genel meclisi, samanyolundan giden*** büyük bir salonda toplanıyordu. Öyle ya, insanoğullarının ***yeryüzünde*** belediye ***konakları*** olduktan sonra, ***elbette Tanrıların da havada*** bir *salonları* olmalıydı!

"...Neyse... Eskiler acaba: 'Gök!' deyince ne anlıyorlardı? Hiçbir şey. Her zaman: '***yerle gök***' diyerek bağırıp duruyorlardı. Bununsa, ***sonsuzlukla*** bir ***atom***' diye bağırmaktan farkı yoktu. Doğrusunu söylemek gerekirse, ***gök***' *diye bir şey yoktur.* Yalnız, boşlukta yuvarlanan bir sürü yuvarlaklar var. Bizimki de ötekiler gibi yuvarlanıp duruyor.

"Eskiler, "gök"lere gitmeyi "yükselmek" sanıyorlardı. Ama bir yuvarlaktan öbürüne hiç yükselinir mi?"(..)

Türk Mitolojisini yazanlardan Murat Uraz, şunları sıralar:

"Tanrısal ikametgâhlar, katlara ayrılmış göklerdedir. Başka bir deyişle: ***Gökler***'; büyük Tanrılarla iyi ruhların, perilerin ve meleklerin evren çapında bir ***apartmanı*** halindedir.

"Cennetler, ünlü 'süt gölü' ve Kara Han'ın yarattığı Sürve Dağı da, (Tanrı) Ülgen'in katındaki cennetlerin birinde bulunmaktadır.

"Güneş, Ay, yıldızlar gibi natürist Tanrılar ise, yerlerini almış, gökler âlemine ve dünyaya ışık dağıtırlar. Taoistlerin dört yönü yöneten tanrı ayarındaki dört temsilcisi ile, Göktürklerin boşluğun dört yönünde bulunan, Türk bölgelerini koruyan, renk ve Hanlık'la nitelenen Tanrıları da boşluk âleminin birer kutsal kahramanıdırlar.

"Tanrı sayılan Bozkurt, Etilerin, Elamlıların kutsal boğaları, Güneş Tanrısı Şamaş'ın güçlü ***kartalı,*** fırtına tanrısı Teşup'un korkunç boğaları ile Tanrının 'beyaz deve'si... gök sakinlerinin kutsal kadrosunda bulunurlar.

"...Gök Tanrısı Anu, Sumerlerin Anosmas dedikleri göklerin yüksek yerindeki ***sarayındadır.***

"Altaylıların büyük Tanrısı Kara Han ile oğlu Ülgen de Şamanlarca on yedi kat kabul edilen ***göklerin üst katlarında*** oturur.

"...Yakutların Kayadan'ı dokuzuncu, Altaylıların Günana'sı yedinci katta, Ayata'sı altıncı katta, Yakutluların Orangay'ı dördüncü, Kuday ile Tanrıça Ayzıt üçüncü katta otururlar.

"Sumerler'in kimi tanrıları da yıldızlarda oturmayı uygun bulmuşlardır.

"Tunguzlar'a göre de, yedinci kat gökte Güneş, altıncı katta Ay bulunmaktadır..."(...)

"Şamanizm"i yazanlardan Abdulkadir İnan, "eski Türkler, şüphesizdir ki Şamanisttiler"( ) dedikten sonra: "Çin kaynaklarının verdikleri bilgilerden anlaşıldığına göre, eski Orta Asya Şamanizminin esasları, ***Gök-Tanrı,*** *Güneş, Ay,* yer, su, ata, ateş ***kültleriydi***"( ) diyor. Ayrıca şunu belirtiyor:

"*...Kitaplı dinlerin Şamanizm'le beslendikleri* ve bu ***beslenmenin gücü oranında*** Kuzeye nüfuzlarını sağlayabildikleri ***şüphesizdir.***"(...)

"Efsaneler", dinlerin "kutsal kitap"larının önemli kaynaklarından. Onun için de, birinin anlattığı öbüründe de görülür.

Birunî (973-1051?), eski Hint inançlarından, bu arada Brahmanlardan söz ederken, Brahmanizm dinine bağlı olanların, kutsal kitaplarına göre nasıl bir evren görüşünde olduklarını da anlatıyor. Aktarılan bilgi şöyle: "*Yedi kat gök* ve *yedi kat yer,* sudaki Brahmanda'dan meydana geldi. Yerin en aşağı tabakasının altında, bin başlı yılan bulunduğu gibi, yerin tam tepesinde, Kuzey Kutup Yıldızının altında, 'Meru Dağı' bulunur."(...) "Yerin üzerinde ***yedi kat gök*** vardır ki, Güneş, Ay, yıldızlar ve gezegenler, bunun içindedir.( ) "En kutsal ırmak, Ganj ırmağıdır, cennetten gelir."( ) "Güneş, Ay ve yıldızların "Rabb"leri (efendileri) vardır."

Brahmanizm'in "kutsal kitap"larından ve İÖ 600-300'lerde düzenlendiği belirtilen( ) *Upanişadlar* (Gizli Bildiriler) adlı kitapta şunlar anlatılmakta:

> "Yaratılışından önce, yalnızca Atman (Ben, Brahman) vardı. Başka hiçbir şey yoktu. Atman (Brahman) 'dünyalar yaratayım!' diye düşündü. *En yüksek dünyayı, gökyüzünü;* ölümler dünyası olan *yeryüzünü* ve *yeraltı dünyasını* yarattı."(...)

Eskilerin "evren" görüşünü; "gök" ve "gök katları"na, "Yer"e ve "Yer katları"na ilişkin inançlarını da bize taşıyıp getiren, "Tanrı" adına sunan "kutsal kitap"lar.

KRAL TANRI'NIN YÖNETİMİ

Yönetimin en üstünde, en başta, kral sarayında "Tanrı" var gösterilir kuşkusuz. "Görünmeyen", ama "gözde"lerine göründüğüne inanılan bir "Tanrı".

Sonra da Kral Tanrı'ya ve "saray"ına yakınlıklarına göre "derece derece melekler" ve "kurulları" gelir.

Tevrat'a, *Incil*'e, *Kur'an*'a ve bunların yorumlarına göre, "Tanrı'nın "melekût"u, yani "krallığı"; '***melek***"lerle yürütülüp yönetilir.

Kur'an'da Nâziât Suresi'nin 5. ayetinde şöyle dendiği görülmekte:

"***İşleri yöneten meleklere ant olsun.***"

Nisâ Suresi'nin 172. ve Mutaffifîn Suresi'nin 21. ayetlerinde de kimi "melek"lerden "mukarrabun", yani "Tanrı'ya yakın olanlar" diye söz edilir.

Nâziât Suresi'nde anlatılanlar için "dişil", buradakiler, yani "Tanrı'ya en yakın olanlar" içinse "eril" sözcük kullanılıyor.

İslam "kelam"ı, meleklerin "erkeklik"lerinin, "dişilik"lerinin olmadığını söylerse de[320] "melek grupları" için kullanılan sözcükler, "dişil" ve "eril" olmak yönünden değişik. Yani sözcüklerden, kimilerinin "dişi", kimilerininse "erkek" oldukları anlaşılıyor. Kaldı ki, *Bakara Suresi'nin 102. ayetinde,* adlarından ve "*büyü öğretmenliklerinden" söz edilen Harut ve Marut* adlı "melek"lerin, "hadis"lerde, "Zühre" adlı *bir kadına **âşık** oldukları anlatıldığına*[321] göre, kimi "melek"lere "erkek" demek gerekir!

Sözcüklere bakacak olurak, Kral Tanrı, kendisine "en yakın melekler"i, ya da "en yakınlar içindeki özel danışman ve yardımcılar"ı; kendisi gibi "erkek"lerden seçmiştir! "Erkeklik" üstüne kurulu bir yönetimde doğal olan da bu değil mi?!

"En yakın" ve birer "***Bakan***" durumundaki meleklerin, şu "dört büyük melek olduğu anlatılır:

Cebrail

Kur'an'da "Cibrîl" diye geçer.[322] İslam'da "vahiy meleği" olarak bilinir. Ayetlerdeki "Ruhu'l-Kudüs" (kutsal ruh) deyimiyle de onun anlatılmak istendiği ileri sürülür.[323] Kimi ayetlerde geçen "Ruh", "Resulün Kerîm" (onurlu elçi) sözcükleriyle de onun anlatıldığı savunulur.[324]

"Peygamber", bu meleği, iki kez "kendi biçimiyle" görmüş! Kendi biçimiyle göründüğünde ***"altı yüz kanadı"***varmış!

Buharî ve Müslim'in "E's-Sahihayn" (iki sağlam hadis kitabı) diye bilinen kitaplarının da içinde bulunduğu "sağlam" hadis kitapları aktarır Muhammed'in bu açıklamasını![325]

Yine Buharî ve Müslim'in kitaplarının da içinde bulunduğu "sağlam" hadis kitaplarına göre, bu meleğin, yani *Cebrail'in de "taht"ı var.* Muhammed, "ilk vahiy" sırasında da onu "tahtında görmüş"![326] O da bir *"Kral" gibi* anlaşılan!

Ve ona da birçok "melek" bağlı.[327]

Mikail

Kur'an'da "Mîkâl" diye geçer.[328] İslam'da, "yağmur", "rüzgâr" göndererek "rızık" (yiyecek) sağlayan melek olarak bilinir.[329] Bir başka deyişle: "Rızık Bakanı"!

Bir "hadis"e göre, "Cehennem yaratıldıktan bu yana hiç yüzü gülmez"miş! Önemli hadisçi Ahmed İbn Hanbel bile "ciddi" bulup kitabında yer vermiş bu "hadis"e.[330]

Bu "Bakan" da kanatlı. Ve bu "Bakan"a bağlı da çok sayıda melek var.

İsrafil

İslam'da "***boru***" ("sûr") meleği olarak bilinir. Tirmizî'nin *Sünen*'indeki bir "hadis"te, Muhammed, onun "her an, boruyu öttürebileceğini" söyleyerek arkadaşlarını "çok telaşlandırmış"! "İsrafil, elindeki boruyu öttürmek için Tanrı'dan izin bekliyor. Ben nasıl bir şeyden zevk alabilirim!" anlamına gelen açıklamasını yapınca "eshâb" (Peygamberin arkadaşları) çok korkmuş.[331]

Çünkü o "boruyu öttürünce" çok, pek çok "korkunç şey" olacağı bildirilir:

İsrafil "boruya birinci üfürdüğü" zaman; "tüm yer, gök sarsılacak"! "İkinci kez" üfürdüğündeyse "Tanrı'nın dilediklerinin dışında her canlı düşüp ölecek"! İsrafil'in bir de "üçüncü kez üfürmesi" olacak boruya! O zaman da "herkes dirilip kalkacak", önce "birbirlerine bakacaklar", sonra da "toplantı yerine (mahşere) koşuşup gidecekler"!

İşte *Kur'an* ayetleri:

Zümer Suresi, ayet 68:

> "Boruya üfürülünce, göklerde ve yerde ne varsa, Allah'ın dilediklerinin dışında hepsi, yığılıp düşecek (ölecek). Sonra, boruya bir kez daha üfürülünce ayağa kalkmış ve birbirlerine bakışır olacaklar."

Yâsîn Suresi, ayet 51:

> "Boruya üfürülünce mezarlarından kalkıp Rabblerine doğru koşacaklar."

Bu "olacaklar"ı daha birçok "ayet" açıklar![332]

Şimdi siz "mümin" olun da, "İsrafil'in borusu"ndan korkmayın bakalım, elinizde mi?!

Bu "Boru Bakanı"da "kanatlı". Ve birçok meleğin "amir"i.

Azrail

Bu "Ölüm Meleği"nin, daha doğrusu "Ölüm Bakanı"nın adını duymayan var mı?

Bu "Bakan"ın da "çok kanatlı" ve birçok meleğin başı olduğu bildirilir.[333]

"Kanat", melek için "çok önemli" olmalı ki, *Kur'an*'da da yer alır:

Fâtır Suresi'nin 1. ayetinde şöyle denir:

> "Övgü O Tanrı'yadır ki, göklerin ve yerin yaratıcısı, *melekleri de birer elçi ve ikişer, üçer, dörder* ***kanatlı*** *yapandır.* (Kanat sayısını) yaratırken dilediğince artırır da... Çünkü O, her şeye gücü yetendir."

Kral Tanrı, "güç yetirebildiği" ve "iyi usta olduğu" için, "melek"leri önemlerine göre çok kanatlı yapmıştır. "Dört büyük melek" de "çok önemli" olduklarından, bunların "ikişer", "üçer", "dörder" kanatla bırakılmadıkları ve "pek çok sayıda kanat"la donatıldıkları anlaşılıyor! Bunlar hep anlatılmakta "hadis"lerde.[334]

Sözün özü: "Tanrı"nın "Krallığı"; bu "çok önemli dört büyük melek"in "kanat"ları üzerinde gibi! Krallığın tüm yönetimi, bu "dört bakan"ın elinde. "Taht"ları da olan bu "melek"ler, birer "tanrı" gibidirler. "Tanrı'nın buyruğunda" gösterilseler de, önem yönünden, "Çoktanrı"ya inananların Tanrılarından "farklı" değildirler.

"Tektanrıcılık"taki "Çoktanrıcılık"

Bu nokta son derece önemlidir:

Benim taramama göre, *Tevrat*'ta dört yerde geçen bir deyim var: *"Tanrılar Tanrısı"*.[335] Tanrı için kullanılır. Yani *Tevrat*'ın Tanrı'sı, dolayısıyla *İncil*'in ve *Kur'an*'ın Tanrı'sı böyle nitelenir.

Yahudi Musa İbn Meymun (1135-1205), bu deyime, "melekler Tanrısı" anlamını verir.[336]

"Tanrılar Tanrısı"nın anlamı, "melekler Tanrısı" olunca; Tevrat'a göre "melek"ler de birer "tanrı"dır. Açıkça bu demek oluyor.

Ne var ki, İbn Meymun, "melek" için "tanrı" sözcüğünün "mecaz" olarak kullanıldığını söyleyerek "tevil"e kaçıyor.

O zaman aynı "tevil"in "Çoktanrı"ya inananlar için de geçerli olması gerekmez mi? *Onlar da, bu sözcüğü, "asıl Tanrı"ları için "gerçek" anlamda, O'nun dışındaki "Tanrılar" içinse, "mecaz" anlamda kullandıklarını ileri sürebilirler.* Bu yol, onlar için neden geçerli sayılmıyor?

Yine benim taramama göre, *Tevrat*'ta iki, *İncil*'de üç yerde geçen bir başka deyim var: "*Rabler Rabbi*" ("Rabbu'l-Erbab"=Efendiler Efendisi).[337]

Bu deyimle de "Tanrı" nitelenir.

İbn Meymun, bu deyime de "Felek'lerin (gök'lerin), Yıldızların Efendisi" anlamını vermekte.[338] Ve buradaki "Rab" (efendi) sözcüğünün de, "Tanrı"nın dışındakiler için "mecaz" olarak kullanıldığını ileri sürmekte.

Öyleyse, "asıl Tanrı"ya yaklaştırırlar umuduyla "yıldız"lara, gezegenlere "Ilah, Rab" diyen "Sabiîler" neden suçlanıyorlar? Niçin "putataparlar" denerek başka gösteriliyorlar. Aradaki "fark" nedir?

Musa İbn Meymun, "yıldız"ları ve "gök küreleri"ni de birer "melek" sayar. *Buna göre, "Tanrı"* için "Rabler Rabbi" denirken de, "melekler Rabbi" denmiş oluyor. Yani "melek" için "ilah" sözcüğü gibi, "rab" sözcüğü de kullanılmış oluyor.

Âli İmrân Suresi'nin 79 ve 80. ayetlerinden açıkça anlaşıldığına göre, *Kur'an da, söz konusu deyimlere aynı anlamı veriyor.* Ancak, aynı ayetlerde hiçbir *"Peygamber"in böyle bir şey söylemiş olamayacağı da ileri sürülüyor. "Peygamber"lerin, kendilerini de, "melek"leri de,* "ilah", "rab" diye niteleyemeyecekleri anlatılıyor.

Kur'an'da, "melek"ler, açıkça "ilah" (tanrı) ya da "rab" (efendi) diye nitenleşmezler. *Ne var ki, kapalı olarak "Tanrılar" sırasına konulurlar. Dahası: "Melekler", "Tanrı"nın "ortak"ları gibi yer alırlar Kur'an'da.*

Nereden mi çıkarıyorum?

En başta şu durumdan:

Kur'an'da, sık sık "Tanrı'nın kendisi" konuşturulur. "Birinci şahıs" ("mütekellim") olarak. Böyle yerlerde *"Tanrı", **işini, eylemini** anlattığı zaman, **yaptık-ettik**, yapacağız, edeceğiz, yapıcılarız, edicileriz...", ya da "biz yaptık, biz ettik..." der hep.* "Yaptım-ettim, yapacağım, edeceğim..." demez. Böyle dediğine, kolayca rastlanamaz. Pek "ender" rastlanır.

Bu, neden böyle?

Kimi "İslam uleması"nın ileri sürdüğü gibi, "Tanrı'nın büyüklüğü"nden olamaz bu.

Bundan olamaz, çünkü: *Kur'an*'da Tanrı, "birinci şahıs" olarak, *işini-eylemini değil de,* kendini anlattığı zaman: "Ben şuyum, ben buyum, ben şöyleyim, ben böyleyim..!" diye anlatır. Yani "birinci tekil şahıs" sözcükleriyle... Tanrı'dan "üçüncü şahıs" ("gâib") olarak söz edildiğinde de "Tanrı" için tekil sözcük kullanılır her zaman: "O şöyledir O böyledir... Yaptı, etti, yapacak, edecek, yapıcıdır, edicidir..." gibi. Eğer "Tanrı'nın büyüklüğü", O'nu, ya da O'nun eylemini anlatan sözcüklerin "çoğul" olmasını gerektirseydi, buralarda da çoğul sözcükler kullanılırdı. Yani, Tanrı'dan ve eyleminden (üçüncü şahıs olarak) söz edilirken: "On-

lar şudurlar, onlar budurlar, onlar şöyledirler, onlar böyledirler... Onlar yaptılar, onlar ettiler, onlar yapıcıdırlar, onlar edicidirler. ." denir ve "onlar" sözcüğüyle "Tanrı" anlatılırdı.

Öyleyse; Tanrı'nın, *işini-eylemini* kendi, "birinci şahıs" olarak anlattığında, "birinci tekil şahıs" sözcükler yerine, "birinci çoğul şahıs" sözcükler kullanmasını, yani *"yaptık-ettik..." demesini,* O'nun "büyüklüğü" gerektirmiyor. Bunun bir başka nedeni olmalı.

İşte bu neden, "Tanrı'nın işinde-eyleminde" meleklerin ortak kılınmalarıdır.

Örneğin, Sâffât Suresi'nin 11. ayetinde, "Tanrı"ya şöyle dedirtiliyor:

> "...*Biz* onları, yapışkan bir çamurdan *yarattık!*"

Kur'an'ın pek çok yerinde böyle "yarattık, biz yarattık!" bildirileri var.[339] Vâkıa Suresi'nin 57 ve 59. ayetlerinde de şöyle der "Tanrı":

> "Sizi yaratan biziz. Onaylamaz mısınız daha? Söyler misiniz akıttığınız meni nedir? Onu siz mi yaratıyorsunuz, yoksa *yaratıcılar biz miyiz?*"

Kimi yerlerde de "Tanrı"nın, "*yaratıcıların en hayırlısı* olduğu" bildirilir.[340] Sonra pek çok yerde, Tanrı: "*Kur'an*'ı biz indirdik" der.[341] Yine pek çok yerde, "Seni biz gönderdik!" diye "buyurur".[342] Yine pek çok yerde "biz hazırladık..." diye konuşur.[343] Yine pek çok yerde "biz kıldık..." diye açıklar. "Biz verdik..." der.[344] "Biz kurtardık..." der;[345] "biz süsledik..." der.[346] Ve böyle gider. "Yapacağız, edeceğiz..." dedikleri çok, pek çok.[347] Kimi yerlerde de "biz *yapıcılarız!*",[348] "*biz yazıcılarız!*",[349] "biz koruyucularız!",[350] "biz güç yetiricileriz!",[351] "biz korkutucularız!",[352] "biz göndericileriz!",[353] "biz indiricileriz!"... der. Yani, "işi-eylemi anlatırken" böyle "konuşur".

Tanrı zaman zaman aynı anlatım biçimini *Tevrat*'ta da kullanır. Örneğin Tekvin bölümünün 1. babının 26. ayetinde: "Benzeyişimize, biçimimize göre insan ***yaratalım!***" dendiği ve öyle yaratıldığı bildirilir. Bu tür örnek, *Tevrat*'ta da pek çok.[354]

Demek ki Kral, "tek başına" iş görmüyor. "Tek başına" yaratmıyor. "Birıleriyle birlikte" yapıyor, yaratıyor. Birileriyle "iş ve eylem ***ortaklığı***" var O'nun. Anlatılan bu.

Yahudi Musa İbn Meymun, Tanrı'nın *Tevrat*'ta neden böyle bir dil kullandığını "açıklama"ya girişirken şöyle diyor:

> "Çünkü ***Şeriatımız, Tanrı'nın,*** evreni ve olup bitenleri, ***melekler aracılığıyla yönettiğini*** inkâr etmiyor."[355]

Görülüyor ki, İbn Meymun da, *Tevrat*'ın bunu belirttiğini yazmakta. *Tevrat*'ın metinlerinden, öteki yorumcuların da böyle anladıkları anlaşılmakta.

Yani *Tevrat* yorumcularına göre de, *Tevrat,* "Tanrı'nın meleklerle birlikte iş yaptığını" anlatmakta.

Musa İbn Meymun, yukarıda da değinildiği gibi, "melek" kapsamına, "felek" (gök, gök küresi) sözcüğüyle anlatılanı da katar. Ve böylece şu sonuç çıkar ortaya:

Kral Tanrı, "krallığı"nı "ortak"larıyla ayakta tutmakta. Onlarla birlikte yaratmakta, onlarla birlikte yönetmekte. Hiç vazgeçilemeyecek olan bu "ortak"lar da şunlar: "Melekler" ve "felekler".

Öyleyse bunlar, daha önce üzerinde genişçe durulan Sabîîlikte olduğu gibi, Yahudilikte, Hıristiyanlıkta ve Müslümanlıkta da "birer Tanrı durumunda"lar. Yani söz konusu "güçler", üç dinin "kutsal kitaplarında" da bu niteliktedirler. Üç dinin kendisinin bu "güçler"e açıktan "Tanrı" demekten kaçınır görünmesiyse; bu durumu hiç değiştermemekte. Kaldı ki, Yahudi ve Hıristiyanlar, "Tanrı" için "Tanrılar Tanrısı" anlamına gelen deyimler kullanırlarken ve bu deyimlerle "melekler-felekler Tanrısı" demek isterlerken, söz konusu "güçler"e açıkça da "birer tanrı" demiş oluyorlar zaten.

Ve öyleyse; "Tektanrıcılık" savıyla ortaya çıkmış olan dinlerin bu savları havada kalmakta. Gerçek durumu yansıtmamakta. Çünkü görüldüğü gibi; "Tanrı"ları, "kutsal" kitaplarında ***"tek" değil!*** Melekler ve felekler de var "tanrılık"ta. Yineleyelim: "Ortak"lar bunlar. "Tanrı Krallığı"nda, "yaratma"da ve "yönetim"de...

Üç dinin, "putatapar"ları, "yıldızlara tapan"ları kınar olmasım da anlamak gerek. Kurallarını ve kurumlarını aşırdıkları "din"leri, "inanç"ları kınamaları hem "psikolojik" bir sorundur. Hem de kendilerinin yaşamaları bu kınamaya bağlıdır. Çünkü kendilerini "daha farklı" göstermekle "varlık nedeni" elde etmiş olmaktalar.

Gerçek ortada: "Putatapar"ların, "yıldızlara tapan"ların, "Ulu Tanrı"nın dışında inanıp "tapındıkları"nın hepsi birer "simge". Daha önce de değinilmişti buna. Üç dinin "kutsal" kitaplarında yer alan "melek"lerse, "Tanrı"ya ortaklık"larında çok daha etkinler, çok daha vazgeçilmez durumdalar. O "simge"ler birer "aracı"-"şefaatçi" görülürler. Meleklerin, üç dinin kutsal kitaplarındaki "şefaatçiliği"yse "şefaatçilik"ten de öte. "Geniş yetki"lerle donatıldıkları görülmekte.

Bununla birlikte *Kur'an* sık sık; "Tanrı'ya ortak koşmak"tan sakınmaya çağırır. Öyle görünür. Ve "Tanrı'nın dışındakiler"e tapınanları da durmadan suçlar: "Tanrı'ya ortaklar öne sürüyorsunuz!" diyerek... Oysa bunun çok daha köklüsünü, *Tevrat* ve *İncil*'le birlikte kendisi yapmakta. "Melek"leri işleyiş biçimleriyle. Meleklere "Tanrı Krallığı"nda çok önemli "işlev"ler vermekle... Ve onlar için "Tanrı'nın ortakları" deyimini kullanmadan... "Günah" mı? Üç "kutsal kitap" yazarlarının da böyle bir "kaygı"ları olamaz kendileri için. Çünkü nasıl olsa, "Tanrı" diye ortaya atılan uydurma varlığın da nasıl uydurma olduğunu bilmekteler. Neden ki, kendilerinin de bu uydurmada payları var.

Kur'an, "put"ların ve "Tanrı'nın dışındaki" başka şeylerin, insanlara "şefaat" yetkileri olmadığını bildirir! Örneğin, Zuhruf Suresi'nin 86. ayetinde bunu duyurur.

Bunu duyururken kimlerin "şefaat yetkileri olduğunu" da açıklamayı unutmaz! Meryem Suresi'nin 87. ayetindeki açıklama şöyle:

> "Rahman'ın (Tanrı'nın) katında bir ***ahd*** (ant=antlaşma, sözleşme) edinmiş kimselerden başkasının şefaat yetkisi olmayacaktır!"

Enbiyâ Suresi'nin 28. ayetinde de, meleklerde bu yetkinin bulunduğu bildirilir.

Demek ki, "melek"ler, "Rahman katında ***'ahd' edinmişler*** arasında" bulunuyorlar. Demek ki, bu ortakların, "Tanrı"yla özel "antlaşma"ları ve "sözleşme"leri var. Bir de "Peygamber" ve benzeri "aracı"ların... Yani "önemlileri"nin...[356]

Ancak aynı ayette, kimlere "şefaat" edilecekse, onlardan "Rahman"ın da "hoşnut olması" koşulu yer alır. "Rahman"ın, böyle bir "ağırlığı" da olmalı değil mi?! "Şefaat edilecekler"i daha çok O belirlemeli! Şöyle "güçlü" kesimden! Kendisini yaratmış olan sınıftan!..

Yine aynı ayette, "melek"lerin, "Rahman"dan "çok korktukları" da anlatılır. Buysa, "korku" öğesini işlemeyi "ihmal etmeme" gereğinden doğuyor. "O denli güçlü ve yetkili melekler Tanrı'dan korktuktan sonra, siz nasıl korkmalısınız düşünün!" demek isteniyor. Tanrı'dan çok korkmak gerektiği, bir önceki ayette de şöyle duyuruluyor dolaylı olarak:

> "Melekler, Ondan önce söz söylemezler (çekinirler). Onlar, O'nun buyruğuyla iş yaparlar."

Burada "meleklere tapınanlar"dan "farklı görünme" amacı da güdülmekte. Aynı amaçla, *Kur'an*'ın başka yerlerinde de "melek"lerin "Tanrı"nın buyruğu dışına çıkmadıkları" ve "O'na hiç karşı gelmedikleri "tekrar" edilir.

Gelin görün ki, bir de Bakara Suresi'nin 30. ayeti var. Bakın ne açıklama yapılmakta:

> "Rabbin meleklere: 'Yeryüzünde bir 'Halife' yapmak dilerim!' dediğinde; melekler: 'Yeryüzünde bozgunculuk edecek, kan dökecek birini (birilerini) mi yaratmak dilersin? Oysa biz seni överek yüceltiyor ve seni kutsallaştırıyoruz!' dediler. Rabbinse: 'Ben, sizin bilmediğinizi bilirim!' dedi."

Bu ayette, açıkça, "melekler"in, "Tanrı'nın kararı"nı uygun bulmadıkları, ona "itiraz" ettikleri belirtiliyor.

"En Yüce Kurul" ya da "En Yüceler Kurulu" ("El Meleu'l-A'lâ")

Kur'an ve "hadis"lerden anlaşılan odur ki, bu "kurul"un üyeleri, "gök halkı"ndan oluşuyor. En başta "melekler"den. Ama "yıldızlar" da var. Çünkü en "sağlam" hadis kitaplarının da yer verdikleri bir "hadis"te; ***"yıldızlar"ın, "göklerin güvenilirleri" ("emenetü's-semâ") olduklarını*** bildirilir.[357] Yani söz konusu "kurul"da da "Tanrı"nın aynı "ortaklar"ı var: "Melekler" ve "felekler".

Yine *Kur'an* ve "hadis"lerden anlaşıldığına göre; söz konusu "kurul", son derece "önemli": "Tanrı'nın kararları" bu kurulda değerlendirilir. Bu

kurulda "kader"ler (yazgılar) yazılıp çizilir. *Burada "yazı yazan" meleklerin "kalem"lerinden çıkan "cızırtılar"ı Muhammed de işitmiş*! Bu "*cızırtılar*"ı, ünlü "Mirac gecesi", "Tanrı katına çıkarken" *işittiğini* söyler! Onun bu açıklamasını ise, en "sağlam" ("sahih") hadis kitapları da içine alır.[358]

Ve bu kurulda "***vahiyler***" görüşülür, "tartışılır":

Sâd Suresi'nin 67 ve 70. ayetleriyle "Tanrı", Muhammed'e şöyle buyuruyor:

> "De ki, 'Bu *Kur'an,* büyük bir ***haberdir.*** Öyleyken ondan yüz çeviriyorsunuz. *En Yüce Kurul'da, (kurul üyeleri)* ***tartışırlarken;*** *benim hiçbir bilgim yoktu.* Benim açık bir ***korkutucu*** (uyarıcı) olduğum vahyediliyor (bildiriliyor) yalnızca.'"

İbn Haldun (1332-1406) da, "Peygamberlik", "kâhinlik", "falcılık", "büyücülük" edenlerin de bu "En Yüce Kurul"la bağlantı kurdukları savında olanlar içinden çıktıklarını yansıtır.[359]

İbn Haldun'un bu kurula önem vermesi, aynı kurula, *Kur'an*'ın ve "hadis"lerin önem vermesinden ileri gelir. Gerçekten "ayet" ve "hadis"lere bakılacak olursa, bu kurul, "vahiy" ve "bilgi" kaynağıdır. Gizli bilgi ve "hikmet" mi elde etmek istiyorsunuz? Ya bu kurulla ilişki kuracaksınız, ya da ilişki kurabilmiş olanlarla... "Giz" dolu bilgiler ancak öyle sağlanabilir!

Bu da "gök halkı"nın ve "kurul"larının "Tanrı Krallığı"nda ne denli önemli olduğunu göstermiyor mu? "Melekler"in ve "felekler"in bu "Krallık"taki ağırlıklarını yansıtmıyor mu? Özellikle "melekler"in?!

Dahası var:

Üç dinin "kutsal kitapları"ndan çok açık ve seçik olarak öğreniyoruz ki, "Kral Tanrı", meleklerden oluşan "***ordular***" da meydana getirmiş Krallığında! Savaşmaktalar:

"Kral Tanrı'nın Orduları Savaşta"

"Krallık" olunca, "ordu"ları da olacak elbet! Bunu doğal karşılamak gerekir. Onun için, üç dinin "kutsal kitap"ları da, "Tanrı'nın orduları"nı doğal biçimde ve alışılagelen türden anlatırlar.

Şu deyim, *Tevrat*'ta çok geçen deyimlerden: "Orduların Tanrı'sı."[360]

"Orduların Tanrı'sı", yani Kral Tanrı, savaşta; "Başkomutan" niteliğindedir!

"Yeryüzü"nde "gösterdiği yol"dan gidenler için "savaşır". Örneğin "Peygamber"lerini ve onlara uyanları "yardım"larıyla destekler. Bir savaşa mı girdiler? "Darda" mı kaldılar? Kral Tanrı hemen yardımcı "asker melekler" gönderir! Gönderir ve "düşmanları"nı bozguna uğrattırır; dahası, yok ettirir. Kimi zaman "güçlü bir asker melek" bile yeter, bu işi başarmak için:

İşte *Tevrat*'ta yinelenerek anlatılan bir "olay":

II. Krallar, bap 19, ayet 35; İşaya, bap 37, ayet 36:

> "Ve o gece vaki oldu ki, Rabbin meleği çıktı; Asur ordugâhında *yüz seken beş bin kişiyi vurdu.* Ve sabahleyin adamlar erken kalktıklarında; işte, onların hepsi ölmüş birer leşti."

Tevrat'ta, Kral Tanrı hep "güvence" vermekte. Okuyalım:

Mezmurlar, 34: 7:

> "Rabbin meleği, O'ndan korkanların çevresinde ***ordu*** kurar ve onları kurtarır."

Anlaşılan; bu "ordu kurmak"la yetkili "melek", "yüksek rütbeli" bir "asker"!

Bu yüksek rütbeli melek, Yahudi "Peygamber"lerinden Yeşu'ya da görünmüştü. Şöyle anlatılır:

Yeşu, bap 5, ayet 13-14:

> "Ve vaki oldu ki, Yeşu, Eriha yanındayken gözlerini kaldırıp baktı: İşte karşısında elinde yalın kılıç bir adam duruyordu. Yeşu yanına gidip ona sordu: Sen bizden misin, yoksa düşmanlarımızdan mısın? Adam karşılık verdi: 'Ben, Rabbin ordusunun komutanı olarak şimdi geldim! Ve Yeşu, (melek olduğunu anlayınca) yüzüstü yere düştü. Ve onun için yere kapanıp konuştu: 'Efendimin kuluna söyleyeceği nedir?'"

Kimi zaman da, "asker melekler"den birkaçı birden çıkar "Peygamber"lerin önüne. "Yakub" (İsrail) Peygamber'in önüne çıktığı gibi:

Tekvin, bap 32, ayet 1-2:

"Ve Yakub yoluna gitti ve Allah'ın melekleri ona rastladılar. Yakub onları görünce: 'Bu, Allah'ın ordusudur!' dedi. Ve o yerin adını 'Mahanaim' (iki ordu ya da bölükler) koydu."

Kimi savaşlarda da "asker melekler", çokça ve ateş saçan "savaş arabaları"yla gelip görünürler.

Tevrat, Yahudilerin, Suriyelilerle olan savaşlarında, bu savaş arabalarıyla gelen "meleklerin yardımıyla" savaşı kazandıklarını bildirir! II. Krallar, bap 6 ve ayet 8'de; "Ve Suriye Kralı, İsrail'e karşı cenk ediyordu..." diye başlanır, uzun uzun anlatılır bu "olay"! Bu türden yardımcı "asker melekler"in, başka savaşlarda da "Yahudiler"e yardım ettikleri açıklanır![361]

Tevrat'ta, "Tanrı'nın savaş arabaları"nın ne denli çok olduğu da anlatılır:

Mezmurlar, 68:17:

"*Tanrı'nın savaş arabaları, iki kez on bin (yirmi bin), binlerce bindir.*"

İncil'de de benzer anlatımlar buluyoruz: Örneğin:

Luka, bap 2, ayet 13:

"Ve birdenbire melekle birlikte, gök ordusundan bir kalabalık şöyle dediler (...)".

Vahiy, bap 5, ayet 11:

"Ve gördüm. Taht (arş) ile, canlı yaratıkların ve 'ihtiyarlar'ın çevresinde, çok sayıda meleklerin sesini işittim. Onların sayısı, on binlerce on binler ve binlerce binler idi."

Vahiy, 9: 16-19:

"Ve atlı orduların sayısı, iki kez on bin kez on bin idi. Sayılarının bu kadar olduğunu işittim. Ve böylece, atları ve ateşten, mor yakuttan, kükürttenmiş gibi görünen zırhları olan atlıları rüyette gördüm. Atların başları, aslanların başları gibiydi. Ve ağızlarından, ateş, duman, kükürt çıkıyordu. Bu üç şeyden..., adamların üçte biri öldü. Çünkü atların gücü, ağızlarında ve kuyruklarındadır. Çünkü kuyrukları yılanlara benzer. Ve öyle başları vardır ki, bunlarla zarar verirler..."

Bu uydurmaları okurken sıkılan olabilir. Ama okumak gerekir. Okuyup üzerinde düşünmek... Milyonlarca, milyarlarca insan nasıl aldatılagelmiş; onu düşünmek... Bugün bile savunusu yapılan "dinler" ve "kutsal kitaplar"ında neler var; onu düşünmek gerekir...

Gelelim *Kur'an*'a ve bakalım Kral Tanrı, Muhammed'e nasıl yardım etmiş ordularıyla:

Müddessir Suresi'nin 31. ayetinde, kimi "melek"lerden söz edilirken şöyle denmekte:

> "...Rabbi'nin ***ordularını,*** kendisinden başkası bilemez. Bu, insan için bir anımsatmadır yalnızca."

Kral Tanrı, bu "ordu"larıyla, Muhammed'e bakın nasıl "yardım" ediyormuş:

Enfâl Suresi'nin 9. ayeti şöyle:

> "Rabbinize sığınıyordunuz. O da 'Ben size, birbiri ardından ***bin melek*** yardıma göndereceğim!' diyerek dileklerinizi karşıladı."

10. ayette, bu "yardım"ın, "yalnızca Tanrı'dan yardım olacağını" gösterip gönülleri doyurmak için gönderildiği bildiriliyor.

11. ayette, Tanrı'nın bir "güven belirtisi" olarak Muhammed'in yandaşlarını "hafif bir uykuya daldırdığı", bu arada, "kirleri gidermek, temizlemek" ve "Şeytan'ın vesveselerinden arındırmak" için "yağmur yağdırdığı", böylece, "ayakların sağlam basması"yla birlikte "gönüllerin pekiştirilmesi"ni sağladığı açıklanıyor.

12. ayetteyse şöyle deniyor:

> "Rabbin, meleklere: 'Ben sizinleyim, inananları (Muhammed'in arkadaşlarını) destekleyip sağlamlaştırın! (Güçlendirin!)' diye bildirilmişti. İnanmayanların yüreklerine korku vereceğim! *Vurun* o düşmanların *boyunlarını.* Ve *parmaklarını doğrayın*! demişti."

"Tanrı buyruğu"na bakın! Ne diyor:

> "Vurun 'kâfirler'in boyunlarını. Ve parmaklarını doğrayın!"

Düşünülmeli üzerinde. Derin derin.

"Boyunlarının vurulması" ve "parmaklarının doğranması" istenenler kimler?

"İnsan"lar!

Düşünülmeli.

"Ayet"lere göre, buyruğu veren kim?

"Ulu Tanrı"!

Düşünülmeli!

Bu tür "kışkırt"malar nelere yol açabilir? Kimi insanlar, kimilerine karşı nasıl acımasız duruma getirilirler ve nasıl canavarlaştırılırlar? Kısacası: İnsan insan için ne denli korkunç bir "bela" oluverir bu Tanrı "kışkırtmaları"yla?

Çok çok düşünülmeli.

"Yardım" için "bin meleğin gönderileceği" bildirilen savaş, "Bedir Savaşı"dır (624'te). Muhammed ve arkadaşlarının elli bin dinar değerinde olduğu söylenen[362] mal yüklü ve bin develi Kureyş kervanını arkadan vurup "yağma" sağlama amacıyla giriştikleri savaş...

"Tanrı" işte bu savaşta onlara yardım için "bin asker meleği göndereceğini" bildirmekte.

İyi ama, "bin melek" göndermeye ne gerek vardı? Yahudilere yardım için gönderilen ve "*yüz seksen beş bin*" Asur savaşçısını öldürebilmiş olan "melek" gibi bir melek de yeterdi.

Böyle düşünülebilir elbet. Bunun, "akıl ve mantık" ölçüleri içinde "cevap"ı da olamaz.

Ama gelin şöyle diyelim: Demek ki, Bedir Savaşı'nda gönderilecekleri bildirilen "bin melek", "zayıf askerler"den oluşuyordu! Çıkan sonuç bu!

Peki o, "bin melek" gönderilmiş mi? Ve bunlar savaşa katılmışlar mı?

"Ayet"lerin anlattıklarına göre, bunlar "gönderilmiş"ler. Savaşa da "katılmış"lar.

Ne var ki, bu "bin melek" yetmemiş!

*Dahası: "Yardımcı asker melek" sayısı "**üç bin**"e çıkarılmış; yine de "yeter" gözükmemiş!* "Melek sayısı"nın "***beş bin***"e çıkarılacağı, ya da "üç bin"e, "beş bin" daha ekleneceği duyurusu iletilmiş inanırlara.

Bunu, açıkça, şu ayetlerden anlıyoruz:

Âli İmrân Suresi, ayet 123-125:

> "Ant olsun ki, siz ezik bir durumdayken, Bedir'de Tanrı size yardım etti. Tanrı'dan korkun ki, şükretmiş olasınız. O zaman ki inanırlara şöyle diyordun: 'Rabbinizin meleklerden gönderilmiş ***üç***

bin (asker) yardımı size yetmez mi? Hayır, eğer katlanır, Tanrı'dan korkarsanız ve düşmanlar da hemen üzerinize geliverirlerse, Rabbiniz, ***beş bin*** melek göndererek size yardım edecektir. Damgalı damgalı melekler.'"

Söz konusu "melek"lerin, "savaşçı asker"lere özgü "işaret" ve "giysiler" içinde oldukları anlatılmak isteniyor olsa gerek. "Hadis"ler, kimi meleklerden, örneğin "Cebrail"den söz ederken, "savaş" sırasında tam bir "savaşçı" görünümünde bulunduğunu anlatır:

Buharî'nin de kitabına aldığı bir hadis aynen şöyledir:

"İbn Abbas anlatıyor: Peygamber, Ebubekir'e seslenerek: 'İşte bu gördüğün, Cebrail'dir!' demişti. Ve eklemişti: 'Cebrail, atının başını (ve gemini) tutmuş duruyor. Savaş gereçleri (silah ve zırh türünden şeyler) de üzerinde.'"[363]

Cebrail, "at"ıyla ve o sırada savaş için "gerekli" olan şeylerle donatılmış olarak savaşmaya "tam hazır" bir durumda bekliyormuş! "Melek", meleğin "at"ı, "silah"ı, "zırh"ı! Düşünebiliyor musunuz böyle bir durumu?!

"Melek"ler eğer bildiğimiz türden "cisim"li ve "maddi" varlıklar değillerse, bunların "maddi" şeylerle, "savaş araç ve gereçleri"yle donatılmalarına neden gerek görülüyor? Örneğin "at"ları, "silah"ları, "zırh"ları neden "gerek"li? "At" olmasa, "silah" olmasa savaşamayacaklar mı? "Zırh" olmasa "korunamayacaklar" mı? Bu nesne olmasa "maddi" düşmanların "maddi" silahlarına "hedef" mi olacaklar? "Yara" mı alacaklar? Ya da "öldürülecekler" mi?

Böyle "binlerce" melek ve "savaş"! Bunların "Tanrı" buyruğuyla gönderilmeleri? Bir "maddi" savaşta şu kadarının "yetmeyip", şu kadarının; "bin"lere "bin"ler daha "eklenerek" gönderilmeleri!!! Şu kadar sayıdaki "melek" neden "yetmemiş" de, "şu kadar"ı daha "eklenmiş"?! Daha önce gönderilip "savaş"a sokulanları "öldürülmüş" mü?!

Bunca "zırva" nasıl "tevil" götürür?!

İnsan düşünmeli, durmalı; yeniden düşünmeli. Uzun uzun ve derin derin düşünmeli ki; milyarlarca insan, inandırılagelmiş bu tür zırvalara. Birer "gerçek" diye!.. Demek; inandırmak için kullanılan güç,

çok büyük, çok korkunç. Demek; saçma da olsa, insanlar inanmaya hazır. "İnanma ortamı" var. Ve demek; "milyarlar"ın, bir şeyi "gerçek" sayması, o şeyin "gerçek" olmasını gerektirmiyor.

Kral Tanrı'nın Ordularıyla Kral Şeytan'ın Orduları Savaşıyor

Bir yanda "Tanrı", öbür yanda "Şeytan" ("İblis") var.

"Tanrı"nın "taht"ı mı var? "Şeytan"ın da var.

Hûd Suresi'nin 7. ayetinde, "evren yaratılırken", Tanrı'nın "taht"ının "su üzerinde" olduğu anlatılır. Bunun kaynağıysa *Tevrat*'ın Tekvin bölümünün 1. babının 2. ayeti. Bunun da kaynağı daha önceki "efsane"ler...[364]

"Tanrı"nın "taht"ı "su üzerinde" miydi? Kimi "hadis"lere bakıldığında Kral Şeytan İblis'in "taht"ının da "su üzerinde" gösterildiği görülür.[365]

"Tanrı"nın "ordular"ı mı var? *Kur'an*'da, Şuarâ Suresi'nin 95. ayetinde, Kral Şeytan "İblis"in de "ordular"ı olduğu açıkça bildirilir. Ve 94. ayete göre, bu "ordular", başlarında bulunan "İblis"le birlikte "cehennem"e atılacaklardır. Bu sav ise "*İncil*"den alınma. *Matta İncili*'nin 25. bap ve 41. ayetinde şöyle denir: "Ey lanetliler, benim yanımdan; İblis ile onun meleklerine hazırlanmış olan ebedi ateşe gidin."

"İblis'in melekleri" deyimi yadırganabilir. Çünkü "melekler"in, "şeytan" ya da "şeytan yandaşı" yaratıklar olmayacakları düşünülebilir. Bu nedenle, "Kutsal" kitaplarda, "melek" sözcüğü, bu tür yaratıklar için pek kullanılmaz. Özellikle *Kur'an*'da "melek", her zaman "iyicil"dir ve "Tanrı'dan yana, Tanrı askeri"dir. "Şeytan"sa "kötücül"dür ve "Tanrı'nın karşısında" yer almıştır. Ayrıca, Kehf Suresi'nin 50. ayetinde, İblis'in, "cin"lerden olduğu bildirilir.

Ne var ki, aynı *Kur'an*'ın ayetleri, "İblis"i, başlangıçta "melekler" arasında da gösterir. Dahası, bu Kral Şeytanın, "meleklerin ileri gelenleri arasında yer almış biri" olduğunu düşündürür:

Kur'an'ın birçok suresinde, "Tanrı", şöyle konuşur:

> "Biz meleklere, 'Adem'e secde edin!' dediğimizde, hepsi secde etti. Ancak İblis secde etmedi."[366]

Bu "açıklama", Bakara Suresi'nde, Adem'in yaratılışına ilişkin, "Tanrı"nın "meleklerden görüş istediği" ve onlarla "tartıştığı" anlatılan ayetlerden hemen sonra yer alır. Öyle bir hava ve anlatım biçimiyle ki, "İblis'in o sırada, melekler arasında bulunduğu anlatılmak isteniyor" denebilir rahatlıkla. Bundan dolayıdır ki, birçok ünlü *Kur'an* yorumcusu, "İblis"in önce "melek" olduğu, sonra "Tanrı"ya karşı gelmesi yüzünden "cin"lerden sayıldığı görüşünü benimser.[367] Dahası, *Kur'an* yorumcuları içinde, "İblis"in, "Tanrı"ya karşı gelmeden önce, "mukarreb" (Tanrı'ya yakın, gözdesi) olan "melek"lerden olduğunu söyleyenler bile var.[368]

Eğer *Kur'an* ayetleri, Kral Şeytan İblis'i, "Adem yaratılsın mı yaratılmasın mı?" konusunun "görüşülüp tartışıldığı" toplulukta, "*En Yüce Kurul*" ("el Meleu'l-A'lâ") adı verilen "kurul"da bulunmuş gösteriyorsa, onun daha önce, "melek"lerden olduğunu söylüyor demektir. Çünkü, kimi ayetlerde, daha önce de değinildiği gibi, "cin"lerin, o "En Yüce Kurul"a "sokulmadıkları", sokulmaya yöneldiklerinde de, "ateş saçan, delip geçen" nesnelerle "taşlandıkları" açıkça anlatılıyor.[369] Bu anlatımlara göre, bir yaratık, "melek"lerin topluluklarına, "kurul"larına "sokulabilmişse", o yaratık "cin" değildir.

Bununla birlikte *Kur'an*dakı, "...İblis, cinlerdendi..." sözünün de bir anlamı olmalı: "Melek" ve "cin", temelde, "iyicil" ve "kötücül" ruhi yaratıklar düşünmekten kaynaklanıyor. "Cin"ler, "melek"lerin "kötü"leri olarak düşünülegelmiş. "İblis", kötücül olunca; "cin"lerden sayılmış. İblis, "kötücül" olmakla kalmıyor, bu türden olanların "baş"ı, Kralı sayılıyor. Kral Tanrı'nın "ordu"larındaki "melek"ler kendisi gibi "gök"lerde bulunurken, Kral Şeytan İblis'in "ordu"larındakiler "yer"de, dahası; "yerin altında" ve "cehennem"de düşünülür. Kral Şeytan "İblis", Adem'e secde etmeyince "sürülmüş" göklerdeki makamından. Hıristiyanlıkta, İblis'in kendine uyan meleklerle birlikte "sürüldüğü" inancı var. İblis, yandaşlarıyla birlikte yeryüzüne sürülmüş.[370] *Kur'an*'a da, İblis'in "kovulması"na ilişkin öykü, Hıristiyanlıktaki yapıtlardan yansımış olmalı. Fakat bu konuların, yani Kral Tanrı ve "ordu"larının karşısına Kral Şeytan İblis ve "ordu"larını çıkaran inançların, bunlara ilişkin anlatılanların kökü, çok daha eskilere dayanır: Burada hemen göze çarpan bir kaynak var:

Zerdüştçülük.

KRAL TANRI, KRAL ŞEYTAN İBLİS VE SAVAŞAN ORDULARININ ÇOK ÖNEMLİ KAYNAĞI: ZERDÜŞTÇÜLÜK

Bir dinler tarihçisi şunları yazar:

"*Persler,* Keyhusrev'in fütuhatından sonra, Babilonya bölgesinden sürülen *Yahudilerle karşılaşmışlar* ve onların memleketlerine dönmelerine izin vermişlerdir. *Bu sayede, bazı Yahudi görüşlerini, Zerdüştiliğin etkisiyle izah mümkün olmaktadır.* Ki, sonradan *Hıristiyan düşüncesi üzerinde etki yapmış olan bu görüşler şunlardır:*

"Tanrı'nın karşısına Şeytan'ı koyan ikicilik (düalizm); ***meleklere inanma;*** ölülerin ölmezliği ve sonradan dirilişleri."[371]

Bilindiği gibi, Zerdüşt; Zerdüştçülük dininin "Peygamber"idir. Tanrısıysa Ahura Mazda'dır. Bu dine, Tanrı'sının adından ötürü "Mazdacılık" (Mazdeizm) adı da verilir. Zerdüşt, Pehlevi dilindeki biçimidir. Yunanlılaşmış biçimiyse Zoroastres'tir. Daha başka biçimleri de vardır.[372]

Bu adla adlandırılan söz konusu "Peygamber", tarihte gerçekten yaşamış mıdır?

Tartışmalı. Tıpkı Musa gibi, Buda gibi, İsa gibi... Bu konuda değerlendirmelerine önem verilen ve görüşleri genellikle kabul edilen iki uzman araştırmacı ve incelemeciye göre, Zerdüşt, İÖ 660-583 yılları arasında yaşamıştır.[373] Bu tarih doğruysa ve *Tevrat*'ın anlattıklarına da kulak asılacak olursa, Yahudilerin "Babil'deki tutsaklıkları" ve sonra "kurtulup ülkelerine dönüşleri", Zerdüşt'ün yaşadığı zamana rastlamış kabul edilebilir. Böyle olunca da; "kimi Yahudi görüşlerini, Zerdüştçülüğün etkisiyle açıklamak", doğaldır. Ve doğaldır ki, nice "tasarım"lar,

düşünceler gibi; Kral Tanrı'nın karşısına Kral Şeytan'ı koyan düşünce de bu dinden yansımıştır Yahudiliğe. Ve dolayısıyla öbürlerine... Yani Hıristiyanlığa ve Müslümanlığa...

Zerdüşt diye birinin tarihte gerçekten yaşamış olup olmadığı, Musa'nın, İsa'nın yaşamış olup olmadıkları gibi "tartışmalı". Ama tıpkı; "Musa'nın, İsa'nın oldukları ileri sürülen ya da onların "din" ve "Şeriat"larını dile getirdikleri savunulan "kutsal kitaplar" gibi, Zerdüşt'ün de "kutsal kitap"ı var: *Avesta*. Bu "kutsal" kitabın çok önemli bir bölümü de şu adı taşıyor: ***Vendidad***. "***Şeytan'a karşı koyma*** (Şeytan'la ***savaş***)", ya da "***şeytan karşıtlığının Şeriatı***" (Şeytan'a karşı koymanın kuralları) anlamında.

Bu kitap çok önemli. Çünkü, Yahudiliğin de, Hıristiyanlığın da, İslam'ın da "amentü"sünün, yani temel inanç kurallarının ve kimi "Şeriat" kurallarının bu kitaptan alınma olduğu, açık seçik görülmekte: "Tanrı orduları"nı oluşturan "melekler", bu kitapta. Kral Şeytan İblis'in "orduları"nı oluşturan "cinler" ve benzerleri bu kitapta. Ölümden sonraki yaşam, "cennet" ve "cehennem" inancı bu kitapta. Dinsel "pislik"ler, "pislenme"ler nelerdir ve dinsel "temizlenme"ler nasıl olur; bu kitapta.[374]

Elimdeki, Fransızca çevirisinin Arapça çevirisidir. Eksiği yok. Ve oldukça kapsamlı.[375] Kapağında şöyle deniyor: "*Avesta*'yı oluşturan kitapların en önemlisi, ***Vendidad***."

Bu kitapta "iki güç" çarpışmakta: Kral Tanrı Ahura Mazda ile Kral Şeytan Ehrimen.

Bu iki Kralın da "ordular"ı bulunmakta. Sayısız sıradan "asker"leri, "erbaş"ları, "subay"ları, "komutan"ları var.

Kral Tanrı Ahura Mazda'nın "ordular"ında "en ileri gelen", yani en büyük "rütbe"li "komutan" altı "melek" bulunur. Bunlar, Kral Tanrı'ya doğrudan bağlıdırlar. Kralın "yardımcı"ları ve "Bakan"ları durumundadırlar. Kral tahtının (Arş'ın) önünde, "buyruk" alır ve yerine getirirler. Bunlar, şunlardır:

- "Vohu-Mano (Behmen)". "İyi düşünce" demek. "Yararlı Hayvanlar Bakanı"dır bu melek.
- "Asha-Vahisht (Erdibihişt)". "Güzel Erdem" demek. "Ateş Bakanı."
- "Şehriver." "Güzel Krallık" demek. "Madenler Bakanı."

• "Sipendarmidh (Spenta-Aramiti)." "İyi cömertlik" demek. "Yeryüzü Bakanı."

• "Haur-Vatat (Hurdâd)". "İyi sağlık" demek.

• "Amertat (Murdâd)." "Ölmezlik" (ya da iyi ölmezlik) demek.

Son iki "melek-bakan", birlikte, "su"larla "bitki"lere bakarlar. Ve bunların, *Kur'an*'a, değişik "işlev"de, "Harut-Marut" diye geçtikleri görülmekte.[376] Bunlar çıktıktan sonra kalan dört melekse, Yahudilikçe, Hıristiyanlıkça ve Müslümanlıkça da kabul edilen dört ünlü melekten başka değiller. Anlaşılan, bu melekleri önce Yahudiler alıp aşırmışlar.[377] Sonra da öteki iki din benimsemiş.

Yukarıdaki altı meleğe "ölümsüz kutsal kişilikler" denir. (Ameşas Spantas.)

Bunların dışında ve daha "aşağı rütbe"de olan "melek"ler pek çoktur Kral Tanrı'nın "ordular"ında. Tümüne "Yazata"lar ("Izid"ler) denir.[378]

Bunlar da "göksel olanlar" ve "yersel olanlar" olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Göksel olanların hepsinin başında en büyük "göksel yazata" sayılan Kral Tanrı Ahura Mazda bulunmakta.

"Yersel" olanlarsa Zerdüşt'ün yönetimindedirler. "Güneş"e, "Ay"a, "yıldız"lara, "hava"ya, "ateş"e ve "su"ya ilişkin işlerle ilgilenirler.

Aslında "***Güneş***", Kral Tanrı Ahura Mazda"yı simgeler. Ötekiler, bundan sonra gelirler.[379]

"Melekler" içinde, görevleri yalnızca "koruyuculuk" olanlar ("hafaza") da vardır. Çeşitli "işlev"ler üstlenmiş, "grup grup" melekler.[380]

Nitelikleri, görevleri ne olursa olsun, tüm "melek"ler, Kral Tanrı'nın "ordular"ında "savaşçı" olarak bulunurlar ve Kral Şeytan Ehrimen'in "ordular"ıyla "***savaştırlar***".

Kral Tanrı Ahura Mazda'nın "ordular"ında nasıl "rütbe"ler varsa, Kral Şeytan Ehrimen'inkinde de var. Ahura Mazda'nınkinde "en yüksek rütbeli" birer "Bakan" durumunda "altı melek" mi var? Ehrimen'inkinde de bunların karşılığı olan şeytanlar var.

Bu "yüksek, en yüksek rütbeli" şeytanların üçü, adlarını, Hinduların "tanrı"larının adlarından almaktalar: "İndra", "Serva" ve "Nasatia".[381]

Burada hemen belirtmek gerek ki, Hint ve İran inançlarında bir karşıtlık göze çarpar: Birinde "iyicil" diye inanılan "güç"lere öbüründe "kötücül" diye inanılır. Örneğin Zerdüştçülükte "iyicil" diye nitelenen "Asura"lar, Hindularda birer "kötücül şeytan"dırlar. Hinduların "iyicil" diye inandıkları "div"ler ("dev"ler), Zerdüştçülüğe göre "kötücül"dürler.[382] Dinler arasında zaman zaman rastlanır bu tür durumlara.[383]

Ehrimen'in orduları, "kötücül cin"lerden; "div" (dev), "dervec" (darvand), "peri"... adı verilen "kötücül" güçlerden oluşurlar. Ve "aşağı dünya"da, "cehennem"de yaşarlar, kralları Ehrimen'le birlikte. "Cehennemin kapısı"nda da bir "dağ" bulunmakta: "Arezûra" dağı[384] Buna karşılık, Kral Tanrı Ahura Mazda, "ordular"ıyla birlikte "yukarı"da, "gökler"dedir!

Ne var ki, Kral Şeytan Ehrimen, bulunduğu yerde kalmak istememekte, Kral Tanrı'nın yerine geçmek için yanıp tutuşmakta.

Kral Tanrı Ahura Mazda bunu bildiği için, sürekli "uyanık" bulunmakta. "Ordular"ını da "uyanık" tutmakta her an. Çünkü kesintisiz olarak "savaş" durumu yaşanmakta.

Burada, hemen *Kur'an*'dan bir ayeti anımsıyoruz: Fecr Suresi'nin 14. ayeti: "Senin Rabbin gözlem evindedir." Böyle deniyor. Kral Tanrı "gözlem evinde beklemekte", Kral Şeytan İblis ve "ordular"ı eliyle kotarılanları hemen görüp kendi "ordular"ına bildirmekte, gerekli "önlem"leri aldırtmakta. "Cin"ler, "kötü niyet"le, "vahiy çalma" amacıyla "gök"lere mi yöneldiler? Kral Tanrı hemen ***bildirir*** ordularındaki meleklere. Melekler de o kötücül cinlerin ardına düşüverir ve onların üzerine, "ateş saçan, delip geçen" nesneler yağdırırlar. *Kur'an* ayetleri bunları anlatıyor.[385] Daha önce de değinilmiş ve bu ayetlere yer verilmişti.[386]

Kral Tanrı Ahura Mazda ile Kral Şeytan Ehrimen arasındaki savaş da öyle. Savaşan güçlerden her iki kesim de "uyanık".

Zerdüştçülüğün "kutsal" kitaplarından *Vendidad*'a göre, Kral Tanrı Ahura Mazda'nın gerçekleştirdiği her "yaratış"a, Kral Şeytan Ehrimen bir "yaratış"la karşılık vermekte. Ahura Mazda hep iyileri, "yararlı" olanları yaratırken; Ehrimen de "kötü"leri, "kötülük"leri ve "zararlı"ları oluşturup ortaya koymakta.

Vendidad'a şunlar anlatılarak giriliyor:

"Ben Hürmüz'ün (Ahura Mazda'nın) yarattığı güzel ülkelerin ilki; Aras ırmağının suladığı İran'dır.

"Ölüm dolu Ehrimen'se, şu belayı yaratarak buna karşılık verdi: Divlerin (devlerin) yaptığı ırmak yılanı ve kış.

"...Ben Hürmüz'ün yarattığı güzel ülkelerin ikincisi, Sogd'luların yaşadıkları ırmak kıyısı kesimlerdir.

"Ölüm dolu Ehrimen'se şu belayı yaratarak buna karşılık verdi: Hayvancıkları ve bitkileri yok eden çekirge.

"Ben Hürmüz'ün yarattığı güzel ülkelerin üçüncüsü, Merv'dir. Çevresiyle korunaklı olan Merv.

"Ölüm dolu Ehrimen'se şu belayı yaratarak buna karşılık verdi: Olumsuzluk ve sapkınlık."[387]

Böyle sürüyor bölüm boyunca. Ahura Mazda hangi ülkeleri, yani kentleri yaratmış, Ehrimen neler yaratarak bunlara karşılık vermiş; "bir bir anlatılıyor"![388]

Daha sonraki bölümler "soru"lu, "yanıt"lı. Zerdüşt sorar; Hürmüz, yani Ahura Mazda karşılık verir.

İkinci bölümde, "iyilik"çi ve "adalet"çi bir mitolojik hükümdar olan Yima Khshaetra[389] dönemindeki "gelişme"ler anlatılmakta. Şöyle başlanmakta:

Zerdüşt, Hürmüz'e sordu:

"Hürmüz! Ey çok yararlı ruh! Ey tüm gövdeler dünyasını yaratan. Ey kutsal! Ben Zerdüşt'ten önce, sen Hürmüz'ün konuştuğu ilk insan kimdir? Kimdir o ki, sen ona Hürmüz dinini, Zerdüşt dinini öğrettin."

Hürmüz karşılık verdi:

"İyi insan Yima'dır o, ey Zerdüşt. 'İyi çoban' Yima. Ben Hürmüz'ün, sen Zerdüşt'ten önce konuştuğu, Hürmüz dinini, Zerdüşt dinini öğrettiği ilk kişi odur.

"Ey Zerdüşt! Hürmüz olarak ben ona dedim ki:

"Ey Vivanhat oğlu Yima! Benim şeriatımı (dinimi) öğrenmek ve gereğini üstlenmek (yaymak) ister misin?

"Yima buna şu karşılığı verdi ey Zerdüşt:

"'Ben bu göreve elverişli değilim daha. Şeriat dersini alamam, öğrenemem ve gereğini üstlenemem!'"[390]

Muhammed de, "ilk vahiy" sırasında, "vahiy meleği"ne buna benzer karşılık verdiğini bildirir. "Hadis"te, kendisine "oku!" dendiği ve kendisinin "okur değilim, okuyamam!" biçiminde karşılık verdiği anlatılır.[391] Bu anımsandığında Muhammed'in "ilk vahiy" numarasının kaynaklarından biri beliriyor.

"İyi insan" ve "iyi çoban" Yima, öneriyi geri çevirmiş görünür; ama yine bir görev alır Hürmüz'den:

Bölümde anlatılanlara göre: Hürmüz'ün "yarattıkları"nı "üretip çoğaltma", "koruma-kollama" ve "gerekli önlemleri alma" görevini üstlenir. Bu dönemde daha; ne "kışın amansız soğuğu", "ne yazın" sıcak rüzgârının amansız sıcağı, ne "hastalık" ve ne de "ölüm" var dünyada.

Hürmüz, Yima'ya bir "altın yüzük" bir de "altınla süslemeli kılıç" verir. Ve Yima, bunlarla tüm ülkeye egemen olur.

Ne var ki, her "üç yüz kış"ta bir, Hürmüz'ün "yaratıkları", öylesine çoğalırlar ki, hiçbir yere sığmaz olurlar. Her böyle oluşta, Hürmüz, "iyi çoban Yima"yı uyarıp önlem almasını buyurur. Yima "güney yönünde, Güneşin yolunda, nur (ışık) içinde, altın yüzüğünü ve altınla süslemeli kılıcını" kullanır. Bir yandan da "Yeryüzü Bakanı", "Sipendarmidh" (Spenta-Aramiti) adlı meleğe seslenir, ondan yardım etmesini ve "yeryüzünü genişletmesini" diler. Dilediği gibi olur: Daha önceki genişliğin "üçte bir"i eklenir yeryüzüne. Üç kez böyle olur ve yeryüzü genişletilir.

Aradan bir süre geçince; Hürmüz, Yima'ya bir kez daha "uyarı"da bulunur: Bu kez çok önemli bir "tehlike" var: "Öldürücü kışlar" gelecek, canlıları yok edecek ölçüde soğuklar olacak.

Hürmüz, Yima'ya bir "sığınak" ("var") yapmasını buyurur. Sığınağın ölçülerini verir. Hangi tür "seçme insan", "seçme hayvan" ve "seçme bitki" alıp buraya koyacağını açık-seçik bildirir. "İyi çoban" da söyleneni yerine getirir.[392]

Bu sığınak, "tufan"daki "Nuh'un gemisi"ne benzer bir "kurtarıcı" rolü oynamakta. Aradaki fark, "coğrafya" ve "iklim" farklarından ileri gelmekte yalnızca. "Nuh'un gemisi", azgın "su"lardan; "Yima'nın sığınağı"ysa azgın "soğuk"lardan "kurtarma" işlevinde...[393]

"Sığınak"ta, her tür gereksinimin karşılığında, "nur" (ışık) bile bulunduğu anlatılır. Buraya Hürmüz'ün "din"ini "sokan" ve yayma çabasında bulunan da bir "kuş"tur: "Karshiptar." "Ruhani Başkan" ise "Urvatatnara" adında bir insan.[394]

Gelin görün ki, bunlar olurken Kral Şeytan Ehrimen de boş durmaz. Yima'yı ortadan kaldırmaya yönelir. Mitolojiye göre, "şeytan"larından "Dahhâk", bir yolunu bulup o, "iyi çoban"ı öldürür. Bu "bela"nın başına gelmesinde "Yima"nın kendisinin de "suç"u vardır. Çünkü "başarılarına böbürlenmiştir".[395]

Sözü edilen "Yima", İran mitolojisinde ünlü bir hükümdar olan "Cemşid"dir.[396]

"Dahhâk" ise (Zohak), yine İran mitolojisinde ünlü, Asurlu bir komutandır. Ancak, ileri gelen bir "şeytan" sayılmıştır.

Yine mitolojiye göre "Dahhâk"ı da "tutsak" alıp "hapseden" ve dolayısıyla "İran"ı kurtaran biri çıkmıştır: "Feridun." "Cemşid"in torunlarından. "Dahhâk"ın o gün bugün, Demavend (Denbavend)[397] dağında "hapis"te bulunduğuna ve yanına gidenlere "büyü" öğrettiğine inanılır.[398] *Kur'an*'da, Bakara Suresi'nin 102. ayetinde, "büyü öğretmenleri" olarak sunulan "Harut-Marut" öyküsünün kaynaklarından birinin bu inanç olduğu düşünülür.[399]

"Dahhâk" eğer "şeytan"sa, nasıl "hapsedilmiş" olabilir?

"Şeytan"ın, "cin"in "hapsedilebileceği"; dahası, bunların "zincirlere vurulabilecekleri", *Kur'an*'da da anlatılır. Daha önce de değinilmişti: Sâd Suresi'nin 38. ayetinde "Ve demir halkalarla bağlı öteki şeytanlar" denmesi ve başka yerlerdeki birçok anlatım, *Kur'an*'ın da bu savda olduğunu açıkça dile getirir. Buharî ve Müslim'in *E's-Sahih*'lerinde de yer alan bir "hadis"e göre, "cin"lerden bir "ifrit"in, "namaz"ını bozmaya geldiğini anlatan Muhammed; bu "ifrit"i tutup "mescidin direklerinden birine bağlayacağı sırada, düşünüp bundan vazgeçtiğini" açıklar.[400] "Mucize"ler anlatılırken bu "hadis" üzerinde ayrıca durulacak.

Bu "ayet" ve "hadis"leri, İran mitolojisindeki ünlü şeytan "Dahhâk" ile birlikte anıp karşılaştırmakta yarar var. "Dahhâk"ın bir "şeytan" olduğu halde, "tutulup hapsedildiği"ne, "zincire vurulmuş olarak zindanda bulundurulduğu"na ilişkin mitolojideki inanç göz önünde tutularak değerlendirildiği zaman, Muhammed'in kaynağı açıklık kazanır. Yani "cin"i, "şeytan"ı "bağlama" inancını nereden aldığı ortaya çıkar.

Vendidad, Zerdüştlüğün bu önemli kitabı, yirmi iki bölümden oluşuyor. Hürmüz (Ahura Mazda) ve "ordular"ıyla, Ehrimen ve orduları arasındaki "savaş", bölümlerin kiminde doğrudan, kimindeyse dolaylı olarak anlatılır.

Vendidad'da, dinsel ölçülere göre "iyi" ve "kötü" sayılanların "ruh"larının öldükten sonra nerelere gideceklerine ilişkin de "açıklamalar" yer almakta:

"Tanrı-Şeytan Krallıklarında İyilerin ve Kötülerin Ruhları Nerelere Giderler?"

Dinsel ölçülere göre "iyi" sayılan kişilerin "ruh"ları "yüce"lere gider. "Güzel", "ışıklı" ve "mutluluk dolu" yerlere. Bir başka deyişle, "cennet"e. "Kötü" sayılan kişilerin "ruh"larıysa "aşağı dünya"ya gider. "Karanlık", "azaplı-işkenceli" yere. Bir başka deyişle, "cehennem"e...

Öteki "kutsal kitaplı" üç dinde olduğu gibi, Zerdüştçülükte de anlatılan bu.

Vendidad'da anlatıldığına göre, "iyi" kişilerin "ruh"ları gövdelerinden ayrıldıktan bir süre sonra "yüksek"lere çıkarlar. "Karşılayıcılar"ı da olur bunların. "Melekler"den karşılayıcıları. Bu "ruh"ları "gök melekleri" karşılar. Sıradan "melek"ler ("yazata"lar) yanında, ileri gelen melekler de bulunur karşılamada. Örneğin, "Yararlı Hayvanlar Bakanı" Behmen de bulunur. "İyi düşünce" demek olan Behmen (Vohu-Mano), "altından taht"ı üzerinde doğrulur ve şöyle seslenir: "Nasıl geldin, ölümlü dünyadan ölümsüz dünyaya hoş geldin ey iyi kişinin ruhu!". Bu ruh, Kral Tanrı Ahura Mazda'nın, ileri gelen (Bakan) altı meleğin önünden, bunların altından tahtlarının karşısından geçerek yücelerdeki "Firdevs Cenneti"ne varır.[401]

Muhammed de, buradan almış olacak ki, hemen hemen böyle anlatır: Örneğin Uhud "şehit"lerinden söz ederken şöyle demekte:

"Sizin kardeşleriniz Uhud'da öldürülünce, Allah onların ruhlarını yeşil kuşların içine yerleştirdi. Bu kuşlar cennet ırmaklarından, *cennet*'teki meyvelerden yiyerek uçarlar ve *Arş'ın (Tanrı'nın tahtının) gölgesinde altından kandiller üzerine* konarlar..."[402] Bu "hadis", Müslümanlarca "en sağlam" kabul edilen hadis kitaplarından biri olan, Ahmed İbn Hanbel'in *El Müsned*'inde yer alıyor.

Bir başka "hadis"inde de Muhammed'in şöyle dediği bildirilir:

"İnanır bir kimsenin ruhu, gövdesinden ayrıldığında, yücelerde iki melek onu karşılar. Ve gök halkı, o ruh için şöyle der: 'Dünya yönünden gelen temiz bir ruhtur bu. Allah'ın iyiliği (selam) sana ve senin değerlendirdiğin gövdene ey ruh!' Bu ruh, sonra güçlü ve Yüce Olan Allah'a götürülür..."[403]

Buna benzer "hadis"ler çok.[404]

Kur'an'da da "cennet ehli"nin, "selam size!" denerek karşılandığı anlatılır. Örneğin Zümer Suresi'nin 73. ayetinde şunlar anlatılmakta:

> "Rabblerine karşı gelmekten sakınanlar, topluca cennete götürülürler. Oraya varıp da cennetin kapıları açıldığında, bekçileri (melekler), şöyle der onlara: 'Selam size! Hoş geldiniz! Ölümsüzler olarak girin şimdi buraya!'"

Vendidad, "kötü" kişilerin "ruh"larının gidecekleri yerden de söz eder:

"Baştan başa karanlık olan aşağı dünyanın çukurları". "Kötücül cin"lerin, "şeytan"ların bulundukları "azap ülkesi". Yani "cehennem".[405] *Vendidad*'dan ve içerdiklerinden daha çok söz etmeye yerimiz elverişli değil. Ancak şunu bir daha belirtmekte yarar görüyorum: 'Tanrı ve şeytan krallıkları" üstüne, bilinen "kutsal kitaplar"da yer alan uydurmaları, kaynaklarıyla görüp iyi kavrayabilmek için Zerdüştçülüğü ve özellikle önemli kutsal kitaplarından *Vendidad*'ı gözden geçirmek şart. Anlatılanlar, çok iyi incelenmeli, karşılaştırmalar yapılmalı. Bu olmadıkça, Yahudiliğin, Hıristiyanlığın ve İslam'ın "amentü"sündeki "inanç öğeleri" ve bu öğelerin çok önemli bir kaynağı kavranamaz.

Bir de şunu yinelemek gerek: İyi bir inceleme ve karşılaştırma sonucu, Zerdüştçülükte de, öteki üç dinde de yer alan "vazgeçilmez inanç temelleri"nin başkaynağı, gözden kaçmıyor: "Güneş Kültü", "Ay Kültü" ve bunları da içeren "Sabiîlik". Çok büyük bir ırmaktır bu ana kaynak. En ilkel dönemlerin "ilkel inançlar"ını da taşıyıp getiren bir kaynak. Bu kaynak, çok eski çağlardan taşıyıp getirdiği "mikroplu inanç suları"nı, bilinen "kutsal kitaplar"a boşaltmıştır. Bunlar arasında *Tevrat* var, *İncil* var, *Kur'an* var.

Bunu bir de "ad"ların, "sözcük"lerin "dili"yle algılayalım:

TANRI-ŞEYTAN KRALLIKLARI İÇİN ANLATILANLAR, ADLARIN VE SÖZCÜKLERİN DİLİ

"Ahura Mazda": Anlamında "gök" anlamını bulanlar var.[406] Clement Muart ise, "Ahura Mazda"nın, *"Güneş Tanrısı"nın ta kendisi* olduğunu yazar.[407]

"Hürmüz" (Ahura Mazda): Romalıların etkisiyle "Hermes"ten alındığını ileri sürenler var.[408] "Gece"yle "gündüz"ü, "uyku"yla, "uyanıklık"ı, "ölüm"le "yaşam"ı meydana getiren iş ve davranışların, mitolojideki simgesi sayılır. Romalılar bu Tanrı'ya "*Merkür*" derler.[409]

"Mithra": Kutsal kitap *Vendidad*'da, bu Tanrı, "geniş tarım alanlarının efendisi" diye nitelenir ve bu "efendi"yi çağırarak işinde, uğraşında bulunan bir tarımcıdan övgüyle söz edilir.[410] Birçok inceleyici, bu arada Felicien Challaye, şu bilgiyi aktarmakta: "Hindulara ve İranlılara özgü bir Güneş Tanrısı olan Mitra ya da Mithra, ışık ve hak tanrısıdır."[411] Bir "Mihtra dini" vardı. Ve Hıristiyanlığın bu dinden çok şey aldığı saptanmıştır.*

"Zerdüşt": Cemil Sena, *Filozoflar Ansiklopedisi*'nde şöyle der: "... Bu adın aslı, Sanskritçedeki Zuryastara'dır ki, bu, '*güneş tapımı olan*' demektir."[412]

"Cemşid" (Yima): Zerdüştçülük inancında önemli bir ad. "Yima" adıyla da geçer. *Vendidad*'da, "Yima"dan nasıl söz edildiği yukarıda görülmüştü. "Cemşid", "Cem" ve "Şid" sözcüklerinden oluşuyor. "Cem", "ulu hükümdar" demek. "Şid"se "Pehlevi" dilinde "*ışık*" anlamındadır. Cemşid adlı efsane hükümdarı, *Güneş* oğlak burcuna girdiği zaman, kendisine bir taht kurulmasını buyurur; kendisi de, başına mücevherler ta-

* Bkz. Dr. Muhammed Cabir Abdul-Al El Hınî, *Fil Akaidi Ve'l-Edyan*, Mısır, 1971, s.250-251. Ayrıca bkz Felicien Challaye, *a.g.e.*, s.141-142 vd.

karak otururmuş. Ve *Güneş*, bu görkemli taht ve hükümdar üzerine doğarmış. Böyle inanıldığı için, söz konusu hükümdara "Cemşid" adı verilegelmiş.[413]

"Tichtrya": Ahura Mazda, Zerdüşt'e; ona sığınıp onun aracılığıyla dilekte bulunmasını öğütler.[414] *"Merkür"dür o.*[415] Ünlü doğubilimci Prof. Dr. Philip K. Hitti, onun, Nabatlılarda *"Güneş Tanrısı"* olduğunu belirtir ve adını da şu biçimiyle yazar: "Dusares" (=Du şara=Zuşşara). Hitti'nin anlattığına göre, Nabatlıların Tanrıları arasında önemli bir yeri olan bu *Güneş Tanrısı için dörtgen tapınak yapılmış* ve tapınılagelmiştir.[416] Tüm öteki "Güneş Tanrısı" tapınaklarında olduğu gibi...

Bu "yıldız", *Kur'an*'da "Necm (Yıldız) Suresi"nin 49. ayetinde "Şi'râ" diye geçer. Ve bu ayette, *Kur'an*'ın Tanrısı için, "O, Şi'râ'nın da efendisidir (Rabbi)" denir. *Kur'an* daki, söz konusu "yıldız"a ad olarak verilen "Şi'râ" sözcüğünün *Arapça olmadığı* kanıtlanmıştır.[417] Phlutarque, "Şi'râ" ile "Tichtriya" denen yıldızın aynı "yıldız" olduğunu yazar ve "Sirius" diye gösterir.[418] C. Schoy adlı doğubilimci de, *İslam Anisklopedisi*'nde bunu böyle belirtir.[419] Bilindiği gibi, "Sirius" adlı yıldız, "Büyükköpek" adı verilen takımyıldızı içinde bulunan en parlak yıldızdır.[420]

"Saoka": Hürmüz'ün öğüdüyle, Zerdüşt, "Saoka"ya da sığınır. "Saoka", *"Güneş Tanrısı"* Mithra'nın bir elçisi olarak ve "iyilik"ler için *"gökten inen"* bir iyicil melektir (iyicil cin).[421]

Zerdüşt, yine Hürmüz'ün öğüdüyle "güzel gök"e de sığınır.[422]

Ebu'r-Reyhani'l-Bîrûnî, Zerdüşt'ten önceki dönemden söz ederken; "Onlar, Zerdüşt'ten önceki zamanlarda, Güneş, Ay, gezegenler ve ilk unsurlara taparlardı"[423] der. Zerdüşt'ten sonra da bu "kült"ler, tapınma ve inançlarda çok etkin bir rol oynamışlardır.

Kur'an'daki Ad ve Sözcüklerden Bir Dizi

"Rahman": Tanrı'ya "Rahman" denir. *Arapça değildir.* Celaleddin E's-Süyûtî (1445-1505), *El Itkân* adlı ünlü ve önemli kitabında, "Rahman"ın Arapça olmadığını belirttikten sonra İbranice olduğuna ilişkin görüşler aktarır.[424] "Rahman", aslında *"Süryani"*cedir. Ve aslı Rahmono'dur. "Acı-

yan" anlamında.[425] D.B. Macdonald, *İslam Ansiklopedisi*'nde, "*Peygamberin* bu cümleyi (Bismi'r-*Rahman* cümlesini), *Güney Arabistan'dan aldığı sabit* gibi görülüyor" demekte.[426]

"Melekût": Süyûtî'nin "Arapça olmadığını" belirttiği sözcükler arasında. Birçoklarından aktardığı görüşlere göre, "melekût", *Nabatça'dır.*[427] Kimi Arapça sözcüklerdeyse bu sözcüğün "*Süryanice"* olduğu yazılıdır.[428] Anlamına gelince; "Krallık", "gök krallığı", "***Tanrı'nın Krallığı***" demektir.

"Melik": "Kral" demek. *Kur'an*'da geçen, ama Arapça olmayan sözcüklerden. Süryani dilindeki biçimi: "Melko". Bu sözcük de Kral anlamında.[429] Bundan, "melik" sözcüğünün Süryanice'den geldiği anlaşılıyor.

"Melek": Bu sözcük de Arapça değildir. Süryanice biçimi "melaho"dur. "Melek" ve "melaho" aynı anlamdalar.[430]

"İll": Arapça değildir. Nabatça olduğunu söyleyenler var. Süyûtî, bunu ve "Tanrı'nın adlarından olduğu"na ilişkin görüşü benimseyerek aktarır.[431] Kimi *Kur'an* yorumcuları da görüşlerini şöyle açıklarlar: "'İll' sözcüğü, İbranicedeki 'il' sözcüğünün Arapçalaştırılmışıdır. 'İl'se, 'Tanrı' demektir."[432]

"İl"="İyl"="El" (El wer): "Cebrail", "Mikail" (Cebrael, Mikael)... gibi adlardaki "il", ya da "iyl"= "el"dir. Arapça değildir. Ken'an'ca ve İbranice'dir. "Tanrı" adlarındandır ve Ken'an (Fenike) Tanrılarının "en önemlisi"nin adıdır. "Ugarit yazıtları"nda bu Tanrı'nın adı yer almakta ve "*Gök Tanrısı*" olarak tanıtıldığı görülmekte. Bu "erkek" Tanrı'ya, karısı "Asherah"la birlikte rastlanmakta.[433] Eski Şam (Dımeşk) hükümdarlarından ve *Tevrat*'ta da kendisinden söz edilen[434] bir hükümdarın adı, "Hazail"dir (Hazael). (İÖ yaklaşık 905 dolayları.) "Hazail", "İl (Tanrı) gördü" anlamındadır.[435] Yahudi peygamberlerinden birinin adının "Daniel" (Danyal) olduğunu biliyorsunuz. Bu adın anlamı da şu: "El (=İl=Tanrı) hükmetti."[436] Sonunda "il"="el" olan, yani Ken'anlıların bu adlı tanrılarıyla ilişkisi var gösterilen daha nice adlara rastlanır. "*El'in ('İl'in) kulu*", "El'in bağışı" anlamına gelen adlar da var.[437] "Kutsal kitaplar"ın "Tanrı"sını mayalayan "El=il", kaynaklandığı ilkellerin "mana"sıyla da eşdeğerde.

"Cebrail": Tevrat ve *İncil*'de de adı geçen[438] ünlü "melek". *Arapça değildir. "Tanrı'nın kulu"* anlamında.[439] Ne var ki, *bu ad, meleği,* başka "tanrı"yla değil; *Ken'anlıların ünlü tanrısı "El"le ('İl'le) ilişkili göstermekte!*

"Mikail" (=Mikael=Mişael): Tevrat'ın Daniel bölümünde: "Yahudi oğullarından" ileri gelen bir kişi (1:16) ve "Birinci Başkanlardan biri" (10:13, 21) olarak tanıtılır. *İncil*'deyse kendisine bağlı "melek"lerini toplayıp Kral Şeytan ve yandaşlarıyla "savaşır" gösterilir. "Ve Başmelek Mikael, İblis'e karşı çıkıp..." (Yahuda, 9), "gökte savaş oldu. Mikael ve melekleri, Ejder'le savaşmak için çıktılar. Ejder ve melekleri (kötücül cinler) ile savaştılar" gibi anlatımlar göze çarpar. (Vahiy, 12:7) Burada sözü edilen "Ejder" (Ejderha), bir masal canavarıdır. Zerdüştçülükten alındığı belli. Bu canavardan söz edilirken şöyle denir *İncil*'de: "Ve işte yedi başı, on boynuzu ve başları üzerinde yedi tacı olan büyük, kızıl bir ejder..." (Vahiy, 12:3.) İşte "Mikail", kral şeytan İblis'in yandaşı olan bu "canavar"la da savaşıyor! Ancak kimin adına? "*Tevrat*"ın, "*İncil*"in (dolayısıyla *Kur'an*'ın) Tanrı'sı adına" desek, sonundaki "el" (il) buna engel olmaz mı?!

Prof. Dr. Philip K. Hitti, "*Mikael"in, aslında, Ken'an (Fenike) Tanrılarından birinin adı olduğunu yazar.*[440]

Yahudilik'te, Hıristiyanlık'ta ve İslam'da önemli sayılan dört melekten yalnızca bu ikisi *Kur'an*'da geçer ve Muhammed bu iki meleği, "kendi Vezirleri" olarak niteler.[441]

"İblis": Kral şeytan. *Arapça değildir. Kur'an*'da da "Arapça olmayan" (a'cemî) sözcüklerin okunuş kuralına göre okunur.[442] Şeytanın "özel ad"ı olarak yer alır. Rumca olabileceğini söyleyenler var.[443] Bir kitapta şunlar yazılı: "İblis" adı, Yunanca diabolos sözcüğünden alınmıştır. Ve 'sahte', 'ithamcı', 'tahrif edici', 'iftiracı' demekir."[444]

"*Şeytan": Arapça değildir.* İbranice'deki "satan"[445] ya da "haşatan"[446] sözcüklerinden bozmadır. "Ulu Yahudi" Musa İbn Meymun (1135-1204), şunları yazmakta:

"'Satan' (şeytan), 'satah'tan gelmedir. 'Satah'sa, 'sakınma', 'bir yerden sakınarak, saparak geçme' anlamını dile getirir. 'Sen ondan sakın, yanından geçme, onun yanından, sap, öyle geç!' (*Tevrat,* Süleyman'ın Meselleri, 4:15) ayetinde de bu anlamda kullanılmıştır. Yani 'satan'

(şeytan) sözcüğünün kökünde, 'geçip gitme' anlamı var. 'Satan'a (şeytana), şunun için 'satan' denmiştir: "O, kuşkusuz kişiyi doğru yoldan alıp götürüyor, sapkınlığın yoluna düşürüyor."[447]

"Tâğût": Arapça değildir. "Sapkınlık" anlamında.[448] "Şeytan" için de söylenir.[449] *Süryanicedeki,* yine "sapkınlık" anlamına gelen "togyuto" sözcüğünden bozma.[450] Süyûtî'yse "tâğût"un "Habeşçe" olduğunu ve "kâhin" anlamına geldiğini yazar.[451] *Kur'an'*daysa "şeytan" anlamında kullanıldığı anlaşılıyor.[452]

*"Cibt" Arapça değildir. Kur'an'*da, "tâğût"la birlikte geçer.[453] Süyûtî, İbn Abbas'ın ve İkrime'nin, "Cibt, Habeşçe 'şeytan'ın adıdır" dediklerini aktarır.[454]

Yukarıdaki birkaç sözcükten de açıkça anlaşılıyor ki; Muhammed, "Tanrı"sını nasıl yabancı toplumlardan almışsa, "şeytan"larını da (şeytan anlamına gelen sözcükleri) oradan buradan toplamış! Bu sözcüklerin toplanabildiği yer ve ortamın özelliğini de unutmamak gerekir kuşkusuz. *Muhammed* bir de tutup bunları *"Arapça" diye Kur'an'a koymuş!*

"Adem": Şu "Adem baba"mız *Arapça değildir. Kur'an'*da, Arapça olmayan ("a'cemî) sözcüklere özgü kurallara göre okunur.[455] Bu ad, *Tevrat'*ta ve *İncil'*de de geçer.[456] *Süryanicedeki,* aynı anlama gelen "Odom" sözcüğünden bozma olsa gerek.[457]

"Havva": "Adem'in karısı. *Arapça değildir. Tevrat'*ın Tekvin bölümünde, 3. babının, 20. ayetinde şöyle dendiği görülür: "Ve Adem, karısının adını Havva koydu. Çünkü o. bütün *yaşayanların* anası oldu." *Tevrat'*ın bu anlatışına göre; Havva, "hayat" ya da "hayatı olan" anlamında. Yunanca "gençlik" demek olan "Hebe" de, kimi yazarlarca "Havva" niteliğinde gösterilir. Hitit Tanrıçası "Hepa" da öyle. Bu görüşü yansıtan bir mitoloji yazarının şöyle dediği görülmekte: "Hebe, Hitit yazıtlarında Hepa, Hepat ya da Hepatu diye adlandırılan büyük *Güneş Tanrıça* Arinna'nın Yunancalaştırılmış adı olsa gerek. Hitit yazıtlarında, bu Tanrıçaya, '*sedir ağaçlarının ülkesinde*' tapıldığı belirtilir. Sedir ağaçlarının ülkesi, Lübnan, Filistin'dir. Hepa=Hebe ise, *Tevrat'*ta ilk insanın, yani Adem'in eşi ve bütün insanların anası olarak gösterilen Havva'nın ta kendisidir..."[458] Bununla birlikte "Havva"nın, *Süryanicedeki,* aynı anlama gelen "Havo" olduğu söylenebilir.[459]

"Sıra": Çok önemli bir sözcüktür. "Yol" anlamında. *Arapça değildir.* Süyûtî bu sözcüğün "*Rumca*" olduğunu anlatır.[460] Arapça sözcüklerde de "*Yunanca*" olduğu açıkça yazılıdır.[461]

"*Salat*": "Namaz" ve "dua" anlamlarında kullanılır. *Arapça değildir.* A.J. Wensinck, "Salat sözcüğüne, görünüşe göre *Kur'an*'dan önceki eserlerde rastlanmaz" der.[462] Ama "*Kur'an*'dan önceki eserler"den neyi amaçladığını belirtmez. Bununla birlikte şunları da yazar:

> "Bu şekil imla... yalnızca *Arami* dilinde pek sık rastlanan 'ât' (veya öt) ile sonlanan sözcüklerin sonlarında görülmektedir. Bundan dolayı, 'zekât', 'salat' ve buna benzer sözcüklerin imlasında bir *Arami etkisinin* kendisini gösterdiği görüşü, gözden uzak tutulmamalıdır..." (Kimini Türkçeleştirdim-T.D.)[463]

Demek ki, yazarın burada üzerinde durduğu nokta, sözcüğün "imlası". Öyleyse "Salat sözcüğüne, görünüşe göre, *Kur'an*'dan önceki eserlerde rastlanmaz" tümcesinde bir çeviri yanlışı olsa gerek. Tümce şöyle olmalı: "Salat sözcüğüne, *bu imla biçimiyle, Kur'an*'dan önceki eserlerde rastlanmaz."

Yazar daha sonra şöyle der:

> "Aramice Selôtâ sözcüğünün türevli oluşu çok açıktır. Kökü olan 's-l', Arami dilinde 'katmak, bükmek ve germek' anlamına gelir. 'Selôtâ' bir mastardır... Çeşitli *Arami lehçelerinde, namaz* gibi, ayin şeklindeki dua anlamında da kullanılmıştır..." (Kimi sözcükler Türkçeleştirilmişir-T.D.)[464]

Aramilerle aynı dili paylaşan Süryanilerde de bir "*Slutho*" sözcüğü vardır ve bu sözcük de "*namaz*" anlamına gelir.[465]

Bu durumda, *Kur'an*'daki "namaz" ya da "ayin biçiminde dua" anlamına gelen "salat" sözcüğünün, "Arami", "Süryani" dilinden biraz değiştirilerek alındığı belli olmuyor mu?

Daha önce belirtilmişti ki, "Arami", "Süryani" toplumlarında, "Sabiîlik" dini geçerliydi. Ve "Sabiîlik"te de "namaz", "oruç" gibi "ibadet"ler vardı.[466]

"Savm": Bilindiği gibi, "oruç" demek. *Arapça değildir. Süryanice'deki,* aynı anlama gelen "savmo" sözcüğünden bozma olduğu anlaşılıyor.[467]

"Sicil": "Çeşitli belgelerin yer aldığı, yazıldığı kitap, dosya, kütük". *Arapça değildir.* Süyûtî'nin aktarmasına göre, İbn Abbas, bu sözcüğün "*Habeşçe*" olduğunu söylerken, başkaları da "Farisî" (Farsça) olduğunu ileri sürerler.[468]

"Kitap" (kitab): "İçinde yazı bulunan". Çoğulu "kütüp" (kütüb). "Sicil"le birlikte de kullanıldığı görülür *Kur'an*'da. Daha çok "kutsal yazı"ların bulunduğu "kitap" ve "kitaplar" anlatılır. *Arapça değildir.* "Kitab"ın, *Süryanicedeki,* aynı anlama gelen "ktobo" sözcüğünden bozma olduğu anlaşılıyor.[469]

"Esfâr": "Kitaplar", özellikle de "kutsal kitaplar" anlamında. *Arapça değildir.* Süyûtî'nin aktarmasına göre, kimi incelemeci bu sözcüğün, "*Süryanice*"; kimiyse, "*Nabatice*" olduğunu söyler.[470] Bu sözcüğün tekili "sifr"dir. *Süryanicede,* "kitapçık" (broşür) anlamına gelen "*sifro*" sözcüğünden bozmadır.[471]

"Fur'kan": Kur'an'da, "Musa ve Harun'a Fur'kan verildiği" bildirilir.[472] "*Kur'an*'ın fur'kan olarak indirildiği" açıklanır.[473] Buralarda "kutsal yazı"ların, "kutsal bildiri"lerin anlatılmak istendiği belli oluyor. "Fur'kan"ın, "fark", "tefrik" sözcükleriyle ilişkili gösterilmek istendiği, kimi Müslüman *Kur'an* yorumcularınca "iyi ile kötüyü ayırt edici, yanlış ve doğruyu seçmeye yarayan" anlamı verildiği, kimi doğubilimcilerin bile bu anlamı önemser gibi göründükleri görülmekte.[474] Ama gerçek olan şu: "Fur'kan" sözcüğü, "kurtuluş, esenlik" ("selamet") anlamındadır.[475] "*Kur'an*" ve öteki "kutsal bildiriler" için kullanıldığı yerlerde bile bu anlam var. *Süryanicedeki* "furkono" sözcüğü de aynı anlama (kurtuluş, esenlik anlamına) gelmekte. Demek ki, "fur'kan", *Arapça değildir.* "Furkono" sözcüğünden bozmadır.[476]

"Fur'kan"ın Süryanicedeki sözcük gibi, "kurtuluş, esenlik" anlamına geldiği, Enfâl Suresi'nin 41. ayetinde şöyle denmesinden de açıkça belli olmuyor mu?

> "Eğer Allah'a ve *iki (savaşçı) topluluğun karşılaştığı gün (Bedir Savaşında), kulumuza indirdiğimiz 'fur'kan'a (sağladığımız kurtuluşa, esenliğe*) inanıyorsanız, elde ettiğiniz ganimetin beşte birinin; Allah'ın, Peygamberin, onun yakınlarının, öksüzlerin, düşkünlerin ve yolcuların olduğunu kabul edin..."

"*Kur'an*": *Kur'an*'da, bu kitabın kapsamının "Arapça" olduğu sık sık bildirilir.[477] Oysa "*Kur'an*"ın kendi adı bile *Arapça değildir.*

Konunun uzmanlarından sayılagelen ünlü doğubilimci F. Buhl, "*Kur'an*" için, "Nereden geldiği ve ilk anlamı kuşkulu" diyor.[478] Bununla birlikte, Schwally, Wellhausen ve Horovitz gibi ciddi doğubilimci incelemecilerin, "*Kur'an*" sözcüğünde "okuma" ya da "okunan" anlamına gelen "keryani", "kiryani" sözcüğünü gördüklerini, o nedenle, bu sözcüğün "*Süryani*" ya da "*İbrani*" dillerinden alındığını söylemek gerektiğini belirttiklerini ve "*Kur'an*" sözcüğünün kökü olarak düşünülen "kara'a" sözcüğünün bile "***Arapça olmadığını ortaya koyduklarını***" yazıyor [479] "Kıraat" gibi, *Süryanicedeki* "kıryono" da, "okuma" anlamına gelir.[480] Ve dahası: Alak Suresi'nin "ilk vahiy" sayılan ayetlerindeki "ik'ra'" sözcüğü gibi, hemen hemen aynı biçimde kullanılan, *Süryanicedeki* "ik'ri" sözcüğü de "oku!" anlamına gelmekte.[481] Buna göre; şu bizim "*Peygamber Muhammed*", *Süryanilerden* [...] bir *Süryanice sözcükle başlamış "Peygamberliğe"!*

"Sure": Kur'an'ın bölümlerinden her biri. *Arapça değildir.* F. Buhl, "bu sözcüğün kökenini göstermek için yapılan denemelere karşın, nereden geldiğini bilmiyoruz" diyor. Ve, "Nöldeke, bu sözcüğün yeni-İbrani 'sûrâ' (sıra) olduğunu kabul etmek ister. Fakat 'satır' anlamında açıklansa bile, bu açıklama, sözcüğün ilk anlamına götürmez" biçimindeki görüşleriyle sürdürüyor konuyu. Bu arada, "Sure"nin, *Süryanicedeki* "surta" (yarısatır, yazı parçası) sözcüğünden türemiş olabileceğini düşünen bir "öneri"ye de yer veriyor. Ama, surelerdeki "Tanrısal bildiri"lerin "parça parça geldiği" yolundaki inanca dayamak koşuluyla böyle bir önerinin kabul edilebileceğini öne sürüyor.[482] Yani "Surelerdeki bildirilerin 'parça parça' geldikleri savı göz önünde tutulursa, "sure" sözcüğünün, Süryanicedeki 'yarısatır, yazı parçası' anlamına gelen 'surta' sözcüğünden türetildiği düşünülebilir" demek istiyor. Sonuç: "Sure" sözcüğü, "İbranice"den de, "Süryanice"den de gelmiş olabilir.

"Kırtas": "Papirüs", "parşömen" ve "paçavra"dan yapılan, "kutsal yazı"ların da yazılı bulunduğu nesne, "kâğıt" anlamında. Çoğulu "karatis". *Kur'an*'da "tekil" olarak da, çoğul olarak da geçer.[483] Süyûtî, bu

sözcüğün de *Arapça olmadığını* belirtir.[484] Konunun inceleyicilerinden Adolf Grohmann, *"Yunanca" olduğunu* ve İspanyolcaya "alcartaz", Portekizceye de "cartaz" biçiminde geçtiğini yazar.[485]

Kur'an'da, "kutsal kitap"ları, "kutsal bildiri"leri ve bunların yazılı bulunduğu nesneleri anlatan sözcüklerin ***Arapça olmaması,*** tümüne yakın bir çoğunluğun İbrani, Arami-Süryani ve kiminin Yunan, kiminin İran kökenli oluşu çok düşündürücüdür. Bu durum, hem kaynağı yansıtır, hem de, "Arap Muhammed"in, "Arap toplumu"na "Tanrı'dan bildiriler"i nasıl sunduğunu ortaya koyar.

"Cennet": Ölümden sonra kavuşulabileceği ileri sürülerek yutturulan uydurma yer. "Mutluluklar dünyası" diye sunulduğunu bilirsiniz. İleride, üzerinde genişçe durulacak. Sözcük, "bahçe" anlamında. *Arapça değildir. Süryanice* olabilir ve Süryanicedeki aynı anlama gelen "*gentho*" sözcüğünden bozma olduğu düşünülebilir.[486]

"Cennet"in, Muhammed Suresi'nin 15. ayetinde şöyle özetlendiği görülür:

> "Allah'a karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennet şöyledir: Orada *su ırmakları* var. Suyunun tadı ve kokusu bozuk değil. *Süt ırmakları* var. Tadı bozulmuş değil. *Şarap ırmakları* var. İçenlere (doyulmaz bir) tat verir. *Bal ırmakları var.* Süzme bal. Onlar için her türden meyveler de var ayrıca. Efendileri (Rabbleri) tarafından da bağışlanma. Bunlara kavuşanların durumu, ateşte sürekli kalacak olanların bağırsaklarını paramparça edecek türden kaynar su içirilenlerin durumu gibi sayılabilir mi?"

Bununla birlikte, Muhammed'in burada sunduğu, eski bir [...]. Benzeri *Tevrat*'ta da var. Hem de çeşitli bölümlerinde.[487] Örneğin Çıkış bölümünün 3. bap ve 8. ayetinde "Efendi" (Rabb), Yahudilere, "süt" ve "bal" akan (bunların ırmaklarının bulunduğu) ülkeyi söz verir. Bu ülkenin de "Ken'an" yöresi (Filistin) olduğunu açıklar. Bu yorelerde "süt" ve "bal" ırmakları bulunmadığını söylemeye gerek var mı?

"Adn"="Adin"="Eden": "Cennet"in adlarından ya da "kesim"lerinden. *Arapça değildir. Kur'an*'da hep, "Adn bahçeleri" ("cennâtu Adn") deyimi içinde yer alır.[488] *Tevrat*'ta da Adem'den söz edilirken şöyle denir: "Ve Rabb (efendi) Allah, doğuya doğru, *Aden*'de bir bahçe yaptı ve yaptığı adamı (Adem'i) oraya koydu."[489]

Demek ki, *Tevrat*'ta, "Aden", bir yer adı olarak geçmekte.

Celaleddin Süyûtî, İbn Abbas'ın, *Kur'an*'daki "Adn cennetleri"ne, "üzüm bağları" anlamını verdiğini ve "Adn" sözcüğü için "Süryanicedir" dediğini aktarır. Yine Süyûtî'nin aktarmasına göre, kimi *Kur'an* yorumcusu, bu sözcüğün "*Rumca*" olduğunu söyler.[490]

Ne var ki, "Adn" (Aden) sözcüğünün kökü, daha da eskiye dayanır; "Eski Babil" dilinde "bahçe" anlamına gelen bir "Edinu" sözcüğü var.[491] "Aden", bu sözcüğün biraz değişmiş biçimi olabilir.

"Firdevs": Cennetin adlarından, ya da kesimlerinden. *Arapça değildir.* "Bahçe, bostan" anlamında. Süyûtî'nin aktarmasına göre, Mücahid, bu sözcüğün, "*Rumca*" olduğunu ve "bostan" anlamına geldiğini, Sûddi'yse "Nabatça" olduğunu ve "üzüm bağı" anlamına geldiğini savunur.[492]

Gerçekte, "Firdevs" sözcüğü, eski Farsçadaki "*paradise*" sözcüğünün bozmasıdır. Prof. Dr. Philip K. Hitti'ye göre, "duvarlarla çevrili bahçe, bostan" anlamını içeren "*paradise*", *İbranice ve Yunanca* yoluyla *Aramilere* geçmiş ve dönüştüğü "Firdevs" biçimi de Aramice yoluyla gelmiştir.[493] Buna göre, "Arami", "Süryani" yoluyla *Kur'an*'a geçtiği söylenebilir. *Süryanicedeki "Firdeyso"* sözcüğü de, "bahçe" anlamındadır.[494]

Konuyu inceleyenlerden D.B. Macdonald, "Firdevs" sözcüğünde, *Avesta*'da yer alan kökündeki anlamın hiç değişmeden kalmış olmasını ilgi çekici buluyor.[495] Prof. Dr. Philip K. Hitti ise, "Firdevs" sözcüğünde iki aşama bulunduğunu, birinci aşamasında "duvarlarla çevrili bahçe, bostan" anlamını içerdiğini, "aslı"nın anlamının bu olduğunu, ama ikinci aşamasında "ileri gelen göksel güçler"in, (yani Tanrı ve saray erkânının) "bulundukları yer" anlamına gelmeye başladığını belirtir.[496]

Gerçekten de Muhammed'in, "Firdevs"ten söz ederken şunları söylediği bildirilir:

> "Tanrı'dan istediğiniz zaman, Firdevs'i isteyin. Çünkü cennetin ortasıdır o. En yüksek yeridir. Onun üstündeyse Rahman'ın (Kral Tanrı'nın) *Arş*'ı (sarayı, tahtı) bulunur. Cennetin ırmakları da oradan akar."[497]

"Firdevs, Rahman'ın makamının bulunduğu kesimdir. Irmakları ağaçları vardır."

> "...Firdevs'te olanlar, *Arş'ın* (Tanrı'nın tahtının) *gıcırtısını* işitirler.[498]

"Firdevs", ***Zerdüştçülükte de** Kral Tanrı'nın "makam"ının bulunduğu kesimdir.* Bu dinin "kutsal kitap"ı *Avesta*'ya, *Avesta*'nın en önemli bölümü olan Vendidad'a göre: *Kral Tanrı "Hürmüz"="Ahura Mazda", yardımcısı durumundaki "melek"leri ve öteki "saray erkânı"yla birlikte, "Firdevs"in görkemli yöresinde yer alıyor.*[499] Demek ki, kaynak; "Zerdüştçülük". "Firdevs" sözcüğünün "aslı"nın bu dinin "kutsal kitap"ında bulunuyor olması da bunu göstermez mi? "Firdevs", bu dinden, doğrudan da alınmış olabilir, dolaylı yoldan da...

Kur'an'da, "cennet"te giyileceği bildirilen giysiler de "Arapça olmayan" sözcüklerle anlatılır:

Cennettekilerin, birtakım kumaşlardan giysiler giyecekleri anlatılır: *"Sündüs"* olacak! "Sündüs", Süyûtî'nin aktarmasına göre "*Farsça*" ya da "Hint" dolaylarında (eskiden) kullanılan bir sözcük.[500] "İpekli türünden ince bir kumaş"ın adı. (Bir tür atlas) "*İstebrak*" olacak! "Farsça" bir sözcük.[501] "İpekli türünden kalın bir kumaş"ın adı. "*Harir*" giyecek cennettekiler.[502] "İpek, ipekli kumaş" anlamında, "Farsça" bir sözcük.[503]

Cennettekilerin "gümüş" ve "altın" "***bilezikler***" takacakları da bildirilir.[504] "Erkek, kadın herkes takacak"! "Erkek"lerin de "gümüş" ya da "altın" "bilezikler" takarak süslenir olmalarını düşünebiliyor musunuz? Belki siz yadırgarsınız ama, Muhammed düşünmüş "cennettekiler" için!

Ve cennettekiler, giysilerini giyip süslendikten, takacaklarını da taktıktan sonra "erike"lere oturacaklar.[505] *Kur'an*'da bu sözcük çoğul olarak ("erâik") kullanılır. Sözcük, Arapça değil, Süyûtî'nin aktarmasına göre "*Habeşçe*" bir çeşit "taht", özellikle de "Kral tahtı" anlamında bir sözcük.

Cennette "içileceği" bildirilen şeyler anlatılırken de daha çok "Arapça olmayan" sözcükler seçilmiş:

İçilecek şeylere "kâfûr" katılmış olacak![506] "Kâfûr": "Hindistan'da yetişen bir ağaçtan elde edilme, ak, sert kokulu bir madde."[507] Süyûtî'nin de aktardığı gibi, "*Farsça*" bir sözcük.[508]

İçilecek şeylere "*zencebil*" (zencefil) katılmış olacak.[509] "Zencebil", "Güzel kokulu bir bitki".[510] Celaleddin Süyûtî'nin aktardığı incelemeciler, bu sözcüğün "*Farsça*" olduğunda görüşbirliği etmekteler.[511]

İçilecek şeylere, "sonunda kokusu" duyulacak türden "*misk*" katılacak.[512] "Misk", "Özellikle Türkistan ve Tibet doaylarında bir tür ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde."[513] Farsçadaki kökü: "Müşk".[514] Süyûtî'nin aktarmasına göre de, "misk" sözcüğü "*Farsça*"dır.[515]

Anlaşılan "Cennet"te "içilecek şeyler" hep "kokulu" olacak!

Bir ayette anlatıldığına göre, cennetteki "pınar"lardan birinin adı, "Selsebil"dir.[516] Kimi *Kur'an* yorumcularının da ileri sürdüklerine göre, bu sözcük, Araplar arasında ilk kez "*Kur'an*'dan işitilerek" yayılmış.[517] "Selsebil"in "içimi kolay tatlı su" anlamında olduğu belirtilir.[518] Süyûtî, hangi dilden olduğunu belirtmese de, "*Arapça olmadığını*" aktarır.[519]

Kur'an'da, cennetteki (şarap türünden) içkilerin, kimi zaman "*ibrik*"lerle içileceği açıklanır.[520] "*İbrik*" de "*Farsça*'dır. Süyûtî de böyle aktarır.[521] "İbrik", bilindiği gibi, "su ve sulu şeyler koymaya yarayan kulplu ve emzikli kap"tır. Ve Türkçede de aynen kullanılır.

Cennette, erkeklere "huriler" verileceğinin bildirildiğini bilirsiniz. Bu cennet kızları, sık sık övülür *Kur'an*'da. Bir övülüşleri de şöyledir:

"Onlar, birer ***yakut*** ve ***mercan*** gibidirler."[522]

"Yakut": Bilindiği gibi "değerli bir taş". Süyûtî'nin aktardığına göre, incelemeciler, bu sözcüğün de "Farsça" olduğu konusunda görüşbirliğindedirler.[523]

"Mercan": "Çoğu kırmızı renkte, ince dal gibi, süs olarak kullanılan bir madde." Bu sözcüğün de "Arapça olmadığı"nı aktarır Celaleddin Süyûtî.[524]

Cennet kızları, bir de "inci"lere benzetilirler. Aynı benzetme, cennette erkeklerin "hizmetlerinde" bulunsunlar diye verileceği bildirilen "oğlanlar" için de yer alır.[525]

Görülüyor ki, "cennet"te neler bulunacağı anlatılırken, sözler, "Arapça olmayan", özellikle de "Farsça" olduğu görülen sözcüklerle örülüp donatılmış bulunuyor. "Cennet" düşüncesinin nereden geldiğini oldukça ortaya koyan bir durumdur bu.

"Cehennem": Arapça değildir. Halim Sabit Şibay, *İslam Ansiklopedisi*'nin "cehennem" maddesinde şöyle der: "Ahirette, azap yerinin adı. *İbranice* 'gehinnom'dan (gihinnam) geldiği söylenmektedir."[526] Şunu ekliyor: "Kimi doğubilimciler, bunun, Kudüs'ün yanında *eski çağlarda Moloch adına yapılan kurbanların yakıldığı kuyunun adından (Hinnom Vadisi) alındığı görüşündedirler.* Cihinnam, eski metinlerde bir kelimesine sıfat olarak, '*çok derin*' manasında kullanılmaktadır."[527] Hayrullah Örs ise *Musa ve Yahudilik* adlı önemli yapıtında, şunları yazmakta: "Kötülerin gittikleri azap yerinin adı, 'Hinnom oğulları vadisi' anlamına gelen '*Ge bna hinnom*' iken, sonraları '*Gehenna*' olmuştur. "*Gehenna*' olmuştur. '*Ge bna hinnom*', *Ken'ânilerin (Tanrı) Ba'l'e, kurban edilen çocukları yaktıkları bir vadinin adıydı.*"[528]

"Asıl Tanrı"yı, dahası: "Tek Tanrı"yı, "Ba'l" simgeliyordu. Bu "Tanrı"yla ilgili daha önceki açıklamalarda da belirtilmişti bu. Ancak, *Tevrat*'ın çeşitli bölümlerinde belirtildiğine göre; çocukların "kurban" edildikleri "Tanrı"nın adı: "Moloch" (Molech) idi.[529] Prof. Dr. Philip K. Hitti, bu "Tanrı"nın, eski Ken'an (Fenike) kentlerinden "Sur" kentinde bir "Kent Tanrısı" olduğunu düşünüyor.[530] Ama çocuk kurbanları bu "Tanrı" adına da sunulsa, asıl düşünülen "Tanrı"; "Asıl Tanrı'ydı, "Ba'l"di. Ben bu görüşteyim.

Çocukların kurban olarak sunuldukları "gehinnom" ya da "gehenna" deresine gelince:

"Kurban"ların "Tanrı'ya bir "dere"de, bir "çukur"da, "kutsal sayılan" bir "kuyu"nun yanında sunulmaları eski ve epeyce yaygın bir gelenekti. Araştırmalar gösterir ki, "*Zemzem Kuyusu*" da bu türden bir kuyuydu.[531]

Sunulan kurbanların sonradan aynı yerde yakılmaları da eski bir gelenek olduğuna göre, sözü edilen "gehinnom" ya da "gehenna" adlı çukurun "ateş çukuru" diye düşünülmesi ve bunun "cehennem" düşüncesine kaynak olması doğaldır.

Burada "dehşet"le görülen o ki, bir "kurban çukuru"ndan, var olmayan ***bir "cehennem"*** uydurulup konmuş ortaya. Uydurma "Tanrı Krallığı" adına, sahte umut kaynağı uydurma "cennet" yanında, insanları bir de "korkutarak" işler "tezgâhlamak" için... Ve çağlar boyu inandırılan milyarlarca "insanı kurban etmek" için. Buna ne denir, adını sen koy; ama, "utanıyorum senden" ey "insanoğlu"! "İnanan"ından da, "inandıran'ından da!!!

Kur'an'da, "cehennem" anlatılırken kullanılan sözler de, "Arapça olmayan" sözcüklerle donatılıp özellikleştirilmiş bulunmakta.[532] "Farsça" olan var yine.[533] Dahası, kimi incelemecilerin "Türkçe" saydığı ve "pis kokan soğuk su" anlamına geldiği söylenen "gassak"[534] sözcüğü bile var içlerinde. Geçelim:

"Tanrı Krallığı"nı anlatan *"Arş"*, "Kürsî", "melik", "melek", "Cebrail", "Mikail", "melekût" (Tanrı Krallığı)... gibi sözcüklerin, ayrıca "karşıgüç"ü oluşturan "İblis", "şeytan", "cibt", "tâğût" gibi sözcüklerin *Kur'an*'da yer aldıkları halde "Arapça olmadıkları"na, çoğunun "İbrani", "Arami-Süryani", kiminin "Nabat", kiminin "Habeş", kiminin "Yunan" çevrelerinden alınma sözcükler olduğuna "dikkat" çekilmişti. "Tanrı" ve "şeytan" krallıklarında önemli yerleri olan ve değişik konuları içeren başka sözcüklerden de örnekler sıralandı ve bunların da *Kur'an*'da geçen önemli sözcükler oldukları halde "Arapça olmadıkları" belirtildi. Bu konularda, gerçeği bir de "sözcüklerin dili"nden öğrenmek isteyen herkes, yeterince durup düşünmek zorunda bunlar üzerinde.

Şimdi, *Kur'an*'ın "Tanrı"sını ve "nitelikleri"ni anlatan sözcüklerden birkaçına göz atalım:

"Allah": Bu sözcük, İslam öncesi Araplarda da vardı.[535] Bunu, *Kur'an*'ın kendisi de belirtir.[536]

Bilindiği gibi Arapça'da, *katıksız Arapça* olmayan bir "*ilah*" sözcüğü var. "Allah" sözcüğü bu sözcükten değişerek oluşmuş olabilir. Bu görüşün savunucuları var.[537]

Bir de "Arami-Süryani" dilinde bir sözcükle karşılaşılmakta: "Alaha" (Aloho).[538] Aynı anlamda.

"Allah" sözcüğü, bu sözcüğün de değişmiş biçimi olabilir. Çok daha haklı olarak bu görüş de savunulur.[539]

Arap mitolojisini yazanlardan Dr. Muhammed Abdulmuid Han'ın aktarmasına göre *Arami* dilinde, "*Elah*" biçiminde ve "Tanrı" anlamına gelen bir sözcüğe rastlanmıştır.[540] Yine bu yazar aktarır ki, eski "Nabati" yazıtlarında da "Hallah" biçiminde bir sözcük görülmekte. "Tanrı'nın özel adı" gibi kullanılmış bulunmakta.[541] "Allah", sözcüğünün bu sözcüklerden alınmamış olmasını düşünmek kolay mı?

Prof. Dr. Philip K. Hitti'nin de, "Allah"la ilgili şunları yazdığını görüyoruz:

"Bu ad, hayli eskidir. Bu sözcüğe, Güney Arabistan Arapçasındaki kitabelerde rastlanır. Örneğin, el Ula'da bulunan bir Ma'in kitabesinde ve Sebe'den kalma bir başka kitabede olduğu gibi. Fakat İÖ 5. yüzyıldan kalma Lihyâni kitabelerde 'HLH' biçiminde, pek bolca görülmektedir. *Bu tanrıyı, gerçekte Suriye'den elde etmiş olan Lihyan, Arabistan'da, bu tanrıya ibadetin ilk merkezini oluşturuyordu.* Bu ad, Safa kitabelerinde, İslam'dan beş yüzyıl kadar önce, *Hallah* biçiminde geçmektedir. Aynı biçimde, Suriye'nin Ummu'l-Cibâl kesiminde bulunmuş, 6. yüzyıla dayandırılan İslam öncesi bir başka Hıristiyan Arap kitabesinde de görülmektedir..."[542]

Wellhausen de, "Allah sözcüğüne, kitabelerde sık sık rastlarız" diyor.[543]

Açıkça görülüyor ki, *Kur'an*'ın "Allah"ı da *Arapça değil.* "Arap"lara, "Nabati", "Arami-Süryani" çevrelerinden gelip girmiş bulunmakta.

"Allah sözcüğüne, kitabelerde sık sık rastlanır" dendikten sonra şu özetin eklendiğini görüyoruz:

"Miladi 6. ve 7. yüzyıllarda O, bütün putların başını yemiştir. İşleri ciddileştiğinde, büyük tehlike ve yokluk anlarında putataparlar daima, Allah'a yönelirlerdi. Herhangi bir puta değil. Putataparlar için de Allah, Tanrılığın asıl sahibiydi. Muhammed'e gereken, sadece, onların, putları, Allah'ın Allahlığına ortak etmeleriyle savaşmaktı."[544]

Bence onun bu "savaş"ı bile, birtakım işleri kotarmaya yönelikti. Sonrakiler tarafından da amaçlı olarak abartılagelmiştir.

"Melik": Bu sözcüğün "Kral "demek olduğu ve "Arapça olmadığı" yukarıda geçti. "Süryanice"sinin "Melko" olduğu da belirtilmişti.[545]

İşte bu sözcük, *Kur'an*'da, tam bu biçimi ve bu anlamıyla *beş yerde* "Tanrı" için kullanılıyor. Yani "Tanrı"ya "***Kral***" deniyor.[546] Beş kez. Birkaç yerde de yine "Tanrı" için "Kral" anlamına gelecek nitelikte başka biçimlerinin kullanıldığı görülüyor.[547]

Haşr Suresi'nin 23. ve Cum'a Suresi'nin 1. ayetlerinde, "Tanrı"nın "sıfat"ına "Melik" sıfatıyla başlanmakta.

"Kuddûs": Yukarıda gösterilen ayetlerde, ikinci olarak da "Kuddûs" deniyor "Tanrı"ya. Bu sözcük, "çok kutsal" anlamını içermekte. Bu sözcük de *Arapça değildir. Süryani* dilinde, din "Aziz"ine, "ermiş kişi"ye "*kadiso*" (sanctus) denir.[548] Hıristiyanlıktaki "Baba-Oğul-Ruhu'l-Kudüs) üçlüsünde yer alan "Ruhu'l-Kudüs"ü anımsayın. Oradaki "kutsal ruh"un (Tanrı'nın soluğunun), Muhammed eliyle "Kuddûs" yapıldığını ve "Tanrı"sına bir "sıfat" olarak verildiğini niçin düşünmeyelim?

"*Cebbâr*": "Zorba" anlamında. Haşr Suresi'nin 23. ayetinde, "Tanrı"nın bir de "Cebbâr", yani "***zorba***" olduğu bildirilir. *Kur'an*'da bu sözcük, hep "zorba" anlamında kullanılmıştır.[549] Örneğin Kaf Suresi'nin 45. ayetinde, Muhammed'e: "...Sen onların üzerinde bir cebbar (zorba) değilsin..." denir. Gerçekteyse Muhammed'in yaşamını ve herkesi "cihat" yoluyla savaşarak "Müslüman etme çabası"nı düşünürsek, "Pekâlâ zorbaydı!" diyebiliriz. Tanrı'sına "zorba" dedikten sonra; doğaldır kendisinin de öyle olması.

"Cebbar" sözcüğü de *Arapça değildir:* İbranicedeki "geburah"dan gelmiş olabilir. "Geburah", "güç=kudret" anlamındadır. Ve bu, İslam tasavvufuna da "Tanrı'nın gücü" anlamında, "ceberût" biçiminde geçmiştir.[550]

Tevfik Fikret de (1867-1915), ünlü "Tarih-i Kadîm" adlı şiirindeki;

"Sahib-i kâinat olan ceberût"

dizesinde "ceberut"u "Tanrı'nın gücü, zorbalığı" anlamında kullanmıştır.

Bu dizenin biraz üstünden, biraz da altından alalım; A. Kadir'in Türkçesiyle okuyalım:

"Çok sürmez, köhne kitap (*Kur'an* ve öncekiler),
fikri gömen sayfaların,
bugün olmazsa yarın yırtılacak.
Ama kim yapacak dersin bu işi?
Bu öyle büyük, öyle kocaman bir devrim ki,
hangi güç kalkar, ben yaparım, der?
Yerlerin ve göklerin sahibi mi?
Tamam, işte oldu şimdi!
Yeri göğü elinde tutan, o kibirli,
O somurtkan ve dokunulmaz!
Bütün kavgalar onun yüzünden değil mi?"[551]

O "köhne kitap", bütün gücüyle, bütün "dehşet"iyle sürüyor yazık ki!..

"*Vedûd*": "Seven-sevilen" anlamında. *Kur'an*'da "Tanrı" böyle de nitelenir. İki kez.[552]

Bu sözcük de *Arapça kökenli değildir.* Eski çağlardaki bir "Tanrı"nın adı yansır bu sözcükle:

Arapların İslam'dan önce tapındıkları, adı *Kur'an*'da da yer alan "Vedd" adlı bir "Tanrı"ları vardı.[553] Araplar, öteki "Tanrı"ları gibi bunu da başka toplumlardan almışlar, ileri sürüldüğüne göre, Nuh döneminden, İslam'a değin tapınagelmişlerdi.[554] "Nuh" uydurmasını bir yana bırakırsak, bu "Tanrı"ya Arapların uzun süre tapınageldiklerini gerçek saymamak için bir neden yok. "Sevgi Tanrısı"ydı "Ved". Eros gibi.[555]

İşte bu "Tanrı" da, adını daha önceki sözcüklerden almış bulunmakta:

İbranice'de "Devd=Dod" diye bir sözcük var. "Ved"deki "vav" harfi yer değiştirmiş. Bu harf, İbranicedekinde "başta" değil; ortada yer alıyor. Ve "Devd=Dod" sözcüğü de, "sevgi" anlamı içeriyor. Dahası, *"Sevgili"* anlamında.[556] Yani, *Kur'an*'ın "Tanrı"sının "sıfat"larından olan "Vedûd"un anlamını içermekte.

Bir de "sevgi ağacı" anlamına gelen bir "*Babil"li* sözcük var: "Dndaim" ya da "Du-Du".[557]

Ve eski Babil'in "Yüce Tanrı"sı "Marduk"un da, "Du-Du" sanıyla anıldığı belirtilir.[558]

Aramilerin "Ulu Tanrı"sının adının da "Eded" (Addu=Hadad) olması, burada anılmaya değer. "Eded", "yağmur ve gök gürültüsü" Tanrısıydı. Tüm "Ulu Tanrı"lar gibi o da "iki yönlü"ydü; "yağmur" göndererek "yararlı" ve "sel" göndererek "zararlı" olduğuna inanılırdı. Bununla birlikte, özellikle Suriye tarımcılarının "sevgilisi" sayılmaktaydı. Ona olan tapınma, ***Güneş'e tapınmayla*** iç içeydi.[559] Fenikelilerin "göklerin efendisi" diye nitelenen ünlü "Tanrı"sı "Ba'l", bir yönüyle *korku,* öbür yönüyle *umut* kaynağı görülen bir "sevgili" Tanrı'nın Aramilerdeki karşılığıydı.[560]

Kur'an'ın "Tanrı"sını da, bunlar göz önünde tutularak değerlendirmek gerek: Bu Tanrı, bir yandan "***zorba***" bir "Kral" diye tanıtılıyor, öbür yandan "seven, sevilen"; kısacası, "Sevgili" diye niteleniyorsa durup düşünmek gerek üzerinde. Alındığı kaynaklardaki "Tanrı"ların "nitelik"leri, "iki yönlü" oluşları gözden kaçırılmadan...

"Kayyûm": "Hiç yitmeyen, uyumayan bir bekçi" anlamı verilir.[561] "Tanrı"nın, *Kur'an*'daki en önemli sayılan "ad" ve "sıfat"larından.[562] *Arapça değildir.*

Celaleddin Süyûtî, bu sözcüğün "*Süryanice*" olduğunu ve "uyumayan" anlamına geldiğini aktarır.[563]

Arapça olmayan, "Arami-Süryani" ya da "İbrani" (Yahudi) çevrelerinden alınma sözcüklerle "Tanrı ad ve sıfatları", yalnızca bunlar değil kuşkusuz. Ama bu birkaç örnek bile, Muhammed'in "Tanrı"sının, "sıfat"larıyla birlikte nereden, nerelerden gelme olduğunu göstermeye yeter.

Kur'an'daki "Tanrı'nın ad ve sıfatları", *Tevrat*'ta ve *İncil*'de sunulanlardan farklı değiller gerçekte. Tümününki de, daha öncekilerden... Yeterli bir inceleme ve karşılaştırmada bu açıkça görülür.

"Tanrı ad ve sıfatları"ndan her biri, "Putataparlar"ın, "Tanrı"larından birine karşılıktır.

Üç "kutsal kitap"taki "melek"lerden her birinin, yine "Putataparlar"ın "Tanrı"larından birinin karşılığı olduğu gibi.

Bu durum, bir gerçeği, tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor: Söz konusu kopyacı "kutsal kitaplar", ileri sürüldüğünün tersine, "Tektanrıcı" değil; "Çoktanrıcı"dırlar. Varlıkları için "asıllarını inkâr etme" çabasında olsalar da...

Başka türlü olsalardı, insanlık için durum çok mu değişik olacaktı?

Elbette ki, hayır.

Ben burada, sürdürülegelen bir yalanın, altını çizmiş oluyorum yalnızca. Yineleyerek de olsa...

"Başka türlü olsalardı" diyorum. Olamazdı ki, zaten. Yani bu kitapların sundukları "Tanrı", gerçekte "Tek" olamazdı. Çünkü, iki şey var ortada: Korku ve umut. Daha önce de üzerinde durulduğu gibi, bunun ikisi de sömürü konusudur ve hiçbirinden vazgeçilemez.

Böyle olunca da, "görünmez güç"lerin, birden çok olması; hangi ad ve nitelik alırlarsa alsınlar iki karşıt çizgide yer almaları şart:

İster "birden çok Tanrı" öne sürersiniz. Kimine "şu Tanrı", kimine "bu Tanrı" dersiniz.

İster "ikici" olur, birbirine "karşıt" iki "Tanrı" gösterirsiniz. Bunlardan birine "şer"li, öbürüne "hayır"lı işler yüklersiniz. Buna göre sıralanan güçler de uydurursunuz: "İyicil"ler, "kötücül"ler, "melek"ler, "şeytan"lar gibi... Başlarına "amir"ler, "komutan"lar da korsunuz bunların.

Ama yaratıp yutturma yolunda olduğunuz "Tanrı"lar "iki" de olsa, "ikiden çok" da olsa, "en tepe"ye bir "güç" yerleştirmeniz gerekir. Toplayıcı olmak, kitleleri istenen yöne yönlendirmek için vazgeçemeyeceğiniz bir koşuldur bu. "Tepe"de öyle bir "görünmez güç" olmalı ki, "tüm güçleri kuşatmalı". "Kuşatıcı" olması için de "iki yönlü" olmalı. Bir yönüyle, "korku", öbür yönüyle "umut" vermeli. Yeri geldiğinde, herkese "dur!" ya da "yürü!" diyebilmeli.

"İkici" dinlerde de, "çoktanrıcı" dinlerde de bu görülür.[564] Daha "ilkel"lerinde bile.[565]

Ya da ister "tüm tanrılar"a: "Hayır!" der, yalnızca "bir Tanrı" benimsemiş görünürsünüz. Öyle sunarsınız.

Ne var ki, vazgeçilemez bir koşul var önünüzde: Yaratıp "Tektanrı" diye yutturmaya çabaladığınız bu "Tanrı"ya öyle "ad"lar, öyle "sıfat"lar vermelisiniz ki, her biri, bir "Tanrı"ya "bedel" olsun ve "iki grup"ta sıralansınlar: Bir kesimi, "korku", öbür kesimi "umut" versin. Yahudilikte, Hıristiyanlıkta ve Müslümanlıkta olduğu gibi... Birincisinde ve üçüncüsünde özellikle...

"Tanrı"ya verdiğiniz "karşıt nitelikler" de yetmeyebilir. O zaman; "melek"ler, "cin"ler, "şeytan"lar uydurursunuz, sorun kalmaz. Böylece oluşturmak istediğiniz "krallığı" kurup tamamlamış olursunuz.

Üç "kitaplı" dinde olan, budur işte.

Yukarıdaki seçeneklerden hangisi olursa olsun; "fark" görünüştedir. Yalnızca "görünüş"te... "Yutturmadaki yöntem farkı"dır yalnızca.

KRAL TANRI'NIN KORUSU

Buharî ve Müslim'in birlikte alıp *E's-Sahih*'lerine koydukları bir "hadis"te Muhammed şöyle der:

> "...Bilip unutmamalısınız ki, *her **Kralın bir korusu olur.** Yine bilip unutmamalısınız ki, Allah'ın korusu da **'haram'**larıdır...*"[566]

'Koru"nun, "hadis"teki karşılığı "himâ" sözcüğüdür. Bu sözcüğü, Ahmed Naim de, dilimize "koru" diye çevirmiştir.[567]

"Koru", Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde şöyle anlatılır:

"Küçük orman. *Bazı köşklerin, güzel koruları olur.*"

Demek oluyor ki, Muhammed, "Tanrı"sına şunu dedirtiyor:

"Mademki, ben de bir Kralım ve mademki, her Kralın bir korusu olur köşkünün çevresinde; öyleyse benim de korum olmalı. Benim de var. Benimki, yasaklarımdır."

"Koru" sözcüğünün hadisteki karşılığı olan "himâ", önemli bir sözcüktür: Ankara Üniversitesi'ne bağlı İlahiyat Fakültesi'nin "dinci" bilinen öğretim üyelerinden biri, bir "çeviri"sindeki "not"una şu alıntıyı koymak zorunda kalmış görünür:

> "'Himâ', Sami dillerinde ortak olan 'hmy' (korumak, esirgemek) kökünden geliyor. 'Kutlu bölge': Temenos, 'buss' veya 'beyt'in eski ve asıl şeklidir. Göçebe, ilahına ancak son çağlarda bir 'ev' yapmıştır. Wellhausen'e (s.212) göre: *Cinler de, ilahlar da tapınaklarda otururlardı. Önceleri birinciler, sonraları ikinciler. **'Himâ'** tekin değildir, yani genel olarak **kutludur ve korku** ile **çevrilidir.** Sonra ise, **belli bir ilaha ait ibadet yeri** olmuştur. Ağaçlar, mağaralar, pınarlar; cinlerin barınaklarıdır. Daha sonra da bizzat birer **ilah** olmuşlardır.*

"'Himâ', ilahlara ait bir bölgedir ve oradan insanların faydalanması yasaktır. Ağaç kesilemez, av avlanamaz. Hima tabudur."[568]

Biliyorsunuz: "Tabu" sözcüğü, Polinezyaca tapu=yasak'tan gelir. Ve "Dinamizm, ***mana*** inancıyla sıkı bir bağlantısı var" tabunun. "Tabu, çeşitli kaçınmaları, yasakları içine alır. İlkel dünya görüşünde günlük sayılmayan, alışılmışın dışında kabul edilen her şey, doğaüstü güçle dolu ve *tehlikeli* sayıldığı için tabu olarak kabul edilir ve bunlardan kaçınılır."[569]

Demek ki, işin kökü, "ilkel"lerden "ilkellerin inancı"ndan gelmekte.

Emile Durkheim (1858-1917), Hüseyin Cahit Yalçın'ın, *Din Hayatının İptidai Şekilleri* adıyla dilimize çevirdiği (iki cilt) önemli yapıtında; "kutsal" sayılan şeylerin, "kutsal sayılmayan" şeylerden, "ilkel inançlar"da, konumları gereği ayrıldığını anlatır.[570]

Yukarıdaki alıntıda geçen "Temenos" şöyle anlatılır:

> "Kutsal alan. Topraklar ayrılırken, 'Tanrı'ya ayrılan toprak' anlamına gelen Yunanca 'temno' (Lat. Templum) sözcüğünden türetilmiştir. Bu kutsal alan, 'Peribolos' denen bir duvarla, dış dünyaya kapalıdır. Tapmaklar ve sunaklar da bu kutsal alanlarda bulunur. Yunan mitolojisinde, Arkhelaos'un babası da Temenos adını taşır."[571]

Sami dillerinde, "Tanrı" için yapılan "ev"e "beyt" dendiği gibi, "heykel" de denirdi. Prof. Dr. Philip Hitti, "'heykel' (hekallu), 'ev, köşk' anlamıyla, Sumerceden alınma bir sözcüktür ve anlamı, Araplarda kullanılan sözcükte yitmeyip kalmıştır."[572]

Bundan anlaşılabilir ki, "Mezopotamya" toplumları, "Tanrı"lara "ev" yapmakta da öncü ve kaynak durumundalar. Özellikle de "Güneş"e, "Ay"a, "Yıldız"lara tapınan "Sabiîler". Sık sık sözünü edip üzerinde durduğum "Sabiîlik" dinidir temel kaynak. Bu din, öylesine etki bırakmıştır ki, toplumlarda, bugün uygar toplumların yaşamlarında ve kullandıkları hafta günlerinin adlarında bile izleri görülür: Örneğin İngilizcede "pazar" anlamında kullanılan "sunday" (sun=güneş, day=gün) "güneş günü" demek; "pazartesi"ne ad verdikleri "monday", "ay günü" demek; "cumartesi" adı olarak söyledikleri "saturday", "Satürn (gezegeni) günü" de-

mektir. Kimi "Mezopotamya" toplumunda "pazar" "Güneş Tanrısı"na ayrılmıştı. "Pazartesi", "Ay Tanrısı"nındı. "Cumartesi"yse; "Satürn Tanrısı"nın...[573]

"Himâ" da, yani "Tanrı"ya ayrılmış bölgede bulunan "Tanrı evi", köleci toplumlar ve "Sabiîlik" inancında olanlar eliyle geliştirilmişti. Ama "kutsal bölge"nin kendisi çok eskidir. "İlkel toplum"larda da vardı.

İyice geliştirilmiş bir "himâ"da neler vardı?

"Tanrı evi" (tapınak) vardı her şeyden önce. Ayrıca "Tanrı"yı simgeleyen "resim", "heykel", "dikilitaş, sütun", belirli "ağaç" ve kimi "hayvan" bulunurdu.[574] Bitki örtüsüyle birlikte hepsi "kutsal"dı.

"Kutsal taş"lar içinde de Arapların "el Haceru'l-Esved" dedikleri "kara taş" vardı. Bilindiği gibi, Arapça adın anlamı da "kara taş"tır. Bu taşı İslam "hacı"ları da çok iyi bilirler. "Hac" sırasında Muhammed "öptü" diye öperler. Bu taşın önemi, Prof. Dr. Philip Hitti'nin de belirttiği gibi; "Güneş Tanrısı"nı simgeler olmasından ileri geliyordu. Ve bir zamanlar, Roma'da da saygı görmüştü.[575]

"Putataparlık" dünyasında "Tanrı"lara ayrılan "himâ" (kutsal bölge) bulunduğu gibi, "kral"lar için de vardı. Krala "yaklaşmak" tehlikeli sayılırdı. Bir "tabu" var burada da. "İlkel inanç"larda çok geçerli olan "tabu". Freud'un aktardığı birkaç ilginç örneği, burada okursak konuyu değerlendirmemizde yararlı olabilir.

> "Yeni Zelanda'da... kutsal sayılan bir Kral, nasılsa yemeğinin artıklarını bir yolun kenarında bırakmış. Yoldan geçen genç ve sağlıklı bir delikanlı, bu artıkları görerek yemeye başlamış. Fakat daha bitirmeye vakit kalmadan, bunu gören biri, *korkuyla,* Başkanın yemeğini yemekte olduğunu bildirmiş. Zavallı *güçlü ve yürekli bir savaşçı olduğu halde, bunu işitir işitmez yere yığılmış; korkunç çırpınmalar içinde kıvranmaya başlamış. Ve ertesi gün, güneşin batmasına doğru ölmüş.*"[576]

> "Bir Maori kadını, bir meyveyi yedikten sonra, onun tabulu bir yerden geldiğini öğrenmiş. *Bu hareketiyle Başkanın ruhuna tecavüz etmiş olduğundan çarpılacağını düşünerek ağlamaya başlamış.* Olay, öğleden sonra olmuş. *Ertesi gün* saat on ikide *kadın ölmüş.*"[577]

"Bir Maori reisinin çakmağı, bir kez, birçok insanın hayatına mal olmuş: Reis çakmağı kaybetmiş. Onu bulanlar, çubuklarını yakmak için kullanmışlar. Fakat çakmağın kimin olduğunu öğrenince, hepsi de korkusundan ölmüş."[578]

İşte bunun için "kutsal kral"ların "kutsal bölge"leri vardı. Bu bölge, duvarlarla da çevriliydi genellikle.

Freud, örnekleri verdikten sonra şöyle der:

"Başkanlar ve rahipler gibi tehlikeli kişileri, başkalarıyla bir araya gelmekten uzak tutacak duvarlarla çevirerek ayırmak ihtiyacının duyulması, şaşılacak bir şey değildir. *Aslında, tabu kurallarından çıkan bu engellerin, bugün saray merasimi* şeklinde hâlâ yaşamakta olduğunu görüyoruz."[579]

Şimdi Muhammed'in "hadis"teki sözlerini bir kez daha okuyalım:

"...Bilip unutmamalısınız ki, her kralın bir korusu (kutsal bölgesi) olur. Yine bilip unutmamalısınız ki, Allah'ın korusu da 'haram'larıdır (yasakları)..."

"Tanrı'nın Korusundaki Ahlak"

Yukarıdaki "hadis"te "haramlar" diye çevirdiğim sözcük ("mehârim"), aslında "mahrem"in çoğuludur. Buna göre, "...Allah'ın korusu da 'mahrem'leridir" demek gerekirdi. Ama, buradaki "mahrem", "haram" (yasak) anlamındadır.[580] "Mahrem"in kendi anlamı, biliyorsunuz; "nikah düşmeyen akrabadan kişi"dir.[581]

"Haram", "harîm", "harem", "mahrem"... Hep, ayın kökten gelmekteler. Hepsinde de bir "haram"lık, "yasak"lık anlamı vardır:

"Harîm" bir nesneyse ona dokunulmaz. Bir "yer"se, orası kutsaldır ve oraya girmek bir yabancıya yasaktır.[582]

"Harem" de "harîm" anlamını içerir: Bir tapınağın "harem"i, "kutsal çevre"sidir. Örneğin Mekke'nin "harem"i vardır. Bir "*koru*" niteliğindedir. Bu koru içindeki "ağaç"lar kesilmez, "hayvan"lar avlanmaz. Bunun dışında kalan kesime "Hill" denir. Yani "yasak olmayan" bölge.[583] Eski

"padişah" konaklarının da "harem"i olduğunu biliyorsunuz. Burada "harem" özellikle "kadınlar dairesi" ve dolayısıyla burada oturan "kadınlar" için kullanılır.[584]

Bizim "Kral Tanrı"nın da kendine göre bir "harem"i var. "Harem"inde de "haram"lar, yani "yasak"lar bulunmakta.

"Kral Tanrı", bu "yasak"ların bulunduğu bölgeye girilmesini istememekte. Yalnızca "girilmesini" mi; yaklaşılmasını, "sınır"ına varılmasını bile!..

Yukarıdaki "hadis"i başından alırsak bu, daha açıklık kazanır:

> "Helal belli. Haram da belli. Ama bunun ikisi arasında kalanlar vardır ki, çoğu insan bunları bilmez: 'Kuşkulu' olanlar (haram mı, helal mi olduğu belli olmayanlar). Her kim 'kuşkulu' olanlara düşerse, 'haram'a düşmüş demektir. Bir 'koru' çevresinde davarını otlatan çobanınki gibi bir durum var ortada: Bu çoban, sürüsünü (sınırda tutarken), korunun içine salma tehlikesiyle her an karşı karşıyadır. Bilip unutmamalısınız ki, her kralın bir korusu vardır. Yine bilip unutmamalısınız ki, Allah'ın korusu da, 'haram'larıdır..."[585]

Son sözleri birkaç kez sunmuş olmamı hoş görün.

Demek ki, yalnızca "haram" olanlara değil; "haram"lığı kuşkulu olanlara bile "düşülmesi" istenmiyor.

Ne korkunç bir "özgürlük kısıtlaması"dır bu. İnsanlık son derece "dar" bir alana sokuluyor ve "zincir"e vuruluyor.

"Kral Tanrı", söz konusu "koru"su için işte böyle "titiz" davranmakta. Kimler için? Kuşkusuz, kendisini yaratanlar için. Her şey onlar yararına.

Kitlelerin uymaları istenen "ahlak kuralları" da söz konusu "koru"dan kaynaklanıyor. "İlkel" dönemlerden sürdürülerek getirilen "koru"dan. Onun için Sigmund Freud: "*Bizim boyun eğdiğimiz ve çok eski zamanlardan kalma ahlak kurallarının, ilkellerin tabusuyla herhalde bir kök birliği olsa gerek. İlkellerin tabusunu aydınlatmakla, bizim uyulması kayıtsız şartsız zorunlu olan ahlak kurallarının karanlık kaynakları aydınlanmış olacaktır*"[586] demekle gerçeği dile getiriyor.

Yahudilikte, Hıristiyanlıkta, Müslümanlıkta ve nice "anlı şanlı" *yasa* maddelerinde yer alan "kural"lar, en "ilkel" dönemlerden taşınıp getirilen ilkelliklerle "Tanrı korusu"nda yaşatılagelmiş kurallardır. Gezegenin hangi kesiminde yer alırsa alsın, tüm insanlık, şu ya da bu adlarla, şu ya da bu biçimde; işte bu kurallara "boyun eğmekte". Utanmalı değil mi bundan?

"Kadın" neden "mülk" durumunda? "Erkek" neden "efendi"? "Aile"yi şu bilinen biçimleriyle kim, niçin yaratmış? "Cinsel özgürlük"ler neden böylesine kalın sınırlar içinde? "Köleliğe, ayrıcalığa" neden "fetva"lar verilmiş?

Araştırın bu soruların karşılıklarını, sinsice örülen "ahlak yapısı"nın ve bu yapıyı güvence altına alan "yasa"ların "kök"lerinde, türlü ilkel düşünceleri, bol bol bulacaksınız.[587] "İlkel düşünce"lerden yararlanılarak "mülk" temeli üstüne kurulmuştur "kural"lar.

Ve çoğu "ahlak kuralları"yla da; "güçlülerin korusu"na saldırmasınlar diye, hep "evcil hayvan" yetiştirme amaçlanmıştır.

François Grégoire şöyle der:

> "Bütün varlıklarını, 'ahlak sorunu'nu çözmeye adamış bulunan ve çoğu, en seçkin zekâları temsil eden düşünürlerin çabalarının tamamıyla boş olduğunu söyleyebilir miyiz?"[588]

Son derece havada ve ancak "sürü"lerin kandırılmasına yönelik bir soru.

Bu soruya neden şu karşılık verilemesin:

> "Sözü edilen seçkin zekâların temsilcileri, 'ahlak sorunu'nu 'çözme'ye uğraşırlarken, kimin, kimlerin yararını amaçlıyorlardı? Asıl temsil ettikleri sınıfların, egemenlerin çıkarları olamaz mı yöneldikleri amaç? 'Ahlak sorunu'nu, bu amaç doğrultusunda, çözme çabasını göstermediklerini kanıtlayabilir misiniz?"

Evet, biz de böyle diyebiliriz pekâlâ.

Yazar sürdürüyor:

> "Getirdikleri sistemlerin hiçbiri inandırıcı olmasa bile; bunların her biri parça parça, soruna çok yararlı birer bakış olsa gerektir"

diyor.[589]

"Çok yararlı" olduğunu varsayalım. "Çok yararlı", ama insanlığın yararına mı, yoksa yalnızca bir kesimin, bir azınlığın "yararı"na mı?

Yine sürdürüyor:

> "Gerçekten de şunu anımsamamak elde değil: Her büyük ahlak öğretisi, birtakım izler bırakır. İşte Stoa bilgeliği, işte Hıristiyan ahlakı, işte Nietzsche'nin devrim yaratan görüşleri..."[590]

Örnek verilen ve "büyük ahlak öğretileri" olarak sunulan bu üç ahlak görüşü üzerinde biraz duralım:

"Stoa bilgeliği":

Yazarın kendisi, "Stoacılık" başlığı altında şunları yazar:

> "...Stoacılık, geleneğe göre İÖ 300 yıllarında, Cittium'lu Zenon tarafından kurulmuştur. İÖ 250 yıllarında Krisip tarafından sistemleştirilmiş; (...) birbirinden çok ayrı düşünürleri etkilemiştir. (...)
>
> "İlk bakışta, 'fizik' dünyayı temel almasına ve 'doğaya uygun yaşamak gerekir!' genel yargısına varmasına bakarak, bu okulu, Natüralizme bağlamak düşünülebilir. Ancak *dikkat edilirse, o 'fizik'in evrenin uyum düzeniyle (hemen hemen dinsel nitelikte) bir metafizik olduğu, o 'doğa'nın da, bütünün her parçasını canlı kılan 'her yerde hazır, nazır' ussal bir eylem olduğu kolayca görülecektir;* Gerçekten Stoacının gözünde, evren, 'Tanrısal' bir bütündür. Çünkü her varlık, aynı zamanda Tanrı, Us, Hayat olan bir 'soluk'un, bir 'ateş'in kıvılcımlarından ibarettir. Maddeye gelince, O da, bu yaratıcı gerilimin geçici bir ağırlığından başka bir şey değildir..."[591]

Görülüyor ki, yazarın kendisi de, "Stoa bilgeliği"yle "ahlak öğretisi"ni, kökünü "din"lerin sürükleyip getirdiği bir "kamutanrıcılığa" dayıyor. Daha doğrusu, "öğreti"nin buna dayandığını belirtiyor. Yine belirtiyor ki, "Stoacılık"ta, "fizik" gerçekte fizik değil; tümüyle "metafizik"tir (fizikötesi).

Bakın bir yazarımız, haklı olarak ne diyor:

> "Pantheisma=Yunan kamutanrıcılığı... Antikçağ Yunanlılarında bu anlayışı, Stoa okulu savunmuştur. *Stoacı Kleantes'e göre; do-*

ğada ve evrendeki bütün varlıkların içinde Zeus (Tanrı) vardır. Zeus, bütün doğaya canlılık veren bir ilkedir. Kaldı ki, Yunan Çoktanrıcılığı, temelde bir kamutanrıcılıktır. Bu Çoktanrıcılıkta, doğanın çeşitli yanları, Tanrılar olarak kişileştirilmiştir."[592]

Bir başka yazarımız da şunları yazmakta:

"...Stoacı felsefe, Herakleitos'un 'logos' kavramını 'akıl' anlamıyla alarak idealist bir dinsel felsefe geliştirmiştir. Bu felsefeye göre, evreni yöneten, pantheist anlamda bir Tanrı ile özdeşleştirdikleri logos'tur. Bütün insanlarda da logos'tan bir parça (akıl) vardır. Bütün insanlar, aynı evrensel yasalara bağlıdırlar. Bu bakımdan bütün insanlar eşittir.

"Buna bakıp, Roma emperyalizminin aracı bir felsefe durumuna gelen Stoacı felsefenin, gerçekten eşitlikçi bir felsefe olduğu sanılmasın..."[593]

Yazarımız daha sonra, "Stoacı felsefe"nin neden "eşitlikçi" olmadığını, gerçekten tutarlı bir mantık içinde anlatıyor: "Stoacı düşünüşe göre, Helen-barbar, soylu-soylu olmayan, köle-hür, zengin-yoksul ayrımları", *yalnızca, "önemsizdir".* Görünüşte "eşitlikçilik" var gibi. Ama gerçekte yok. Çünkü, "Stoacı düşünüş", bu "ayrımlar" için "önemsizdir" derken, "bunlar kaldırılmalı!" demiyor. Dahası: "Bir köle, kaderine katlanma felsefesine erişmişse hür (özgür) sayılır" sonucuna varıyor. Yazarımız diyor ki: "Bu şekilde, en büyük eşitsizlik demek olan kölelik durumu, önemsiz gösterildikten sonra; öteki eşitsizlikler bunu izler."[594]

İşte François Grégoire'ın, *Büyük Ahlak Doktrinleri* adıyla dilimize çevirilen *Les Grandes Doctrines Morales* adlı kitabında, özellikle örnek olarak sunduğu üç "büyük öğreti"den "Stoacılık" budur!

Kısacası: Bu "ahlak öğretisi"nde, iş döne dolaşa, her şeyi içine alan bir güce, bir "Tanrı"ya dayandırılıyor. Temel Hint dini Brahmanizm'de olduğu gibi... Bu dinde de: "Her şeyin özü, senin ruhundur, 'atman'dır. (Atman=ruh, soluk. Yunanca atmos=hava, aynı kökten.)[595] O da Brahma'dadır. Bunun bilincine eren kimse, O'na değin gider; O'nda dağılıp yiter..."[596]

Birunî, Brahmanların inançlarından şunu aktarır:

"Tanrı, ***her şeydir*** ve ***her şey, O'ndadır.***"[597]

Bunu aktarmakla kalmaz, Yunan'da ve kimi İslam gizemcilerinde görülen benzer inanca dikkati çeker.[598] Bilindiği gibi kimi İslam "sofi"lerinde de "vahdet-i vücut" adı verilen "evrendeki tüm varlıkların Tanrı'yla bir, özdeş olduğu" inancı var.[599] Reynold A. Nicholson, *İslam Sufileri* adıyla dilimize çevirilen *The Mytics Of Islam* adlı kitabında, bu inancın, "kesinlikle Hint kaynaklı olduğunu" savunur.[600] Budizm'de de benzer inanç bulunduğu göze çarpar: "Arınıp Nirvana'ya geçen ruh, 'külli varlık'ta yok olur" ve "artık ne 'acı çekme' diye bir olay, ne de 'ruh göçü' diye bir zorunluk kalır." "Nirvana'ya geçen ruh, tıpkı kırılan bir vazonun içindeki havanın, uzaya karışması gibi, sonsuzluk içinde erir."[601] Eski "Vedalar"ın "kamutanrıcılığı"dır bu.[602] Bunun "ahlak yönü"yse, tüm "istek ve tutkuların yok edilmesidir."[603] Başka anlatımla "evcil hayvan" yaratmaktır. "Ses çıkarmayan, başkaldırmayan" bir evcil yaratık. Stoacılıkta da temel amaç bu değil mi? Son aşamada bu noktaya varmıyor mu durum?

"Hıristiyanlık Ahlakı"

Örnek gösterilen ve "büyük ahlak öğretisi" diye nitelenen üç öğretiden ikincisi bu. Yani François Grégoire tarafından böyle sunuluyor.

Yazarın kendisinin de yazdığı gibi, çok çeşitli biçimleri vardır bu "Hıristiyan ahlakı"nın.[604] Hangisini "örnek" alalım ve hangisine "büyük öğreti" diyelim?

Diyor ki, bu yazar:

> "Bu dinde önce bir dereceye kadar bir kötümserlik görülüyor: 'Her şeye kadir, yeri göğü yaratan Tanrı' inancına; başkaldırmış, lanetlenmiş -ve Adem'le Havva'nın düşüşüne sebep olmuş- bir şeytan inancı eşlik etmektedir..."[605] "Ama bir 'iyimser öğreti' de söz konusudur Hıristiyanlık'ta: Hıristiyanlık 'muştusu'na göre; Tanrı her şeyden önce, sonsuz bir iyilikle dolu bir Baba'dır. İnsanlar O'nun çocuklarıdır. Yasalar ve Peygamberler bildirileri şu iki kurala indirgenebilir: Tanrı'yı 'bütün kalbiyle sevmek' ve *bu sevginin*

bir kanıtı olarak türdeşini de 'kendisi gibi' sevmek. Kişi oğlunu günahkâr kılıcı eylemler, bizi bu sevgiden ve zekâdan yüz çevirten edimlerdir.

"Hıristiyanlığın kötümser ve iyimser nitelikteki bu iki yüzü, Batı dünyasının yirmi yüzyıl kadar bir süreden beri esinlenmiş bulunduğu bir ahlakta kaynaşmıştır..."[606]

Yalnızca Hıristiyanlıkta varmış ve bir "üstünlük nedeni"ymiş gibi gösterilen bu "*ikiyüz*" tüm dinlerde vardır. En eskisinden, en yenisine değin. Daha önce de belirtmeye çalıştığım gibi, "din"lerin "Tanrı"ları da, "ahlak"ları da "ikiyüzlü"dür. Bundan da vazgeçemezler. Çünkü ikiyüzden biriyle "korku", öbür yüzüyle "umut" verirler. İnsanlar bu yolla istenen noktada tutulurlar, bu yolla "evcil hayvan" durumuna getirilirler. François Grégoire, işte bu "ikiyüzlü" ahlakı övüyor: "Bir kardeşlik, iyilikçilik, bağış ahlakıdır bu" diyor.[607] Türlü aşağılık yollarla, din kurallarına ters düştüler diye insanların tüyler ürpertici işkencelere çekildikleri, yakıldıkları engizisyonda da, sözü edilen "kardeşlik, iyilikçilik" var mıydı dersiniz?

İsa, *İncil*'lerde, örneğin *Matta İncili*'nde, 5. bap ve 38-39. ayetlerinde şöyle der:

"Göze göz, dişe diş dendiğini işittiniz. Fakat ben size şunu derim: *Kötüye karşı koyma. Ve senin sağ yanağına kim vurursa, ona ötekini de çevir.*"

Nedir bu? "İyilik", "iyilikçilik" midir? Böyle midir, yoksa ezilen kitleleri uyutmaya yönelik bir öğüt müdür? Gerçek ortada: Bu öğütle, çoğunluğu oluşturanlar, azınlıktaki egemenlere başkaldırmasınlar diye, insanları "evcil hayvan sürüleri" durumuna getirme amacı güdülüyor.

Ve bu; "yeni", İsa'nın *İncil*'ine özgü de değildir: Benzerine *Tevrat*'ta da rastlıyoruz. *Tevrat*'ın İşaya bölümünde, bakın İşaya Peygamber ne diyor:

"*Vuranlara sırtımı, saç yolanlara yanaklarımı verdim.* Yüzümü, utançtan ve tükürükten gizlemedim. Çünkü Rabb Yehova, bana yardım eder. Bundan ötürü, rusvay olmadım, bundan ötürü yüzümü çakmak taşı gibi ettim ve bilirim ki, utandırılmayacağım." (50:6-7.)

Yine *Tevrat*'ta, "Yeramya'nın Mersiyeleri" bölümünde şu öğütler veriliyor:

> "Rabbin kurtaracağına *umut bağlamak, kurtuluşu susarak beklemek iyidir. İnsan için, gençliğinde boyunduruk taşımak iyidir.* Oturup sussun. Çünkü, o boyunduruğu, onun üzerine koyan Tanrı'dır. Ağzını toprağa koysun, ola ki umut var. *Kendisine vurana, **yanağını uzatsın.** Aşağılanmaya doysun.*" (3:26-30.)

"Evcil hayvan sürüleri" yaratmak için bundan, bu öğütlerden daha iyisi olur mu? Bunlar, çok önceki "din"lerden, kaynaklardan alınma. "Hıristiyanlık ahlakı" da buralardan aşırılma!

İsa'nın *İncil*'lerindeki eskilerden aşırılma "öbür yanağını da çevir vursunlar!" biçimindeki öğüdüne bakıp da, *İncil*'de "insanca hoşgörü" var sanılmasın.

Bertrand Russell, "Neden Hıristiyan olmadığını" anlattığı kitabında şunları yazar:

> "Şimdi de ahlaksal sorunlara geliyoruz: Bence, İsa'nın ahlaksal kişiliği konusunda, pek ciddi bir kusur var, o da cehenneme inanması. Gerçekten, *tam anlamda insan olan kişinin, sonsuz cezaya uğrayacağına inanamayacağını sanıyorum.* İsa, *İncil*'de anlatıldığına göre, sonsuz cezaya inanıyordu. Va'zlarına (öğütlerine) kulak vermeyen kimselere karşı, kinli bir öfke görülmektedir. (...)
>
> "*İncil*'de, İsa'nın şöyle dediğini bilirsiniz: 'Ey siz yılanlar, engerek yılanları! Cehennemin lanetinden nasıl kurtulacaksınız?!' Va'zını beğenmeyen kimselere söyledi bu sözleri. Bunun iyi bir davranış olduğunu sanmıyorum..."[608]

Ünlü düşünür, yazar, başka kitaplarında, başka yazılarında ve söylevlerinde de "Hıristiyan ahlakı"na değinir ve bu ahlakın, ileri sürüldüğü gibi "üstün bir ahlak öğretisi" olmadığını belirtir.[609]

Gelelim "Nietzsche'ninkine"

Suut Kemal Yetkin, "Nietzsche'nin ahlak görüşü üzerinde durmak gerekir. Filozof, bütün ahlak sistemlerini gözden geçirdikten sonra, birbirine karşıt iki ahlak örneği görüyor: *Efendi ahlakı* (Herren Moral) ve *köle ahlakı* (Heerden Moral)" der.[610]

Acaba Nietzsche, bunlardan hangisini seçmiş?
Nietzsche'nin seçip beğendiği ahlak, "efendi ahlakı".
Peki bu ahlak nedir?
Şöyle dile getirilmekte:

> "Güçlü insan, zaferlerin insanı; kendisine eşit olanları iyi, kendisine boyun eğenleri kötü sayar. Efendi ahlakı, güçlülerin ahlakı; korkakları, yılgınları insandan saymaz. Bu ahlak, serttir, insafsızdır."[611]

Bence sözü edilen iki ahlak iç içedir. Ayrıca biri var olduğu için öteki vardır. "Köleler" yaratılmıştır önce. Sonra da onlara özgü "ahlak"... Bunları yaratansa "efendiler". "Efendi ahlakı-köle ahlakı" ayrımı, "efendi-köle" ayrımından doğduğuna göre, burada başka "yaratan" düşünmek kolay değil. Yaratılan "köleler"e özgü bir "ahlak" biçilmiş. Nietzsche'nin görüşü olarak ileri sürüldüğü anlamda da değil. "Kötümserlik duygusu ve üstünlere karşı mayalanan nefret"i pek ağırlıklı olarak içermeyen bir "ahlak". Tam "kölece" bir ahlak. O nitelikte ki, onda yalnızca "boyun eğme" var, "buyrukları dinleme" var, "nedenleri, niçinleri düşünmeme" var. Böyle bir ahlak biçilmiş ve "güçlü"lerin ortaya çıkışından bu yana da oluşturulagelmiş, geliştirilegelmiş. Bu ahlak içinde tutulmaları başarılan "köleler" de kullanılarak. Yani "sürüleştirilen kitleler"in gücü, desteği de sağlanarak... İşte bu ahlak olduğu için "efendiler" ayakta kalabilmiş ve onlara özgü bir "efendi ahlakı" varolagelmiş.

Öyleyse "efendi ahlakı"nı da ayakta tutan, "köle ahlakı"dır. Bir başka deyişle: "Sürü ahlakı."

Kimi zaman "nefret", ya da "başkaldırı"lar mı görülür?

Köklü "uyuşturucular" kullanılır hemen. Bunların başında da "Tanrı" gelir, "din" gelir.

"Görünen" ve "görünmeyen" efendiler işlenir, bunlara "saygı" işlenir. Bir yanda bunlar yer alır, öbür yanda "köle"ler. "Efendiler"e her zaman "boyun eğilmeli". Hiç "koşul" aranmadan, "köle"lere düşense, bu gereğe uymak.

"Yasa"lar da bu gereğe uyulmasını sağlama doğrultusunda düzenlenir. Hangi çağda, nerede, hangi biçimde olursa olsun; "ahlak sistemleri" de öyle...

Ama bu "yasa"lar ve bu "ahlak sistemleri", kitlelerin "sürüleşmesi"ni tam sağlamaya yetmeyebilir. Hele tek başlarına hiç yetmeyebilir.

O zaman bir şey daha gerekli: "Tanrı", "din".

Tüm bağlayıcılar, "uyuşturucu"lar olsa da bu uyuşturucu olmasa, "evcil hayvanlaştırma" çabaları tam amacına ulaştırılamaz.

Öyleyse ne yapıp etmeli, "din"lerin odağı olan "Tanrı", ya da benzeri "üstün güç", yaratıldığı gibi, yaşatılmalı da!

"Efendi"ler bunu düşünegelmişlerdir hep.

Bir ara "Tanrı"nın "ölmek üzere" olduğu düşünülmüştü. "Tanrı"nın "var" olduğunu, eski yöntemlerle kanıtlama; artık işe yaramaz olmuştu. Bu da son derece "telaşlandırmıştı" dünya egemenlerini. Ve bu egemenlerden yana görev almış olan "dinci"leri, "filozof"ları:

Bir "ilahiyatçı" doçentimizin kitabındaki şu anlatılanları okuyup üzerinde düşünmeyi öneririm:

> "...Kant, denenmiş olan yolların geçersiz olduğunu göstermeye çalışmış; ***'Tanrı'nın varlığına giden yol'***un salt düşünceden ya da bilgiden değil; ahlak'tan geçmesi gerektiğini öne sürmüştür. Kant'ın bu iddiasının felsefedeki adı, 'ahlak kanıtı'dır. (Moral Argument.)"[612]

> "Özelliklę 19. yüzyılın Protestan tanrıbilimcilerin büyük bir bölümü, hareket noktası olarak Kant'ı seçmiştir. Bu hareket noktası, şu şekilde dile getirilmektedir: *'Hıristiyanlığın özü, ahlaktır!' Protestan teoloji (tanrıbilim) çevresi, bu çıkış noktasına sarılmaya, biraz da mecbur kalmıştı: Çünkü 19. yüzyılda; fizik, jeoloj, biyoloji ve astronomi gibi bilimsel disiplinlerin vardıkları sonuçlar; Tevrat ve Incil'de yer alan kozmolojik görüşleri, hiç de destekler nitelikte görünmemekteydi.* Bunun bir sonucu olarak, *dini bir eğilim içinde bulunan düşünürler,* Hıristiyanlığın ahlaki yönüne ağırlık vererek, dini düşünceyi, bilimsel düşünceden ayırmaya çalıştılar..."[613]
> (Alıntılarda satırların altlarını ben çizdim-T.D.)

Amaçlanan, kısaca şu:

-Ölmek üzere olan "Tanrı", kurtarılmalı!

O'nu var göstermek için dincilerin bilinen yöntemleri bugün yetmeyince, başka yönteme başvurulmalı: "Ahlak"la "kanıtlanmalı" Tanrı. O kurtarılamazsa, ahlak da yok olur. Ama O kurtarılabilirse, "ahlak" da güvence altına alınmış olur. O zaman "din", "ahlak" ve "yasa", şimdiye dek olduğu gibi, bundan böyle de yürür gider el ele. Kitleleri "sürüleştirme" yolunda...

Kant (1724-1804) ne diyor bakalım:

> "İddia ediyorum ki, *teoloji (tanrıbilim) ile ilgili olarak,* saf spekülatif (metafizik) *aklı kullanma çabalarının tümü, verimsiz olmuştur...* Tabiatın incelenmesinde aklın kullanım ilkeleri, bizi *herhangi bir teolojiye asla götüremez.* Dolayısıyla akla dayalı bir teoloji, ancak; ahlak kanunlarına dayanmak ve onların yol göstericiliğini istemekle mümkün olur."[614]
>
> "*Mademki ahlak ilkesi, aynı zamanda benim için bir* ***maksim****'dir (bir vazgeçilmez kuraldır, bir en yüce ilkedir); o halde Tanrı'nın varlığına ve Ahiret hayatına inanmam kaçınılmaz olur.* Eminim ki, benim bu inancımı, hiçbir şey sarsamaz. Çünkü sarsılma söz konusu olsaydı, ahlak ilkelerim de, kendiliğinden bir yana atılmış olurdu. Ben kendi gözümde, kendimi küçültmeden; bu ilkeleri reddedemem." (Vurgular ve parantez içindekiler bana aittir-T.D.)

Ünlü fizolof, "bu ilkeleri reddettiği" zaman "kendi gözünde küçülmüş olacağını" belirtir ve düşünür de, aynı ilkelerin "efendiler"in yararına geliştirilip sürdürüldüğünü düşünmez. Asıl "küçülme"nin, "güçlüler yararına felsefe üretmek olduğunu" da düşünmez. Düşünmez, çünkü içinde eğitildiği "ahlak", bunu düşünmesine kolay kolay el vermez.

Gezegenimizin tümüne yakın bir kesimini içine alan "sürü ahlakı" ne zaman sona erer?

Bence bunun tek karşılığı var: "Görünen ve görünmeyen efendiler", kurumlarıyla birlikte ortadan kaldırıldığı zaman. O zaman şu bilinen "felsefe" ve "ahlak" cambazlıkları da, tüm "yutturmaca"larıyla birlikte son bulmuş olacaktır. O çağda, insanı insana içerleten temel kaynaklar da kuruyacak.

Şu anda, dünyamızın büyük bir kesimini oluşturan "sosyalist yönetimler" bunu getirebilir mi?

Bence, "hayır!" Sosyalist yönetimler, bunun yolunda bile değiller. Dahası, tam tersi olan çizgiler içindeler. Halklarına verdikleri eğitim, öteki kesimin verdiği eğitimden çok farklı değil. "Gericilik"leri mayalayan temel etkenlerin, temel yuvaların üstüne gidilmiyor. "Politika", "taktik", "propaganda" yönelişleri bırakmıyor ki, bunların üstüne gidilebilsin. "Köklü" ve "tüm köprüler atılarak" bu yuvaların üstüne gidilseydi, kimi "sosyalist" ülkelerde, durum bugünkü gibi mi olurdu? "Polonya" olaylarına bakın, bu olaylarda "din adamları"nın oynadıkları role bakın! Gerçeği görmek için bunlara bakmak bile yeter.

Bu neden?

Çünkü "sosyalist" ülkelerde de "sürü ahlakı" geçerli. Bu ülkelerde de bir başka "politika" için bu "ahlak" ayakta tutuluyor. Bir başka "kutsal koru" içinde.

Sosyalist olmayan ülkelere gelince:

Hangi yönetim biçimlerini uygular olurlarsa olsunlar, "köleci toplum"larda sivrilen, egemen olan "efendiler"in başka biçimleri egemendir hep. "Köleler sürüsü" için kotarılıp getirilen "din" ve "ahlak" ya da bunlar üzerine yaslanmış "yasa"lar geçerli. Yine bir "kutsal koru" içinde.

"Sürü ahlakı"nın temel özelliği, "tabu ahlakı"nı içermiş olmasıdır.

"Tabu ahlakı", ünlü düşünür-yazar Bertrand Russell'a soruluyor, o da karşılık veriyor. Okuyalım:

> "-Lord Russell, tabu ahlakı deyiminden ne anlıyorsunuz?
> -Size *bir kurallar topluluğu, özellikle yasaklar getiren, fakat nedenlerini söylemeyen bir ahlaktır* bu. Kimi zaman, bu nedenleri bulabilirsiniz. Kimi zaman da boş yere ararsınız. Fakat bütün durumlarda kurallar, saltıktır (mutlaktır) ve yapılmaması gereken şeyler vardır.
> -Ne gibi şeyler?
> -Her şey uygarlık düzeyine bağlıdır: Tabu ahlakı, ilkel insanın zihniyetini, benzerinden ayırır. Düşünceme göre, ilkel oymaklarda geçerli tek ahlak türüdür bu: Örneğin, şefin kabından yemek yemeniz yasaktır. Bu yüzden ölebilirsiniz belki. Daha böyle, her çeşit kural var. Şunu anımsıyorum: Dahomey Kralı'nın

herhangi bir yöne, uzun süre bakmaması gerekiyordu; topraklarının bu kesiminde fırtınaların kopmasına neden olmak gibi bir tehlike yaratıyordu çünkü. Bu yüzden bir kural, onu, boyuna çevresine bakmak zorunda bırakıyordu.

-Bunlar, ilkel toplumlardaki tabular. Bizim toplumumuzda durum nasıl?

-Bizim ahlakımız da tabularla doludur. En yüce, en ulu şeylerde bile, bunların her türünü bulmak mümkündür. Örneğin bir şey günahtır, kesinlikle böyle tanınmıştır, kural bizi buna karşı uyarır: 'Komşunun öküzüne göz dikmeyeceksin!' der. Ben bu günahı hiçbir zaman işlemiş değilim.

-Evet ama, bundan daha pratik ve her gün için geçerli olan kurallar vardır. Bunlarda da tabu ahlakı örneklerini görüyor musunuz?

–Tabii... Tabu ahlakı, kimi noktalarda, ahlaka tıpatıp uygun düşer kuşkusuz: Hırsızlık etmemek, adam öldürmemek gibi. Bu kurallar, aklın isterlerine tümüyle uygundur. Fakat başlangıçta tabular olmuşlardır. *Ortaya koydukları sonuçların varlık nedenleri yoktur.* Örneğin öldürme yasağı 'éuthanasia'yı da (hayatından umut kesilen hastaların öldürülmesi, ötanazi) kapsamaktadır. Ama aklı başında insanlar, bunu onaylamaktadırlar, eminim.

–Bir Hindu, sığır eti yememek gerektiğini söylerse, tabu ahlakı uyarınca mı konuşmuş olur?

–Evet. Sığır eti yememek, tam da Hinduca bir öğüttür. Müslümanlarla Yahudiler de, *domuz eti* yemezler. Bunun hiçbir nedeni yoktur: Tabudur, yasaktır sadece."[615]

Bence "tabu ahlakı"nın sınırları, Bertrand Russell'ın çizdiği sınırdan daha geniştir. Çünkü bu "ahlak"ta da kimi zaman "nedenler" açıklanabilir. Üstelik, yetkililerince açıklanır. Ama "açıklama", o "ahlak"ın temeldeki ilkelerine uydurularak ortaya konulduğu için zarar vermez ona. Ve onu, "tabu ahlakı" olmaktan çıkarmaz. Örneğin "domuz eti"nin neden "haram" olduğunu "açıklama" çabaları görülür. Daha önce bu türden açıklamalara yer verilmişti[616] Böyle bir "açıklama"yı, dinin kendi "Peygamber"i bile yapmış olsaydı, "domuz eti yasağı"nı, "ilkel"lerde görülen "tabu" türünden bir yasak olmaktan çıkaramayacaktı.

Bir başka örnek:

Yahudilikte ve Müslümanlıkta "kan"ın yenmesi de "haram"dır, "yasak"tır. "Tabu"dur. Polinezya dilindeki anlamına uygun bir "tabu"dur. Bununla birlikte, "kan" yemenin neden "yasak" olduğu, *Tevrat*'ta "açıklanır"; "Çünkü her çeşit etin kanı, onun canıdır!" denerek. (Levililer, 17:14.) *Tevrat*'ta bu "açıklama" yapılıyor diye "kan" yeme yasağı, "tabu" niteliğini yitirmiyor kuşkusuz.

Bu böyledir. Çünkü dinler, "yasak"larının "açıklama"larını da, kendi anlayışları doğrultusunda yaparlar. "Kutsal koru"ya zarar vermeden.

En ilkel dönemlerden süregelen, "korku" ve "umut"la sulanarak, beslenerek kendisine uzun yaşama olanağı kazandırılan çeşitli biçimlerdeki "tabu"lar öylesine yaygındır ki; "din"lerin birbirlerinden kopya kuralları ve "ahlak"ları da, "din"le ilgisi yokmuş gibi görünen türleri de, "tabu"larla alabildiğine dolu, alabildiğine iç içedir. Ve dün olduğu gibi bugün de "insanlığın ahlakı", şu ya da bu "Tanrı"nın "kutsal koru"su içinde bulunmakta.

ÖZET

1. "Tanrı", güçsüzlük içindeki "korku-umut" ortamında yaratılıp yaşatılagelmiştir. "Güçlü"lerin kılavuzluğunda ve çıkarları doğrultusunda...

a) "*Kur'an*'ın Tanrısı"nın adı da, kendisi gibi başka toplumlardan gelmedir. Ne adının "aslı" Arapçadır, ne de "asıl yurdu" Arap ülkeleridir.

Bu "Tanrı", hemen tüm "sıfat"larıyla birlikte "dışarıdan" gelmiştir. Getirilmiştir. Güçlü egemenler eliyle...

Daha önceki "kutsal kitap"ların, *İncil*'in, *Tevrat*'ınki de aynı "Tanrı", O da öyle. O da "dış"tan, çeşitli toplumlardan sokulma. "Aşırılarak"... Değişik görünümler verilerek... Yine güçlülerin eliyle, güçlülerin çıkarlarına uygun biçimde...

Zerdüştçülüğün "kutsal kitabı" sayılan *Avesta*'daki "Tanrı" (Hürmüz=Ahura Mazda) da başka değil, aynı "Tanrı". Biraz "değişik" görünse bile... Yine "aşırılma"...

Bu "kutsal kitap"lardaki "Tanrı", çok daha önce "Sabiîlik" dininin, çeşitli adlardaki "kutsal kitap"larında vardı. Tüm "nitelik"leriyle...

Eski Mısır'daki "Aton", eski Babil'deki "Marduk", "Şamaş", Ken'an (Fenike) yörelerindeki "Ba'l", "El" (İl), "Arami"lerdeki "Hadad" (Adad=Eded=Addu), İslam öncesinin Araplarındaki (dışarıdan sokulma) "Hubel", "kutsal kitap"lardaki "Tanrı"dan başka değillerdi. "Kutsal kitap"ların yazarları alıp işlerlerken, çeşitli nedenlerle, çoğu kez de "kaynak belli olmasın" diye, biçim, anlatım değişikliği yapmışlardı, o kadar.

"Kutsal kitap"ların "Tanrı"sına kaynaklık etmiş olan daha nice "Tanrı" vardı. "Ad"lar değişik olsa da ve değişik biçimde anlatılsalar da hepsi, aşağı yukarı "aynı"ydı.

b) "Kutsal kitap"ların "Tanrı"sı, geldiği kaynaklarda, "köleci toplum" yapısında yaratılmıştır.

Bu "Tanrı"nın "*efendi*" (Rab) niteliğini alması bundandır. Söz konusu kitapların hepsinde köle "meşru" (kurala uygun) görülmüş, kurumlaştırılmıştır. Hepsinde "efendi"ye "itaat" (boyun eğme) öğütlenir. Yani "efendi" Tanrı'yı yaratan "efendiler" olmuştur. İslam'ın, Hıristiyanlığın, Yahudiliğin "Tanrı"sına "Rab" denmesi; "Rabb"in "efendi" anlamına gelmesi; bu "Tanrı"nın kaynaklandığı "Ba'l"in de, "Dumuzi"nin de (Temmuz'un), aynı kaynaktan gelen Yunanlıların Tanrı'sı "Adonis"in de aynı anlamda, "efendi" anlamında olmaları boşuna değildir.

Toplumun "Kral"ı, işçinin "patron"u ve "karı"nın "koca"sı da birer "efendi"dir. *Kur'an*'da "koca"ya, "efendi" anlamına gelen, ünlü Tanrı "Ba'l"in adıyla "ba'l" denmesi, düşündürmelidir insanı.

Bu böyledir çünkü: "Tanrı"mız, "erkek"lerin etkin, egemen oldukları "aile" döneminde yaratılmıştır. Onun için bu "Tanrı", "erkek"tir. *Tevrat*'ta da, *Incil*'de de, *Kur'an*'da da; açıkça, "erkeklere özgü" ad ve anlatımlarla dile getirilir. Ve onun için kadınlara karşı, erkeklere "üstünlük" verilir hepsinde de.

c) "Kutsal kitap"ların "Tanrı"sını, "Putatapar" toplumlar yaratmıştır. Bu "Tanrı"ya hemen hemen "son biçimi"nin verildiği dönemlerde, "Güneş"e, "Ay"a, "yıldız"lara, "gezegen"lere, daha doğrusu bunların simgelediğine inanılan "Ulu Tanrı"ya tapılırdı. "Gök", son derece önemliydi "Tanrılık" alanında. Eski Mısır'da, Firavun Akhnaton'un "Tek Tanrı" diye duyurduğu "Aton", bir "Güneş-Tanrı"ydı. Eski Babil ve çevresindeki toplumlarda, Filistin ve dolaylarında, eski İran'da, "Hint"te, eski Yunan'da inanılan çeşitli "Tanrılar" arasında adları geçse de sonuçta kendisine ulaşılmaya çalışılan "Ulu Tanrı"larda hep vardı bu nitelik. Bunların, şurada burada, özellikle "tapınak" ve çevrelerinde "put"larla simgelendikleri de olurdu. Ama ulaşılmak istenen, yardımı dilenen "Tanrı", simgelerin ötesindeydi, "asıl Tanrı"ydı, "tek" "Tanrı"ydı. Yani "kutsal kitap"ların "Tanrı"sı. İyice incelendiğinde görülür ki, "kutsal kitap"lardaki "Tektanrıcılık"la "Putataparlık"taki "Çoktanrıcılık" arasında büyük bir "fark" yoktur. Dahası, "hiç yoktur!" bile denebilir. "Var" görülen, görünüştedir yalnızca.

"Güneş Kültü"nün, "Ay Kültü"nün de içinde bulunduğu "yıldız-gezegen" "ibadet"i "Sabiîlik" dininin çatısı altındaydı. Geniş anlamıyla alırsak, dünyanın çeşitli yörelerinde de, bu dinin çatısındaki "inanç"ların görüldüğü söylenebilir. Eski "Mezopotamya"dan eski İran'a, "Hint"e,

daha uzaklara, eski "Mısır"dan eski "Suriye"ye, Arap Yarımadasının çeşitli kesimlerine, eski Yunan'a, Anadolu'nun değişik illerine, yörelerine, Asya'dan, Afrika'dan, Avrupa'dan başka "Amerika"nın her üç kesimine de yayılmıştı "yıldızlarataparlık". Bu "taparlığın" belirli bir "inanç düzeni" içinde, "temsil" edildiği, kucaklandığı "din", Arami-Süryani topluluklarının sahip çıktıkları dindir: Belki de adı çok sonraları konmuş olan "Sabiîlik".

"Sabiîlik", birçok kesimden, çeşitli toplumlardan "inanç mikropları"nın akıp oluşturduğu çok büyük "mikrop taşıyıcı ana ırmak" gibi akarken "kutsal kitaplar" oluşturmuş ve "kol"lara ayrılmış bulunur. Örneğin, Zerdüştçülük, Yahudilik, Hıristiyanlık, Müslümanlık; onun kollarından ve kollarının kollarındandırlar. *Avesta*'nın, *Tevrat*'ın, *İncil*'in ve *Kur'an*'ın "Tanrı"sı, nitelikleri ve kurumlarıyla birlikte, *çok büyük ölçüde* bu dinin (Sabiîliğin) kutsal kitaplarından alınıp aktarılmadır. Ya doğrudan, ya da dolaylı yollardan... Sonrakiler de çoğunlukla birbirlerinden kopya etmişlerdir. Sonrakiler, öncekilerden... Yine ya doğrudan, ya da dolaylı yollardan... Kimi zaman, görünümlerde değişiklikler de yaparak...

d) "Kutsal kitaplar"ın "Tanrı"sı, yaratılıp "son biçimi"nin verildiği "köleci toplum" döneminden çok daha önceki dönemlerde, "ilkel toplum"larda "mayalanmış"tır. "En ilkel inanç"larda. "Animizm" (canlıcılık=ilkel ruhçuluk) dininde, "Totemizm" denen (ilkel topluluğu, kimi kutsal yaratıklara, kimi kutsal nesnelere, olaylara yakınlık bağıyla bağlayan) dinde... Bu dinlere bağlı ilkel toplumlardaki "Yüce Varlık" ve "Mana" incelendiğinde, "Kutsal kitapların Tanrısı"nın "ilk kaynağı"nın nerelerde olduğu görülür.

Şu satırlardaki "Tanrı", hangi "Tanrı"dır tanıyın:

> "Yüce Varlık: Bütün yaratıklardan üstün; *dünyayı ve evreni yaratan, hep var olan ölümsüz; sonsuz kudretleri bulunan; ölümün ve hayatın mutlak hâkimi; iyiliklerle dolu, fakat sırasında insanları ve dünyayı cezalandıran;* törenlerin ve âdetlerin yaratıcısı..."[617]

Kuşkum yok, bu satırları okuyanlar, "Tanıdık!" diyecekler. Ve burada anlatılan "Tanrı"nın, "Kutsal kitap"lardaki "Tanrı" olduğunu söyleyecekler. Haksız değiller. Çünkü söz konusu kitaplarda da aşağı yukarı böyle anlatılır "Ulu Tanrı".

Ne var ki, yukarıda okuduğunuz satırlarla, "ilkel toplum"lardaki "Yüce Varlık" anlatılıyor. Bu satırlarla anlatmaya çalışan; Sedat Veyis Örnek. Prof. Dr. Örnek, şunu da ekliyor:

> "Yüce Varlık inancı, çeşitli kültür basamaklarındaki ilkel toplumlarda, birtakım değişiklikler göstermekle birlikte, ana çizgileri bakımından aynıdır."[618]

Yazar, "ilkel toplumlarda inanılan Yüce Varlık"la "Tektanrıcılık" dönemindeki "Tektanrı"nın "karıştırılmamasını" öğütlemeyi de unutmuyor.[619] Gerçekten de çok kolay karıştırılabilirler. İkisi de görünmeyen, ikisi de uydurma. "Nitelikleri" de aynı. Hemen hemen...

"Yüce Varlık" düşüncesi, "ilkel toplum"lardaki "kafa"larda yaratıldığına göre, "kutsal kitap"ların "Ulu Tanrı"sı da bu kafalardan gelmekte.

"Mana"yla ilgili olarak da bir yabancı incelemecinin yazdıklarından aktarayım:

> "Durkheim'a göre, mana, 'kişilikdışı bir Tanrı'dır.
>
> "Daha önce bütün dinler hakkında yaptığımız incelemeyle ilgili bir sonuca varmak gerekirse, denebilir ki; *bu dinlerin hepsinde* doğrudan doğruya veya dolayısıyla, kendine özgü biçimde veya onu şahıslandıran kalıntılar, semboller, tasvirler şekli altında, *hep; bu 'mana' fikrine rastlanmaktadır.*"[620]

"Mana"...

Hangi "kafa"larda yaratılmıştı?

İlkel kafalarda.

Öyleyse daha çok uzatmaya gerek var mı?

e) "Kutsal kitap"ların "Tanrı"sı, "ilkel toplum"larda "mayalandığı" için; "inanç düzeni"ne de "ilkeller"deki inançlar, çok büyük çapta taşınıp katılmıştır. Bu kitapların dinlerindeki inançların çok büyük bölümü, "ilkeller"den gelmedir. Bu kitapların dinlerinde son derece önemli yeri olan "melek" inancı, meleğin karşısında gösterilen "şeytan" inancı, bir başka söylenişle "iyi ruh"lar, "kötü ruh"lar o kaynaktan gelmiştir. Daha niceleri var. Nice "tabu"lar da aynı kaynaktan gelip kurulmuştur "kutsal kitap"ların dinlerine.

2. "Tanrı", korku, umut ortamında yaratılıp yaşatıldığı gibi, hangi toplumda olursa olsun, bu uydurma görünmeyen "güç"; korkunun, umudun kaynağı da olmuştur.

Değişik adlar altında "Çoktanrı"ya inanıldığı kesimlerde, bu "Tanrı"ların bir bölümü "korku", öbür bölümü "umut" vermiştir insanlara. Kimi zaman da, aynı "Tanrı"da inanılan iki "sıfat"tan biri "korku" aşılamış, öbürü "umut"!.. Tanrılarını "Tek" diye "ilan" etmiş olan "din"lerin "Tanrı"sının da "iki yüzü" vardır: Bir yüzü "korku", öbür yüzü "umut" körüklemekte. "Sıfat"ları ve kendisi gibi uydurma "güçler"i de korku ve umuda göre ikiye ayrılmış durumda. O nedenle bu "Tanrı"; hem "baba" gibi seven, acıyan, bağışlayan, hem de en acımasız insanların bile yapamayacağı türden "ceza"landıran, "dayanılmaz işkence"lere çeken, hem "hoşgörü"lü, hem "zorba"... Onun için kendisi gibi uydurma olan güçlerinden kimi "iyicil" ("melek"ler), kimi "kötücül" (şeytanlar, korkunç "cin"ler)...

3. "İlkel toplum"larda "mayalanma", korku-umut ortamında doğup büyüme, bu ortama sürekli "kaynak" olmuş, "köleci toplum"larda "son biçim"ini almış bir "Tanrı"yla gelen "din"lerin "***ahlak***"ı nasıl olur? Nasıl olabilir?!

Aynı "Tanrı"nın "ilkel inanç"ların "pislik"leriyle dolu "kutsal koru"sundadır bu "ahlak". Korku, umut üstüne kurulu. Ve "Tanrı"sı gibi "***ikiyüzlü***"... "Sürü"ler için oluşturulup geliştirilmiş bir ahlak. İnsan kitlelerini "evcil hayvan sürüleri" yapmak ve öyle tutmak için. Güçlüler, "efendiler" yararına. "Efendilik, kölelik", şu ya da bu ad altında, şu ya da bu biçimde sürüp gitsin diye.

Gezegenimizde, egemenlerin sahip çıkıp yaşattıkları "ahlak" budur işte. Eğer "din"ler bir gün tüm kurumlarıyla giderse, ***yıkılacak olan ahlak da budur.***

TURAN DURSUN

Kutsal Kitapların Kaynakları 1

Kaynak Yayınları, Turan Dursun'un kaybolan başyapıtını okura sunuyor: *Kutsal Kitapların Kaynakları.*
Turan Dursun'un, "Kutsal Kitapların Kaynakları" üzerine araştırma yaptığı biliniyordu. Ancak, öldürüldükten sonra, birçok çalışması, güvenlik güçleri tarafından evinden alınmış, "poşetlere doldurulup" götürülmüştü.
Orijinali devletin elinde olan *Kutsal Kitapların Kaynakları,* Turan Dursun'un katlinden 5 yıl sonra gün ışığına çıkmıştır.

Turan Dursun'un üzerinde yıllarca çalıştığı ve büyük önem verdiği araştırması olan *Kutsal Kitapların Kaynakları* üç ciltten oluşuyor:

Birinci ciltte, Kur'an, İncil ve Tevrat'ta yer alan "korku"yu, korku-umut kaynağı Tanrı'yı, "Efendi Baba Tanrı" kavramını, "Kral Tanrı'nın Yönetimi"ni, bunların kaynaklarını;

İkinci ciltte "Peygamberlik" konusunu, "kabile peygamberi Muhammed'i", peygamberliğin koşullarını ve türlerini, "felsefe-din çiftleşmesini";

Üçüncü ciltte "Mucize" konusunu, "Mucize" inancının kaynağını, "Mucize"lerden örnekleri;
Turan Dursun'un binlerce yıl derinliklere uzanan titiz çalışmasıyla bulacaksınız.

"Ben yüzyılların doğurduğu ölümüm" diyen Turan Dursun, Anadolu insanını aydınlatmaya devam ediyor.
Kutsal Kitapların Kaynakları,
Turan Dursun ölümsüzlüğünün mührüdür.

ISBN: 975-343-103-1 (Tk. No.)
ISBN: 975-343-104-X (1. Cilt)